Poštarina plaćena u gotovom

Lapunk mai száma (a Habostorta melléklettel együtt) 52 oldal — Ara 4 dinár

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIX. évfolyam. Szubotica, 1928. VASÁRNAP, január 15. 13. szám

Telefon: Kiadóhivatal 8—58 Szerkesztőség 5—10, 8—52, 370. Megjelenik mindennap reggel, ünnep után és hétfőn is. Előfizetési ár negyedévre 165 din. Szerkesztőség, kiadóhivatal és könyvosztály, Szubotica Zmaj Jovin trg. 3. (Minerva palota)

A zseb parancsol

Ugy látszik, már az embert ugy teremtette meg a természet, hogy a legjózanabbul, legésszerübben, legracionálisabban gondolkodó része a — zsebe legyen. Az agyat el lehet kábitani jelszavak narkotikumával, az elkábitott agy tanácsolhat részegül oktalan cselekedeteket is s botoruk megfontolatlan elhatározásokat is. A részeg gondolat rángathatja a kart s dülöngélésre kényszeritheti a lábakat. De a zseb józan marad az élet minden körülménye között. A zsebbe nem szoktak pálinkát önteni a zseb nem hallja a frázisokat, a zseb megörzi a maga hozzáférhetetlen objektivitását s szubjektiv momentumokkal meg nem zavarható tárgyilagosságát.

Amikor az uj esztendő első napjaiban Borah szenátor összefoglalta a mult év eredményeit s a mult év eredményei alapján jelölte ki Amerika számára az uj év tennivalóit, az eredmények összefoglalásában s a célok kitüzésében *a zseb* szólalt meg. Nem jelszó, amit el lehet hallgattatni, nem frázis, ami elhervad és lekókad, ahogy másik irányból kezd fujni a szél, hanem a komoly, konok, komor zseb, a ceruzának és papirnak programja, a számvetés kérlelhetetlenségének törvénye, ami nem ismer mámort, nem ismer tréfát s nem ismeri még a kivétel irgalmasságát sem.

Amerika nem lehet tovább hitelezője Európának, mondja a Nagy Zseb, amiben már bent csörögnek a lefosztott husu adósnak csontjai. *Elég volt,* — mondja a legnépszerübb szenátor. Elég volt a hitelnyujtásból, de elég volt az adós magaviseletéből is. Nincs olyan hitelező, aki közömbösen nézné, hogy az adósa mire forditja a kölcsönkapott pénzt. A hitelező a mai hitelviszonyok s a megrendült bonitások korában beülteti megbizottját az adósa kasszájába. A Népszövetség pénzügyi ellenőrei voltaképen ugyanazt a hivatást töltötték be, mint a hitelezői védegylet megbizottai a közadós üzletében. Összeállitották a státust s ellenőrizték a bevételeket és kiadásokat. Az adós csak arra költheti a kölcsön pénzt, amire a hitelező adta. A hitelező pedig a cél megjelölésével s a felhasználás ellenőrzésével is biztositani akarja tőkéjét és kamatját. Amerika ugy látja, hogy Európa, az adós, nem rentábilis üzletágakba fektette be a dollárokat. A háboru rossz üzlet hitelezőnek és adósnak egyaránt s van még ennél is rosszabb üzlet: a rossz üzletre való előkészület. Ha Európa fegyverkezik, akkor nyilvánvalóan rossz üzlet számára invesztálja pénzét. Ilyen üzletek számára pedig bezárulnak az amerikai zsebek. Elég volt, — mondta jó hangosan a legnépszerübb, tehát leghatalmasabb szenátor. A mai Európa mai politikáját Amerika nem alimentálhatja pénzzel. Erre az üzletre nincs hitel. Az adós nem kérhet pénzt a hitelezőjétől petróleumra, amivel anyagraktárát fel akarja gyujtani. Európa pedig ezt tenné, ha fegyverkezésre használná fel a dollárok segitségét.

Elég volt a romokból és elég volt a sebekből. Akármilyen hangzatos feladat betöltésére fordul Amerikához segitségért az elszegényedett Európa, amig Mussolini s a mussoliniek gazdálkodhatnak a kikönyörgött pénzzel, addig csak romok és sebek jelölhetik a dollárok utját. Az elvérző Európa számára vérátömlesztésre még felajánlhatná Amerika dollárjának vértestecskéit; de arra nem, hogy — mint Turridu dalolja, — a porta alját vérrel fesse vörösre Európa.

Amerika nem szentimentális, nem is pacifista. Amerikának nem lenne az ellen kifogása, hogy mint ahogy a bérlők vásárolják meg a tönkrement földes urak kastélyait és főuri berendezéseit, ő is megvásárolja *partidrukként* egész Európát. Az a feszitő erő, mely a dollár birtokosaira is ráparancsolja a gazdasági terjeszkedés militarista programját, azt tanácsolná, hogy Amerika kölcsönszerződések feltételeivel harcoljon flotta és hadsereg helyett s az ember- és hadianyag szállitásának nehézkességét a kölcsön nehéz feltételeivel kerülje el. A dollár számára Európa hadszintér lehet, de a hadviselő félnek sem közömbös, hogy a hadszintér népe mit müvel, fedezékeket épit-e, vagy erődítményeket rombol.

A háboru nemcsak annak rossz üzlet, aki csinálja, hanem annak is, aki finanszirozza. S ha Európa nem ad hitelt Borah tekintélyének, hát majd hisz Borah zsebének. Ha *zseb beszél zsebhez,* akkor az *igazság rádiója* müködik. Ez a rádió nem jazzmuzsikát és nem francianyelvórát közvetit, hanem a józanság parancsát. S ha az európai lélek nem is érti meg Amerika lelkét, Európa zsebe majd megérti Amerika zsebét. Vagy megérti, vagy belepusztul Európa.

A kisantant várakozó álláspontra helyezkedik a szentgotthárdi fegyvercsempészés ügyében

A kisantant-államok be akarják várni a Népszövetség kezdeményezését

Párisból jelentik: A *Petit Parisien* a következő bukaresti jelentést közli:

Duca helyettes külügyminiszter kijelentette a román minisztertanácsban, hogy a kisantant teljesen szolidáris a szentgotthardi fegyvercsempészési afférr ügyében

és azt kivánja, hogy a Népszövetség spontán elhatározásából foglalkozzék a kérdéssel. A kisantant három állama csak akkor fogja a Népszövetség elé vinni a szentgotthárdi affért, ha a Népszövetség nem lépne közbe a kellő időben.

A *Havas-ügynökség* jelentése szerint a kisantant a Népszövetségnek inditványozni fogja, hogy

Magyarország ellen folytassák le a nyomozást,

a fegyvercsempészés ügyében, amelyről a kisantant a vizsgálóbizottságnak elő fogja terjeszteni összes hivatalos jelentéseit és okmányait. A Népszövetség, hir szerint, a leszerelési ülés alkalmával fog dönteni ebben az ügyben.

Mint Prágából jelentik, megbizható helyről származó értesülés szerint

a kisantant egyelőre semmiféle külön akciót nem indit Magyarország ellen,

mert *Benes* külügyminiszter azt az álláspontot foglalja el, hogy ez az eset egyaránt érinti mindazokat az államokat amelyek a békeszerződéseket aláirták és az ügy kivizsgálására csak a Népszövetség van hivatva.

Davidovics Ljubának van többsége a demokrata kongresszus delegátusai között

Egy demokrata vezető politikus névtelen támadása a Politikában Vukicsevics Velja miniszterelnök ellen — Megjelent a Pasics-párt uj lapja

Beogradból jelentik: A Pravoszláv ujév miatt a politikai élet csendesebb volt szombaton, mint az előző napokon. A bizottságok közül délelőtt a pénzügyi, délután az adóügyi bizottság dolgozott. Változatlanul nagy az érdeklődés a demokrata kongresszus iránt. Már szombaton nagy számmal érkeztek delegátusok a fővárosba. A vidéki delegátusok között minden jel szerint

Davidovics Ljubának van tulnyomó többsége.

A vidéki kiküldöttek elsősorban a gazdasági válság kérdésével óhajtanak foglalkozni, de sok a panasz a helyi közigazgatási hatóságok ellen is.

Nagy feltünést kelt egy előkelő demokrata politikusnak a *Politikában* névtelenül megjelent nyilatkozata, aki a kormányrekonstrukció kérdésében arra az álláspontra helyezkedik, hogy

ez már lehetett, de ha volna is rekonstrukció, azt a fejénél kellene kezdeni.

Vukicsevics szerinte a Radicsékkal való tanácskozások hirét Radicsék ismételt cáfolata ellenére azért lanszirozza, hogy befolyást gyakoroljon a demokrata párt kongresszusára. *A nagy feltünést keltő nyilatkozat alkalmasint Grol Milántól ered.*

A Pasics-csoport hetilapja a kormány ellen

Pravoszláv ujévre megjelent az *Oslobodjenje* cimü hetilap, mely a Pasics-csoport organuma. Az első számban igen éles hangot üt meg a lap a kormánnyal szemben, amelyet azzal vádol, hogy a parlamentárizmust meg akarja alázni.

Milekics Szlávkó volt közegészségügyi miniszter a Vajdaság kérdéseivel foglalkozik a lapban és azzal vádolja a kormányt, hogy a magyarok és németek szavazataival küzdött, tekintélyes hazafiakkal szemben, akiknek mocsoktalan A multjuk. A községi választásoknál ezeknek az elemeknek nagy része elhagyta a kormányt és azokban a községekben, ahol ezek vannak többségben, anacionális előljáróságot választottak. Noviszadon a kormány ugy látszik a magyarokkal keres összeköttetést, az **összes szerb pártok ellen** — irja Miletics.

A lapba több jelenlegi radikális képviselő is irt cikket, többek közt *Kojics* Dragutin, *Trifunovics* Rankó és *Sztojadinovics* Milán volt pénzügyminiszter.

A pénzügyi bizottság ülése

A pénzügyi bizottság szombaton délelőtt a szociálpolitikai tárca költségvetését tárgyalta le.

Dr. *Goszár* Andrija miniszter expozéjában rámutatott arra, hogy *a tárca* a multjuk. A községi választásoknál *szemben a mult évi 363 millióval.* A nagy különbség onnan ered, hogy a rokkantsegélyekre szánt 275 millió dinár, valamint a rokkantsegély megváltására szánt 5 millió dinár a legfőbb állami igazgatás költségvetésében szerepel, egy millió dinárt pedig a kórházak ellátására a tartományokra háritottak. A minisztérium legfontosabb tevékenysége a munkásügyi osztályban folyt le, amelyben egész sor fontos kérdést rendeztek, köztük a munkásbörze kérdését is. A munkásbizalmi férfiak kérdését is megoldották és a mult év decemberében meg is jelent a

rendelet a munkásbizalmiak választásáról. Még mindig rendezetlen a munkaidő és az üzletek nyitásának és zárásának kérdése, amelynek megoldása a munkásvédelmi törvény rendezései miatt késett.

A miniszter kidolgozott egy rendeletet, amely egyöntetüen oldja meg az üzleti záróra kérdését, tekintet nélkül arra, hogy van-e az üzletben segédszemélyzet vagy nincs.

Ehhez még szükséges a kereskedelmi miniszter hozzájárulása. Nagy gondot fordit a miniszter a külföldi munkások kérdésére. Most készül egy törvényjavaslat, amely ugy fogja szabályozni a külföldi munkások beengedését, hogy

csak kevés külföldi munkás jöhessen be.

Felhatalmazást fog kérni a miniszter a munkásbiztositás átszervezésére is. A külföldi államokkal tárgyalások folynak konvenciók megkötésére, különösen Franciа- és Németországgal, ahol sok jugoszláv munkás dolgozik.

A rokkantkérdés még sokáig nem lesz rendezve. A főnehézségek a rossz rokkanttörvényből és az igazolás bürokratikus módjából származnak. A rokkantsegély megváltása megkezdődött. A mult évben 431 rokkantsegélyt váltottak meg 4,400.000 dinárral. Rövidesen kiad a minisztérium egy kimutatást, amiből minden rokkant megtudhatja, hogy mennyit kaphat segélymegváltás cimén. *A gyermekvédelem* kérdésében az az álláspontja, hogy az államnak csak szubvencionálni kell az ezzel foglalkozó egyesületeket. A lakáskérdéssel kapcsolatban hangsulyozta, hogy

csak a háztulajdonosok viselkedésétől függ, hogy április 1-től kezdve mi fog történni.

Ha a háztulajdonosok belátók lesznek és nem lépnek föl tulzott házbérkövetelésekkel, akkor végleg rendezni fogják a lakáskérdést, ellenkező esetben

ujból szükség lesz a lakók védelmére.

Ami a minisztérium statisztikai osztályát illeti, az igen gyenge eredményt tud felmutatni. Ebben az évben ki fogják *nyomatni az 1922/23. évi népszámlálási* eredményeket, a háztartások és foglalkozások statisztikáját. A miniszter felvetette a kérdést, hogy egy irodát szervezzenek, amely figyelemmel kisérné a külföldön is a szociális életet. Ez különösen gazdasági köröknek lehet nagy hasznára. Ha nem volna lehetséges állami eszközökkel megvalósitani, akkor a gazdasági szervezetekkel félhivatalosan kellene megcsinálni az irodát.

Végül kifejtette a miniszter, hogy huszonkét *millió dinárt osztottak ki az* éhezők között. Beszédének ennél a részénél a miniszter éles szóváltásba keveredett a Radics-párttal, amely szemére vetette, hogy egyes vidékeket elhanyagolt.

Krnjevics Juraj Radics-párti hosszabb beszédben kritizálta a miniszter költségvetését. Követelte, hogy a falusi üzleteknek engedjék meg a vasárnap délelőtti üzletnyitást.

Demetrovics Juraj Pribicsevics-párti élesen birálta a *miniszter* müködését és követelte a hátralékos rokkantsegélyek kifizetését. Végül a passziv vidékek segélyezésének akcióját birálta.

Pestaj Iván Radics-párti a lakáskérdésről beszélt. *Lázics* Voja földmivespárti pedig a rokkantkérdésről.

Goszár miniszter válaszolt a felszólalásokra, majd *a bizottság megszavazta a szocidlpolitikai minisztérium költségvetését.*

A vezető
RÁDIO-
LÁMPA
KREMENEZKY
Minden célnak legjobban megfelelő typus!
Kapható minden rádióüzletben
Főlerakat:
Konrath D. D. Subotica

Ujabb elfogató parancsot adtak ki a magyar emigráció vezetői ellen

Elsősorban oktrobrista politikusok szerepelnek a névsorban

Budapestről jelentik: A budapesti törvényszék — mint ismeretes — a kommün bukása után elfogató parancsokat adott ki az emigráció vezető személyei ellen. Ezek az elfogató parancsok bizonyos idő mulva lejárnak és ilyenkor a hatóságok az elfogató parancsokat ujból kiadják, hogy azoknak ujabb érvényt szerezzenek. Ez a magyarázata annak, hogy a budapesti törvényszék szombaton ujabb *elfogató parancsot adott ki Károlyi Mihály gróf, dr. Kunfi Zsigmond* — akit foglalkozásra nézve hirlapirónak nevez az elfogató parancs — *Linder* Béla császári és királyi vezérkari tiszt, *Barbai* Sándor magánhivatalnok, volt népbiztos *Gdbor* (Greiner) Andor hirlapiró, *Gönd*ör Ferenc hirlapiró, *Halmi* József hirlapiró, *Hock* János volt római katolikus plébános, *Mayor* József hirlapiró, dr. *Rónai* Zoltán volt népbiztos, dr. *Szende* Pál magánhivatalnok, *Vértes* Marcel, rajzoló, dr. *Zilahi* László, volt törvényszéki biró és a forradalmi idők még néhány kevésbbé jelentős tagja ellen.

Valamennyi ellen a magyar nemzet és a magyar állam megbecsülése ellen irányuló büntett miatt adták ki a hatóságok az ujabb körözőlevelet és elfogató parancsot.

Bankrablók meggyilkoltak három éjjeli őrt

Borzalmas Szilveszter-éjszaka Pozsarevácon

Pozsarevácról jelentik: Az elmult éjjel féltizenkettőkor a város központjában hármas rablógyilkosság történt. Hat felfegyverzett rabló betört a *Trgovacska Banka* helyiségébe, a feltört ajtókon át kivitték a pénzszekrényt, hogy a városon kivül felnyissák. Az uccán észrevette őket az éjjeli őr, mire egyik rabló rárohant és rettenetes fejszecsapással leütötte. *Ezután még több fejszecsapást mért reá és az éjjeli őr fejét a felismerhetetlenségig szétroncsolta.* Ekkor érkezett oda az éjjeli őr felváltására az őrparancsnokkal egy másik éjjeli őr. Ezeket *puskatüzzel fogadták és mindkettőjüket megölték.* A rablógyilkosok ezután elmenekültek.

A bankkal átellenben lakik egy pénzváltó és mozitulajdonos, aki végignézte a gyilkosság borzalmas részleteit, de nem mert mutatkozni, mert nem volt fegyvere. Mikor a rablók eltávoztak, felriasztotta a környéket és csakhamar számosan a rablók üldözésére indultak. A *pénzszekrényt megtalálták a vásártéren*, a menekülő rablógyilkosokat ugyanekkor a városon kivül egy hidőr észrevette és utánuk lövöldözött, de sikertelenül. Pozsarevác város környéke órák hosszat puskalövésektől volt hangos.

A román kormány összeköttetést keres Károly volt trónörökössel

Jorga, a Bratianu-kormány megbizásából Párisba utazik Károly herceghez

Bukarestből jelentik: Román politikai körökben nagy feltünést keltett, hogy *Bratianu* Vintila miinszterelnök pénteken hosszabb tanácskozást folytatott *Jorga* egyetemi tanárral. A kiszivárgott hirek szerint

Bratianu és Jorga arról tárgyaltak, hogy mikép volna lehetséges a liberális párt és a Károly trónörökös közötti elentétek áthidalása. A szükséges tárgyalások lefolytatására Jorga február 10-ikén Párisba utazik.

Ezekkel a hirekkel szemben hivatalos helyen kijelentik, hogy Jorga párisi utazásának célja kizárólag az, hogy a Sorbonne-on előadást tartson és teljesen távol áll tőle a szándék, hogy bárkinek politikai ügynöke legyen.

Bratianu Vintila miniszterelnök, aki tudvalevőleg betegeskedik, hivatalosan közölte már, hogy átadja a pénzügyi

Az uj pénzügyminiszter Bratianu miniszterelnök öcse. Bratianu Konstantin lesz.

A liberális forrásból eredő magyarázat szerint a Bratianu-család eme eddig politikával nem foglalkozó tagjának kormánybalépésénél elsősorban az a szempont volt döntő, hogy Bratianu Vintila ragaszkodik a tradicióhoz, amely szerint a kabinetnek egyidőben mindig két Bratianu-tagja legyen. A másik ok, hogy az eredetileg jelölt *Antonescu* Victor kinevezését a liberális párt ellenezte. A harmadik és legkézenfekvőbb ok, hogy Bratianu Vintilának olyan pénzügyminiszter kell, akivel fenntartás nélkül rendelkezik. A pénzügyminiszterül kiszemelt Bratianu Konstantin eddig nem foglalkozott politikával.

Folytatódik a harc a magyar kormánypártban

Nagy Emil volt igazságügyminiszter kilépett az egységes pártból és éles sajtópolémiába keveredett Angyán Béla sajtófőnökkel

Budapestről jelentik: A *Bethlen* miniszterelnök és *Nagy* Emil volt igazságügyminiszter közöttt incidens következtében *Nagy Emil szombaton kilépett az egységes pártból.* Ezenkivül egyenlőre csak ujságnyilatkozatok a következményei az affernek és a sajtópolémiában nemcsak a két közvetlenül érdekelt fél, hanem mások is résztvesznek. Beleszólt a vitába *Ángyán* Béla dr. igazságügyi államtitkár, sajtófőnök is, aki Nagy Emil angliai utazásaira célozva többek között azt mondta, hogy »*a magyar közéletet mentse meg az Uristen deres fejü globetrotterek késői diáktanulmányaitól*«.

Amikor az ujságirók Nagy Emilt megkérdezték, hogy van-e valami megjegyzése erre a nyilatkozatra, a volt igazságügyminiszter röviden a következőket felelte:

— *Én most gról Bethlen Istvánnal harcolok és amikor oroszlánnal viaskodom, nem lövök görényre.*

Politikai körökben természetesen élénk feltünést kelt ez a szokatlan hangnem, amelyben előkelő politikusok a sajtóban egymással vitáznak és már olyan hirek is elterjedtek szombaton, hogy az ügynek lovagias folytatása lesz és Ángyán Béla provokáltatta Nagy Emilt. Ezek a hirek azonban nem felelnek meg a valóságnak, mert *a sajtófőnöknek az az álláspontja, hogy politikai természetü vitákat nem hajlandó lovagias uton elintézni.*

A Bethlen és Nagy Emil közötti vitában különben egyelőre szélcsend állt be, miután Nagy Emil azoknak az aktáknak tanulmányozásával van elfoglalva, amelyeket a román optánsperre vonatkozólag Bethlen a rendelkezésére bocsátott. Ezek között az iratok között azonban nem szerepel az a genfi jegyzőkönyv, amelyre Nagy Emil hivatkozott és amelyből állitásait meritette. Ebből Nagy Emil máris azt a következtetést vonta le, hogy *Bethlen ebben a kérdésben csak azokat a tényeket ismeri, amelyekről az egységes párt értekezletén beszámolt, de épen azt a genfi tárgyalási anyagot, amely a Magyarországra nézve kellemetlen dolgokat tartalmazza, ugy látszik nem ismeri.*

Nagy Emil kijelentette, hogy az iratok alapos áttanulmányozása után fog válaszolni Bethlen miniszterelnöknek.

Grosavescunéval senki sem akar egy házban lakni

A férjgyilkos asszony lakásfelmondási pere a bécsi bíróság előtt

Bécsből jelentik: A férjgyilkos *Grosavescu* Trajánnénak az ügye foglalkoztatja a bíróságot. Pénteken volt a tárgyalás a járásbiróság előtt Grosavescuné felmondási perében, amit a háztulajdonos inditott ellene azzal az indokolással, hogy az asszony gyakran rendez botrányokat volt férje legközelebbi rokonaival, akik kislánya számára igényt tartanak lakásberendezésre és hogy a többi lakó fel van háborodva a gyilkos asszony ellen, akivel nem akarnak egy fedél alatt lakni.

A tárgyaláson felvonultak a ház lakói többnyire nők. Érdekes, hogy azok a nők, akik Grosavescu Nellyvel egy épületszárnyon laknak, kedvezően valloltak mellette, a többiek azonban egyhangulag tiltakoztak ellene, hogy Grosavescuné a házban lakjék. Azt mondták vallomásukban, hogy ha a folyosón, vagy a lépcsőházban véletlenül találkoznak vele, megborzadnak és az egész véres dráma feleelevenedik előttük.

— *Amig a meggyilkolt tenorista lelke hazajár a régi lakásba, mert gyilkosa ott lakik* — mondotta Grosavescuné egyik szomszédja — *addig nem lesz nyugalom a házban.*

Az ügyet tárgyaló biró azzal rekesztette be a tárgyalást, hogy az itéletet irásban fogja a feleknek kézbesittetni.

Boldog ujévet kivánt a püspöknek és meghalt Jovanovics Jócó noviszadi iró-pap

Noviszadról jelentik: Jovanovics Jóco noviszadi nyugalmazott görögkeleti plébános, püspöki számvivő, szombaton délben, miután *Irenej* püspöknél járt ujévi jókivánságait kifejezni, *a püspöki palotában hirtelen összeesett és meghalt.* Előzőleg még, mikor a régóta betegeskedő ember felért az emeletre, *a püspök jóakaratulag megtudta, amiért orvosi tilalom ellenére lépcsőket mászott.* Jovanovics Jóca, miután az ujév alkalmából köszöntötte a püspököt, eltávozott és alighogy leért a lépcsőn, pár pillanat mulva holtan rogyott össze.

Jovanovics Jóca mögött papi müködésén kivül hosszu közéleti mult is állt. Sokáig ujságiróskodott, a noviszadi ujságirószekciónak *mindvégig tagja* volt. A »Brankovo Kolo«, a zagrebi »Szrbobran« és a noviszadi »Zasztava« cimü lapoknak dolgozott. Tagja volt Noviszad város törvényhatósági bizottságának, a radikális párt vezetőségének, a Matica irodalmi szakosztályának és a háboru előtt aktiv szerepet vitt a görögkeleti szerb egyházi kongresszusban. Elnöke volt a »Zasztava« felügyelő bizottságának. Irodalmi munkásságának eredményei »Napoleon és Jugoszlávia« cimü könyve, továbbá a szlavóniai lakosságról szóló tanulmánya.

Hatvannégyéves korában halt meg. Halálának hire nagy részvétet keltett, mert Jovanovics Jócót nemzetiségi különbség nélkül mindenki becsülte és szerette. Vasárnap temetik.

Tiz év előtt elkövetett apagyilkosságot leplezett le a szuboticai rendőrség

A gyilkost, Gábor Antal szobafestőt, szombaton délben a Lifka-mozi melletti borospincében elfogták — A fia jelentette fel a gyilkost — A gyilkosság elkövetése után letartóztatták a gyilkost, de a forradalom zürzavarában kiszabadult és azóta nyugodtan élt Szuboticán

A Bácsmegyei Napló munkatársa vezette nyomra a hatóságokat

Különös véletlen juttatta szombaton a szuboticai rendőrség kezére egy

tiz év előtt elkövetett apagyilkosság

tettesét.

1918 december 3-ikán, tiz évvel ezelőtt, forradalom zürzavaros napjaiban

a Halasi-szőlők között Gábor Antal szuboticai szobafestő agyonlőtte édesapját, Gábor István hatvanhétéves földmüvest.

Gábor Antal akkor huszonnyolc éves volt és *a gyilkosságot megelőző hetekben tért vissza orosz fogságból.* Szüleinek a Halasi szőlők között volt házuk és nyolc kapa szőlőjük. Gábor Antal visszatérésének a szülők, akik azt hitték, hogy fiuk az orosz fronton elesett, nagyon megörültek. Igy telt el néhány hét, amikor kitört a forradalom és a zavaros napokban napirenden voltak a különböző bünc selekmények.

A gyilkosság

December 3-ikán reggel Gábor Antal a Halasi szőlőkben levő házukban összeszólalkozott édesapjával. A fiu, aki kissé ittas volt, civakodás közben felhevült és

katonai fegyverével, amelyet magával hozott a frontról, rálőtt édesapjára. Gábor István összeesett és a helyszinen percek mulva meghalt.

A gyilkos fiu ekkor ujból felemelte fegyverét és a tőle huszonöt lépésre álló

édesanyjára célzott.

Az öregasszony, aki végignézte a gyilkosságot, rákiáltott fiára, de

ebben a percben ujból eldördült a fegyver és a golyó átfurta Gábor Istvánné szoknyáját.

Az öregasszony az izgalomtól összeesett.

A szomszédok a dörrenések zajára befutottak a Gábor-ház udvarára. *Polyákovics* Máté városi rendőr ért először a helyszinre és amikor látta mi történt,

előrántotta revolverét és felszólította Gábort, hogy adja át a fegyvert.

Gábor nem engedelmeskedett, mire *a rendőr mellének szegezte revolverét és erélyesen felszólította a fegyver átadására.* Gábor Antal ekkor a földre dobta a fegyvert és *megadta magát.*

Polyákovics Máté rendőr a szomszédok segitségével megkötözte a dühöngő embert és a közeli rendőrlaktanyára vitte.

Kiszabadul a gyilkos

A gyilkosság szerdai napon történt. *Gábor* István holttestét a Bajai-uti temető hullaházába szállitották, de

anélkül, hogy felboncolták volna, másnap csütörtökön délután Gábor Istvánné és unokája, Gábor Márton jelenlétében eltemették.

Csütörtökön este hét óra tájban özvegy Gáborné vacsoránál ült unokájával, amikor

betoppant a szobába az apagyilkos Gábor Antal.

A forradalom lázas napjaiban nem sokat törődtek az esettel, se a gyilkossal, akit

másnap kideritetlen okból szabadon engedett a rendőrség.

Gábor Antal visszatért a szülői házba, ahol csak *tizenhárom éves fia, Márton és édesanyja tartózkodtak.*

Közben eltelt néhány nap és a gyilkosságot a nagy zürzavarban egészen elfelejtették.

Az örökség

Gábor Antal, aki a mai napig elkerülte az igazságszolgáltatást, *a gyilkosság után pár napra megjelent a városi árvaszéknél és az anyakönyvi hivatalban, ahol*

bejelentette, hogy apja meghalt,

aláirta a halálesetről felvett jegyzőkönyvet és *megkapta a hivatalos halotti bizonyitványt.*

Az apagyilkos fiu *a halotti bizonyitvány birtokában megindította az örökösödési eljárást a megölt Gábor István hagyatéka ügyében.* Odahaza a gyilkos

halálosan megfenyegette édesanyját, ha elárulja a gyilkosságot.

Az ügy a királyi közjegyző elé került. A közjegyző előtt özvegy Gábor Istvánné tett ugyan célzásokat arra, hogy

fia nem érdemes az örökségre, sőt a közjegyző előtt felvett jegyzőkönyvben nyoma van annak is, hogy férjét lelőtték,

de a megfélemlített beteg öregasszony nem merte fiát elárulni.

Minthogy sem a közjegyző, sem a hatóság nem tudta, hogy Gábor Antal a gyilkos,

özvegy Gábor Istvánné és fia, Antal között a szuboticai árvaszék jóváhagyása mellett osztályegyezség jött létre.

Az egyezség szerint Gábor István hagyatékának felét fia, Antal, másik felét pedig az elhunyt unokája, Gábor Márton örökölte, akinek nagykoruságáig özvegy Gábor Istvánnét illeti meg a haszonélvezeti jog.

1918-tól 1928-ig

Az örökösödési tárgyalás befejeződése után Gábor Antal a fiára eső szőlőből nyomban eladott egy részt.

Teltek-multak az évek s a gyilkos mindig lejebb csuszott a lejtőn. Elzavarta a háztól feleségét és fiát, Mártont, akit nagyanyja nevelt fel. A fiu papucsos mesterséget tanult és évekkel ezelőtt felszabadult.

Apja végkép elzüllött. Tolvajok és betörők társaságába járt, nem dolgozott, ivott, lopott, ugy hogy többször dolga akadt a rendőrséggel. A fiu kerülte züllött, alkoholista apját. Az özvegy felnevelte unokáját, aki tavaly betöltötte huszonegyedik évét és ezzel nagykoru lett. A fiu bevonult katonának, ahonnét egy héttel ezelőtt tért vissza. Gábor Márton, miután nagykoru lett,

át akarta venni a nagyapjától reámaradt örökségrészt.

A fiu, aki tudta, hogy apja elzüllött és alkoholista lett, nagyanyjával együtt dr. *Bárdos* Izsó szuboticai ügyvédhez fordult tanásért, *arra kérve az ügyvédet, hogy Gábor Antalt helyeztesse gondnokság alá.*

Kiderül a gyilkosság

Ez volt a dolgok előzménye. Az ügyvéd előtt özvegy Gábor Istvánné elmondotta a tiz év előtti véres reggel történetét és

ekkor derült ki, hogy Gábor Antal a hatóságok mulasztása folytán jutott az örökséghez.

Az a jogszabály, hogy gyilkos nem örökölhet, *mert mint érdemtelen kiesik az öröklés sorrendjéből.* Most bekövetkezett az a helyzet, hogy a kiskorunak meg kellett támadni a gyámhatóság által jóváhagyott egyezményt, mert az reá nézve hátrányos, minthogy nagyapai örökségének felét olyan személy kapta meg, aki arra érdemtelen.

Gábor Márton *a bírósághoz fordult, kérve, hogy mondják ki az egyezség érvénytelenségét,*

bontsák fel az apagyilkossal kötött egyezményt

és az elhunyt Gábor István egész vagyonát adják neki.

Az özvegy elmondja a gyilkosság lefolyását

A *Bácsmegyei Napló* munkatársa felkereste a VI-ik kör, Praska-ucca 22. szám alatt lakó özvegy *Gábor* Istvánnét.

Az asszony egész testében remegett, amikor a gyilkosságra vonatkozólag kérdeztük. Reszketve a következőket mondotta el:

— 1918 december 3-ikán reggel négyen voltunk odahaza. A férjem, Antal fiam, Márton unokám és én. *Reggelinél az uram és fiam között szóváltás támadt, nem emlékszem mi miatt.* Én hátra mentem az udvarba és kihivtam Antalt, aki követett. Az istállóban megdorgáltam, azt mondtam neki, hogy nem türöm, hogy részegeskedjen. Kicsit ittas volt, mert kora reggel bepálinkázott. Antal azt felelte, hogy nem ijed meg tőlem, ezzel bement a szobába. Én hátul foglalatoskodtam, amikor kinyilt a szobaajtaja és hallottam, hogy a fiam engem szid és rongynak nevez, amiért jóra intettem. Ekkor kilépett az ajtón az uram, kezénél vezetve Mártonkát. Nem tudom, mit beszéltek, csak azt láttam, hogy Antal kilépett kezében a fegyverrel.

Az uram háttal állt neki. Antal valamit szólt, mire férjem féloldalt forditotta fejét. Ebben a pillanatban a fiam elsütötte a fegyvert.

Husz-harminc lépésre lehettem és a rémülettől megálltam.

A fiam ekkor felém célzott és lőtt. Én egy hordó mögé ugrottam és a golyó csak a szoknyámat furta át.

Jöttek a szomszédok: *Csörgő* Antalné, özvegy *Bálint* Andrásné, *Kincses* Gyuláné és *Polyákovics* Máté rendőr, aki a fiamat összekötözte. Ezek a tanuim.

A golyó, amely két lépésről érte az uramat, a torkába furódott és nyelőcsövét széttépte. Ott a helyszinen meg is halt.

— *Én eldájultam s csak órák mulva tértem magamhoz.* Másnap a fiam hazajött és azt mondta, hogy,

ha beszélni merek, részemre is lesz egy golyója.

Ezért nem mertem szólni a mai napig, mert féltem, hogy a züllött, részeges fiam meggyilkol engemet is és Mártont is.

Özvegy *Gábor* Istvánné szavait végighallgatta unokája, aki lehajtott fejjel ült mellette.

A fiu feljelenti gyilkos apját

Gábor Márton ekkor hozzám fordult és megkért, hogy vezessem el a rendőrségre, mert fel akarja jelenteni apját. *Attól félnek ugyanis, hogy a mindenre képes ember, aki itt él Szuboticán, ha megtudja, hogy büne kiderült, bosszut áll rajtuk.*

Az autó félegykor állt meg a rendőrség előtt. *Turanov* Lázár rendőrkapitány azonnal kihallgatta Gábor Mártont.

— *Feljelentem apámat, Gábor Antalt, mert 1918 december 3-ikán meggyilkolta apját és kérem azonnal tartóztassák le* — mondta Gábor Márton reszkető hangon.

Gábor Márton helyett, aki az izgalomtól beszélni sem tudott, munkatársunk ismertette részletesen az esetet.

Kézrekerül az apagyilkos

A feljelentés után Gábor Márton elmondotta, hogy apja a Bajai-ut végén a *Magyari*-szőlőben egyik tömeglakásban szokot aludni, majd megadta apja személyleirását.

Turanov Lázár rendőrkapitány *elrendelte Gábor Antal azonnali letartóztatását.*

Egy óra után néhány perccel egy detektiv és a *Bácsmegyei Napló* munkatársa megjelentek a jelzett helyen, Gábor lakásán.

A félig roskadozó Bajai-uti épületben, ahol a város söpredéke szokott meghuzódni, *nem találtuk Gábor Antalt.* Innen a Lifka-mozi épülete mellett levő borospincébe mentünk, ahol Gábor gyakran megfordul. *A pincében több toprongyos csavargó társaságában ott ült Gábor Antal is.*

Az öntudatlanságig részeg, ijesztő külsejü csavargót autón vittük a rendőrségre, ahol letartóztatták.

Gábor Antallal egyelőre nem közöltek semmit. Kihallgatását hétfőn kezdi meg *Turanov* Lázár rendőrkapitány.

Szegedi Emil

Aprilis 1-től megszünik a különbség az állami és magántisztviselők adója között

Racics Szima szombori radikális képviselő nyilatkozata a 69. §-ról és az adókérdésről

A *Bácsmegyei Napló* beogradi munkatársa beszélgetést folytatott dr. *Racics* Szima szombori radikálispárti képviselővel, a pénzügyi bizottság tagjával, aki a vajdasági radikális képviselők állásfoglalásáról a pénzügyi törvény 69. szakaszával szemben a következőket mondotta:

— Mihelyt az 1928/29. évi pénzügyi törvényt kézhez vettem, felhivtam a miniszterelnök, a külügyminiszter és hadügyminiszter figyelmét a 69. szakasz káros következményeire. Nem beszélhetek azokról az okokról, amelyek miatt a hadügy- és a külügyminiszter a 69. paragrafus törvényerőre emeléséhez ragaszkodott, de annyit mondhatok, hogy

ugy a miniszterelnöknél, mint a hadügyminiszternél megértésre találtam a 69. §.-nak a jelenlegi fogalmazásban való tarthatatlansága tekintetében.

— Tudom, hogy a vajdasági és a többi határmenti vidék képviselői és különösen a vajdasági radikális képviselők helyesen itélik meg ennek a paragrafusnak káros következményeit és igy jogosan remélhetjük a kérdés helyes megoldását és azt, hogy sikerülni fog a külügyminisztert is meggyőzni a paragrafus jelenlegi szövegezésének tarthatatlanságáról. Bármely országos érdekek diktálták a paragrafusnak a pénzügyi törvényjavaslatba való felvételét,

nem engedhető meg az, hogy ezeket az érdekeket saját állampolgáraink alkotmányos jogainak megsértése árán szolgáljuk

és *joggal várhatjuk el a külügyminisztertől, hogy olyan megoldást találjon, mely állampolgáraink alkotmányos jogait és anyagi érdekeit nem sérti.*

— Ugy tudom, hogy a vajdasági képviselők mindnyájan igy itélik meg a dolgot és igy a pénzügyi törvény bizottsági tárgyalásánál a követendő irány magától adódik. Nincs kizárva, hogy a 69 paragrafus felett egyszerüen az 1927/28. évi pénzügyi törvény 342. paragrafusa kerülne változatlanul 1928/29. évi pénzügyi törvénybe. Ez *a megoldás mindenkit kielégitene.*

— Van-e ujabb momentum a pénzügyi törvényt illetőleg?

— Hosszasan tárgyaltam — felelte dr. Racics Szima — a pénzügyminiszter helyettesével, dr. *Spahóval*, akinél szintén megértésre találtam és aki megígérte, hogy a minisztertanácsban a fenti felfogás értelmében fog interveniálni.

— Beszéltem a jövedelmi adó eltörléséről is, amiről jelenleg részletesen nem nyilatkozhatom, csak annyit mondhatok, hogy ez a kérdés alapos mérlegelés tárgya ugy a kormány, mint a kormánypártmogató képviselők körében.

— Beszéltem Spahóval és Leticával, az egyenes adók vezérigazgatójával az önkormányzati és a magántisztviselők adóztatása ügyében is. Spahó miniszter és Letica vezérigazgató kijelentették előttem, hogy még 1928. április 1-ig olyan törvényes intézkedéseket fognak tenni, hogy

a magán- és önkormányzati tisztviselők adóját az állami tisztviselőkével kiegyenlitsék.

Eddig az önkormányzati és a magántisztviselők jövedelmüknek egy tizenkettedét fizették el adóba, az állami tisztviselők pedig csak az alapfizetésük után fizették az adót. Ennek az igazságtalanságnak akarnak a pénzügyminisztériumban most véget vetni azzal, hogy április 1-évei a magán-, önkormányzati és állami tisztviselő egyforma adót fizessen.

Kilenc minisztérium egy fedél alatt

A minisztériumok delegátusai nem tudtak megegyezni a Veliki Milos-uccai palota felosztásáról

Beogradból jelentik: *Protics* Jeremija osztályfőnöknek, a pénzügyminiszter helyettesének a kabinetjében néhány nap előtt konferenciát tartottak, amelyen nyolc minisztérium képviselői jelentek meg. *Angyelinovics* Grga törvényegységesitő miniszter nem tartózkodott Beogradban, helyettest pedig nem küldhetett, mert a törvényegységesitő minisztérium csak a miniszterből áll s igy nem vehetett részt abban a nagy munkában, amelyen a Veliki Milos-uccában épült óriási miniszterlális épület négyszázötvenhét szobájának a felosztását kellett volna elvégezni. Ez az óriási épület 1928 végén lesz teljesen készen és erre az időre kilenc minisztériumnak kell ebbe az épületbe beköltözni. Az épületnek a Veliki Milos-uccára néző frontja hatemeletes, a Szarajevszka-uccára néző front nyolcemeletes. Mindazok a minisztériumok, amelyek ma még bérházakban vannak, ebben a nagy épületben kapnak majd elhelyezést. Az uj 1928/29-es költségvetésben már csak december elsejéig vannak a bérházakban lévő minisztériumok házbérei engedélyezve, ugy hogy az átköltözés még ebben az esztendőben okvetlen meg fog történni.

A palotát eredetileg az erdőügyi minisztérium és a földmivelésügyi minisztérium számára épitették, később azonban ugy találták, hogy nagy az épület két minisztériumnak és ezért most kilenc minisztériumot akarnak itt elhelyezni.

A kereskedelemügyi miniszter kiküldöttje, *Bojics* Momcsilo osztályfőnök mindössze nyolcvan szobát igényelt a minisztériuma számára. A belügyminisztérium kiküldöttje, *Milovanovics* Zsarkó miniszterhelyettes ugy nyilatkozott, hogy a belügyminisztérium csak százegyvennyolc szobában tud elférni, mert jelenleg is ennyi szobában dolgozik a minisztérium. A vallásügyi minisztérium negyven, az agrárreformminisztérium ötven, az egészségügyi minisztérium ötven, a szociálpolitikai minisztérium is ötven szobát kér. Ezek szerint az épületben levő négyszázötvenhét szobán kivül még kétszázhuszonöt szoba kellene a kilenc minisztérium adminisztrációjának a lebonyolitásához.

Az egyes minisztériumok elhelyezése tekintetében sem tudtak a miniszteri kiküldöttek megegyezni. A szociálpolitikai minisztériumot a hatodik emeleten akarták elhelyezni, ami ellen a legélénkebben tiltakozott a minisztérium kiküldöttje már azért is, mert szerinte a szociálpolitikai minisztériumot rendszerint beteg és invalidus emberek látogatják, akiktől nem lehet azt követelni, hogy felmenjenek a hatodik emeletre.

A vallásügyi minisztériumot meg éppen a manzardra akarták tenni, ami ellen a vallásügyi miniszter delegátusa azzal érvelt, hogy nem lehet a minisztériumot gyakran meglátogató patriarchától azt követelni, hogy a nyolcadik emeletre menjen fel.

Az egyes miniszteri kiküldöttek nem is tudtak sem a szobák számában, sem pedig az épület beosztásában megegyezni.

Titulescu a Népszövetség bevonásával akar kölcsönt szerezni Romániának

Eredménytelenek Románia londoni külcsöntárgyalásai

Londonból jelentik: A különböző középeurópai államok kölcsönkibocsátással kisérleteznek az angol piacon. Eddig azonban nem sok eredménnyel.

Először Románia jelentkezett, amely korábban az amerikai pénzpiacon akart kölcsönt felvenni, de az egyetlen bankház, mely a románokkal tárgyalt, a Blair-cég csak rendkivül magas kamat mellett akar Romániának hitelt folyósitani. Románia most Londonban a *Schröder* bankcéggel tárgyal, de elháritható-tatlan akadálynak látszik az, hogy Románia az 1913-ban szerzett kölcsön visszafizetésére nem hajlandó. Titulescu külügyminiszter ezért most a Népszövetség bevonásával akar kisérletezni külföldi kölcsön megszerzése érdekében.

Csehszlovákia is az angol piachoz fordult és nagyobb konverziót akar Londonban előkészíteni, a tárgyalások azonban még nem kezdődtek meg.

„Vagy megkapjuk Vilnát, vagy ne legyen Litvánia"

A lengyel kormány előterjesztette javaslatait Kovnónak

Varsóból jelentik: A lapok jelentése szerint

a lengyel kormánynak az egyezkedő tárgyalásokra vonatkozó inditványát a francia vagy angol követ közvetitésével tiz napon belül a kovnói kormány elé terjesztik.

A lengyel kormány a tárgyalás helyének megválasztását a litván kormány elhatározására bizza.

A lengyel távirati iroda munkatársa beszélgetést folytatott a litván szociáldemokrata párt vezérével, Kairys mérnökkel. A litván szociáldemokrata vezér többek között kijelentette, hogy

Litvánlának egész közvéleménye követeli a vilnai kérdés elintézését, még pedig abban az értelemben, hogy Vilnát vissza kell adni Litvánlának.

Ennek a kérdésnek elintézése az egyetlen elvi előfeltétele a Lengyelországgal való kapcsolatok felvételének. A litván szociáldemokraták taktikája más, mint a többi pártoké. A litván szociáldemokrácia sem mond le Vilnáról, de azon a nézeten van, hogy a vilnai területnek állami hovatartozandóságát népszavazás utján kell eldönteni.

Végezetül kijelentette Kairys, hogy a jelenlegi diktatórikus kormányzat alatt a szociáldemokratáknak nincs módjukban a közvéleményre, esetleg a kormányra hatni. Ha Litvániában normális parlamenti viszonyok uralkodnának, akkor jobb lenne a kilátás a Lengyelországgal való megegyezésre. Attól a jelenlegi litván kormánytól, amely azon az állásponton van, hogy

vagy Vilnával legyen egy Litvánia, vagy pedig egyáltalán ne legyen Litvánia,

ebben az irányban nem lehet sok jót várni.

Az uri betörő halálos szökése

Leszakadt a háncskötél és a mélységbe zuhantak a szökevény rablók

Máramarosszigetről jelentik: Vakmerő módon, fantasztikus eszközökkel végrehajtott szökési kisérlet történt Máramarosszigeten, amelynek tragikus kimenetele volt. Tegnap reggel jelentették a máramarosszigeti törvényszéki fogház igazgatójánál, hogy *a fogház épülete előtt hatalmas vértócsában, eszméletlenül hever egy rabruhás ember.*

A fogházőrség kivonult, felszedte a sulyosan sérült embert és beszállitotta a rabkórházba, azután pedig széleskörü nyomozást inditottak annak felderitésére, hogyan sikerült kiszöknie a rabnak. *Sajovics* Márkus aknaszlatinai csempésznek a fogház második emeletén levő cellájából. A fogház padlásának egyik ablakában kötelet találtak, amely leért a második emeletig és ezen a nyomon elindulva, nemsokára világosságot deritettek a mozifilmre illő szökésre.

Sajovics Márkus, aki hathavi fogházbüntetését töltötte, egy cellába volt zárva egy *Szőke* József nevü uri betörővel, aki annakidején Szatmár és Máramaros uri házaiban fosztogatott. A két fogoly nappal a fogház kosárfonó üzeme részére füzfavesszőket vágott és csak az esti órákban kerültek vissza. Munkaközben beszélték meg a szabadulás tervét. Elhatározták, hogy a füzfavesszők lehántott héját becsempészik cellájukba és éjszakánként kötelet fonnak belőle. Hangyaszorgalommal gyüjtötték a háncsot és ruhájuk alatt testükre kötözve hordták be a cellábe, ahol az ágyba rejtették.

Éjjel azután, amikor mindenki aludni tért és a fogházőr ellenőrző körutján elhaladt, nekiláttak a munkának. Kiszámitották, hogy körülbelül tizenöt méter hosszu kötélre van szükség, de egy álkulcsra is, amely kisegiti őket cellájukból. Az elmult éjszaka a háncsból font kötéllel elindultak a kalandos szökésre. Álkulccsal nyitották fel cellájuk ajtaját a fogházépület padlására mentek, a háncskötelet odaerősitették a tetőgerendához és leeresztették a szellőztető ablakot. Egyszerre indultak el az életveszélyes utra, de *amikor a második emelet magasságába értek, a száraz háncskötél felmondta a szolgálatot, elszakadt és a rablók kétemeletnyi magasságból az ucca kövére zuhantak.*

Sajovics lába bokában kettétört, felső lábszárcsontja meghasadt és sulyos agyrázkódást szenvedett. Társa szerencsésebben járt és sérülései könnyebb természetüek lehettek, mert elegendő ereje volt még elvánszorogni. A vérnyomok mutatták egy ideig az utat, amerre a megsérült fogoly menekült, de a nyomok később megszüntek és a betörő rejtélyesen eltünt. A szerencsétlenül járt ruszinszkói csempész tegnap délután a rabkórházba belehalt sérüléseibe.

60 dinár 1 kg finom teasütemény

a STEINER cukrászdában

10322 Subotica Telefon 206.

A kassai zsupán szerelmi drámája

Öngyilkossággal végződött Szlávik György dr. zsupán feleségének szerelmi drámája

Kassáról jelentik: Egész Szlovenszkóban nagy feltünést kelt *Szlávik* György kassai zsupán feleségének öngyilkossági kisérlete. Szlávikné revolverrel mellbelőtte magát és életveszélyes sérülést szenvedett. Az öngyilkosság egy családi dráma befejezése.

Szlávikné néhány hónappal ezelőtt megismerkedett egy *Vidra* Jaroszláv nevü prágai színésszel, aki kitünő megjelenésével csakhamar elcsavarta az asszony fejét. A szerelmi viszonyról hamarosan tudomást szerzett a férj is, aki akkor feleségével abban állapodott meg, hogy békésen *elválnak*, az asszony férjének egy Kassa környéki birtokára költözött, ahol gyakran meglátogatta a prágai színész. Legutóbb a szerelmesek elhatározták, hogy *külföldre szöknek*. Szlávikné minden értékesithető vagyonát pénzzé tette és körülbelül kétszázötvenezer csehkoronát adott át szerelmesének, hogy utazzon előre külföldre és tegye meg az intézkedéseket, hogy ő is követhesse. *A színész a pénzzel tényleg elutazott, de többé nem adott hirt magáról.* A szerelmében csalódott, elkeseredett asszonyt ez késztette az öngyilkosságra.

Érdekes, hogy az egész Szlovenszkóban nagy szenzációként tárgyalt tragédiáról a kormányhoz közelálló lapok nem irnak egy szót sem.

Az erdészlak titka

Zsinóron rángatott szellemek kisértettek egy sopronmeggei faluban

Sopronból jelentik: A közeli Bánfalva községből ujév óta csodálatos jelenségek hirét vitték szét. A csoda szinhelye Patzer Antal hetven éves erdész lakása. Egy hét előtt történt az első csoda: egy ismerős asszony ment vendégségbe az erdészékhez. Vacsora után a vendég aludni tért, de alig huzta magára az ágytakarót, *halálos rémülettel érezte, hogy megindul vele az ágy.*

Ugyanekkor hullani kezdtek a szekrény tetejéről a porcelláncsészék. Szellem járt a szobában, de nagyon pedáns, óvatos fajtából, mert *nem tört el semmit*, hanem mindent eredeti helyére igazitott vissza. A vendégasszony sikoltásaira elősietett az erdészcsalád és megnyugtatták a holtra rémült vendéget, hogy *ez nem az első eset:* a szellemek gyakrabban tettek már náluk látogatást. Egyszer egy falióra esett le és repült vissza helyére, másszor a házigazda papucsait emelgette a kedélyes szellem.

A szellemjárásnak gyorsan hire terjedt és az erdész lakása valóságos zarándokhely lett. A rokonszenves szellemek nem sok galibát okoztak, inkább csak szórakoztatták az egyre gyarapodó nézőközönséget. A bánfalvai plébánosnak például a börkeztyüit röpitették fel a levegőbe, egy karmelita páternek pedig vizespoharat varázsoltak a feje bubjára.

Végül is a háziur megelégelte a szellemjárást és csendőröket hivott az erdészlakásba. A szuronyos puskát azonban a szellemek is respektálták és amig a megfigyelő csendőrök ott voltak, a szellem nem jelentkezett, csak *távozóban merte hátbavágni egy vizespohárral az egyik csendőrt.*

Most már a csendőrök alaposan átkutatták a lakást, megmotozták az erdészcsaládot és ilyen módon sikerült is leleplezniök őket. *A szellemjárásban kompromittálva volt az egész erdészcsalád, amely horgosvégü zsinórokkal játszotta a szellemesdit.* A háziur pár hónap előtt felmondotta a lakást és az erdészék ilyen ravasz furfanggal akarták rossz hirét kelteni a lakásnak, *hogy ne akadjon rá pályázó.*

A kormányban erős férfiakra, pártvezérekre, autoritásokra van szükség — mondja Pribicsevics

Beszélgetés a független demokrata párt vezérével, aki semmi veszélyt nem lát abban, ha magyar községeket magyar elöljáróságok vezetnek

Pribicsevics nyilatkozik a Bácsmegyei Napló számára

Pribicsevics Szvetozár, a független demokrata párt vezére pénteken este Noviszadra érkezett és régi barátjánál, dr. *Nenadovics* Jován főorvosnál szállt meg.

A vendéglátó házigazda lakásán kerestem föl Pribicsevics Szvetozárt, aki lekötelező kedvességgel fogadott és érdekes, a jövő terveit illetőleg nagyjelentőségű nyilatkozatot tett.

— *Január 22-ikén* — mondotta — Zagrebban Radicsékkal az első nyilvános együttes nagy népgyülést tartjuk, amelyen ugy magam, mint Radics István is fontos politikai nyilatkozatokat fogunk tenni. *Azt mondják*, hogy Radics Istvánnak a multban a radikálisokkal volt megegyezése, pedig Radics István a radikálisokkal egyetlen együttes népgyülést sem tartott. Radics szokta mondani, hogy *Davidovics Ljubával azért egyezett meg, hogy hazatérhessen Moszkvából, Pasicsal, hogy kikerülljön a börtönből és velem, mert hozzám a szive húzza.*

— Nem igaz, hogy a paraszt-demokrata koalició a radikálisokkal bármilyen tanácskozásokat is folytatott volna,

ezt tisztára az ujjukból szopták az emberek. A paraszt-demokrata koalició eddig csak a demokratákkal tartott fenn érintkezést és ismeretes felszólításunkra, amelyet Davidovics Ljubához intéztünk és amelyben felhivtuk, hogy alakitsuk meg a demokrata blokkot, ezideig még nem érkezett válasz.

Lehetséges, hogy a demokrata párt most megtartandó kongresszusán formát és módot talál arra, hogy a választ megadja.

— Annyi bizonyos, hogy a radikális-demokrata koalició tovább nem állhat fenn, mert ez a természetellenes szövetkezés terméketlen és meddő, bizonyiték erre, hogy *egyetlen fontosabb kérdést sem tudtak megoldani.*

Más megoldás el sem képzelhető, minthogy a kormányt erős férfiak, autoritások, pártvezérek vegyék át a mai kormányban ülő férfiak helyett.

Nekünk a vezérekből álló kormány kell és érdekes, hogy ehelyett nálunk épen a vezérek ellen folyik a harc, ami politikai nyelven azt jelenti: *fejtetőn állva járni.* A demokrata párt főbizottságának csütörtöki ülésén a szónokok legtöbbje ugyanezt hangoztatta.

Davidovicscsal a napokban volt több, mint egy órás tanácskozásom, de hogy mit beszéltünk, még nem tartozik a nyilvánosságra,

Természetes, hogy politikai kérdésekről volt szó, hiszen ha két politikus hosszabb eszmecserét folytat, az csak a politikáról történhetik. Különben *meg fogják majd látni, vajjon ezeknek a tanácskozásoknak lesznek-e következményeik?* Bizonyos, hogy

Davidovics Ljuba tisztában van azzal, hogy a koalició a mai formájában deplasszirozott és ezért koncentrációt követel.

Nem az a fő és nem azon mulik, hogy koncentrációnak, vagy koalíciónak nevezik-e az együttmüködés formáját, hanem az a fő, hogy az együttmüködésnek van-e ereje és ha igen, milyen ereje: az individualitásé-e a fő szó, mert mit ér egy koncentráció, például *Perics* Ninkó, a nemzetgyülés elnökének vezetésével? Az értéktelen volna, mert erősebb, sulyosabb személyiségekre van szükség, hogy a koncentráció eredményes is legyen.

— *Davidovicscsal különben a magyarországi fegyvercsempészésekről is sokat beszéltem*, ő is oda fog hatni, hogy Marinkovics külügyminiszter megadja az ellenzék által kivánt felvilágositásokat.

Kétségtelen, hogy Olaszország Magyarországnak szállitotta a Magyarországba csempészett fegyvereket.

Az ellenzék természetesen az első kinálkozó alkalommal szóba fogja hozni ezt az ügyet a nemzetgyülésen, amiként — információim szerint — ez szóba fog kerülni a külföld több parlamentjében is, igy egészen bizonyosan a francia kamarában, mert ez a fegyvercsempészés az egész világot meglepte. Az is kétségtelen, hogy Rothermere lord is fel fog figyelni, hogy mi megy végbe Magyarországon.

— Visszatérve a belpolitika aktuális kérdéseire, nyomatékosan kijelentem, hogy *sem Radics István, sem én nem tolakszunk, hogy kormányra jussunk*, a legutóbbi kormányok után nem lehet ambiciónk, hogy a kormányba kerüljünk. De ha belemegyünk, akkor csak abban az esetben megyünk bele, ha kellő biztositékokat kapunk arra, hogy

a Száva, Dr'na, Duna közt lakó népünk a teljes politikai egyenjogusságot megkapja.

Téves és nevetséges, hogy mi csak az adók kiegyenlitéséért harcolunk. Ez a harcunk természetes, hiszen a régi monarchiában is meg volt az adóegyenlőség és mégsem voltunk elégedettek. Az adók kiegyenlitését el kell végezni: azelőtt is meg volt és most is követeljük. Mindenkinek tudnia és látnia kell, hogy *a horvátok és szlovének épolyan urak ebben a hazában, mint amilyenek a szerbiaiak.* Téves az a hit, az a föltevés, hogy ha megkapjuk az adóegységesitést, akkor már elégedettek lehetünk és abban az esetben nyugodtan és jól viselkedünk, *amint azt tőlünk elvárják.* Ez nem a teljes elégedettség követelménye és feltétele, ezzel tisztában kell a kormánypártnak is lennie. Meg kell szunni annak, hogy Vukicsevics Velia, mert történetesen szerbiai, de más különösebb érdemei nincsenek, miniszterelnök lehessen, mig a szávántuliak nem lehetnek kormányelnökök soha. Hogy *szávántuli* kerüljön a kormány élére, a mai rendszer mellett, még elgondolni, álmodni sem lehet. Mi azonban

addig fogunk harcolni, mig a teljes egyenjoguságot el nem érjük.

— Tulajdonképen *Radics István és az én politikai hitvallásom között nincs semmi különbség.* A multban az államformát illetőleg mélyreható ellentétek állottak fenn köztünk, de amikor Radics is elfogadta a királyság államformáját, köztünk az utolsó ellentét is megszünt. Ő iskolakérdésben a klerikálisok ellen harcolok, Radics is; én a teljes községi autonomiáért szállok sikra, Radics is; én is, ő is ellene vagyunk annak, ami Szerbiában van, hogy a főszolgabiráknak a községi önkormányzat felett felügyeleti joguk legyen.

Nincs köztünk egyetlen fontos kérdésben sem eltérés, sem a reálpolitikában, sem szociális, sem iskolai, sem kulturális kérdésekben.

pedig ezek az élet mai fontos problémái. Radics mondotta, amikor ezekről a fő elvi szempontokról volt szó, hogy nincs és nem lehet köztünk ezekben eltérés, hisz ő is »ugyanazokat a könyveket tanulta« és ugyanazt a szellemi fejlődést élte át, mert mindketten Massaryk tanitványai vagyunk. De — Radics István irta meg a »Rec« karácsonyi számában — bennünket ezenfelül érzelmi kötelékek is szorosan összefüznek: *fiatal korában a szünidőket rendszerint édesanyám házában töltötte*... Ez a kapocs pedig erős érzelmi kötelék...

— B'zom abban, hogy a legközelebbi nemzetgyülési választásokból a parasztdemokrata koalició kétszáz mandátummal fog kikerülni,

mert csak nekünk van gyökerünk a mi népünknél. És a mi együttmüködésünk több a koalicionál — *majdnem egy párt vagyunk.* Ez pedig nagy haladást jelent, mert amig a monarchia idejében szerbhorvát koalició neve alatt kellett csoportosulnunk — az akkori helyzet ezt igy kivánta meg — ma ezt nem kell megtennünk, mert ma szociális alapon *jött létre a paraszt-demokrata koalició* együttmüködése.

Két elvi szempontnak kell a pártokat elválasztani: klerikálisok elleni és a klerikálisok melletti tömörü'és.

Ilyen koncentrációnak összehasonlithatatlanul nagyobb ereje volna.

— Franciaországban Herriottal, Painlevével, vagy Cailluxval, a radikálisok vezéreivel *bármi történhetik*, de egy soha: hogy *együtthaladjanak a klerikálisokkal.* Tüz és viz nem egyesülhet; nálunk ellenben a radikálisok mögött ott látjuk a klerikálisokat, ami érthetetlen. Nem is igazi radikális politikusok a mieink, akik a klerikálisokkal együtthaladnak. Ezek Balkán-radikálisok, ami egészen *uj politikai hitvallás: egymással ellenkező* világnézetek egy uton haladása. Ilyen Balkán-radikálizmus még Magyarországon sem volna lehetséges, pedig ott sok minden megtörtént már...

— Lehetetlen helyzet az is, hogy a községi képviselőtestületekben megengedték, hogy a tisztviselők résztvegyenek az elöljáróság és a tisztviselőválasztásokban.

Azt mondják, ez azért történt, hogy a nemzetiségi kisebbségek ne kaphassanak többséget. Mi veszély van azonban abban, hogy ott, ahol többségben vannak, ők alkossák a többséget? *Ebben én semmi veszélyt nem látok.*

Másfél óráig tartott a pártvezérrel való beszélgetés, melyet Pribicsevics a legfesztelenebbül folytatott és különösen jó hangulatban lévén, szellemesen és ötletesen sok mindenről beszélt, amit azonban az ujságirónak nem szabad a nyilvánosság elé vinni.

Nagy elismeréssel nyilatkozott gróf Batthányi Tivadarról, akit gerincessége és kiválóan értékes jelleme miatt igen nagyra becsül.

Elmondott egy érdekes és eddig ismeretlen politikai kulisszatitkot is, azt, hogy Batthányi Tivadar, mint az Eszterházy-kormány minisztere, egymaga akadályozott meg a minisztertanácsban egy a horvátokkal szemben készülő jogtalanságot és lemondással fenyegetődzve, elhárította annak megtörténtét.

— Szeretném elolvasni a nemes gróf most megjelent »Beszámolóm« cimü érdekes könyvét — mondotta és szivesen fogadta, amikor azt felajánlottam neki.

— Igazán örülök, hogy elolvashatom — fejezte be a beszélgetést Pribicsevics, aki kitüntető szivélyességgel az ajtóig kisért.

Rég láttam Pribicsevics Szvetozárt ennyire közvetlennek.

Mayor József

Dr. OETKER féle
BACKIN
SÜTŐPORRAL SÜT!
Dr. Oetker képes receptkönyve körülbelül 200 elsőrendü receptet tartalmaz 51 illusztrációval. Ára 5 diná'. Kapható mindenütt. Ha valahol nincs raktáron, irjon közvetlenül a következő cimre:
Dr. Oetker d. z. o. z., Maribor

A román nacionalista diákok Milánóban is botrányokat rendeztek

A fasiszta kongresszusra hivatalosan kiküldött diákok Milánóban fizetés nélkül szöktek meg a szállodából és az egyiket ékszerlopás miatt letartóztatták

Bukarestből jelentik: A román nemzet parasztpárti *Dreptatea* cimü lap hosszabb cikkben szemére veti a kormányhatalomnak, hogy a diákokkal szemben elnéző magatartást tanusit, ami Románia külföldi kompromittálására vezet. A lap ismerteti

az olaszországi fasisztakongresszusra kiküldött román diákok botrányát, akik a román egyetemek képviseletében 270.000 lei szubvencióval *utaztak ki Olaszországba.*

Ezt az összeget Angelescu közoktatási miniszter utalt ki számukra.

A lap szerint a diákok, bár el voltak látva költséggel, Milánóban mégis egyik botrányt a másik után rendezték.

A román nacionalista diákok megszöktek abból a milánói szállodából, ahol laktak, anélkül, hogy fizettek volna és végül a rendőrség kényszeritette őket számláik kiegyenlitésére, az egyik diák pedig egy kereskedőtől egy aranynyakláncot lopott el,

amelynek sokalta az árát, kijelentve hogy »csak egy zsidó képes ilyen árakat kérni.«

Az illető diákot az olasz rendőrség kénytelen volt letartóztatni,

amiről hivatalosan is értesitették a román követség utján a bukaresti kormányt.

— A román diákokat — irja a *Dreptatea* — itthon a román kormányhatóságok annyira felbátoritják és támogatják hogy azt hiszik, bárhol vannak is külföldön, ingyen lakhatnak a szállodákban és ingyen vehetik fel az árut a kereskedőktől.

Mint Párisból jelentik, a *Humanité* a román kormány franciaországi kölcsöntárgyalásainak meghiusulásával foglalkozik és megállapitja, hogy a háboru óta a román kormányok többször fordultak külföldhöz nagy kölcsön elnyerése céljából, de *a nemzetközi pénzpiac a romániai belső állapotok miatt nem volt bizalommal Romániával szemben. Bratianu* számos külföldi utja mindeddig eredménytelen maradt és ezuttal Bratianu, hogy az ellenzék támadását kikerülje, nem maga utazott külföldre, hanem Antonescut küldte ki, akinek az volt a feladata, hogy a francia kormánytól másfélmilliárd frankot, vagyis tizmilliárd leit vegyen fel kölcsönkép a lei stabilizálása céljából. A francia kormány azonban kijelentette, hogy mivel választások előtt áll és miután minden pénzre szüksége van a frank stabilizálása céljából, a kért kölcsönt nem adhatja meg Romániának.

Meggyilkolta férjét egy karancsi öregasszony

Dárdáról jelentik: Horvát Sztankó karancsi gazdálkodó rossz viszonyban élt feleségével. A házastársak között napirenden voltak a civakodások, ami miatt az asszony annyira elkeseredett, hogy rábeszélte vejét, Dvornics Vládó földmivest, hogy tegyék el láb alól a férjét. A napokban a házastársak ismét összeveszték, mire az asszony és Dvornics késsel támadtak Horvátra, akit tizenhét késszurással megöltek. A gyilkosság után a holttestet az istállóba hurcolták, majd az asszony a községbe sietett és bejelentette a csendőrségen, hogy az urát meggyilkolták. A csendőrök gyanut fogtak és vallatni kezdték az asszonyt, aki először tagadott, végül megtört és bevallotta, hogy a vejével együtt ő gyilkolta meg az urát.

Forgács Anna gyilkosának váltóhamisitásai

Az irásszakértők megállapitották, hogy nem Forgács Anna hamisitotta Erdélyi Béla váltóinak aláirásait

Budapestről jelentik: Köztudomásu hogy a felesége meggyilkolásával vádolt Erdélyi Béla ellen egyéb büncselekmények miatt is folyik a vizsgálat.

Erdélyi Béla egyik büntársát, *Filó* Józsefet, nemrég szabadlábrahelyezte a vádtanács. A vizsgálóbiró közben a vizsgálatot annak megállapitására is kiterjesztette, hogy az Erdélyinél talált hamisitott váltókat ki irta alá. A cinikusan tagadó Erdélyi Béla azt vallotta, hogy a váltókon szereplő idegen neveket felesége, Forgács Anna irta alá. Ennek a vallomásnak az ellenőrzésére a vizsgálóbiró több irásszakértőt hallgatott meg akiknek a jelentése alapján szombaton érdekes fordulat állt be ebben az ügyben Az irásszakértők ugyanis megállapitották, hogy az aláirások nem Forgács Annától származnak, hanem azoknak legnagyobb részét Erdélyi Béla barátja Filó József hamisitotta.

A vizsgálóbiró azonnal intézkedett hogy Filót tartóztassák le, ami még szombaton meg is történt.

TINTA

Egyedül a kriptában

Vidékről jöttem haza, lassu személyvonattal, mely minden tanyánál megállott. Valamelyik pusztán fülkémbe szállott egy magas, őszülő, igen rokonszenves hölgy, sportruhában. Inas tette a hálóba disznóbőrböröndjét. Azzal németül beszélt, rosszul. Utközben megismerkedtünk. Kiderült, hogy angol, a grófi kastélyban társalkodónő, már husz esztendeje. Anyanyelvén történeteket mesélt, melyek itt-ott megestek vele, folyamatosan, kellemesen, tele friss megfigyelésekkel, melyekre csak ilyen egyszerü emberek képesek, kik mindig nyitva tartják szemüket. Könyvem kihullott kezemből. Csak rá figyeltem. Budapest felé ezt a históriát hallottam:

— Tudja, hogy én kriptába is be voltam zárva. Igen, igen. Félóráig, egy kriptába, teljesen egyedül — és kacagott a széles, nyilt gyermekarcával. Ezen a nyáron történt. Mifelénk óriási zivatarok voltak, felhőszakadások. Egy napon az intéző azt jelenti, hogy a temetőt elöntötte a viz, a zápor beszivárgott a családi sirboltba is. A grófné ebéd után megkért, hogy menjek a cseléddel és meressem ki. Kaptam egy ekkora rozsdás kulcsot. Elindultunk. Fülledt augusztusi délután volt. Amikor a szobalánnyal beléptünk a kriptába, megcsapta arcunkat az az áporodott illat, mely a penész, a szemfedők, a föld a hervadó virágok és koszoruk szagából párolog ki. A viz néhol bokáig ért. Lassan meregette a cseléd lábassal. Már sötétedett. Odaszóltam neki, fusson hamar haza, hozzon valami nagyobb edényt egy vödröt, vagy rocskát, különben éjszakáig se készülünk el. Nyomban utnak eredt. De alighogy kiment, künn szélvihar támadt, a kripta vasajtaját hatalmas robajjal becsapta. A kulcs kivül maradt. Fölszaladtam a lépcsőre, dörömbölni kezdtem. Természetesen senki se hallhatta meg. Közben megeredt a zápor, fütyült a szél, dörgött az ég. Hogy féltem-e? Hát nem is nagyon féltem. Csak valami furcsa érzés vett rajtam erőt, nem tudtam, hogy viselkedjem. Ha egyedül vagyunk, akkor vonásaink lazák, ha társaságba megyünk, akkor valami »társasági« arcot öltünk fel. Itt azonban nem voltam sem egyedül, sem társaságban. Ismét lementem. Egy szobor márvány-alapzatára kapaszkodtam ott legkevésbbé ért a viz. Megismerkedtem a kripta lakóival. Évszázadok óta temetkeznek már ide a grófok. Komor, páncélos vitézeket láttam, köből, megforditott cimereket, koporsókat a falon, amint a könyveket rakják egymás mellé a könyvtárak polcain. A villámok fényénél elolvastam egy-egy nevet. Fölfedeztem egy kis *Countess*-t, aki két éves korában halt meg. Odahuzódtam. Isten tudja, megnyugtató volt, hogy legalább lány és gyermek. Aztán? Amint emlitettem, a cseléd egy félóra multán megjött. De órákig is elmaradhatott volna ebben az istentelen időben. Bizony — tette hozzá — ha az ember egy darabig él, sok mindent tapasztal, amiről addig nem is álmodott volna — és ismét mosolygott a széles, nyilt gyermekarcával.

Én is mosolyogtam. Amig azonban ezt a történetet hallgattam, másra gondoltam. Az járt az eszemben, hogy ez a nő angol. Mennyire hasonlit élménye az ő régi kalandregényeikhez, melyekben szellemek tünnek föl a viharban s azokhoz a kisértet-históriákhoz, melyeket uj iróik eszelnek ki mostanában. Csak angollal eshetik meg ilyesmi. Ő érzi a valóságot, józan s mégis rémlátó. A környezet semmit se számit. Csak a vér. Ugy látszik, nemcsak sorsunkat hordozzuk magunkban, hanem azokat az apró-cseprő eseményeket is, melyek megtörténnek velünk.

Kosztolányi Dezső.

HIREK

— **A szubotical radikális párt vasárnap dönt véglegesen a tisztviselőválasztások kérdésében.** A szuboticai városi tisztviselői kérdés még mindig nem nyert végleges elintézést. A radikális párt végrehajtó bizottsága és helyi szervezete már néhány nap óta ülésezik és több kisebb jelentőségü változtatást eszközölt a már összeállitott névsoron, de még mindig nem döntött véglegesen arról, hogy a pályázók közül kiket fog támogatni a közgyülésen. A radikális párt végrehajtó bizottsága, valamint a radikális párt helyi szervezete vasárnap délelőtt és délután ülést tartanak, amelyen véglegesen összeállitják azoknak a jelölteknek a névsorát, akikre a hétfői közgyülésen szavazni fognak.

— **Szerb Szilveszter és Ujév Szubotán.** A görögkeleti szerbek pénteken este ülték meg Szilveszter-estét. Ez alkalomból a szuboticai Szokolegyesület a Horváth-vendéglő különtermében sikerült estét rendezett. A Tiszü Otthonban bajtársi összejövetel volt, amelyen nagyszámu közönség vett részt. Szombaton pravoszláv ujév napján a városi és állami hivatalokban teljes munkaszünet volt.

— **Az angol püspökök egyesülete megegyezett a módositott imakönyvek szövegében.** Londonból jelentik: Hivatalos közlés szerint az angol püspökök gyülekezete megegyezett a módositott imakönyv szövegében. A módositások alkalmasak lesznek a félreértések eloszlatására és világossá fogják tenni az eredeti reformterv célzatát. Az imakönyv uj szövegét január 21-én teszik közzé.

— **Végrehajtást vezetnek a városok és községek ellen, ha nem fizetik a tartományi pótadót.** A pénzügyminisztérium a napokban szigoru rendeletet adott ki a tartományi pótadó befizetése tárgyában. A rendeletben a pénzügyminiszter felszólitja a tartományokhoz tartozó városokat és községeket, hogy a tartományi pótadót a mult évre legkésőbb *január hó folyamán* fizessék be a tartományok pénztárába, mert ellenkező esetben a pénzügyminisztérium végrehajtást fog elrendelni a városok és községek ellen. A rendelet a Vajdaságban nagy feltünést keltett, mert a vajdasági városok szövetsége, mint ismeretes, annak a megállapitását kérte az államtanácstól, hogy a városok tartoznak-e vagy sem a tartományi pótadót fizetni és erre a felterjesztésre az államtanács még nem válaszolt. A vajdasági városok szövetsége együttes lépést fog tenni ebben az ügyben az államtanácsnál és kisürgeti a döntést.

— **A katonai szolgálat alól ideiglenesen felmentett főiskolai hallgatók nem lehetnek állami tisztviselők.** Beogradból jelentik: A hadügyminiszter előterjesztésére a minisztertanács elhatározta, hogy azok a hadkötelesek, akiket iskolai tanulmányak befejezéséig ideiglenesen felmentettek az aktiv katonai szolgálat alól, nem léphetnek állami szolgálatba, mig hadkötelezettségüknek eleget nem tettek.

Ketten beszélnek

A sportőrület ilyenkor januárban téli álmot alszik, akár a medve. De lelkes sportférfiak szivéből sohasem hal ki a vágy, hogy ha már aktivan nem is, legalább elméletben kivegyék részüket a sport örömeiből. Két ádáz sportbarát masirozik az uccán. Az egyik szandista, a másik Bácska párti.

— Na, mit szól hozzá, kizártak bennünket a kupamérkőzésből?

— Pardon! Nem bennünket, csak titeket. Ti aspiráltatok olyan holtbiztosan...

— Hát vannak is esélyeink és ha nem történik ez a disznóság...

— Nem disznóság, csak inkorrektség. Különben pedig ugyis Beograd vinné el az elsőséget...

— Azt mindenki mondhatja. A Szand olyan klasszist képvisel Jugoszláviában, ami az elsők között is az elsők közé helyezi. Tudja maga, ki az a Beleszlin?

— Tudom. Hátvéd.

— Hátvéd az minden csataló lehet, de *ilyen* hátvéd, mint a Beleszlin, csak minden szökőévben születik.

— Ez gyengéd célzás akar lenni? A Gubics talán nem imponál magának?

— Nem mondom, ügyes, ügyes, de hol talál még egy olyan kapust, mint Siflis?

— Az csak mázlista. Akkora uszonyokkal én már rég benne lennék az angol válogatottban.

— Válogassa meg a kifejezéseit barátom, nem türhetem, hogy a kedvenceimet agyba-főbe sértegesse.

— Kegyed meg szálljon le a lóról, öreg nimolista. Csak azért háborog itt, mert tudja, hogy ugyis lecsusznának...

— Csuszik ám maga, kis gyászhuszár! A kupaküzdelem...

— Ehhez nem értek. De tény...

— A zagrebi alszövetség sulyos...

— Bármelyikkel felvesszük a versenyt. A vak is látja, hogy ilyen viszszaélés...

— Magának nincs mit siratni, inkább örüljön, de én, kedvenc Szandommal megszaggatom a köpenyemet és hamut hintek a fejemre...

— Látja, azt előbb is megtehette volna...

— Jó, jó, viccelni persze könnyü, de gólokat beadni annál nehezebb. A kupa mégis a miénk lesz...

— Kupa ide, kupa oda...

— Na, most már torkig vagyok magával. Szedje az irháját!

— Szedje maga vén profi, mert...

— Mert?

— Olyat sózok a nyaka közé, hogy soha többé nem focizik ebben az életben!

Sportszerü gorombaságokat mondanak egymásnak, aztán a szandista kupdnvdgja a bácskistdt, aki véresen terül el a pályán. Másnap a sportlapok gyászkeretben jelennek meg.

— **Letartóztatták Ledics Ferenc zagrebi filmrendezőt.** Zagrebből jelentik: A zagrebi rendőrség pénteken több feljelentés alapján letartóztatta Ledics Ferenc zagrebi filmrendezőt, a »Jadran«-filmvállalat igazgatóját. Ledics szarajevói származásu kalandos természetü fiatalember, aki Németországban több filmvállalatnál dolgozott. Terve volt, hogy megteremti az első jugoszláv filmgyárat. Első izben három-négy év előtt »Ocean«-film néven alapitott filmvállalatot és azzal nemsokára kihozott egy kis filmet. Később Ledics nagyban kezdett dolgozni. Zagreb egyik külvárosában épiteni kezdett egy ateliert és élénk propagandába fogott a »hazai filmért«. A mult évben készült második filmje, amely »A Balkán jóltevője« cimmel került piacra. Azóta azonban bedugultak a pénzforrásai, a filmgyár épitkezései abbamaradtak és most végül a rendőrséggel is meggyült Ledics baja. Több hitelezője sikkasztás miatt feljelentést tettek ellene, mire letartóztatták.

— **Cigány politikusa lesz az uj lengyel parlamentnek.** Varsóból jelentik: A lengyel választásokon a lengyelországi cigányok külön listát állitottak. Ez lenne az első eset, hogy cigánypárti politikusa lenne egy európai állam parlamentjének.

— **Nyugat-Flandria viz alatt.** Párisból jelentik: Brüsszeli jelentés szerint a nagy áradások következtében Nyugat-Flandria viz alá került. A belga kormány megtette a szükséges intézkedéseket és a mentési munkálatokat már megkezdték.

— **Vinkovcin épitik az ország legmodernebb pályaudvarát.** Beogradból jelentik: Scserlitov mérnök, a beogradi egyetem tanára, kidolgozott egy modern pályaudvar-tervet, amelynek berendezése és külön védelmi apparátusa lehetetlenné tesz minden forgalmi baleesetet, vagy összeütközést. Mivel a vinkovcii pályaudvar már a rendkivül megnagyobbodott forgalom miatt, tulszüknek bizonyult, a közlekedésügyi miniszter elhatározta, hogy elsőnek azt épiti ki Scserlitov professzor tervei szerint. Az épitést még ebben az évben megkezdik.

— **Öngyilkos lett Fuméban egy horvát költő.** Fiuméból jelentik: Pahani Anasztasz dr. fiumei fogorvos, az ismert horvát költő, pénteken öngyilkosságot követett el fiumei lakásán. A bródi születésü fogorvos már fiatal kora óta nagy irodalmi munkásságot fejtett ki. Öngyilkosságának oka buskomorság.

NOVISAD, ORBAN-PENSIO
Vizvezeték, mosdók, melegvizfütés.
TELJES PENSIO 70—90 Dinár
Abonenseknek engedmény. Telefon 25—36

— **Borzalmas robbanás egy hamburgi bárkán.** Hamburgból jelentik: Borzalmas robbanás történt egy hamburgi bárkán, amely az Elba torkolatán akart áthaladni. A folyó közepén a motor valószinüleg gázömlés következtében hirtelen felrobbant. A detonáció olyan erős volt, hogy széles körzetben hallották és azonnal bárkák és hajók siettek a felrobbant hajó segitségére. A bárkán 90 matróz tartózkodott, akik leugráltak az égő alkotmányról. 35 matróz többé-kevésbbé sulyosan megsebesült. A mentési munkálatok nagyjában sikerültek, csak két matróz nem került elő, akik valószinüleg elmerültek a habokban.

— **Nagy kivándorlási panamát lepleztek le Zagrebban.** Zagrebből jelentik: A zagrebi kivándorlási főfelügyelőség nagyarányu kivándorlási csalást leplezett le. Egy jólszervezett társaság már hosszabb idő óta igen előnyös feltételek mellett Braziliába való kivándorlásra csábitotta a Tengermellék, Bosznia és a Vajdaság földmives népét. Aránylag kis összegekért vállalták a Braziliába való szállitást, de az utiköltségeket előre szedték be áldozataiktól. A kivándorlókat aztán hamis cimmel Bécsbe küldték, ahol sorsukra bizták őket. Minthogy ezek az emberek legnagyobbrészt utlevél nélkül szöktek át a határon, nem merték a csalásokról értesiteni a hatóságokat, ugy hogy csak véletlen folytán derült ki a dolog.

— **Egy berlini csillagvizsgáló fel akarja állittatni a világ legnagyobb csillagászati látcsövét.** Berlinből jelentik: A Berlin melletti terptoweri hires csillagvizsgáló intézet felveti azt a kérdést, hogy a világ összes államainak csillagvizsgálói pénzügyi, technikai é studományos erőiket állitsák sorompóba egy óriási csillagászati látcső felállitása érdekében. A látcsőnek legalább tizszer nagyobbnak kell lennie, mint a jelenleg legnagyobb csillagászati müszernek. A látcsövet lehetőleg semleges helyen kellene felállitani és egyetlen államnak sem lenne tulajdonában.

NOVISZAD

Zsak (Noviszad)—Gradjanszki (Petrovaradin) 4:0 (1:0). II. osztályu. Jegdics Ján-serlegmérkőzés. Biró Nikolics.

Végre
egy ideális bőrápoló
durva és repedéses bőr, durva kezek, stb. ellen: a **NIVEA-CREME.** *Ez tartalmaz euceritet, amely csodálatos hatást gyakorol az érzékeny bőrszövetekre. Puha és sima kezet ad a kellemes illatu*
NIVEA-CREME
1 5 17

— **Tea-est a Népkörben.** A Népkör tagjai és azok vendégei részére január 18-án, szerdán zártkörü tea-estélyt rendez tánccal egybekötve. Akik tévedésből meghivót nem kaptak és arra igényt tartanak, forduljanak a rendezőséghez vagy a Népkör gondnokához.

— **Eljegyzések.** *Rattay* Rózsika urleány Ada és *Polyvás* István Szubotica jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

Bohn Ellike urleány Sztaribecsej és *Simonyi* József Beograd jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

— **Lelőtte haragosát.** Vinkovciről jelentik: Csakarics Márkó komletinci földmives már régebb idő óta haragos viszonyban élt Kulundzsics Márkó fiatal gazdálkodóval, mert öt évvel ezelőtt Kuludzsics több társával együtt Csakaricsot megtámadta. A napokban Csakarics Vukováron volt vásáron. Hazatérőben benézett az egyik korcsmába, ahol Kulundzsics borozgatott. Csakarics szó nélkül rálőtt vadászfegyverével Kulundzsicsra, aki jajszó nélkül rogyott össze. Beszállitották a vinkovcei kórházba,hol rövid szenvedés után meghalt. Csakaricsot a rendőrség letartóztatta.

— **Két nap'g mulatott, azután felakasztotta magát.** A Bácsmegyei Napló néhány nappal ezelőtt közölte, hogy Gombár András pancsevói bankszolga két napi mulatás után, miután előzőleg sikkasztott, felakasztotta magát. Erre a cikkre most a következő helyreigazitást kaptuk: »A Pancsovai Népbank néhai szolgája, Gombár András f. é. január 5-én mulatott s azután — valószinüleg az elbocsájtástól való félelmében — öngyilkosságot követett el. Az a hir, hogy reábizott hivatalos pénzeket sikkasztott, nem felel meg a valóságnak, hanem, mint özvegye mondja, január havi fizetéséből és az ujévi ajándékból költött el ezer-ezerötszáz dinárt.«

— **Teiko Kiva japán énekesnő vendégszereplése Beogradban.** Beogradból jelentik: Teiko Kiva japán énekesnő, aki a mult szezonban európai körutja során Beogradban is fellépett, most ismét vendégszerepelt a beogradi Operában. A japán művésznő szombaton este a Pillangókisasszony cimszerepét énekelte és ezt kedden este megismétli.

INGYEN MINTACSOMAG

DOSTAL pipere gyöngyporából. Egyszeri használat elég. Bőratka, patkónás, arctisztátalanság ellen. Küldjön 2 dinárt bélyegben portóra. KEMIKALIJA NOVI-SAD 144. Gyógyszertárakban drogériákban 20 dekás eredeti karton 25 dinár. 1143

— **A tartományi főispán elutasitotta a petrovoszelói elöljáróválasztás ellen beadott felebbezést.** Petrovoszelóról jelentik: A petrovoszelói képviselőtestület első közgyülésén megválasztott elöljárók megválasztását az ellenzék tiz tagja megfelebbezte, mert szerintük a jegyzőnek nem volt joga addig összehivni a gyülést, amig a választások ellen beadott felebbezés felett a közigazgatási bíróság nem dönt. A választások ellen beadott felebbezést mind a három fórum elutasitotta és most érkezett le a tartományi főispán végzése és igy a radikális és munkás képviselőkből választott elöljárók megmaradnak állásukban. A képviselőtestület a legközelebbi gyülését hétfőn tartja, amikor kiirják a tisztviselői állásokra vonatkozó pályázatot.

— **Tisztviselőválasztás a csantaviri községházán.** Csantavirről jelentik. A pénteken megtartott képviselőtestületi ülésen a tisztviselők megválasztásának ügye szerepelt. A közigazgatási aljegyzői állásra 12, az adóügyi aljegyzői állásra 11 és a végrehajtói állásra 10 pályázat érkezett be. A közigazgatási aljegyzői állásra Pintacs József, jelenlegi futaki aljegyzőt, az adóügyi aljegyzői állásra Kopasz András, jelenlegi adai aljegyzőt és a végrehajtói állásra Semlics Mátyás, jelenlegi stanisicsi aljegyzőt választották meg.

— **A »Sreća« jótékonycélu kiházasitó egyesület közgyülése.** Január 12-ikén tartotta a »Sreća« ez évi rendes közgyülését, amelyen az érdeklődő tagok igen nagy számban jelentek meg. Az igazgatóság évi jelentését a közgyülés egyhangu lelkesedéssel tudomásul vette és elhatározta, hogy az igazgatóságnak az elmult év nehéz gazdasági viszonyai között körültekintő gondossággal irányitott müködésért a nyilvánosság előtt is köszönetet mond. Az egyesület eddig több mint harmadfélmillió dinár segélyt fizetett ki tagjainak. A zárszámadásokat a közgyülés tudomásul vette és jóváhagyta.

Tudja Ön már mi a
TUNGSRAM
BARIUMCSO

— **Mozgalmas volt a pravoszláv Szilveszter-éjjel a noviszadi rendőrségen.** Noviszadról jelentik: Rég volt a noviszadi rendőrségnek olyan mozgalmas éjszakája, mint pravoszláv Szilveszter éjjelén, amikor alig mult el egy negyed óra is, hogy a rendőrségnek valamilyen ügyben ne kellett volna interveniálni. Apró lopásoktól, tüzeseten, közcsendháborításon át gázmérgezésig az éjszakai események változatos sorozata vette igénybe a rendőrség éberségét. A legderüsebb szilveszteri mókát hajnalban rögtönözte három ittas ember, akik Malencsics Rodoljub rendőrkapitányhoz azzal a kéréssel állitottak be, motozza meg mindhármukat, mert hajnalig együtt ittak az egyik haltéri kocsmában és hajnal felé vette észre az egyikük, hogy zsebéből eltünt kétszázötven dinár. Megmotozták őket és egyiknél sem találtak egy parát sem, mire az állitólagos károsult a rendőrkapitány előtt támadt két társára. Rendőröknek kellett beavatkozni és csak karhatalommal lehetett megakadályozni, hogy a három ivócimbora ujév reggelén a rendőrkapitány előtt összeverekedjék.

— **A budapesti női vonósnégyes hangversenye Szubotícán.** A budapesti női vonósnégyes Bárány, Szerémi, Bartók, Ulrich e hó 21-ikén este a szubaticai Beograd szálló nagytermében hangversenyt rendez. A kitünő együttes külföldön sorozatos sikereket ért el és Szubotica zenekedvelőinek kivételes müvészi élvezetben lesz része. A vonósnégyes szubaticai hangversenyén Beethoven, Haydn és Tschaikowsky egy-egy vonósnégyese kerül előadásra. A hangverseny iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg.

— **A nyitvahagyott gázcsap áldozatai.** Noviszadról jelentik: Szombaton reggel fél nyolc órakor Mahrer Szima droguista arról értesitette a rendőrséget, hogy Safarikova-ucca 3. szám alatti lakásán sulyos gázmérgezés történt. Mahrer Szimánál péntek este vendégek voltak és a házigazda utasitotta Toma Juliska és Bogyó Ilona háztartásbeli alkalmazottakat, hogy főzzenek a konyhában levő gázresón fekete kávét. Tizenegy óra tájban elmentek a vendégek, a két leány a konyha melletti cselédszobában lefeküdt. Minthogy a lányok reggel a szokott időben nem keltek fel, Mahrer József, Mahrer Szima atyja, fél nyolc óra tájban kopogott a cselédszoba ajtaján. A két leány közül Toma Juliska az erős kopogásra pillanatnyilag magához tért, az ajtót kinyitotta, de nyomban utána eszméletlenül összeesett. Alig léptek a házbeliek a konyhába, nyomban látták, hogy gázmérgezés történt. A rendőrségről Malencsics Radoljub rendőrkapitány és dr. Kluka György kerületi orvos a helyszinére siettek és a két ájult leányt élesztgetéssel próbálták eszméletre téritení. Mindkettőt sulyos állapotban beszállitották a közkórházba. Állapotukat az orvosok életveszélyesnek mondják. A megindult vizsgálat megállapitotta, hogy a gázvezetéket a két leány nyitva hagyta, azonkivül a resót összekötő gummicső sem volt a vezetékre kapcsolva.

A TUNGSRAM
az ujév meglepetése

VILÁGSZABADALOM

— **Lecsapolják az albunári mocsarat.** A Délbánátnak, noha számos csatornája van, még a közelmultban is milliós károkat okozott a viz, mert az esős időszakokban a szántók legnagyobb része viz alá került. A szentmihályi vizszabályozó társulat hosszabb időn keresztül foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy mikép lehetne vizmentesiteni a délbánáti termőföldeket. Mintegy 5700 hold föld megmentéséről volt szó, amit csak ujabb csatornázásokkal volt lehetséges elérni. A munkálatok most fejeződtek be és elkészült a körülbelül husz kilométer hosszuságu csatorna, amely levezeti az albunári mocsarakat.

— **Capablanca ujabb mérkőzésre akar kiállni Aljechinnel.** Newyorkból jelentik: Capablanca azzal az irásbeli kérelemmel fordult az amerikai sakkszövetség elnökéhez, hogy rendezzen ujabb mérkőzést közte és Aljechin között a világbajnokságért, lehetőleg Newyorkban. A sakkszövetség elnöke az ügyben érintkezésbe fog lépni az uj világbajnokkal.

— **Leégett egy noviszadi autógarázs.** Noviszadról jelentik: A Strand-uton, Frank Lipót házában pénteken este kigyulladt és porráégett az autógarázs, amelyben Frank Lipótnak Gräf und Stift-kocsija, kis Fiat autója és egy motorkerékpárja hamvadt el. A tüzet Lepár János kifutófiu okozta, aki olajat akart felmelegiteni, ezért a faasztalra benzint öntött és azt gyujtotta meg. A benzinláng azonban tul erős volt, a fiu eleitte az olajos kannát, amely egy mosdótálba esett, ahol történetesen szintén benzin volt. A tüz pillanatok alatt nagy méretet öltött és átterjedt a kis Fiat kocsira. A kifutófiu pokróccal próbálta a tüzet lokalizálni, de az rohamosan tovább terjedt és perceken belül lángraborította a másik autót, a motorkerékpárt és az egész garázst. A tüzoltóság teljes felkészültséggel vonult ki és közel egy órás munka után sikerült a tüzet lokalizálni. Érdekes, hogy Frank Lipót péntek délutánra rendelt egy hordó benzint, de azt a kereskedő nem tudta idejében leszállitani, amiáltal nagyobb veszedelem hárult el. A tüznél Malencsics Radoljub rendőrkapitány nagyobb rendőri kirendeltséggel tartotta fenn a rendet.

— **A nagyváradi diákzavargások miatt elitéltek három magyar vasutast.** Bukarestből jelentik: A kolozsvári hadbiróság a nagyváradi zavargásokkal kapcsolatban három magyar vasutas ügyében is itélkezett, akik közül kettőt egy-egy hónapra, a harmadikat pedig tizenöt napra itéltek. A Kolozsváron letartóztatásban levő tizenkét diák éhségsztrájkot kezdett és hármat közülük kórházba szállitottak. A diákok azt követelik, hogy sürgősen folytassák le a vizsgálatot ügyükben. Nagyváradon letartóztattak négy embert, akiket azzal vádolnak, hogy rombolásra izgattak.

Ui ügyvédi iroda Szomborban. Dr. Dadisits Lázár ny. alispán, Szombor város volt polgármestere és az igazságügyminiszterium B. B. B. ügyosztályának volt főnöke ügyvédi irodáját Szomborban Szent György-tér 2. sz. alatt megnyitotta.

A garatüreg

a légzőutak megbetegedésének bejárati utja. Ha a fertőzéstől védekezni akar, használja az orvosilag elismert Panflavin-pasztillákat. — Megakadályozzák a garatüregbe kerülő betegségcsirák növekedését, kellemes izüek és nem ártanak a gyomornak. A legkiválóbb szaktudósok legjobban ajánlják. Gyógyszertárakban kapható 1094

— **Ujból öngyilkos akar lenni az életunt noviszadi repülőalőrmester.** Noviszadról jelentik: Janjetkovics Nikola pilótaalőrmester állapotában lényeges javulás állt be. Szombaton délben visszanyerte eszméletét, a szombati napon azonban még nem került sor kihallgatására. A kórházban felkereste Janjetkovicsot az a hölgy, akinek fényképét az öngyilkossági kisérlet alkalmával nála találták. Meglátogatta néhány bajtársa is, akik előtt Janjetkovics kijelentette, hogy mihelyt teheti, ujból öngyilkos lesz. A katonai kórház parancsnoksága ezért megkeresést intézett a térparancsnoksághoz, hogy gondoskodjanak Janjetkovics Nikola őrizetéről, mert attól lehet tartani, hogy megismétli tettét.

Akar tökéletes
hangerősitést?

— **A lengyel papok nem vállalhatnak képviselői mandátumot.** Varsóból jelentik: A lapok hiradása szerint a jelenleg Rómában időző lengyel érsekprimás a poseni érseki helynökséghez táviratot intézett, amelyben a pápa megbizásából a lengyel papságnak megtiltja, hogy a küszöbön álló parlamenti választásokon jelölést vállaljanak.

IGYENT CSAK
TUNGSRAM BARIUMCSO nyujt

A reumakezelés uj módjai. A reuma a leggyakoribb betegségek egyike és alig mulik el nap, hogy egyik-másik ismerősünktől vagy barátunktól ne hallanánk: »Nem tudom a karomat megmozditani ettől a reumától«, vagy »Minden lépésnél elviselhetetlen fájdalmat okoz a reumám.« Már annyira megszoktuk az ilyen panaszokat, hogy szinte alig méltatjuk őket figyelemre. De aki már egyszer érzett reumatikus fájdalmakat, az megérti, hogy miért keresnek már régen olyan gyógyszereket, amelyek a reumát gyógyitják. A szalicil már évszázadok óta a leghatásosabb reumaellenes szer, hiszen már a régi rómaiak használták ezt a szert a füzfa nedvéből nyert zöld olaj formájában. Az ujabb időben pedig az »Aszpirin« néven forgalomba hozott szalicilsav hóditotta meg a világot, mint a legkitünőbb gyógyszer a reuma ellen.

— **Időjárás.** A Meteorológiai Intézet jelenti: Változékony, inkább enyhe idő várható, helyenként csapadékkal.

— **Helyreigazitás.** Felkértek bennünket a következő sorok közlésére: »A Bácsmegyei Napló január 14-iki számában megjelent és reám vonatkozó hirrel kapcsolatban tisztelettel kérem a következő helyreigazitó nyilatkozat közlését: Nem felel meg a valóságnak az, hogy nehézségekkel küzdök és likvidálni vagyok kénytelen. Ilyen nyilatkozatot sem a noviszadi tőzsdén, sem máshoz nem adtam, nem is adhattam, mert kötelezettségeimnek mindig eleget tettem és eleget teszek, ami a gazdasági körökben is ismeretes. Felhivok mindenkit, hogy e lap utján jelentkezzék, ha megokolt követelését nem teljesitettem volna. A cikk iróját sajtóvétségért felelősségre fogom vonni. Zimmermann József oszijeki gabonakereskedő.

— **Baudelaire élete és müvei.** Értékes és elismerésre méltó munkával gazdagitja a vajdasági magyar irodalmat egy fiatal szentai bölcsész, Csányi Endre, aki könyvet irt Baudelaire életéről és munkájáról. Ez a mü azért is érdekli a magyar irodalomkedvelő közönséget, mert Baudelairenak nagy befolyása volt a magyar költészet fejlődésére azzal a hatással, amelyet Verlaine-n keresztül Ady Endre költészetére gyakorolt. Csányi Endre, aki a bölcsészeti fakultást a francia egyetemeken, köztük a párisi Sorbonne-on végezte, szinte specializálta magát franciaországi tanulmányai alatt Baudelaire tanulmányozásában és ezért figyelemreméltó ez a könyv, amely most van sajtó alatt és néhány héten belül megjelenik. A diszes kiadásu könyv minden irodalombarát könyvtárában nélkülözhetetlen lesz. A mü ára mindössze 50 dinár. A mü előjegyezhető a Bácsmegyei Napló könyvosztályánál is.

Szép utazásokat rendez ezidén is a »Putnik« (Zagrebi Idegenforgalmi Társaság) igen olcsó árak mellett. Első utazás »Karnevál Nizzában« február hó 17-kén kezdődik és csak 2000 dinárba kerül. Bővebb felvilágositást nyujt a zagrebi és noviszadi »Putnik« menetjegyiroda.

Üzletáthelyezés. Van szerencsém a n. é. közönséget értesiteni, hogy üzletemet Kralja Alekszandra ul. 7. sz. ház (Vinkle-palota) udvari helyiségébe helyezem át. Tisztelettel »Volan« Citroen-autóképviselet, Noviszad.

A szuboticai ipartestület is tiltakozik a nyomasztó adóterhek és a pénzügyi törvényjavaslat 69. §-a ellen. A szuboticai ipartestület vasárnap, január 15-én saját helyiségében tiltakozó gyülést tart a nyomasztó adóterhek és a pénzügyi törvényjavaslat 69. paragrafusa ellen. A tiltakozó gyülésen memorandumot fognak készitени, amit megküldenek a kormánynak, a parlamentnek és Szubotica város képviselőtestületének.

Gragyanszka Kaszinó január 15-ikén vasárnap 5—7-ig teadélutánt rendez. Pátkai zenekara játszik.

Táplálék,
amely mindenkinek
egés zséget és erőt ad!

Az OVOMALTINE legyen napi-kint a reggelije, mert az OVOMALTINE rendszeres használata erősiti a testet. Egy természetes tápszernek sincs oly magas tápértéke, oly jó ize és egyik sem oly könnyen emészthető, mint az OVOMALTINE.

Az OVOMALTINE mint tápszer a világ minden részében az első helyet foglalja el. Tudományos kisérletek és évekon át tartó tapasztalat azt bizonyitják, hogy az OVOMALTINE a legbe sesebb tápszer.

Igyék *mindennap* Öa is, de a házában mindenki, gyerekek és felnőttek egyaránt, a reggeli kávé vagy tea helyett OVOMALTINE-t, ezzel sok betegségnek s elejét veszi. Az

OVOMALTINE

erősiti a testet és az idegeket!

Kapható minden gyógyszertárban, drogérianan és jobb csemegekereskedésben 1350 dinár os árban.

Kérjen min apróbát erre a lapra való hivatkozással az alanti cégtő :

D:. A. Wande: D. D. Za reb

— **A szuboticai horvát parasztpárt járási bizottságának ülése.** A horvát parasztpárt szuboticai szervezetének járási bizottsága vasárnap, január 15-én délelőtt kilenc órakor a Horváth vendéglő különtermében ülést tart, amelyen a politikai helyzettel fognak foglalkozni. Az ülésen résztvesznek a városi képviselőtestület horvát parasztpárti tagjai is, akik a várospolitikai programra vonatkozó kérdésekről fognak referálni az ülésen.

Orvosi hir. Dr. Fekete László külföldről visszatért és ismét rendel d. e. 9—10-ig d. u. 3—5-ig Zagrebačka ul. 14. sz. alatt.

A száj- és garatüreg
a legveszélyesebb ut, amelyen át a kórokozók a testbe hatolhatnak. **Torokfájás, rekedtségnél és száthán** lép n ezért a kellemes izü Dr. WANDER-éle

ANACOT-PASTILLÁK

nélkü özhetetlenek. 39|4

— **A »Marica grófnő« — kilencedszer.** Vasárnap, január 15-ikén délután kilencedzer kerül szinre a Katholikus Legényegyletben a Marica grófnő. Az előadás iránt nagy érdeklődés nyilvánul.

Fej-, váll- és ágyékfájdalmaknál, idegfájásoknál, csipőszaggatásnál és zsábánál a természetes »Ferenc József« keserüviz rendkivül hasznos háziszer, melyből kora reggel egy pohárral bevéve, az emésztőcsatornát jól kiöblitjük. Egyetemi klinikákon szerzett tapasztalatok tanusitják, hogy a valódi *Ferenc József* viz kitünő gyomor- és béltisztitó szer, melynek hatása gyors és biztos. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

— **Halálozás.** Dr. Jovancvics Peróné, a noviszadi munkásbiztositópénztár főorvosának felesége, Beogradban hosszas szenvedés után meghalt. Holttestét hazaszállitották Futakra, ahol szombaton délután temették el.

TŐZSDE

Zürich, jan. 14. *(Zárlat.)* **Beograd 9.14,** Páris 20.415, London 25.32 egynyolcad, Newyork 518.93, Brüsszel 72.40, Milanó 27.44, Amszterdam 209.25, Berlin 123.65, Bécs 73.15, Szófia 3.73, Prága 15.38, Varsó 58.2, Budapest 90.75, Bukarest 3.21.

Budapesti gabonatözsde, jan. 14. A gabonatőzsdén a készárupiacon az árak változatlanok, a határidőpiacon az irányzat gyenge. Hivatalos árfolyamok pengő-értékben a határidőpiacon: Buza márciusra 31.54—31.72, zárlat 31.56—31.58, májusra 32—32.14, zárlat 32.02—32.04, októberre 29.66—29.80, zárlat 29.68—29.70, rozs márciusra 30.50—30.58, zárlat 30.48—30.50, októberre 24.74—24.80, zárlat 24.78—24.80, tengeri májusra 25.80—25.84, zárlat 25.80—25.82. A készárupiacon: Buza 30.45—31.55, rozs 29—29.50, árpa 26.50—27.50, sörárpa 29.50—33.50, köles 23—24, tengeri 22.85—23.80, zab 26.75—27.25, repce 48—50, korpa 20—20.50.

Budapest' értéktözsde, jan. 14. Magyar Hitel 91.8, Osztrák Hitel 51, Kereskedelmi Bank 129, Magyar Cukor 208, Georgia 15.5, Rimamurányi 115.7, Salgó 78, Köszén 817, Bródi Vagon 2.5, Nasici 189.5, Ganz—Danubius 181, Ganz Villamos 176, Atheneum 33.5, Nova 50.3, Levante 29.2, Pesti Hazai 230. Irányzat egyenetlen.

Vizállás

A noviszadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek mai állása a következő: Duna: Bezdán 110 (+10), Apatin 166 (+7), Bogojevó 157 (+14), Vukovár 114 (+14), Palánka 112 (+12), Noviszad 157 (+15), Zemun 206 (+8), Szmederevó 290 (+3), Orsava 240 (+5). Dráva: Oszijek 122 (+2). Száva: Mitrovica 402(—16), Beograd 148 (+2). Tisza: Szenta 80 (—4), Becsej 66 (—14), Titel 215 (—19).

KINTORNA

Modern asszony: Minek öltözzem a ma esti nőegyleti álarcos bálra, hogy senki se ismerjen rám?

Férj: Öltözz fel asszonynak.

*

Párbeszéd a vidéki szállodában.

Szobapincér: Tetszett csengetni?

Vendég: Igen, szeretnék egy kis meleg vizet kapni.

Szobapincér: De bocsánat, hisz épen most adtunk be meleg vizet.

Vendég: Igen, de véletlenül beleejtettem a szivacsot és mind magába szitta.

*

Az angol lord alaposan be van csudálkozva és gyalogosan megy haza. Közben nagy figyelemmel olvassa a baltenyerében, hogy mennyi pénze maradt. Egyszer csak nem lehet továbbmenni. Felnézni méltóságán aluli dolog. Egyszerüen elháritó mozdulatot tesz a jobbkezével, hogy a szemközt jövő közrangu lényt eltávolitsa az utjából.

— Bocsánat — mondja hozzá zord határozottsággal.

És indulni akar tovább, közben olvasva a shillingeket. De az illető nem tér ki. Most már egyszerüen félre akarja lökni az illetőt és közben fenyegetően kiált rá:

— Bocsánat!

Hiába minden. Az illető, akiből nyilván kiveszett minden tekintélytisztelet, makacsul ott áll. A lord tehát kénytelen felnézni. Akkor látja, hogy egy gázlámpa áll előtte. Nagyot néz, egyszerre nyájasra derül az arca, udvariasan meghajlik és mélyen megemeli a kalapját.

— Ó ezer bocsánat, alázatos szolgája bocsánatot kérek, azt hittem, ember.

Kitér és tovább olvasván a pénzt, folytatja utját.

SPORT

Van-e válság a bánáti futballsportban

Becskerekről jelentik: A Bácsmegyei Napló cikke, amelyben megirta, hogy a Schwäbischer Sportverein futballszakosztálya feloszlás előtt áll, óriási feltünést keltett sportkörökben, mert erről eddig senki sem tudott. A Schwäbische futballszakosztályának feloszlatásának tervét sokan a bánáti labdarugósport bomlása kezdetének tekintik, tekintettel a bánáti sportéletről állandóan terjesztett válsághirekre. Egy elökelő becskereki sportember a Bácsmegyei Napló munkatársát a következőképen informálta:

— A bánáti futballsportban *krizisről szó sincsen* — ellenkezőleg fejlődés, előhaladás mutatkozik, amit a bánáti klubok és a hazai, valamint külföldi csapatok közt lefolyt barátságos mérkőzések eredményei igazolnak. Igaz, hogy egyes klubok *momentán* visszafejlődést dekadenciát mutatnak, de ez még nem krizis, mert az ilyen klubok rendszerint néhány fiatal erővel felfrissülve hamar felélednek és megerősödnek.

— A bánáti kerület mult évi közgyülésén a vezetőség tagjainak ugyszólván egyhangulag szavaztak bizalmat a klubok és épen a klubok teljes bizalma az oka, hogy majdnem teljes számban a régieket választották be a kerületi vezetőségbe. A bánáti kerület dr. *Bratics* Dusán vezetése alatt, aki az egész sportélet osztatlan szimpatiáját élvezi, a JNS. és a BLP. szabályzatai és rendeletei keretében minden eszközzel megvédi az összes kluboknak ugy erkölcsi, mint anyagi érdekeit és különös sulyt helyez a bánáti sport presztizsére. Azok a hirek pedig, amelyek mostanában a bánáti futballsport kriziséről hallatszanak, ambiciózus emberektől erednek, akik elégedetlenek a bánáti kerületnek nem a müködésével, hanem inkább személyi összetételével.

— Hogy a bánáti futballsport nem került válságba, azt legjobban mutatja azon körülmény, hogy éppen a legutóbbi időben, a legnehezebb viszonyok között négy uj klub alakult a Bánátban, amelyek igen szépen fejlődnek. Ami a beogradi alszövetségtől való elszakadás szándékát illeti, erre a bánáti sportélet *illetékes* faktorai közül senki sem gondol. A bánáti kerület ismeri a bánáti sportélet szükségleteit és amint arra alkalom kinálkozik és amint az összes előfeltételei meglesznek, a bánáti alszövetség megalakitásának, azonnal megteszi a kerület a szükséges lépéseket, az alszövetség megalakitására nézve.

SzAND—SzMTC.

Barátságos mérkőzés a SzAND-pályán

A korán induló tavaszi bajnoki szezónra már most készülődnek az egyesületek. A hó még ugyszólván le sem olvadt a pályákról, a csapatok azonban nem törődve a szigoru téllel, mindenütt megkezdték a tréningeket. Szuboticán vasárnap már az első futballmérkőzést is megrendezik, amit a bajnoki küzdelmekre próbagaloppnak tekintenek. A SAND és SzMTC csapatai találkoznak a SAND Szegedi-uti pályáján és a mérkőzés egyben jó tréning lesz a két csapat számára. A barátságos mérkőzés, melyre mindkét fél kompletten áll ki, délután félhárom órakor kezdődik.

Teremsport a Juda Makkabiban. Noviszadról jelentik: A napokban fejeződtek be a Juda Makkabi ideiglenes tornatermének átalakitási munkái, amellyel egyidejüleg a Juda Makkabi vivói, birkozói és tornászai saját otthonukban, bár szerény keretek között, de zavartalan sportolási lehetőséghez jutottak. Szerdán este alakult meg a vivószakosztály, amelynek vezetését a választmány kérésére egy régi, tapasztalt vivó: Mayor József vállalta magára. Az első összejövetel alkalmával 28-an jelentkeztek és meg van a remény arra, hogy ez a szám jelentékenyen szaporodni fog. Vivóórák kedden és csütörtökön tartatnak, amikor Huberth mester este fél 7-től fél 10-ig a tagok rendelkezésére áll. A szakosztály ezuton is kéri a tagokat és a többi vivni szándékozókat, hogy a jelzett dőben a Petra Zrinjskog ul. 8. sz. alatti helyiségben jelenjenek meg. Birkózás: hétfőn és csütörtökön este fél 7 órától. *Női torna:* szerdán este fél 7-től és vasárnap d. e. 9 órakor. Gyermektorna: később meghatározandó időben.

Mennyibe kerül az ut Amszterdamba? Zagrebből jelentik: A jugoszláv szövetségközi olimpiai bizottság jelentése szerint az amszterdami olimpiád minden látogatója és résztvevője ötven százalékos kedvezményt élvez az osztrák vasutakon, harminchárom százalékot a német vasuton, ötven százalékot a luxemburgi és huszonöt százalékot a hollandi vasutakon. Egy harmadosztályu gyorsvonatjegy Zagrebből Amszterdamig hétszáztizenkét dinárba kerül. Az olimpiai bizottság most tárgyalásokat folytat az osztrák bizottsággal, hogy az olimpiádon résztvevő jugoszláv sportolóknak, delegátusoknak és ujságiróknak biztositsák a Bécsből induló különvonaton való utazást. A vonat harmadosztályu Pullmann-kocsikból áll és átszállás nélkül Amszterdamba visz. Az utiköltség 26.50 hollandi forintba (hatszáz dinár) kerülne. A jugoszláv delegáció Schwarzach St. Veit állomáson csatlakozna az osztrákokhoz. A különvonat julius huszonötödikén indul Bécsből.

Azelőtt: vesződség és gondok — Ma: vidám napok!

BÖLCS KATÓ

Bölcs Kató élvezi az életét! Nem kinlódik rumplival, dörzsöléssel, – Radionra bizza a mosást, az helyette elvégzi a munkát!

Radion egymaga mos!

»Radiont hideg vizben feloldani! Az előzőleg beáztatott szennyest az oldatba tenni, – 20 percig kifőzni, – öblögetni!«

A fehérnemü tiszta, vakitóan fehér lesz! Dörzsölés és rumplizás: haszontalan munka és vesződség! Tönkre teszi ugy a fehérnemüt, mint a kezeket! Vagy tán: megszépit?

Radion az ideális mosószer kiméli a ruhát!

KÖZGAZDASÁG

Nehézségek a jugoszláv-osztrák kereskedelmi tárgyalásoknál

Bécsből jelentik: Az osztrák-magyar kereskedelmi tárgyalások kedvező eredménnyel biztatnak. Ugy tudják, hogy a két ellentétes álláspont között az osztrák llsztvám tekintetében közeledés történt és nem lehetetlen, hogy a megegyezés legközelebb már irásban is létrejön. Jóval nagyobbak az ellentétek Jugoszláviával, mert — noha az agrár vámtételek tárgyában már majdnem kész a megegyezés a jugoszláv delegációval — az iparvédelemre való tekintettel, beogradi hirek szerint a Jugoszlávia olyan ujabb követelésekkel lépett elő, melyek a megegyezést illetőleg nagy nehézségeket okoznak.

Magyarországgal valószinüleg a jövő héten indulnak meg az uj tárgyalások és közvetlen utána Jugoszláviával. Későbbre várható a tárgyalások megkezdése Ausztria és Németország, valamint Franciaország és Svájc között.

Megalakult a novbecsej járási iparosok egyesülete. Becskerekről jelentik: A novibecseji járás iparosai konferenciát tartottak Vranjevón a novibecseji járási iparosok egyesületének megalakitása céljából. A konferencián a becskereki kamara részéről Berberszki Nikola, a kamara iparos szekciójának elnöke és Cvetkov Boriszláv, a szekció titkára vettek részt. Pejin Ilija vranjevói iparos nyitotta meg az értekezletet és elmondta, hogy a járás különböző községeiben tartott iparos értekezletek alapján hivta össze azt a konferenciát, hogy a járási iparosegyesületet megalakitsák. Cvetkov Boriszláv ismertette az alakitandó egyesület fontosságát és felhivta az iparosokat annak erkölcsi és anyagi támogatására. Berberszki Nikola rámutatott arra, hogy az iparosok egyesületbe tömörülve több sikerrel küzdhetnek helyzetük javitásáért. Azután egyhangulag kimondták, hogy az egyesületet és elfogadták a felolvasott alapszabályokat, amely szerint az egyesület székhelye Vranjevón lesz, de minden községben alakitanak helyi csoportokat. Azután megválasztották az egyesület tisztikarát. Elnök lett Pejin Ilija, alelnök Tomasev Dusán, titkár Csolics Vojin, pénztárnok Nesics Milán. Azonkivül választottak egy tizenhéttagu választmányt és kéttagu felügyelő-bizottságot. Az ülés ezzel véget ért.

A TULSÓ PARTON

Claude Anet regénye (17)

Néhány igy töltött nap egészen megfosztott józanságomtól. Ha távol voltam Madeleinetől — felváltva — hidegséggel és kacérsággal vádoltam. Ha szeretne, megbocsátaná az őrület pillanatában született mozdulatot. Igy, a végre átélt nagy szenvedélyemet kire pazarolom? Olyan asszonyra, aki nem becsüli meg a szépségét, mert csak kispolgári örömöket tud megérteni. Ám éljen nevetséges férjével és leányával! Az én helyem nem mellette van. Máskor azt gondoltam, hogy mulat rajtam. Hallani akarta a szenvedély hangját, hogy kinevethesse. Most, hogy feléje szállt a megkivánt dallam, a folytatását eltiltotta, mert nem érdekli többé. Utálatos játék. Ezer ellentétes tervet kovácsoltam, kell, hogy Madeleine egyedül fogadjon, akkor megmondom neki azt, ami annyira lelkemre nehezedik. Nem, jobb, ha elutazom anélkül, hogy viszontlátnám . . . Vagy ragyogó szépségü szeretőt keresek és nyiltan mutatkozom vele mindenütt, főleg Madeleine előtt . . . De sokszor csak egy vágyam volt: mélységes alázattal és gyengédséggel megnyerni Madeleinet. Nem kivántam mást, mint az ő árnyékában élni és soha, soha el nem hagyni.

Igy kalandoztam a legszélsőségesebb gondolatok között, amikor egy levél véget vetett kétségeimnek.

Családunk egy régi barátja irta, hogy édes anyám egészségi állapota nyugtalanitja. Azt tanácsolta, hogy haladék nélkül utazzam haza, jelenlétemnek bizonyosan jótékony hatása lesz. A levél hangja tulságosan megnyugtató akart lenni s ezzel inkább az ellenkező hatást érte el. A sorok közül többet olvastam ki, mint amennyit irójuk be akart csempészni. Láttam, hogy anyám rosszul van és elhatároztam, hogy rögtön utazom.

Bayeuxből, este indult egy alkalmas vonat, csomagjaimat a szálló omnibuszán kiszállittattam a pályaudvarra, mert magam még Orvillebe akartam menni, még pedig gyalog.

Annyira szeretem a sétát és a szabad levegőt, hogy üdvös hatásuk minden bánatomat enyhiteni tudja. Már az ut első felén megnyugodtam: anyám erős, egészséges szervezetü asszony, lehet, hogy gyengélkedik, de bizonyosan nem beteg, sok éven át mellettem lesz még. Ezt a kérdést megelégedéssel elintézve, Madeleinere gondoltam, váratlan, józan hidegvérrel, elfogulatlanul vizsgáltam kettőnk viszonyát, mintha közömbös idegenek helyzetén gondolkodtam volna. Kételkedtem Madeleineben és ha szerelmes szivbe kétség lopódzik be, pusztulás támad nyomában. Ugy láttam: váratlan utazásom kitünő eszköz ahhoz, hogy megtudjam az igazat és kényszeritsem Madeleinet, hogy fenntartás nélkül, rejtegetés nélkül nyiltan beszéljen. Hirtelen, rajtaütésszerüen kellett cselekedni és megfeszitett éberséggel figyelni szavaim hatását.

Az eső volt a kisérőm egész uton és örültem a friss paskolásának. Orvilleba érve, Madeleinet a szalónban találtam. Kétszárnyas, régi szekreter fiókjaiban keresgélt valamit, szivélyesen köszöntött, mint mindig, de munkáját nem szakitotta félbe. Ugy ültem le, hogy Madeleine és az ablak közé kerüljek, mert éles világitásban akartam látni az arcát. A lehető legközönbösebb hangon jelentettem be:

— Bucsuzni jöttem: elutazom Arromanchesból az esti vonattal és nem jövök vissza.

Madeleine megremegett, váratlanul érte ez a csapás; nyugtalanul, kérdő tekintettel nézett rám: vajjon ismét próbára akarom-e tenni ezzel a kegyetlen játékkal? De ridegen ellentálltam; az áldozatomat még megkinzom, nagyon elevenem élt még bennem a magányos órák gyötrelme, kétsége és megkinzottsága. Folytattam:

— Legyen boldog Madeleine, nem zavarom többé értékes nyugalmát.

Halálos sápadtsága és főleg zavart tekintete elárulták, hogy milyen jelentős szerepem van az életében. Nézése most olyan volt, mint a vizbefulóé, amikor halálfélelmében körültekint, hogy nyulik-e feléje mentőkéz. Madeleine nem tudott alakoskodni ebben a nagy pillanatban, nem bánta, hogy meglátom, leplezetlenül értem dobogó szivét. Csaknem öntudatlanul állt ott, talán nem is látott engem, csak révedezve sóhajtotta:

— Elutazik!...

A szánalom minden más érzést legyözött bennem. Egyetlen mondattal segitségére siettem.

— Beteg az édes anyám...

Alig hallotta meg e szavakat Madeleine, már elfelejtette saját szomoruságát, csak az én fájdalmamra gondolt és nagy asszonyi jósággal jött felém:

— Szegény Philippem, hogy sajn álom magát

Megfogta a kezemet és anyásan tartogatta a magáéban. Gyenge és bátortalan voltam, szomjaztam a baráti vigaszt. És ugyanakkor Madeleine remegő testének közelététől átviharzott rajtam a vágy... De uralkodtam magamon és kissé reszkető hangon csak ennyit mondtam:

— Nagyon, nagyon nehezen hagyom itt Madeleine!

Elmenekültem...

(Folyt. köv.)

Praktikus utmutató

az érvényben levő adókról és illetékekről

Az alábbiakban a III. osztályu kereseti adó cikksorozatot kezdünk meg, amelyben egy gyakorlati adószakértő ad fontos és nélkülözhetetlen felvilágositásokat az adókérdésről.

A kereseti adók

Az I. osztályu kereseti adó 1925. március 31-ével megszünt. Ezt az adót a háziselédek, szolgálók, szobalányok, a mezőgazdasági cselédek, béresek, kocsisok, továbbá a napszámosok és azok a magán és ipari alkalmazottak fizették, akik naponkint, hetenkint, vagy 14 naponkint kapták ki fizetésüket. Ezek 1925. április 1-től az ugynevezett munkásadót fizetik.

A munkásadó

Mentesek a munkásadó fizetése alól a 18 éven aluliak és 65. éven felülliek, valamint azok, akiknek évi összkeresetük készpénz és természeti járandóságukban nem haladja meg 1927. március 31-ig az évi 5000 dinárt, 1927 április 1-től pedig a 6.000 dinárt. Az adó alól mentesek továbbá a korra és a kereset nagyságára való tekintet nélkül a szezonbeli, mezőgazdasági napszámosok, munkások, részesek, aratók, cséplők, kaszálók, kukoricapakálók, szedők, szárvágók, szántók stb., vagyis akik nem évi szegődményesek, mert az évi fizetésü béresek és más mezőgazdasági, szinte évi járandóságu alkalmazottak tartoznak a munkásadót fizetni. A természetes lakás, ha azt némileg is rendesnek mondhatjuk, havi 60—120 dinárig vehető figyelembe. Ellenkező esetben körülményekhez képest lehet olcsóbbnak is becsülni, a havi természetbeni ellátás értéke 240—480 dinárig becsülhető, a minőség szerint.

Fizetik ezt az adónemet azok a munkások is, akik nincsenek szolgálati viszonyban, hanem a saját rezsijükre napszámoskodnak, mint hordárok, favágók, hajó, vasut, be- és kirakó munkások és hasonlók és akik nem végeznek mezőgazdasági munkát rendszerint, de itt-ott a gyárakban is dolgoznak, ezeknél a gyárikereset után a gyár fizeti a munkástdót, mig a saját rezsiben eszközölt keresetnél maga a munkás, ha ezen két foglalkozásból a keresete meghaladja az évi 6000 D-t. Az évi összkeresetre fizetendő 2% állami adó, 0.30% invalidus adó, 0.20 katonai kamarai adó és 0.60% rendkivüli pótadó, szóval *összesen: 3.3%, ezenkivül az állami*, utadó évente minimum 25 dinár, mig az önkormányzati adó, a községi pótadó nagysága szerint változik. Ha valamely községben a községi pótadó 500%, akkor minden 100 dinár kereset után fél dinár fizetendő az önkormányzati adó cimén. Az önkormányzati adó százalékánál a következő számitási formulát kell megjegyeznünk: a községi pótadó százalékát meg kell szorozni 0.50-el és elosztani százzal. A jelen esetben 500×0.50=250:100.2.5. Tehát a fenti esetben az önkormányzati adók cimén 2.5% kell fizetni, mondható tehát, hogy az állami és az önkormányzati adók cimén a munkásoknak átlag a keresetének 6%-át. Megjegyzendő, hogy a munkások által fizetendő községi pótadó *nincs maksimálva, viszont a kvalifikált munkásoknál* a községi pótadó nem lehet nagyobb 200 százaléknál.

Ha valamely munkás az év egy részében önálló fizikai munkás vagy egyideig gyári munkás, s az ezekből folyó keresete, az évi 6.000 dináron alul van, adó alá nem esik, még akkor sem, ha ugyanazon év egyes időszakában mint szezon mezőgazdasági munkás keresetének beszámitásával évi 6000 dinárt felül mulja mert ezen utóbbi foglalkozásból eredő keresete nem jönn számitásba, mivel *az minden körülmények között mentes*, ha ez a munkás nem mint mezőgazdasági évi cseléd,, béres, lett volna alkalmazva, akkor a keresete hozzászámitódik az ugyanazon évben a gyáraktól és a magán fizikai munkálkodásából származó keresetéhez, szóval adó köteles. Ezekre a munkásokra kell különösen ügyelniök a munkaadóknak, akiknek *kötelességük a náluk munkába belépőket kikérdezni avégből* vajon adókötelesek-e vagy nem, mert ha azt elmulasztják, és tőlük adót nem vontak le, *ők lesznek kötelesek azt megfizetni*, amennyiben az a munkáson be nem hajtható. Ha a munkaadók nincsenek tisztában a fentiekkel, forduljanak az illetékes pénzügyigazgatósághoz ahonnan mindég megkaphatják a szakszerü felvilágositást. Ha a munkás munkába lép, a munkaadó magához veszi adókönyvecskéjét, vagy igazolványát a régi munkaadótól, amely szerint igazolva van, hogy munkásadóját a munkás rendezte, kilépéskor természetesen ezeket visszaadja, miután maga is az adóbefizetéseket igazolta. A gyárakban és nagyobb üzemekben, ahol a munkások után havonta fizetik az adót, ajánlatos, hogy a kilépő részére bélyegmentes igazolványt adjanak, hogy munkásadójuk rendezve van, jelezve, mely tételek és mely állampénztárnál fizették be. *Ez az adó lerovás érdeke magának a munkásnak is*, miután addig iparigazolványt sem kap, sem pedig utlevelet vagy más jogkedvezményt, amig nem igazolja, hogy munkásadóját rendezte, ami pedig utólag nehezen igazolható és csak sok utánjárással reparálható. Éppoly *fontos ez a munkaadónak is*, mert ha a fentieket nem teljesiti, kiteszi magát annak, hogy rajta hajtsák be azt, amelyért különben ő ugyis felelős.

Azokat a munkásokat, akik adójukat nem rendezték, most az általános adóösszeirás alkalmával és a munkásbiztositóktól kürt adatok alapján irják össze és az adót a munkaadótól szedik be, miután elmulasztották a szükséges elővigyázatosságot, ezek tőlük idejében nem tették és igy ne csodálkozzanak a munkaadók, ha nem sokára egy-két munkásuk után 1000—2000 dinár munkásadót fognak rajtuk követelni, mert a pénzügyigazgatóságoknál most a munkásadók főkönyveinek lezárásán dolgoznak. *Minden munkaadó köteles pontos könyvi feljegyzést vezetni arról*, hogy az egyes munkások mikortól meddig voltak nála alkalmazásban a név, kor, illetőségi hely, kereseti összegek feljegyzésével, valamint mely tétel alatt és mikor lett az adó befizetve. Ezen adónem valószinü 1928 március 31-től kezdve pausálé alakban lesz megállapitva.

A II. osztályu kereseti adó

Ez az adónem nem sok fejtörést okoz az adózóknak, *miután a legmagasabb tétel* 8 dinár. Valószinüleg, hogy ez az adónem is 1928-ban megszünik, mert az illetékes körök 1927 elejétől meg akarták szüntetni.

A III. osztályu kereseti adó

Ez az adónem az 1926/928. három évi ciklusra majdnem minden pénzügyigazgatóságnál már meg van állapitva és az ezen időkre megállapitott adóátlag 50 százalékkal alacsonyabb, mint az 1923/925. évekre megállapitva volt.

Ennek oka az, hogy az adókivető bizottságok legtöbbször 1927 elején tárgyalták az 1926/928. évre szóló III. osztályu kereseti adó megállapitásokat, amikor a gazdasági válság elérte a tetőfokát, amelyet az 1926. évi árviz s az 1927. évi szárazság még sulyosbitotta.

Az 1923—1925 átlagban a szatócsok, kisiparosok és hasonló jövedelmüeknél a III. osztályu kereseti adóját 50—80 dinárban, mig 1926—1928-ra 25—50 dinárban állapitották meg. A III. osztályu kereseti adót éppugy, mint a többi adónemet vallomás alapján vetik ki, amely vallomásokat január havában a pénzügyi hatóságok felhivására a községnél ingyen kiadott nyomtatványon bélyegmentesen kell beadni; aki irni nem tud, tolíba mondhatja az ezen célra kirendelt községi tisztviselőnél, aki azt dijtalanul köteles kiállitani.

A III. osztályu kereseti adót egyszerre három évre állapitják meg. Például az 1926., 1927. és 1928. évekre szóló megállapitásnak az 1923/925. három évi *átlagos tiszta kereset képezte az alapját*. Például: egy iparosnak 1923-ban 700, 1924-ben 500 és 1925-ben 300 dinár volt a tiszta kereseti nyeresége, vagyis együttesen a három évre 1500 dinár, amelynek három évi átlaga 500 dinár, igy ez után az átlag után vetették ki a III. osztályu kereseti adót 10%-kal — 50 dinárral és ezen alapadó után számitódik a többi állami és önkormányzati adó, ami körülbelül kitesz 500 dinárt, vagyis *a mostani adózási viszonyok mellett az összes bevallott jövedelmet felemésztik adók.*

A tiszta kereset megállapitható, ha a bruttó bevételből levonják az összes rezsi költségeket (üzlet bére, fütése, világitás, fuvarköltségek, adósági kamatok — ha a hitelezők meg vannak nevezve — a szenvedett veszteségek, alkalmazottak fizetése stb.) és az igy előállott eredmény alapja a kereseti adó III. osztályának, amelyet *az összes kereskedők, iparosok, korcsmárosok, ügynökök, varrónők, ügyvédek, orvosok, mérnökök, épitők, földbérlők stb. fizetnek*. A beadott vallomások és hivatalosan összegyüjtött adatok (vasuti szállitások, vámdeklarációk, kimért italok, levágott jószágok, megőrölt lisztmennyiség, előállitott téglacserép) mennyiségéhez képest teszi meg az adóhotóság javaslatát. Ezeket a javaslatokat lajstromba foglalva nyolc napi közszemlére teszik ki az illetékes községeknél, hogy mindenki megtekinthesse ugy a maga, mint mások javaslatát.

A bizottsági tárgyalásra ekkor kerül sor, amikor is többnyire háromosztályba sorozzák az egyes foglalkozásbelieket, például az asztalosokat az üzlet nagysága, fekvése, forgótőke, az adózó ügyessége stb. szerint *jó, közepes és gyengébb jövedelmezésüekre* osztják fel az összesek jelenlétében s igy aztán egymáshoz viszonyitva állapitják meg az adóalapokat, feltéve, hogyha egyik-másik adózó nem vallott többet, mint amennyit az adóbizottság szándékozott megállapitani.

Aki a tárgyaláson nem jelenik meg, azt némely bizottságnál ugy veszik, mintha meg lett volna elégedve az adóhatóság előirányzatával és ilyen esetben az ilyen adózók a hivatalos előirányzati összeg marad meg adóalapnak, *ami azonban téves*, mert ilyen eljárást nem ir elő semmi szbály és mert az összes ujabbi adótörvények kimondják, *hogyha az adózó fél nincs is jelen, adóalapját le kell tárgyalnia. Ha azonban a fél nincsen jelen, a tárgyaláson az adó alapját a javaslaton felül emelni nem lehet*, mivel azt a törvény tiltja és ha az adóbizottság az alapot emelni óhajtja, a felet be kell idézni, az ok megemlitése mellett; ha a fél ezután sem jelenik meg, adóalapja emelhető.

Az az adózó, akit a bizottság határozatával nincs megelégedve és a tárgyaláson jelen volt, a tárgyalást követő nyolc napon belül, aki pedig a tárgyaláson nem volt jelen, 15 napon belül adhatja be felebbezését 20 dináros bélyeggel ellátva annál a pénzügyi hatóságnál, amelynek területén adóját tárgyalták. Aki ezt a határidőt elmulasztja — igazolási kérelemmel küldi be — amely további 15 napig terjedhet. *A felebbezések tárgyalására a felebbező felet értesitéssel meghivják.* A felebbezésben minden körülményt tiszta kereste, mint amennyit a bizottság megállapitott, továbbá, ha aránytalan az adó alapja, a több ihasonló adózóhoz képest stb. Ha az adófelebbezési tárgyalás folymán felebbezését elutsitják, a határozat kézhezvételétől 30 napon belül élhet panasszal *a közigazgatási bíróságnál*, amely panaszra 50 dináros bélyeg ragasztandó s csatolandó ahhoz a *másodfoku* adóhatóság határozata is 2 dinár mellékleti bélyeggel ellátva. A panaszt és a a másodfoku határozatot másolatban is kell csatolni, az eredeti panaszhoz azonban ezek a másolatok bélyegmentesek.

A közigazgatási birósághoz intézendő panaszban nem elég, ha megemlitik, hogy *az adó nagy*, hanem fel kell sorolni mindazokat az okokat, amelyekkel a panaszos igyekszik bizonyitani, hogy az adóalap megállapitásánál vagy az első, vagy a második vagy mindkét bizottságnál *szabálytalanságok történtek a határozathozatalnál*, például ideges hangulat volt a tárgyaláson; nem szótöbbséggel, mindegyik adóbizottsági tag szavazásával hozták a határozatot; nem volt jelen négy tag és az elnök; a felet és a bizalmi férfiakat nem hallgatták meg; a fél nem lett megidézve, vagy nem adtak időhaladékot állitásainak okmánnyal való igazolására; ha egyik vagy a másik adóbizottsági tag haragosa, vagy nagy mértékü konkurrense; vagy nem hallgatták meg saját anyanyelvén, vagy ne madtak helyt annak az állitásának, hogy a vallomása kitöltése alkalmával félreértés történhetett, koronát dinárnak, vagy bruttó jövedelmet nettónak vették, szóval nem volt szakszerüen felvilágositva annak kitöltésére.

Ami az adótörléseket illeti, gyakorlati esetek a következők: ha valakinek 1926—1927. és 1928-ra megállapitották a III. osztályu kereseti adóját, de ő 1927 junius 30-ával megszünt adózó lenni, mivel iparát félbehagyta s miután 1927-re egész évre adóztatták már meg, jelentkezhetik a községnél, ahol jegyzőkönyvbe mondhatja a fentieket és kérheti 1927 julius 1-től adójának és összes pótlékainak a törlését. A község ezen 5 dinárral ellátott jegyzőkönyvet beiktatja, lajstromés egyenes adó főkönyvi kivonattal szereli fel és küldi a pénzügyigazgatósághoz azzal az igazolással, hogy a jegyzőkönyvbe mondott állitás megfelel a valóságnak és javasolják a törlést. A községi javaslatot a községi biró és a jegyzők irják alá és ellátják hivatalos pecséttel, igy elmarad a megszünésről külön bizonylat kiállitása. Midőn a pénzügyi hatóság a törlés jogosságáról meggyőződik, törli a harmadik osztályu kereseti adót és állami pótlékait és egyben felhivja a községi előljáróságot, hogy az is intézkedjék a községi pótadók törlése iránt, a kereskedelmi kamarát és a tartományi állandó választmányt pedig a pénzügyigazgatóság értesiti a megyei pótadók, utaó és a kereskedelmi kamara illeték törlése végett. Megjegyezzük azonban, hogy az adótörlésekkel az adó adminisztráció csigalassusággal halad, miután az eddigi tapasztalat azt igazolja, hogy két év betelik, mig egy törlést elintéznek, addig pedig végrehajtásokkal zaklatják s jogtalanul szedik a már nem járó adót. Akiknek adójuk felebbezés alatt áll, azoktól csak a legutolsó jogerős adó szedhető az 1883. évi XLIV. t.-c. 27. §-a szerint.

Eladó két gyári kőpad
Megtekinthető
Palu e: Pfternél B.-Topo'a, Becsei-ut

Komlótermelők! Legmodernebb és legjobb **komlószáritóberendezéseket**
gyártja **Braća Goldner, Subotica** Jugovića ul. 20
1095
Telefon szám: 134. Számos köszönőnyilatkozat a vevők rendelkezésére áll. Kérjen árajánlatot!

KOZMETIKA

Rovatvezető: dr. Vécsei Jenő

A fejbőr korpásodása

Az egészséges bőrben található verejték és faggyumirigyek csak annyi váladékot hoznak létre, mint amennyi a bőrfelület épségben tartásához szükséges. Ha valami pathológikus ok ezeknek a mirigyeknek a tulprodukcióját váltja ki, ennek következménye a bőrnek vagy a bőrfelületnek kisebb-nagyobb kóros elváltozása lesz. Igy pl. ha a fejbőr faggyumirigyei több zsiranyagot választanak ki, mint amennyit a rajtalevő hajszálak magukba felvenni képesek, ugy az összegyül a fejbőrön és ott egy zsiros réteget alkot. A levegő pora, szennye, amellyel az állandóan telitve van, megragad, összekeveredik, bőrről leváló hámsejtekkel és egy szalonnás fényü réteggel betölti a hajszálak közötti tért. Ezt a káros tisztátalan képződményt nevezik köznyelven *korpának*„ mert szinre, nagyságra ahhoz tényleg hasonló.

Korpás fejbőrü egyének haja zsiros fényü és az egész hajzatnak kellemetlen, sajátságos zsirszaga van. A legcsekélyebb érintésre, vagy fésülés, kefélésre a kicsiny korpás képződmények ezrei hullanak szanaszét a ruhára.

Ha a korpásodás hosszu ideig fennáll, ez nemcsak azért hiba kozmetikai szempontból, mert a hajnak kellemetlen szaga lesz, hanem megtámadja a hajat is, a hajszálak megvékonyodnak, elsorvadnak, majd kezdenek kihullani, mignem beáll a kopaszodás.

A bántalmat keletkezésekor azonnal kezelés alá kell venni; — elsősorban fésüléssel és zsiroldó szerekkel eltávoitjuk a korpaképződményeket és azután megfelelő szerekkel kell a bőrt gyógyitani, nehogy ez a beteges állapot ismét visszatérjen.

Egyes kutatók szerint (Prof. Unna) a hajnak ez a mefbetefedése *ragályos*, állitólag a tulzsiros szennyezett talajban — a fejbőrön — fellépő mikroorganizmusok hozzák létre. Igazolni látszik ezt a feltevést az a körülmény, hogy gyakran látjuk az arc és a mellnek olyan tulzsirosságát fellépni, amelyet a lehulló fejkorpák idéznek eő. Ezért fontos, hogy *fésülködésnél ne használjunk idegen fésült* és ha a családban valakinek a feje korpás, ugy az külön fésülködő eszközt használjon. Ez által a baj terjedését a lehetőség szerint meg tudjuk akadályozni.

A hozzá nem értők a korpásodás ellen mosószóda használatát és hajmosást ajánlanak, pedig ez végtelen káros beavatkozás. A mosószóda ugyanis erős *lug*, amely kiszáritja, felcserepesiti a hajbőrt, mig a hajszálak törékenyek lesznek, meghasadnak, továbbá az erős lug behatására megduzzadnak, elvesztik fényüket, részlegesen feloldódnak és ez által egyenetlenné, repedezetté válnak. Prof. Paschkis megemliti egy női betegét aki a haját egy ilyen erélyes szappanos, lugos mosás és utána következő mesterséges száritás folytán — egy nap alatt elveszitette.

Tény az, hogy az aether, petroleumaether és benzol a fejbőrt, a hajat gen gyorsan látszólag zsirtalanitja és igy *látszólag* a korpát is eltávolitja. A kereskedelemben nagy reklámmal hirdetik a Petrol, a Petroleum hajszesz és más név alatt ezeket a szereket, mint korpaellenes, sőt hajnövesztő szert is; — s e természetes, hogy ezek a szerek a tulojdonképpeni bajra, a bőrnek arra a speciális megbetegedésére, amely a korpázást előidézi, semmi befolyással nincsenek.

Válaszok:

N. B. Senta. Látnom kellene önt, hogy panaszaira sikeres tanácsot adhassak, mert ezek tulajdonképen nem tartoznak a kozmetika körébe. Ugy látszik, — legalább a leirása után — hogy az arcbőre rendkivül finom és érzékeny. Az a kellemetlen tünet nem egyéb, mint beidegzési zavar, és pedig az arc hajszálvéredénnyel idegeinek tulérzékenysége, amelyek a melegre és hidegre akként reagálnak, hogy a véredényeket kitágitják, és ezáltal jön létre az arc nagy foku piros elszinesedése. A forró vizben való mosakodás csak akkor ártana, ha az arcbőre száraz, mivel akkor még inkább kiszáritaná, a mi a bőr hámlását, repedezését vonná maga után. Az arc mérsékelt puderozása nem ártalmas, különösen ha első minőségü márkát használ, mint aminők az ön által is emlitett Coty vagy Houbigant.

M. Ella, Kanizsa. Az arcán látható beteges pir, kétségen kivül a faggyuval telt mirigyek állandó nyomása, a bőr abnormis táplálkozása, majd kisebb lobos folyamatok folytán a hajszálerek kitágulása folytán állt elő. Mindenekelőtt az alapbántalom megszüntetésére kell törekednie és igy az arcának beteges pirja, az u. n. rosacea, amelynek jelenléte önt annyira kétségbeejti, bizonyára meg fog szünni.

K. Ilona, Bačka-Topola. Szemölcsének eltávolitására a legalkalmasabbak a tömény savak, mint a füstölgő salétromsav, a triklórecetsav, a tejsav. A szemölcsöt egy üvegpálcikával kell naponta megedzenie mindaddig, amig az pörkszerüen be nem szárad. Bekenés után néhány percig vigyázni kell arra, hogy a szemölcs semmivel se érintkezzék. Hétnyolc napi kezelés után a szemölcs rendesen önmagától leválik és ha a helyén alig észrevehető szineződés marad vissza, ugy az arra mutat, hogy az edzést kifogástalanul végezte és az ép bőr nem lett megsebesitve.

P. H. Pančevo. A liliomtej nem egyéb mint folyékony puder, a rendes pudert kellőleg nem pótolja.

Két pap után két orvos szól hozzá a „Krisztushivő zsidók“ problémájához

A *Bácsmegyei Napló* karácsonyi számában két pap — egy katholikus és egy zsidó — *mondta* el véleményét a Krisztus-hivő zsidók mozgalmáról. A kérdésnek az adott aktualitást, hogy egy vajdasági származásu budapesti zsidó *orvos* könyvet adott ki, amelyben az általános szellemi válság és a zsidó intellektuel külön sulyosbitott dilemmáinak átérzésével egy kompromisszumos kivezető utat jelöl meg, apostolkodó hévvel. A két karácsonyi cikk ismét *két zsidó orvosban* váltott ki olyan visszhangot, hogy mondanivalójuk a nyilvánosság elé kivánkozik. Alább közöljük ezt a két hozzászólást, anélkül azonban, hogy azokat másnak tekintenők, mint érdekes, tétován tapogatózó szellemkortörténeti dokumentumnak.

*

A keresztények, Jézus, a zsidók

17. Ne gondoljátok, hogy jöttem a törvénynek és a Prófétáknak eltörlésekre. Nem jöttem, hogy eltöröljem, hanem inkább hogy betöltsem.
18. Mert bizony mondom néktek, hogy mig az ég és a föld elmulik egy kisjóta vagy egy pontocska el nem mulik a törvényben, mignem abban mindenek beteljesittetnek.

Máté evángyélioma V. (Károli G.)

Kovács prelátus urnak karácsonyi cikkében megszólaltak: az emberséges gondolkozás, a papi ihlet és a tiszta szeretet. Igy csak az tud irni, akinek benső átélése és fényes dialektikája jó ideig egy irányban haladnak. Itt a hang is és a kéz is Jákobé. Bocsánatot kérek mélységesen tisztelt Főuram ezért az ótestamentomi idézetemért. De én ugy tudom és amit tudok Renán Nagymestertől tudom, hogy a kereszténység alappillérei a zsidó vallás tételei. Ott olvastam azt is, hogy a *nicaei zsinatig*, különösen a másodikig 317-ben, post Christum natum, az akkori keresztények (akiket ujzsidóknak neveztek) együtthaladtak az óhitü zsidókkal. Ekkor vált el a két ritus egymástól.

Aztán kiteljesedett a gondolat élettani törvénye. A gondolat ugyanis eleinte csak élni akar, aztán terjedni kezd, később hatalomhoz jut és végül halálra üldözi nemzőit és társait. Évezredek alatt aztán kiteljesült a gondolatok második törvénye is vagyis iparkodott alkalmazkodni a környezethez, a miljőhöz, amelyben élete lefolyik. Milyen különbségek a kereszténységben! Milyen már az északeurópai kereszténység, az eurázsiai kereszténység, a Dalai Láma kereszténysége és brit szigeteké, hogy a többi százegynéhány kereszténységet ne is emlitem. Azt is tudom, hogy a római vallás káthoiikosz és hogy a többi keresztény szektákat heraetikusnak tekinti (ma már noncomburantur), mert láttam a Szentpéter fenséges bazilikájában, a nagy kupola alsó peremén a görög betüs köriratot. Ugyanott láttam egy pápai siremlék női szobrán ékes-aranyos betükkel ezt a két héber szót: *muszár veemesz* és a főbejárattól jobbra az első oldalkápolnában egy régi oszlopot Salamon templomából. Evvel dicsekszik a veneziai Szt. Márk temploma is.

Következtetem tehát az én hetven éves fehér fejemmel, hogy a jóságos ember teljesiti legszebben emberi kötelességét az egész emberi nemmel szemben. Más szóval: ugy kell élni, ugy kell cselekedni, ugy kell beszélni, amint azt Főtisztelendő uram teszi — ad multos amos!

Meghajtom zászlómat az Istenember előtt, mert ő volt az első, aki szeretetével az emberi társadalom páriáihoz fordult. Elesett, eklinzott rabszolgák voltak élettársai és követői és Jézus két izben is fordul legkedvesebb tanitványához: szeretsz-e engem?

Itt megszünik minden gáncs és minden kritika, itt odaadással kell szeretni embertársunkat, *mint önmagunkat*. Ez a zsidó vallás igazi, becsületes lényege.

Ezért mégis jó zsidónak tartom magam. Lehet, hogy ez tévedés, az is lehet, hogy én szektárius vagyok, de én boldognak érzem magam, hogy én is egyrésze vagyok a Könyv népének.

A negyvenegynéhány zsidó szekta is alkalmazkodott a környezethez. Az a teméntelen sok szarnyék (Geder) és karám (szejog) annyi kötelességet ró az emberre, hogy elvész közöttük a vallás lényege.

Lo jachalif hoél velo jámir dászó leólamim nem változtatja meg és nem cseréli el alaptörvényét az Isten örökké.

Igen ám, csakhogy az őstörvény pl. csak annyit mond: meg ne főzd a gödölyét anyja tejében és ebből csinálták az irásmagyarázók, a perusim a következőt: Minden háztartásban legyen kétféle egymástól szigoruan elkülönitett teljes konyhaberendezés, egy a husos és egy a tejes ételek számára. Ha husosat ettél, csak *hat óra mulva* ehetsz tejeset — forditva csak két óra.

Hol marad itt a szeretet?

A diaszpórában vergődő zsidóknak kellett az életük minden percét igénybevevő ritus, ámde a szabadság órája nekünk is ütött, vagy ütni fog és akkor nem a ritus, hanem a sziv szeretete lesz a mi fénylő csillagunk.

Még csak egy megjegyzés. A Konstantin Brummertől való idézet helyes. És én is vallom, hogy a keresztények is csak emberek, képesek minden vaksi gyülöletre és aljas gonoszságra, de ezek épp ugy nem hivei Jézusnak, amint nem lehettek szerető zsidók a templomudvar kufárjai és pénzváltói, akiket Jézus kikergetett a templom környékéről. Az ilyenek nem is ismételhetik elég sürün magukban a római találmányokkal kegyetlenül agyongyötört világmartyr utolsó sóhajtását »Éli, Éli lámá ázábtáni!«

Kabos Márton

Széljegyzetek a Krisztust hivő zsidók problémájához

A Krisztust hivő zsidók ujból felbukkant problémájához szóltak a szeretet ünnepén dr. Kovács prelátus és dr. Niedermann főrabbi urak. Megvitatták szempontjukból e kérdést és csendesen odébb sétáltak. A nagy szót, a minden ember lelkét átfogó béke szavát azonban hiába kerestük mondanivalójukban. Pedig de sokan vannak, kik mint a zsoltár *mondja: mint a szarvas a hives patakra«* futottak a betük felé, hogy szivük szomjuságát csillapitsák.

A probléma azonban itt van, elevenen él és nem intézhető el testamentumbeli idézetekkel, vagy fölényes kritikával.

Az emberek között ma sokan vannak és *nem* csak az üldöztetés okozza ezt, kik a teológia labirintusain kivül állnak és egyszerü lélekkel a viharos multra gondolva a jövőbe néznek és keresik a csendes öblöt, ahol a kultura és a béke hajója egyszer *majd* megpihenhet.

Nincsen kiválasztott nép. A zsidóság sem az, amint nem kiválasztott a kinai, aki pedig a »menny fiá«-nak hiszi magát. Az emberi kultura *egyetlen* élő szervezet egy egységes tó vize, melyet néha felborzol ugyan a szél, vagy felkorbácsolnak a viharok és ilyenkor egymás ellen torlódnak a hullámok, de egy viztömeg ez mindig.

Egységesek a népek anatómiai, fizikai törvényei — a fizika törvényei egyként uralkodnak rajtunk — ez alól nincs kivétel a seb vagy az elvesztett gyermek egyformán fáj mindegyiknek — és a betegség egyformán vesz le bennünket a lábunkról — az egyforma dermedésbe. — Csak a középkor boszorkányperei beszélnek egy kiválasztott fajtáról, aki a nehézségi erő ellenére is repülni volt képes — seprünyélen — és aki nem érezte az izzó vas sütését — maleficium taciturnitatis — de hát ez a kor elmult már, ahogyan el fog mulni a jelenlegi a »kiválasztottság« mitoszával.

Egységes fajta vagyunk — egy a célunk, csak más utakon járunk — és ha gyülölettel és harci zajjal egymás ellen lázadunk is: a testvérgyilkos ősember vére ez még, mely néha áttör rajtunk, mint a felületes földrétegen áttör a régi szilaj izzóság a vulkánok száján.

Krisztus: az a hit, hogy egységesek vagyunk, hogy minden vér és könny daczára az ember testvére az embernek — és hogy kell, hogy szeresse őt, mint önmagát. És itt nem fontos a történelmi igazság, hogy hitelesek-e az evangyéliumok, melyeket a niceai zsinaton választottak ki 54 evangyélium közül — vagy hogy Josephus Flavius, ez a zsidó udvaronc igazat mond-e? Fontos az emberi psyche, mely ma sem más, mint 2000 éve. És akkortájt, egy levert és megalázott nép legalsó és legmegkinzottabb rétegében egy magányos gondolat indult utjára. A rabszolgában, aki izzó börtönében gyötrődött és husával táplálta az urainak halait, megmozdult az agyvelő. Az az egységes agyvelő, mely mindig megmozdul az emberben, ha felette embertársai igazságtalan uralmat ülnek. Érezte a szolga egyszerre, hogy ő *Ember* és semmivel sem több nála a biborban született patricius vagy ennek uszályát hordozó, a hatalom fényében sütkérező szadduceus és Farizeus. Ezt a lelkek mélyén bujdosó elfojtott hangu dalt, hatalmas szinfoniává alkotta Ő, Krisztus, aki a szenvedők és megalázottak pulzusán tartva a kezét, beleharsogta azt a dőzsölő, rothadt világba. És ennek visszhangja most kezd csak igazán csendülni a fülekben. Hiába teológusok és faji elmélkedők messiási hittel vannak ma eltelve a szenvedő és reménykedő szivek.

És ahogyan Anatol France »Fehér kövön«-jének jól szagositott finom római urai ott Korinthosban az eljövendő istenről beszélnek, ki Zeus örökébe lép majd és nem veszik észre Paulust a piszkos zsidót, aki a tömeg röheje között harsogja az uj isten igéit — ugy ezek a jóhiszemü prelátusok és rabbinusok nem látják, hogy egy uj vallás bölcsőjénél állnak, mely az Irást jön betölteni és amelynek Messiása talán már itt szántvet körülöttünk — vagy homályos szobájában cipőt talpal vagy könyveit bujja — de, aki megtisztultan hatásosabban, minden határt és gátat áttörön hirdeti majd a régi és mindig uj hitet, hogy: Békesség a földön embereknek.

rst.

SZINHÁZI KISTÜKÖR

A halott őrszem — Müveltek-e a moziszinészek? — Einstein és Voronoff bolondja — A firkászok

Lucio d'Ambra vigjátéka kedves és finom. Arról van benne szó, hogy a siron tul is élünk, hatunk az emlékünkkel s az az erő, mely egyszer volt, sohasem veszhet el.

Egy férj megöli hütlen feleségét. Törvényszék elé állitják, fölmentik, aztán kislányával együtt bátyjának, a hires ügyvédnek házába költözik.

A bátyja, aki nagy szenvedéllyel vetette bele magát a politikai harcba, ugyanannyira, hogy becsvágyában egészen elhanyagolja feleségét, Annát. Anna szenved. Ezt megsejti az ügyvéd egyik barátja, aki sok kérés-könyörgés után végre ráveszi az asszonyt, hogy egyszer jöjjön el a lakására.

A hitvesgyilkos azonban virraszt. Azzal a tapasztalatával, melyet tulajdon tragédiájában szerzett, megsejti, milyen veszedelem környékezi Annát, látja, hogy a válság pillanata elkövetkezett. Amikor az asszony a légyottra készül, eléje állitja a kislányát, aki éppen halott édesanyját siratja. Annának eszébe villan, milyen veszedelmek peremén járkál s otthon marad.

A »halott őrszem« vigyáz mindenkire.

*

Egy amerikai moziujságban kimutatást olvasunk a mozicsillagok és »istennők« müveltségéről. A hollywoodi lap szerint a moziszinészek, színésznők, igazgatók meglehetősen müveltek. Hetven közül hatvan egyetemet végzett. Csak néhányan nem jártak gimnáziumba.

Eszerint alaposan megváltozik az a mondás, hogy a »színész születik és nem lesz.« Természetesen születnie is kell, de ez nem jelenti azt, hogy kanállal kell ennie a müveletlenséget.

Lew Cody és *Larry Kent*, akiknek nevét öles betükkel látni a mozireklámokon, ovosdoktorok, más mozicsillagok kitünő zenészek. Maria *Manon* minekelőtte a néma müvészetnek esküdött volna föl, gyönyörüen énekelt. De mesterei a szerencséjére — amint mondja — elrontották a hangját, melyben valóságos aranybánya volt. (Igy bukkant rá egy még nagyobb aranybányára.)

Lilian *Gish* gyermekkorában az Orsolya-szüzek zárdájában nevelkedett, jómagaviseletü, példás tanuló volt, olyan vallásos, hogy apáca akart lenni. Akkor azonban megváltotta Hollywoodba a vasuti jegyet s ugylátszik, egyelőre nem szándékszik visszatérni a zárdába.

*

Roberto *Bracco*, az olasz drámairó mulatságos darabot irt. Hőse az uj elméletektől és nyegleségektől valósággal megkótyagosodik. Ez a Barbozzi folyton tudományos, bölcseleti könyveket fal. Valaha nyugodt, derült ember volt, de most fejében Einstein és Voronoff elméletei cikáznak, csupa »izmus« és lélektani ejtély. Ugy beszél, mintha könyvből olvasná. (Egy olyan könyvből, mely telistele van sajtóhibával.)

Felesége egy kukkot sem ért abból, amit prédikál. Ennek a nőnek a magántudós egyik barátja udvarol, aminek a férj roppant örül, mert a viszonylagosság einsteini elméletét látja benne igazolva. Amikor a férj megkérdezi, hogy valóban tetszik-e neki a felesége, a barátja azt válaszolja, hogy nem szerelmes beléje, mert egyszerüen nem az ő »esete.«

A magántudós ezen megütközik. Miasoda sértés, hogy az ő felesége nem tetszik másnak, hogy jelentéktelennek és érdektelennek tartják. A fiatalembert kipöndöriti az ajtón. Végre megmutatják neki azt a szerelmes levelet, melyet az ifju az asszonyhoz intézett. Ezt nem lehet félreérteni. Barbozzi most megnyugszik: a viszonylagosság győzedelmeskedett.

*

Az irókról eddig is sok regényt, szindarabot irtak, melyben szellőztetik az irodalom mühelytitkait. *Bourdet* darabja azonban ezek után is érdekes, már abból a szempontból is, hogy itt csakis rossz irók, firkászok szerepelnek, akik lépten-nyomon tanuságot tesznek önzésükről, irigységükről, hirhajhászatukról, könyörtelen tötetésükről. A főszereplő olyan iró, aki csakis azt tudja megirni, ami történt vele, szóval afféle jámbor mükedvelő, aki a véletlen folytán hirre tett szert.

A könyvkiadóvállalatot látjuk, egyszerre az irodát és azt a termet, ahol a könyveket csomagolják, továbbitják. Nagy izgalom van, minthogy most döntik el, kié lesz a Zola-dij. A kiadónak van egy jelöltje, Maréchal s minthogy több szavazattal rendelkezik abban a bizottságban, mely a dijat odaitéli, remélhető, hogy az kapja meg. Egyik vetélytársa azonban fülébe sugja a kiadónak, hogy ez a divatos iró a következő regényeire másik kiadóval kötött szerződést, mire a kiadó fölháborodik, az utolsó pillanatban telefonál, hogy ne őt tüntessék ki. A dijat egy ismeretlen fiatalember nyeri el.

Erről senkisem tud, semmit. Regénye valahol vidéken jelent meg. Felesége toppan be, lázban ég az örömtől. Végül ő maga is jön, félszeg, balog fiatalember, a pénzügyminiszterium hivatalnoka. A kiadó busás előleget utal ki neki, ezt eleinte alig meri elfogadni, de aztán már bizonyos öntudattal ül le a fotoriporterek gépe elé.

Evenos — igy hivják őt — otthagyja a pénzügyminiszteriumot, berendezkedik, mint »beérkezett« iró. Csakhogy valami baj van. Nem tud többé irni, nincs semmi képzelete. Első könyvét feleségének leánykori naplója alapján állitotta össze. Most nincs semmi mondani valója. Boldogan él az élete párjával. Erre a kiadónak különös ötlete támad: ha élete eseménytelen, gondoskodni kell eseményről. Udvaroljon a feleségének Maréchal, az irótársa és Evenos ur jegyezze le, mit érez közben. Ez csak kitünő téma?

Az asszony kedvetlenül megy bele ebbe a játékba, de nemsokára megtetszik neki, tüzet fog. Belebolondul a léha Maréchalba. Az urának mindent bevall. Az féltékenykedik annyira, hogy félig-meddig szakit a feleségével s az vidékre utazik szüleihez. Az asszony azt reméli, hogy ott majd meglátogatja őt Maréchal. De a kiadó leinti őt: elég a játékból, most már megvan a pályadijnyertes irónak a könyvhöz szükséges ötlete, ne bolondozzék, a legközelebbi dijat neki biztositja, ha engedelmeskedik.

Egy esztendő multával Evenos már lemondott az irásról, visszatért a miniszteriumba, felesége szomoruan kalapokat készit, ruhákat varr, a házaspárnak nincs pénze, nyakig uszik az adósságban. Maréchal meglátogatja őket, akivel a félbemaradt kaland óta nem is találkoztak. Elhozza azt a novelláját, melyet udvarlásáról irt. De egy másik iró is jelen van. Ez azzal vádolja őt, hogy ellopta témáját, mert ezt az esetet ő is megirta, szindarab alakjában. A nő undorodik a firkászoktól, férjéhez fordul. Ő legalább nem ir már. Evenos azonban szintén egy nagy kézirat-köteget vesz elő iróasztala fiókjából, amint mondja, megihlette őt is a szenvedése. A feleség tehát benne is csalódik. De fizetni kell a kárpitost, a füszerest s miután a férje a kiadóval alárt egy előnyös szerződést, leül a géphez, kopogtatni kezdi az uj regényt...

Dráma...

A gyógyszerész dantei figurája éles árnyékot rajzolt a laboratorium tejüvegből metszett ajtajára....

A gyógyszerész kisasszony valami krémet főzött... a krém fehér volt, mint kint az uccákon a hó... itt bent a meleg édes meghittsége terjengett, ölelt... de finom, ideges ujjai gyors, rapszódikusan megszakadó futamokat kopogtak le az előtte álló asztalka márvány lapján... a kő hideg érintése pillanatnyi elpihenéseket hozott... ibolyakék szemével a krém forrását figyelte — de hiba: érzései másutt jártak...

Hirtelen elmosolyodott és kissé megborzongott... a gyakorló orvos szőke, lányos puhaságu arcát látta meg a krém könnyü, illatos lehelletében. Szerette ezt a puha, kedves fiut, aki inkább poéta volt, mint orvos... igy: ahogy most az illatokon át meglátta, szinte lehetetlennek tünt fel neki, hogy ő volna az a nagyjövőjü sebész, akinek tartották... de hiszen ő nem is az orvost szereti — hanem Pált... Pált, a melegszivü, kedves fiut, aki már biztosan várja őt nem messze a sarkon... még egy negyedóra és akkor találkozni fognak... olyan jó ez a találkozás, Pál kedves dolgokat mesél... érdekes: Minden szavából érződik a mese bizalmassága... és *mennek, mennek* a csillogó fehér havon cél és irány nélkül... nincs is ut, de minek is lenne abban a végtelenségben, ami körülöttük él együttlétükkor... igen: ez az a jó — ez a végtelenség: Pál... És érezte, igen: hogy Pál nélkül nincs élet... a legnehezebbek ezek az utolsó percek, még tiz... és aztán ján az élet és egymásba karolnak ismerősen.... leplezetlen egymásra találással...

A gyógyszerész árnyékképe merev élességgel karcolt valami ijedtséget a szemei mögé. El akarta forditani a tekintetét, de *nem birta*... *Dante*, suttogta....

Valahol látta a halhatatlan költő magányos fekete figurájét és amikor először mondta ki a nevet főnökével kapcsolatban, ugy érezte, hogy nevet talált érzéseire, amelyek neki a gyógyszerész lényét jelentették... Különös, árva figura volt ez az ember... bántó fényü fekete szemei, vékony, finom sárga bőre az elkárhozott ember konok, mindent fölényesen leintő kinjait juttatta eszébe... *érezte, hogy ha ez az ember* egyszer valahova elindul, nem áll meg... nincs: aki megállitsa... valami különös végzetet hord magában... az arca, sovány, kissé görnyedt alakja, mind-mind másaannak, aki az »isteni szinjáték«-ban az emberi kinok olyan tökéletes poklát élte át... valami ugy fájt most benne.... mégis tán mosolyogni tudott volna elképzelése fonákságán: Dante és ez az ember!... de valami rémület bujt ajkai szögletébe...

Az árnyékkép megmozdult... a laboratórium felé... feléje...

Vad félelem sulyosodott a testére és nagy, kimondhatatlan undort érzett ez ellen az ember ellen... holnap elmegy innen, hogyan is birta ki eddig: itt!

Az ajtó lassan kinyilt és a nyilásban megjelent a gyógyszerész sárga arca... ez az arc a fekete köpennyel boritott test fölött arra kényszeritette most, hogy az udvarra nyiló ajtó felé induljon...

Maradjon, szólt a gyógyszerész, be van zárva. *Bezártam.* A hangja végtelen és mégis üres szomoruságot csengett szét a teremben... szeretem magát: Anna!

Anna majdnem összeroskadt... ezért gyülölte hát öntudatlanul is... Engedjen, mondta határozottan és egy erős, kemény mozdulattal *majdnem* sikerült neki szabaddá tenni az utat be a gyógyszertárba.

Ott is zárva van... magunk vagyunk. *Én* és maga: Anna. Maradnia kell. Hallgasson meg!

Anna szemében vad fény gyult ki: engedjen! — gyülölöm magát!

A gyógyszerész elmosolyodott... mosolyában sok kin volt: Tudom.

Annát a mosoly fájása lefogta, de küzdött ellene, mert érezte, hogy a legkisebb gyengeségre leveszett... Elveszett: Pál — minden... akkor nem lesz holnap! De ő! élni akar. Élni: huszonnégy éve minden erejével, izmos szép teste minden hajlékonyságával és képzeletének minden melegével — Pélért... *Gyülölöm!* — *mondta* és *hangja árkot* ásott közéjük, én soha többé nem akarom látni... és kabátjáért nyult.

Felemelt kezének csuklóját a gyógyszerész ujjai átkulcsolták valami különös tüzzel — ami inkább hideg volt, de határtalan gyengeséggel. Egy percet, csak egy percet várjon... aztán menjen, elmehet! Azt mondtam: szeretem! Rosszul mondtam: magában élek, Anna! Maga nélkül — elmosolyodott — nem, nem lehet... Próbáltam: magáért!... Nem megy. Ma: el akarok bucsuzni magától. Nem szentimentálizmusból, nem!... ennyivel tartozom magamnak, ennyi kijár nekem: egy perc! Hogy mit akarok ezalatt az egy perc alatt? Magamnak mindent, magától csak egy percet... legyen az enyém, Anna!

Anna felkapottaz asztalkáról egy hosszu, finom pengéjü kést: ha egy lépést tesz felém — leszurom! És felvetette a fejét... vastag, fekete hajkoronája élesen, elszántan aláhuzta ezt a mozdulatát...

Hogyan mondjam ezt meg magának, Anna, hogy megértse! Nekem jogom van ezt kérni... odaadom érte azt, ami nekem minden: az életemet! Lehetetlen, hogy magának ne legyen ehhez az élethez valami köze... ehhez az élethez, amely maga nélkül nem létezhet!

Örült! — sikoltott fel Anna. Elég volt... és felemelte a kést.

Nem, nem kell igy gyilkolnia. Leteheti a kést. Amikor innen kitette a lábát — mindenképen elmulik az életem.

Anna ránézett a férfira... annak arcán valami igen finom szomoruság mécse égett most... Hiába volt minden erőfeszitése — megsajnálta: nézze, hagyjon engem... gondolkozni fogok róla...

Nem! — *mondta* a férfi... egy félévi haladékot adtam magamnak, napról-napra... tovább nem birom... egy félévig harcoltam magam ellen: minden mozdulata, minden szava, a létezése ellen... az ellen a lét ellen én csak ugy tudok védekezni, ha én nem vagyok... és tudom: ha ma innen elmegy igy, akkor soha ide vissza nem jön.... ugy: talán igen... s ha nem: nekem nincs mit várni...

Nem, nem értem! — jajdult fel Anna... nem tudom, nem akarom érteni!

Anna kérem — mondta szeliden a férfi — holnap ne jöjjön. A szerződés szerinti három havi fizetését a bankban felveheti... intézkedtem... és leemelte a fogasról Anna kabátját és felsegitette....

Anna a kalapot gyorsan feltette a fejére... és nem tudott kimenni... Érezte: ez az ember megöli magát... ő érette... rettenetes... De mi köze neki ehhez?... nem tehet róla: nem akarta.... ez az egész ő ellene történik! S ha odaadná magát?... akkor megölné nemcsak önmagát, hanem azt a másikat is, akit ugy szeret... eltagadhatná-e Pálnak, hogy másé is volt?... Nem!... de nem is tudná odaadni magát ennek — soha!.... Pál sohasem beszélt erről és... elpirult... mégis... az olyan természetes, hogy az övé... az övé lesz... És most egész *biztosan* és *tisztán* látta — hogy ez az ember itt: kell, hogy elmenjen!

A gyógyszerész megsejtette a felelletet... a harmadik győzött... nem erre nem gondolt... azt hitte, hogy a harc közte és Anna között dől el... Annának még megbocsátott volna... de annak a harmadiknak *soha*... *annak*: akié Anna lesz — akit szeret!...

Két lövés dördült el... mire az ajtót betörték, mindennek vége volt... Pál, aki az elsők között rohant be — már nem segithetett.

Kristály István

Legnagyobb választék
ELYMEKBEN
és divatárukban legolcsóbb árakon részletfizetésre 13047
„ELITA“ gyári lerakatnál NOVISAD, Miletićeva 19

Szerkesztői üzenetek

D. S. Szubotica. Minden közpénztár köteles 25 dinárig aprópénzt, tehát tizparást is elfogadni.

»Jólét« Szubotica. Nagy érdeklődéssel olvastuk el irását, azonban azt hisszük, hogy az »Egy csésze teák«-ból karácsonykor már elég volt. Egy ideig ujabb teaestélyt nem rendezünk. Küldjön be talán más természetü dolgot.

P. J. Noviszád. Hogy egy cég, melynek havi áruforgalma 800.000—1.000.000 dinár, mekkora adó fizetésére köteles, azt senki sem tudja igy megmondani. Az export-importüzlet külön forgalmi adóra köteles, a többi adót pedig bizottság állapitja meg, amely három évenként szokott összeülni. Az elvámolásnál való összejátszás a vámhatóságok által csak addig büntethető, mig az áru a félnek ki nem adatott. Azontul csak rendes per utján, mint csalás, vagy megvesztegetés büntethető. A feljelentést meg lehet tenni. A feljelentőnek magas jutalom, huszonöt százalék van kilátásba helyezve. Fegyvergyakorlatra a katonai hatóságok hivnak be, akit nem hivtak be, az nem köteles jelentkezni.

C. L. Bajmok. Az adókivetésre vonatkozó harmadfoku felebbezések nincsenek még elintézve. Majd annak idején az érdekeltek idézést fognak kapni. A befizetett többletet az adóelőleg javára irják.

Krsturi előfizető 686. A. A jelzett konverzációs nyereménykötvény érvényben van, de nincs valorizálva és nem is valószinü, hogy valorizálják. A 100 koronáról szóló részkötvénynek igy hát nincs semmi értéke.

R. J. Basahida. 1. Önnek az uj törvény szerint meg lesz az állampolgársághoz való joga. 2. Erkölcsi bizonyitványt attól a községtől kell szereznie, ahol jelenleg tartózkodik. Az erkölcsi bizonyitvány elévülési ideje egy év. 3. Az ön állampolgárságát követi a felesége állampolgársága is, tehát ha ön jugoszláv állampolgár lesz, a felesége is az lesz minden további nélkül. 4. A törvényjavaslat aziránt is intézkedik, hogy ha a régi állam nem akarja az illetőt az állampolgárság kötelékéből elbocsátani, az esetben ön egy nyilatkozatot ad, mely az elbocsátási okiratot pótolja. 5. Mindenesetre szerezze be az illetőségi bizonyitványt, továbbá a községtől egy bizonyitványt, hogy amennyiben önt az állampolgári kötelékbe felveszik, a község igazolja, hogy ön képes családját eltartani.

G. I. Ada. Romániából nyers állatbőrt juh és egyéb háziállat bőrét, ipari feldolgozás céljaira vámmentesen lehet behozni. Származási bizonylatra nincs szükség, hanem csupán egészségügyi bizonylatra, hogy a bőr egészséges állattól ered.

K. V. Kevi. Az összes amerikai nagy autó- és filmvállalatoknak vannak itt Jugoszláviában képviseletei. A többek között a következők: Filmgyárképviseletek: Fanamet, Zagreb, Marovska 10. Balkan-Film, Beograd, Kondina 28. American Film R. T. Subotica, Trg Cirila i Metoda. Meteor Film, Subotica, Aleksandrova 15. Autóképviseletek: H. Nusser, Beograd, Knez Mihajlova 52. Near East Engl. Trgovačka Društvo, Beograd, Cara Uroša 6. O. Žužek, Ljubljana, Tavčajeva ulica. Weigand & Co. Subotica, Paje Kujundžića ulica.

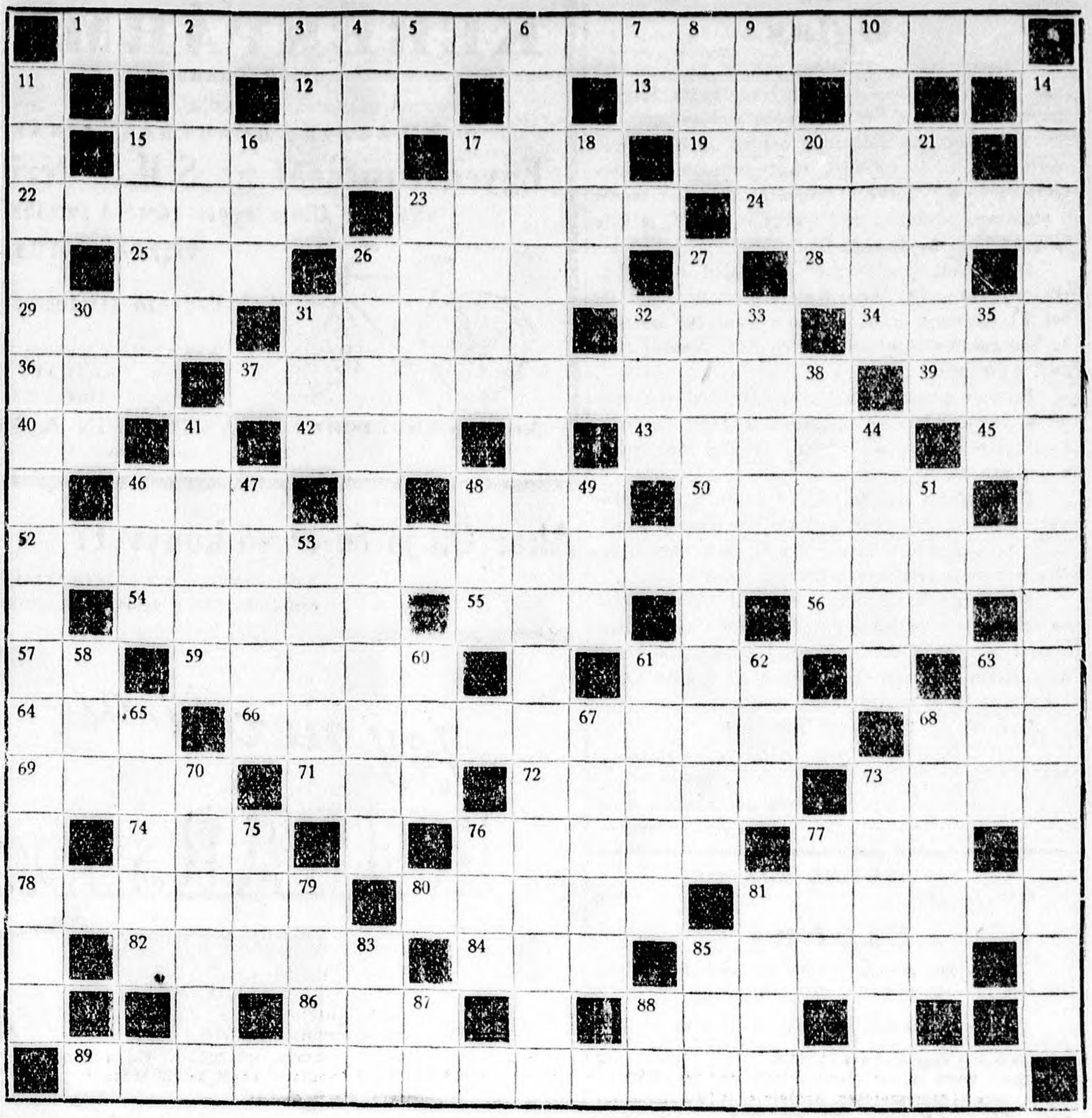
R. J. Crvenka. A nyugdijas állami tisztviselő csak gyógykezelés céljából tartózkodhatik huzamosabb ideig külföldön. Ezt orvosi bizonyitvány felmutatása mellett azonnal be kell jelenteni a pénztárnál, ahol a nyugdijat felveszi és megbizást adhat másnak a nyugdij felvételére. Három hónapnál tovább nem tartózkodhatik külföldön, mert ha külföldre megy, elveszti nyugdiját, ha csak a miniszteranács nem járul hozzá, hogy a külföldön is folyósitsák a nyugdijat.

S. E. Stapar. Ön mindenesetre pályázhat, mert a már beterjesztett állampolgársági törvény szerint ugyis állampolgár lesz. Két-három hónapon belül remélhetőleg meg lesz az állampolgársági törvény.

V. I. Szombor. Az ön által emlitett, ratifikálásra váró megegyezés csupán a magy. kir. Postatakarékpénztár csekkszámlatulajdonosainak betéteire vonatkozólag jött létre. A magyarországi egyéb intézeteknél levő követelésekre nézve semmiféle valorizációs intézkedés még nincs. Az illető takarékpénztárnál levő követelését csak koronában kaphatja vissza.

K. J. Noviszad, Gajeva ul. 14. A magyar Postatakarékpénztár ügyében irt b. levelét megkaptuk és közöljük, hogy már több izben szóvá tettük, hogy a magyar postatakarékpénztári betétekre vonatkozó bejelentést egyetlen egy hatóság sem akarja elfogadni. A megegyezés meg van a két állam közt, azonban a jugoszláv kormány nem gondoskodott arról, hogy valamelyik hivatal a bejelentést el is fogadja.

Keresztsoros rejtvény

Vizszintes sorok:

1. Vasuti és iparvállalatok adóslevele.
12. Fém
13. Harag — latinul
15. Jókedvü — ellenkezője
17. Nép.
19. Az »okosabb« teszi
22. Meg van engedve
23. Ilyen a matyóviselet
24. A sajt anyaga
25. A jó háziasszony nem türi
26. Attila fia
28. Szeszes ital
29. Uralaltáji nép
31. A Rhone egyik mellékfolyója
32. Szerv a hasüregben
34. Golyóbis
36. Erősség
37. Werbőczy törvénykönyve
39. Rovarevő állat.
40. Lekvár.
42. A 85., 86. és 61-ik vizszintes sorok kezdőbetüi.
43. A babiloniak vallásában a háboru istene.
45. Mássalhangzó.
46. Csendőrségi egység.
48. Csapadék.
50. Korog a gyomra a szegénynek.
52. IV. Henrik mondta, amidőn a trón kedvéért elhagyta hitét.
54. Az ár is teszi és a sok adósság is.
55. Egy — idegen nyelven.
56. Évszak.
57. Rövidités nagyobb vállalatok cimében
59. A tüzhelyen a helye.
61. Öt — idegen nyelven.
63. Kicsinyitő rag.
64. Turfszó.
66. Ezzel százezreket lehetne egyszeriben boldoggá tenni.
68. Hidegvérü.
69. Dán férfinév.
71. Három egymásután következő betü.
72. Szilárd, nem hajlitható.
73. Ivadék,utód.
74. Három — nem magyarul.
76. Gyógyszer.
77. Hónap rövidítése.
78. Női becéző név.
80. Szakácsinas.
81. Tüzhányón van.
82. A pénzek, érmek egyik lapja.
84. Visszafelé olvasva — énekhang.
85. Görög számnév.
86. Csak — idegen nyelven.
88. Fog teszi.
89. A »január«, ahogy a kalendáriumban irva vagyon.

Függőleges sorok:

2. Müvész alkotása.
3. Modern német iró.
4. Munkadij.
5. Mássalhangzó.
6. Rákóczi sirig hü pajtása.
7. Kérdőnévmás.
8. Külföld aprópénz.
9. Hadieszköz.
10. Irásjel.
11. Közmondás.
14. A büntettek birói megtorlását előzi meg.
15. Konyhakerti növény.
16. Harag.
17. Pápai korona.
18. A trombita hangja.
20. A 30. függőleges — németül.
21. [illegible] büntető eszköz.
23. [illegible]ger is ebből lesz.
26. Egy kuruc nóta kezdődik igy
27. Vitán felül áll...
30. Világitóanyag.
31. Pusztit.
32. »52« — római számmal.
33. Magyar származásu filmsztár.
35. »Bel« ellenkezője.
38. Svédország harmadik nagy városa.
41. Tücsök, idegen nyelven.
44. »Utazás«, idegen nyelven.
46. Lásd 8-ik függőlegest.
47. Népcsalád.
48. Latin személyes névmás.
49. Az a szó, amely e rejtvényben háromszor fordul elő.
51. A 89-ik vizszintes 12., 9. és 10-ik betüje.
53. Nem tesz semmit!
58. Évszak.
60. A nap idegen neve.
61. A társadalom nyomorultja.
62. Méterrel, kilométerrel is mérik.
63. Végtag.
65. Hegy.
67. Szentát hivták azelőtt igy.
68. Pestmegyei nagyközség.
70. Léhát, sikamlóst jelent.
73. Ételnek finom falat.
75. Gazdasági szerszám.
76. Vizet ad.
77. Nem használ.
79. Folyó Apennini-félszigeten.
81. Jóakarat, jóindulat.
83. Halkan beszél
85. Talán.
87. Rag.
88. Görög betü.

Öt drb Ady-könyv és egy Ady-tanulmány 80 dinárért

Ady Endre: Margita élni akar
" " Még egyszer
" " Könyv
Ady Endre: Párisi noteszkönyv
" " Párisi levelek
Földessy: Ady-tanulmányok

Megrendelhető a BACSMEGYEI NAPLO könyvosztályában

Vidéki megrendeléseknél 10 dinár portó fizetendő

Kremenczy
RADIO lámpák
már régóta kapacitásmentes bakelitfoglalattal vannak ellátva és elismerten a legjobbak
Kaphatók minden rádióüzletben. Vezérképviselet
KONRATH D. D., SUBOTICA

NYILT-TÉR

Oglas

Na temelju rešenja stečajnog odbora od 10 januara *1928. god. u stečajnoj stvari prezaduženoga* Stevana Herberta trgovca iz Srpskog Miletića objavljujem, da ću kao staratelj stečajne mase prodati putem pismene ofertalne licitacije stečajnoj masi pripadajuće manufakturne robe i trgovački nameštaj, koje su uvedene u stečajnom inventaru pod stavkama 1—198, te koje su procenjene na 45651.52 Din.

Reflektanti mogu inventar pregledati u advokatskoj kancelariji Dr. Djene Majera (Sombor, Staparski put 2.) staratelja mase, a robu i trgovački nameštaj na licu mesta u Srpskom Miletiću *19-og januara 1928. god. posle podne.*

Pismene ponude imaju se predati kod staratelja mase do 25-og januara 12 časova, a ujedno sa ponudom dužan je reflektant položiti isto tamo 2500 Dinara u ime kaucije.

O ponudama reši će stečajni odbor, koji pridržava sebi pravo, da ne prima ni najveću ponudu. Kaucija će se uračunati u kupovnoj ceni onime ponudjaču, čija je ponuda primljena, a drugima će se vratiti.

Kupac je dužan kauciju u roku od 3 dana od dana izveštenja o primanje ponude dopuniti na kupovnu cenu i robu za 8 dana preuzeti i odneti. Ako kupac nebi isplatio kupovnu cenu u roku od 3 dana izgubi kauciju, te će se roba drugome prodati.

U Somboru, 10. januara 1928. god.

Dr. Djena Majer
advokat.
staratelj stečajne mase
Stevana Herberta

383

OPŠTINA ADA

Br. 5910/adm. 1927, g. 13076

Stečaj

Na osnovu rešenja opštinskog predstavništva br. 168/zap. 1927. g. raspisuje se stečaj na sledeći upražnjena mesta:

1. Poreznog beležnika mesto s kojim su skopčana godišnja sledeća beriva: osnovna plata 2000 din., stanarina 2000 din., lični doplatak 21840 din. i 8 kat. jut. oranice.

2. II. Opšt. lekara mesto s kojim su skopčana godišnja sledeća beriva: Osnovna plata 3600 din., položajna plata 3000 din., stanarina 1800 din., lični dodatak mesečno 800 din., dodatak na dete mesečno 150 din.

3. Pisarsko mesto s kojim su mestom skopčana sledeća godišnja beriva: Osnovna plata: 5000 din., stanarina 1200 din., lični dodatak 14560 din.

4. Dva babička mesta, s kojim su mestom skopčana jednoj godišnja sledeća beriva: Osnovna plata: 1800 din. dodatak lični dnevno 17 din.

Na gornja mesta mogu kompletovati samo oni koji imaju propisno osposobljenje u 22. paragr. VIII. zak. čl. 1912. god.

Kompetenti imaju svoje molbe upućene Opštinskom Predstavništvu sa propisnim dokumentima podneti najduže do 25. januara 1928. god. do 12 sat.

Na upražnjena mesta mogu kompletovati samo ona lica koja govore i pišu u potpunosti državnim jezikom.

S. Djendić s. r. **V. Lepojev** s. r.

„Singer" ingyenes műhimző és szabászati tanfolyam.

A szuboticai »Singer« varrógép lerakat értesiti a t. vevőközönséget, hogy azon kellemes helyzetben van, hogy egy olyan tanfolyamot rendezzen, amelyen a legmodernebb gépmunkák tanitva lesznek. Tanitónőnk ugyanis most jött haza külföldi tanulmányutjáról és az ő vezetése alatt lesz ezen tanfolyam az Ipartestület termében, Trumbićeva ul., Csirkepiac, január 16-i kezdettel.

Kis szent Teréz szobrokat

ugy templomok, mint magánosok részére, valamint **kis szent Teréz képeket** a legszebb kivitelben a legolcsóbban szállitja

F. BACHINGER

képkeretező és aranyozó cég **SUBOTICA**
Aleksandrova ul. 13 9913 B. Sudarevićeva ul. 34

„VEVA"

női divatszalonomat most nyitottam meg ahol

francia és angol női ruhák

készitését vállalom szolid árak mellett

Subotica, Sokolska ulica 7.

a volt Kenyeres Gizi (Janusko Pál) szalonja

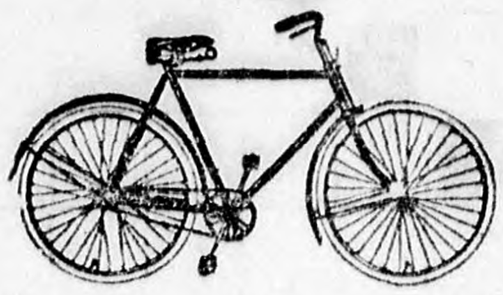
Németország egyik legjelentősebb

KERÉKPÁRMÜVE

(1300 munkással)
átadja
VILAGHIRU GYÁRTMANYAINAK

Egyedárusitását az S.H.S. területére

vagy az állam egyes részére szeriőz viszontelárusitóknak

Kedvező fizetési feltételek!

Ajánlatok francia vagy német nyelven „FREILAUF" jeligére a következő cimre küldendők:

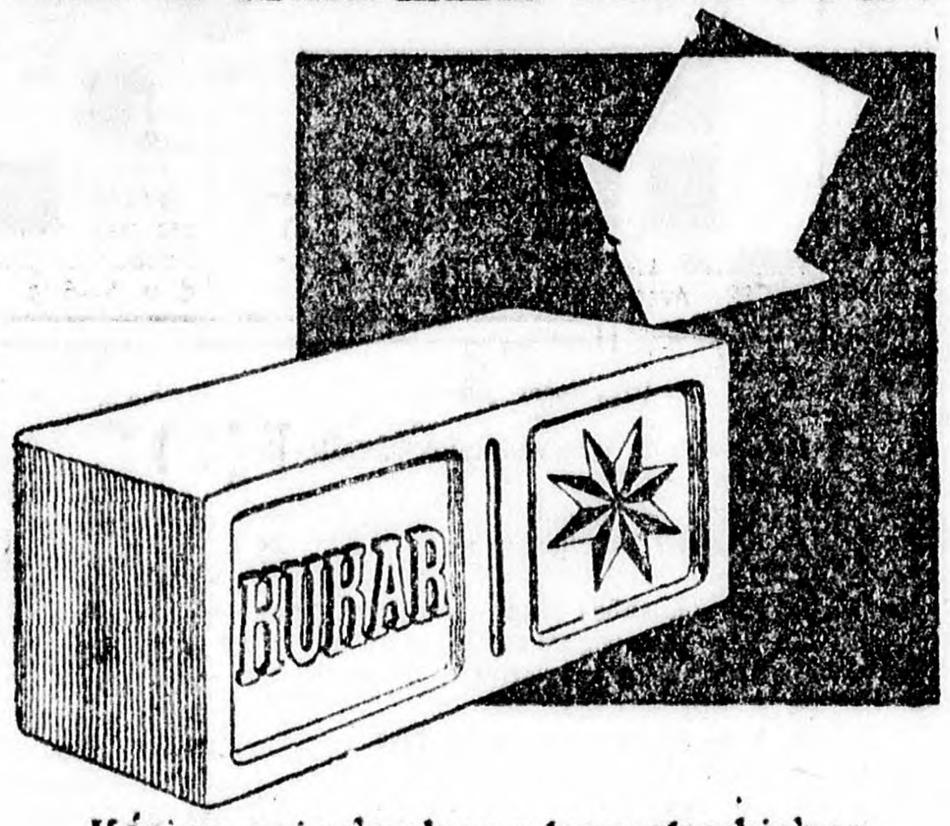
Annoncenbureau: HAASENSTEIN & VOGLER
Wien I., Schulerstrasse 11 390

Akar Ön jó és olcsó könyvet?

Akkor fáradjon be a „Bácsmegyei Napló" könyvosztályába, ahol a legmagasabb igényeket is kielégitik

Igy nézzki a

KUKAR SZAPPAN

Kérjen mindenkor a kereskedésben, ahol vásárol,

KUKAR CSILLAG SZAPPANT

és ne hagyja magát félrevezetni, ha bárhogy is dicsérnek más szappant. A legjobb minőség a legkiadósabb feltétlenül ártalmatlan,

a KUKAR CSILLAG SZAPPAN

Kereskedő, gyáros

ha azt akarja, hogy ez évben üzleti forgalma nagyobb legyen

szánjon rá időt

és olvassa át a most megjelent

Reklám

című könyvet. Ara diszkötésben 360 dinár. Hatvan dináros havi részletfizetésre küldi

MINERVA-NYOMDA könyvosztálya, SZUBOTICA

PERFEKT szakácsnőt

aki négyszobás lakás takaritását is vállalja,

KERES

előkelő beogradi idegen. Előnyben részesülnek, akik a magyar konyhát is értik. Ajánlatok „Stranac 103" jeligére a Jugosl. Rudolf Mosse d. d. Beograd cimre küldendők. 35

Csukott 503. tip. **FIAT** autó kifogástalan állapotban — **RONEO** sokszorositó gép — **REMINGTON** cirilbetüs uj irógép jutányos áron **ELADÓ!**

381 Cim a kiadóban

Vadászok figyelmébe!

Mindennemü VADBŐRT, nyulat, rókát, görényt, vakondot, hörcsögöt, szonkivül marha- és borjubőrt állandóan vásárol készpénzért magas áron

Mavro Deutsch

nyers- és készbőrkereskedés
Osijek I. Strossmayerova ul. 20
Telefon 219. 1703

Gyenge férfiaknak 10 dinár beküldése esetén bérmentve küldöm szabadalmazott szenzációs találmányomat ismertető könyvemet. — Cim

„Patent 608"
Cluj (Kolozsvár) 1622
1. sz. postafiókbérlet.

SIRKÖVEKET,

temetői ntánvéseket, valamint a kőfaragó szakmába vágó mindennemü munkákat legolcsóbban vállalja

Pauk Gáspár

kőfaragó, Subotica
Somborski put és Gabonapiac sarok 61

Bútorokat

ebédlő, háló, uri szobaberendezéseket,

portálokat

legelőnyösebben szerezheti be

Domján Valentin

bútorüzemében
Subotica, Zrinjski trg 11

5907

HADNAGY

asztalosmester készit épületmunkát. **Festett butorok** állandó raktára.
Javitásokat vállal. **SUBOTICA**
1575 Petrogradska u. 6

»Lukutate« fiatalitás. A Lukutate, ez a korszakalkotó fiatalitószer, egy indiai bogyó, amelynek eredménye Európában a legnagyobb sikert ért el, most már itt nálunk is kapható. A Lukutate eddigi szószólói ezt a gyümölcsöt, mint a legtermészetesebb fiatalitószert ajánlják férfinek, nőnek egyaránt, mint olyan gyümölcsöt, amelyet maga a természet nyujt nekünk és amely megszabaditja a szervezetet a benrejlő mérgektől, a máj, epe és vese működését elősegiti, a belső kiválasztást végző mirigyeket megfiatalitja és az ideg- és szivműködést erősiti. A Lukutate egy fiatalitó hatásu tápszer. Lukutate-zselé-gyümölcs. Lukutate-leveskocka, Lukutate-velő 60 dináross áron kapható minden gyógyszertárban és drogériában. Vajdasági főlerakat: Henri H. Numann, Zagreb, Boškovićeva 42. 10747

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és dimenzió kétszeresen számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbitunk Kérdezősködésekben válaszbélyeg mellékelendő.

LEVELEZÉS

Beogradi bankcégvezető ottani középkoru, egyedülálló hölgy diszkrét ismeretségét keresi. Kor mellékes. Levelek administracija Politika »222« Beograd cimre küldendők. 362

Richmond. Betegségem késztetett hallgatásra, de folytatólagosan mindig Magánál vagyok. Disszonens érzések a mi csókos emlékeinkből nem születhetnek. Minden látszólagos bizonytalanságból patyolatfehér mámorgőzös reggelek csurognak elő, amelyeknek büvkörében látom, hallom, érzékelem Magát!... 278

Iparosfiukkal leveleznék. Leveleket »Hazudik a muzsikaszó« jeligére a kiadóba kérek. 326

HÁZASSÁG

Nősülni szeretnék, 44 éves rk. vallásu, az SHS egyik legelső vállalatának igazgatója vagyok, biztos uri existenciát nyujtok. Jelentkező csinos, szőke vagyonos, 20 éven felüli özvegy is lehet. Közvetitő kizárva. Kérek teljes cimü levelet fényképpel ellátva 117. jeligére Hotel Kraljica Marija, Novisad. 220

Ismeretség hiányában ezuton keresek unokahugom részére megfelelő férjet. Hugom róm. kath. vallásu, intelligens, csinos, házias, nagyon jó családból való, valamelyes készpénzvagyonnal, szeretnék részére 40—55 éves, biztos existenciáju, komoly uriembert. Leveleket »Tante« jeligére Velika Kikinda, Postafiók 27 cimre kérek. 330

Erdélyi földbirtokos özvegye vagyok, nagy vagyon korlátlan ura. Vagyonom nemcsak földbirtokban, hanem annál értékesebb ingatlanban fekszik. 40 éves nő vagyok és igy tetterőm már lankad. Lelkiismeretes segitőtársra és szerető szivre van szükségem. Kizárólag komoly és agilis urak teljes cimü levelét kérem, kinek nemcsak vagyon, hanem jó feleség is kell. Leveleket »Négyszázmillió lei« jeligére a kiadóba kérek. 13005

Nagyiparos házasság céljából megismerkedne intelligens urileánnyal. Teljes cimü leveleket »Férfi becsületszó« jeligére a kiadóba kérek. 20115

Házasság céljából megismerkedne vagyonos idősebb ur 30—45 éves egészséges nővel. Leveleket »Kedves és jó« jeligére a kiadóba kér. 136

Nemzetközi házasságközvetitő iroda minden megbizásnak pontosan eleget tesz. »Ámor« házasságközvetitő iroda Temesvár, Románia, Kossuth Lajos ucca 21 11993

Magánhirdetés. Férjhez menne 40 éves, csinos, özvegy uriasszony, 25.000 dinár hozománnyal, gazdatiszthez, vagy más biztos existenciáju urhoz. Leveleket kiadóhivatal továbbit »Gazdatiszt leánya« jeligével. 130

FOGLALKOZÁS

Havi 3000 dinárt kereshet az Állami Dohánysorsjegy kötvények árusitásával. — Forduljon közelebbiért a főügynökhöz. Albe Vojnić, Žednik 17. a. 209

Gépészkovács (vizsgázott) április 1-i belépésre keresztetik. Lazo Bešlić, Bajmok (Šara pustara). 319

Fräulein, intelligent, sucht Stelle als Erzieherin oder Stütze der Hausfrau. Adresse in der Administration 328

Szakképzett villanyszerelő állandó állást keres. Weltner Miksa Apatin. 20127

Füszerkereskedősegéd azonnali belépésre állást keres. Szabó Jenő III., Bunjevačka ul. 88. 20128

Azonnali belépésre keresünk: elsőrendü női konfekció szabászt, valamint férfi szabászt is. Ajánlkozhatnak volt önálló iparosok is. »Azonnali belépés« jeligével a kiadóba. 382

Fiatal professzor garantált sikerrel előkészit diákokat. Ugyancsak órákat ad szerb és német nyelvből. Cim a kiadóban. 384

Egészséges dada gyermek mellé azonnlra ajánlkozik. Cime. Farkas Dánielné, Debeljača, Uj porta. 369

Gazdasági ügyekben jártas idősebb ur könnyebb irodai munkára kerestetik. Jelentkezni Dr. György Imre ügyvédnél, Subotica. 365

Társat 20—25.000 dinárral keresek speciális kötszer készitéséhez. »Rentabilis« jeligés leveleket a kiadó továbbit. 364

Gazdálkodó ajánlkozik kisebb gazdaságba. 32 éves. Beszél és ir szerbül, németül és magyarul. Mudri Pál, Aleksa Šantić, Wámosipuszta. 358

Kéményseprősegéd felvételtik II. Banatska ul. 34. 353

Fiatal magányos özvegy zsidónő házvezetőnői állást keres szerény fizetéssel. — Gyermekek mellé is elmenne. Beszél szerbül, magyarul és németül. Ajánlatokat Postrestant, Starakanjiža kér. 294

Jólfőző mindenes bejárónak elmenne magányos nő. Cim a kiadóban. 376

Utazó(nőt) külföldi kelengye vállalat jugoszláviai fiókja keres elsőrangu munkaerőt azonnali belépésre. Ajánlatokat: Radio Reklam Jugoslavija Szubotica. Postafiók 48. küldendők. 385

Felvételtik fiatal mechanikus, aki a varrógép javitáshoz ért, a sentai Singer varrógépraktárba. Jelentkezni irásbelileg, vagy szombaton a suboticai Singer üzletben, Halpiac. — Ugyanott ügynökök felvételnek. 337

Kovácssegéd, ki traktorokhoz is ért, állást nyerhet. Budisin Gyura, Vel. Kikinda. 323

Fuvaros kerestetik áruknak állandóan vidékre való szállitására. Cim a kiadóhivatalban megtudható. 335

Gazdatiszt állást keres bármikori belépésre, hosszu gyakorlattal, kitünő bizonyitványokkal. Cim a kiadóban. 304

Festékkereskedősegédet felveszek. Vasvári festékkereskedő, Subotica, Barátok templomával szemben. 300

Géptulajdonosok figyelmébe. Repedt, vagy szétfagyott motorfejet és alkatrészeket jótállás mellett heggeszt és hajlott tüzmenyezeteket egyenesit Üveges Antal, Bačka Topola. 301

Irodai férfi munkaerő kerestetik, heti 3-szori 2—2 órai és vasárnap d. e. 2 órai munkára. Fizetés 500 dinár. Sajátkezüleg irt folyamodványok f. hó 21-én d. e 12 óráig »Népkör« elnökségéhez nyujtandók be. 204

Irodai alkalmazottat keres helybeli nagykereskedő cég. Női reflektánsok adják át ajánlatukat a kiadóhivatalba »Igyekvő« jelige alatt. Németül tudók előnyben részesülnek. 264

Ön állást keres? Tanuljon ki soffőrnek. Folytatólagos előadás szerb, német, magyar nyelven. Belépés bármikor. Eredményért garantálunk. Soffőriskola (keresk. és ipari miniszteri eng.) Novisad, Kralja Aleksandra 7 az udvarban.

Keresek gazdaságba középkoru zsidóasszonyt gazdasszonynak, ki már pusztán alkalmazásban volt. Herzog László Szubotica. 293

Borbélysegéd, aki bubifejet jól tud vágni, kerestetik magas fizetéssel. Német vagy horvát nyelv tudása szükséges. Mrsulesku Péter uri- és nőifodrász, Murska Sobota. 279

17 éves vasuti szolgálattal biró 38 éves férfi keres Somborban raktárnoki, irodaszolgai vagy házmesteri állást. Beszél öt nyelvet. — Ajánlatokat Dr. Szántó Miklós, Sombor, Apatinska ul 46. 276

Jó házból való fiu tanoncnak felvételtik. Pintér József fűszer- és vegyeskereskedése, Horgoš. 272

Italszakmában jártas utazó jó fizetéssel és magas jutalékkal kerestetik. Ajánlatokat »Bega« hirdető, Veliki Bečkerek továbbit. 231

Kocsis hosszu bizonyitvánnyal fakereskedésbe felvételtik. Cim a kiadóban. 266

Keresek megbizható szorgalmas kocsist. Mavro Lipković, lisztüzlet. 268

Fiatal bőrkereskedősegéd, nyersbőr szakmában is jártas, állást keres. Cim a kiadóban. 20113

Ügynökök felvételnek Singer varrógép-üzletében, Subotica, Halpiac. Jelentkezés d. u. 5—6-ig. 101

Fa- és gabonakereskedelmi hivatalnok, több évi praksszissal, német, szerb, magyar nyelvtudással, állást keres. Megkereséseket »Becsület« jelige alatt e lap kiadóhivatalába kér. 215

Házvezetőnő—mindenest rendszeretőt, keres kistagu uricsalád azonnalra. Ajánlatok a kiadóhivatalba kéretnek. 20108

VÉTEL-ELADÁS

Dieselmotor, 9 HP kompresszormélküli Benz gyártmány, keveset használt, jó karban, üzembeszüntetés miatt eladó. Józsa Bálint szélmalom, Sajk. Sveti Ivan 340

Gyümölcsös villatelek Palicson földmivesiskola mellett eladó. Zrinjski trg 29. 20126

Orvosok figyelmébe! Rendelői berendezés müszerekkel eladó. Cim a kiadóban. 20129

Ford autó, jó karban levő 4 uj külső és belső gumival 8500 dinárért eladó. Sombor, Kralja Petra 21. Ćirilov. 380

Bármily szakmában használható 2 drb 3 méter hosszuságu üzleti stelazs, továbbá 5 fmtr. üzleti pult nagyon olcsón eladó. Sombar, Kralja Petra 24. 379

Eladó 8 kapa szőlő házzal. Ügynököket dijazok. III. Josićeva ul. 6. 371

Házlebontás miatt az összes raktáron levő konyhafelszerelési és háztartási cikkek minden elfogadható árban kaphatók, valamint 2 üveges kirakat és rövidáruberendezés eladó. **Ehrenfreund Géza** Rudić ul. 1. Gyümölcspiac. 9256

Stock motorekét keresek megvételre. Kozma Kálmán Ćantavir, Bácska. 159

Eladó »Fiat« 1½ tonnás gyorsjáratu teherautó uj gummikkal, teljesen jó karban, jutányos áron. Cim a noviszadi kiadóhivatalban. 375

Autó, négy üléses, Stöwer gyártmányu, kifogástalan állapotban, jó gumikkal, olcsón eladó. Nagy Mihály, Petrovac (Bačka). 374

Bükkönymagot, 600 kilót, megvételre keresek. Lazo Bešlić, Bajmok. 318

Magánjáró cséplőgarnitura, 8 HP, eladó vagy traktorral elcserélném. Horváth Mátyás, Bačko Petrovoselo. 332

Jókarban levő 8 HP Clayton-Shutleworth magánjáró cséplőgarnitura minden elfogadható áron eladó. — Ügynököket dijazok. Varga György, Bačko Petrovoselo. 331

Harci kanárik, gyönyörüen énekl5k, olcsón eladók Unger cipésznél, Lifka-mellett 322

Főtéren lévő cukrászdámat teljes cukrászdai felszereléssel és a főtér mellett lévő házamat örök áron eladom. Bővebb információkat Papp Pál cukrásznál Bačka Topola. 297

Keresek megvételre egy iróasztalt és szőnyeget. Dr. Mirko Blum fogorvos, Subotica, Strosmajerova ulica 8. (Huspiac.) 372

Billiárdot, jókarban levőt, teljes felszereléssel megvételre keresek. Ajánlatok Grand Hotel cimre, Požarevac, Srbija küldendők. 367

6 HP komplett benzinmotor, üzemképes, jó karban tartott szalagfürésszel és — egy szivógáz generátor, eladó. Kardos György géplakatos, Subotica, a gyorsáru-állomás melletti fatelepen. 247

8 HP nyersolajmotor, Vohanka gyártmány, szalagfürész, tárcsás kukoricadaráló 5½ m. hosszu 50 mmes transmissziő-szijakkal elköltözés miatt eladó. Albert Sándor, bognár, Doroslovo, Bačka. 368

Gumi- és combiné-fűzők fehér és szines, a legjobb kivitelben. Gutai Ferencné, VIII., Ostojićeva ul. 29. 9164

Gyári magánjáró, Astra szivógázmotor magánosan vagy cséplővel, külön 6-os MÁV uj cséplők eladók. Vadócz Károlynál Bačka Topola. 11522

Eladó ujonnan fényezett, uj gumikkal Ford Coupe, továbbá ujonnan fényezett 4 üléses és egy kis Ford teherautó. Roder Dezső, Szombor. 11397

2 hold prima szőlő kis villával eladó Botka Vilmos Bačko-Gradište. 25

Eladó ház II., Oslobodjenja ul. (Zentai) 61. sz. nagy udvarral, kitünő karban levő mellékhelyiségekkel. 86

38 dinár I-a boszniai aszalt szilva 5 kg-os postacsomagban, ingyen csomagolással, bármely állomásra bérmentve szállitva. 10 kg-os küldemény csak 73 dinár. Aszalt alma vagy körte ugyanezen az áron. Szétküldés utánvéttel. G. Drechsler, Tuzla, Bosznia. 189

Eladó lovak, csikók, tehenek, üszők, tinok, borjuk, 1 drb tenyészbika, 14 drb igás ökör 3 szekérrel és ekével a gazdaság kisebbitése miatt. Reök gazdaság, Horgos. 269

Eladnám 3500 korona értékü 20%-os bonnomat. Cim a kiadóban.

Golyóscsapágyu jókarban levő prés, 78 cm átmérőjü tolóasztallal ellátott körfürész, 8—10 q teherképességü speditör-kocsi eladó Üveges Antal, Bačka Topola. 302

Italmérés, a belvárosban, a piactéren, havi 20.000 dinár forgalommal eladó. — Cimeket a kiadóba kérek. 216

Kendermag, hazai, hosszuszáru, nagyobb és kisebb tételekben eladó. Tima Vladisavljević magkereskedés Beograd, Karadjordjeva ulica 85. 327

Eladó Békován, Szubotictól 7 kilométernyire 12½ lánc szántóföld. Cim. Malagurszki, Városi Takarék. 320

Mit nyujt a

GYAKORLATI GAZDALEXIKON

?

Közérthető, lényeges megvilágitó tájékoztatást a mezőgazdaság minden kérdésében, ez a két könyv tehát a gazda nélkülözhetetlen kátéja, utmutatója és tanácsadója. Aki tehát a legkisebb költséggel a legnagyobb termelési eredményt akarja elérni, az saját jól felfogott érdekét követi és egyuttal a köznek is szolgálatot tesz azzal, hogy a

Gyakorlati Gazdalexikont

nemcsak megveszi, de tanulságait a gyakorlatban is érvényesiti.

Főbb tartalma:

Konyhakertészet, szőlőmivelés, baromfitenyésztés, méhészet, tejgazdaság, állatgyógyászat, talajmivelés, gyógynövények, vetőmagismeret, dohánytermesztés, gyümölcstermesztés, növénynemesitás, erdészet, borászat, gazdasági gépek ismerete, állattenyésztés, mütrágyázás, takarmányozás, vadászat, halászat, burgonyatermesztés, komlótermelés, paprika, kender, len, falusi konyha, házlipar, rovarkártevők, nyultenyésztés, ló-, szarvasmarha-, juh- és sertéstenyésztés stb., stb.

Két kötet ára közel 2500 oldalon 480.— dinár
Kapható a BACSMEGYEI NAPLÓ könyvosztályában

"Dama" Divatszalon Subotica

TOLSTOJEVA ULICA 21. SZ.

KORZO

Csütörtöktől vasárnapig
Subotican először
ESZAKI FARKASOK

LIFKA

Csütörtöktől vasárnapig
ÜNNEPELTES BEMUTATO
BANKY VILMA—RONALD KOLMAN
izzó szenvedélyekkel fütött világattrakciója
Elszabadult elemek
Afrika tüzes homokján és a Niagara zuhatagán készült szerelmi történet 7 felvonásban
Jövőhét attrakciója ANTONIA
Lengyel motivuma után
Előadások kezdete naponta mindkét moziban 4, 6 és fél 9 órakor

Tegnapi hirdetésem kiegészitéseképen közlöm tisztelt vevőimmel, hogy az általam importált budapesti **ORTH. KOSER Skrek-féle**
SZALÁMIK
a gyár eredeti plombáival vannak ellátva. — **Paprika SPITZER** közvetlen a Zsidótemplom mellett
319

Odeon Bioskop Novisad
Január 13—14—15
Herczeg Ferenc vigjátéka
Gyurkovics lányok
Főszereplők:
Willy Fritsch
Betty Balfour

Topola moziközönségéhez!
Nézze meg mindenki
Ivan Mosjouhin
világfilmjét, az olasz
Casanovát
Felejthetetlen látványosság!

APRÓHIRDETÉSEK
Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs de elmaró kötszeresen számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbitunk. Kérdezősködésekhez válaszbélyeg mellékelendő.

Hord Ön szemüveget?

Mindenkinek, aki szemüveget hord, saját érdeke, hogy szemüvegét a 30 év óta fennálló, szaktudásáról és megbizhatóságáról ismert
DEUTSCH IZIDOR
optikus cégnél
(Telefon: 2-16)
ZEISS
Punktal Depot
szerezze be, ahol a legjobb minőségü szemüvegeket legjutányosabb árban kaphatja.
Minden szemüveg pontos pupilláris beállitással! 9466

EUFOZIL PARAFFIN THERAPIA
(Lifka mozi épület)
(Orvosi felügyelő Dr. VÉCSEY JENŐ)
REUMATIZMUS, KÖSZVÉNY, CSUZ, ISIAS, FAGYÁS, MEREV TAG lassu vérkeringés következtében állnak elő. Csak az élénk vérkeringés képes arra, hogy a lerakodásokat, betegségcsirákat urinsavakat és felesleges zsirt a testből kiválassza. Mindenki tudja, hogy Eufozil paraffin burkolással ennek meggátlását előidézheti
Fogyasztókúrák a test bármely részén
Kérjen dijtalan brosurát!
Vidékieknek szanatóriumi ellátás.

Ne üljön fel
a mende-mondáknak, mert
1000 helyett 1500 órát
osztunk szét azok között, akik összegyüjtik az
JDOLKREM
betüket
Prva Jugoslovenska Konična Fabrika D. D.
NOVISAD

VÁROSI MOZI
Vasárnap utoljára
SIRENA
Főszereplő SVETISLAV PETROVIĆ
Hétfőtől szerdáig nagy kettős müsor
Tom Mix előre!
Rablók az expressen - Óriási kalandordráma
Vénusz rabszolgái
Társadalmi korkép — Főszereplők:
Margarete Livingston, Olive Tell, Earle Fox

315
Bocchara
és más jóminőségü **perzsaszőnyeg** különböző méretben érkezett.
Bőr- és estélyi **ridikül-ajdonságok** nagy választékban
Balog Lina mükereskedés Subotica
Naponta friss olasz- és cserepes virág

NAPOLEON
a császárok császárja
Katakombák árnyékában
Az idény két legjelentősebb legszenzációsabb attrakciója 149

APOLLO, NOVISAD
Január 12, 13, 14 és 15:
A Ganges királynője
Keleti film-attrakció 10 felvonásban
Főszereplők:
Regina Thomas
Bernhard Götzke

Schöberlágy, szekrények konyhabutorok eladók. — Sombor, Orgona utca 4. 20004

2 üveges kirakat és rövidáruberendezés sürgősen eladó. Ugyanott házlebontás miatt raktáron levő összes háztartási cikkek minden elfogadható árban kapható **Ehrenfreund**-nái Szubotica Rudič ul. 1. Gyümölcspiac. 9256

Kedvező áron, 20.000 dináron alul is eladom idősebb cséplőgarniturám. Csak személyesen tárgyalok. Szegi István Ada. 20118

Boschmágnes. Z. U. 4. vadonatuj, nagyon olcsón eladó. Szügyi, Kula. 20117

Jókarban lévő kovács- és lakatosszerszám eladó. Tóth János, Mali Idjoš, Füzfa ucca 100. 292

Kelebiai édesbor eladó. Suloczki István, 13. Novembra ul. 58. 287

Vegyeskereskedéshez szükséges állványokat megvételre keresek. 20112

Eladó Békován a vasuttól 1 kilométernyire, a templom tőszomszédságában 33 lánc szántóföld kisebb tételekben, esetleg egybe tanyával. Cim: II., Paje Kujundžič ul. 50. 250

Keresek megvételre egy 8-as cséplőszekrényt. Ugyanott egy jókarban levő MÁV magánjáró eladó. Kirchenmajer Antal géplakatos, Bajmok. 199

Vendéglő, elsőrangu helyiség, teljes berendezéssel, 100 tagu német kaszinóval az összes mellékhelyiségekkel, vendégszobákkal, tekepályával, jégveremmel, 420 m. telek, eladó. Cim a kiadóban »Biztos jövő« jeligén. 191

Komplett sörfejtőt keresek megvételre, parafás dugaszoló géppel és 38-40 nagyságu sörösüvegeket. Fekete Antal szódagyáros, Bačka-Topola. 160

Fokhagyma, tavaszi, nagyobb mennyiség eladó Schwartz Antalnál, Nova Kanjiža. 20119

Gyári áron alul vásárol, ha ruháját Földes Samu ruhaáruházában, Gyümölcs piac vásárolja. Férfi öltöny 500, Raglan 700, bőrkabát 850, gummiköpeny 225, gyermekruhák 225, fiu vagy leánykőpeny 350, Női divatkabát 575 dinár. Vidékre utánvéttel, meg nem felelés esetén kicserélem, vagy a pénzt visszaadom. Tessék meggyőződni, ügyeljen a cégre! 8424

A világ, körülbelül 650 különböző országa bélyegei árát tartalmazó bélyegkatalógusomat Din. 10. beküldés ellenében dijtalanul küldöm, s adok hozzá 50 teljesen különböző bolgár bélyeget. Steiner Izidor Brod n Savi, az S. H. S. királyság legrégibb bélyegkereskedése. 11788

Gépész társaimnak! Ajánlom lokomobilhoz a szabadalmazott högyüjtőt. Szikra és tüzszekrény léghuzatgátló, husz százalék tüzelőanyagtakaritás. Igen olcsó garantált jó, helyben készithető, nincs öntvény. Vidékre képviselet bárkinek. Csonka Ferenc, Senta. 12037

KÜLÖNFÉLE

Üzlethelyiség lakással kiadó. Kifőzésnek vagy gyümölcskereskedésnek alkalmas. Ugyanott fiatal farkaskutya eladó. Cim a kiadóban. 387

BUTORALBUM
a legmodernebb és stilustervekkel most jelent meg. Kapható
SIPOS FIAI
lakásberendezők kiadásában
SUBOTICA, Zentai-ut 3.
Lakásberendezés és az asztalos szakmába vágó munkák a megrendelők teljes megelégedésére készülnek

Kiadó családi ház, 4 szoba hozzátartozó mellékhelyiségekkel. Cim a kiadóban. 366

Nagy raktár, beltéren, febr. 1-re kiadó. Cim a kiadóban. 363

Blumit tyukszemirtó 3 nap alatt kiirtja a legmakacsabb tyukszemet is. Készíti Blum gyógyszertár, Subotica, Főposta mellett. 360

Üres lakás mellékhelyiségekkel, három hónapra nagyon olcsón kiadó. Brozova ul. 8. Ugyanott egy szoba butor is olcsón eladó. 352

Üzlethelyiség a Bene Sudarević ulica 25 szám alatt kiadó. Érdeklödni Budanovičnál, Rudič ul. 1. 20130

Különbejáratu butorozott szoba kiadó, Szudarević ul. 63. 308

Lakás, utcai szoba, konyha Szent György templommal szemben azonnal kiadó. — Rajičeva 9. 20111

Vojnovičeva ul. 6. és Cara Dušana ul. 3. szám alatt irodahelyiségek kiadók. 203

Figyelem! Regruták! Nyugalmazott tiszt felvilágositást ad mindazoknak, kik helyben vagy a-környékben lettek besorozva, ugyszintén szülöknek, kiknek hozzátartozói már szolgálnak, szabadság, megröviditett szolgálati idő, áthelyezés felmentés stb. ügyekben amennyiben joguk van erre. Nemzetközi Iroda, Szubotica, Alekszandrova 9.

Magános ház, 2 szoba, mellékhelyiségekkel, veranda, nagy veteményes kert, közel a villanytelephez, kiadó. Bövebbet Pietsch fényképésznél. 20114

Kiadó azonnal két szoba butor nélkül. Cim a kiadóban. 249

Még eddig nem látott csoda Tengeri disznó. Mikor megfogták sulya 600 kg, hossza pedig 4.20 m. volt, Dubrovniknál, az adriai tengerben fogták, ahova az Atlanti oceánból jött, követve az angol hajókat. A szörnynek 3 sor foga van és farkán végig köves, melyről senki sem tudta eddig megállapitani mi. Kiállitva Szubotican, Strossmayerova ul. 14. a Bata cipőüzlet közelében. Csak pár napig látható reggel 8 órától este 7 óráig. Belépti dij személyenkint csak 2 dinár. 347

Közvetitünk a legrövidebb idő alatt az engedélyek minden fajtáját, állampolgársági, itt-tartózkodási engedélyt, (trafik, kávékimérés stb.) Nemzetközi Iroda Subotica, Aleksandrova ul. 9. 7628

A dél- és északamerikai államok jegyzékét (beleértve Kanadát is) valamint tájékoztatót arra nézve, hogy miként lehet azokba az államokba utazni, küld a Nemzetközi Iroda, Subotica Aleksandrova ulica 9. A könyvnek ára 35 dinár a mely előre fizetendő; lehet beküldeni posta- vagy okmánybélyegekben is. — Kérjük a megrendelésnél sietni, mivel csak korlátolt számban nyomtattuk ki a könyvet. 5

Ujoncok! Szakavatott egyének pontos felvilágositásokat adnak katonai természetü, különösen sorozási, szolgálati idő meghatározására és jogos esetekben a szolgálatok megröviditésére vonatkozó ügyekben. Nemzetközi Iroda, Szubotica Aleksandrova 9. 7628

TEKSTIL
Részletfizetésre
adunk mindenfajta szövet- és vászonárut
Manufakturno skladište
Kézműárukereskedés
Subotica, Pašićeva (Gőzfürdő) ul. 7

Kiváló német gyártmányu
rádiókészülékek
és egyes alkatrészek gyári árakon
Kérje még ma legujabb illusztrált R. 6. sz. árjegyzékünket
RADIOBLAŽEK, BEOGRAD
Jakšićeva 11 Telefon 4185
12737

A szerkesztésért felelős dr. FENYVES FERENC. Nyomatott a kiadótulajdonos Minerva r.-t.-nál. Felelős kiadó: FENYVES LAJOS Szubotica

A kinai forradalom

Irta: Dr. Seltmann Rezső

A forradalmi mozgalmak Kinában — ha az európai lapok ma már csak szórványosan adnak is hirt forradalmi eseményekről — egyre változatosabb formát öltenek s egyre inkább kibontakozik belőlük egy nagy dráma utolsóelőtti felvonása: *az egységesitési törekvés.* A legujabb események óriási méretü vérfürdőről számoltak be, amelynek áldozatai orosz és főleg kinai kommunisták, akik közül Dél-Kinában több, mint kétezret kivégeztek. Ezzel kapcsolatban azonban nagy fontosságu és messze kiható események következtek gyors egymásutánban: a Kuomintang-nak nevezett radikális párt konferenciája Sanghajban, Csang-Kai-Cseknek, Nanking elfoglalójának ujbóli megválasztása generalissimusszá és a nankingi kormány diplomáciai szakitása Moszkvával, *mely utóbbi valamennyinél fontosabb tény.* Ezeknek a kusza eseményeknek összefüggésszerü vizsgálata meglehetősen érdekes.

Körülbelül hat héttel ezelőtt összehivták Sanghaiban a legnagyobb nemzeti pártnak, a radikális Kuomintangnak a nagygyülését azzal a céllal, hogy az az egyesitést előkészitse. A párt valamennyi irányának vezetője, többek közt az önkéntes számüzetésre Japánba költözött Csangkaicsek is megjelent ezen a konferencián. Azonban a megjelenés az egyes provinciák diktátorai számára szükségessé tette székhelyeik elhagyását és a közmondásos kinai ravaszság és árulás elementáris erővel bontakozott ki. Igy Kantonban, ahol Csangkaicsek egy bizalmas tábornoka volt a kormányzó, mihelyst ez elutazott, forradalom tört ki s a radikálisok kerültek uralomra. Az eredmény az volt, hogy a tulságosan európai mentalitásuvá vált kulik óriási munkabéreket követeltek épen akkor, midőn az iparl pangás nyilvánvaló volt és amikor a Honkong ellen kimondott bojkott következtében a munkások tizezrével az uccára kerültek. A következmény azután az a fosztogatás és gyilkolás volt, amelyekről a lapok táviratai beszámoltak. Hogy ez kommunistajellegü lázadás lett volna, az nem biztos, csupán annyi tény, hogy a szovjet-agitátorok tőlük telhetőleg szitották a parazsat. Ennek következményekép azután reguláris katonaság jött és rendezte azt az ismert vérfürdőt, amelyről heteken át olvasni lehetett. Ez alkalommal nemcsak a munkanélküli kulikat, hanem néhány szovjetagitátort is kivégeztek.

Ezalatt a sanghaji konferencia ülésezett és ujból megválasztotta Csangkaicseket diktátorrá, miáltal legalább Dél-Kina ismét egységes vezetéshez jutott. Azonban ez a Csangkaicsek már nem az, aki a félévvel ezelőtti volt. Okult a bolsevista tanácsadók tevékenységén, ma már vaskézzel kormányoz, ugyhogy a Kuomintang egy része az európai konzulátusokra menekül, annyira nem érzi magát biztonságban az általa választott diktátor uralma alatt. Csangkaicsek hivatalbalépése után azonnal megmutatta a bolsevizmus elleni gyülöletét, amit a Moszkvával való diplomáciai viszony megszakitásának bejelentésével bizonyitott be, továbbá azzal, hogy a szovjetfőkonzulnak azonnal kikézbesitette az utlevelet, a szovjet kereskedelmi ügynökségeit bezáratta nemcsak Kantonban, hanem Nankingban és egyéb nagy városokban is.

Ha emberileg érthető is ez a gyors hangulatváltozás a délkinai diktátornál, külpolitikai szempontból meglehetősen aggályos, mert épen Dél-Kina proklamálta még egy félévvel ezelőtt, hogy közös világnézeti és külpolitikai programot vállal Moszkvával. A jelenlegi helyzet ezzel szemben a már berendezkedett alap teljes felboritása, sulyosbitva azzal a nem kis horderejü ténnyel, hogy ugyanekkor Észak-Kina, tehát a pekingi elismert kormány, amely halálos ellensége a bolsevizmusnak, *Moszkvával szabályszerü diplomáciai kapcsolatot tart fent.*

Csang-Cso-lin, a vaskezü pekingi diktátor évek óta nem meri magát arra a lépésre elhatározni, amit délkinai kollégája pár nap alatt valóra váltott. Ennek oka azonban nem az antipátia hiánya, hanem csupán az a körülmény, hogy Csangcsolin területe tulságosan közel esik a Szovjetéhoz, mely utóbbi a valóságban uralja a mandzsuriai vasuti vonalat és Mongolországot, amelynek hordái nagy mértékben veszélyeztetik egész Észak-Kinát. Ezért azután a Szovjet még mindig előnyben van Kinában, mert Csicserin hivatkozhatik arra, hogy ő nem Nankingban, hanem Pekingben tart követet s hogy Kinával nem szakitotta meg Szovjetoroszország a viszonyt. Másrészt Csangkaicsek és szorosabb párthivei tulságos temparamentumosan jártak el akkor, amikor a kiutasitással Angliának óriási szolgálatot igyekezett tenni, mert e tekintetben a Kuomintang véleménye korántsem egységes. Az óriási birodalomban pedig a belső rend helyreállitása sem kis mértékben függ attól, hogy a két nagy államhoz: Angliához és Oroszországhoz való viszony mielőbb tisztázódjék.

Tolnai Lajos Szabadkán

Irta: Baedeker

(Befejező közlemény.)

Az előbbi két cikkből s az azokban közlött levelekből láthatta az olvasó, hogy negyven esztendő előtt hogyan készültek nálunk a vendégfelolvasások. A Tolnai szerzői estjének anyagi sikerét, amint megirtam, ötven áldozatkész« irodalombarát biztositotta. Mikor a jeles regényiró ez akciónak örömhirét vette, fáradozásainkat az itt következő áradozó levélben köszönte meg.

Budapest, 1888. jan. 17.

Kedves öcsém, Barátom!

Becses leveledre mindaddig elhalasztottam a választ, mig a végleges megállapodás ugy az utra, mint a müsorra nézve befejezést nyerhetett.

Ugy látom a Békeffy barátunk mai napon küldött leveléből, hogy a dolog meg van oldva a rendező bizottság előtt. És most egész kritikai pontossággal ki kell mondanom, hogy e mozgalom erélyes megindítása, a felolvasási eszme ily kitünően sikerült keresztülvitele a Te jóságodnak és szerencsés diplomáciai tehetségeidnek köszönhető. *(Itt közbe kell szólanom: ha Békeffy Gyula és még néhány testvérünk a kultura és irodalom szeretetében nem karolja fel az eszmét az enyémhez hasonló szeretettel s ha a nagyközönség is nem rezonál rokonszenves érdeklődéssel a tervre, akkor ugyan mit értek volna azok a »tehetségek«, amelyeket Tolnai bátyám tulozva dicsért bennem?)* Nagy népszerüséggel és jelentékeny érdemekkel kell annak az embernek birnia, akinek fejszéje az ilyen tuskóba jó ha bele nem törik.

Irántad való mély rokonszenvemről nem is szólok, mint amely nehéz munkádban támogatott s a csüggedéstől s a modern közönytől megmentett. Nagy előnyére fog lenni mindenkor az irodalomnak, költészetnek, ha tudja és látja, hogy az ország egyik legjobb, legmagyarabb és legnagyobb városában ily tekintélyes és nagy erélyü tagja él.

Forrón köszönöm, kedves jó öcsém, hogy ügyemet oly meleg szeretettel tetted a magadévá. Kötelességemnek fogom tartani, hogy minden időben — a nem remélt jóért — hálámmal és igaz szolgálatkészségemmel álljak rendelkezésedre.

Légy hozzám feltétlen bizalommal, s amit irodalmi tekintetben itt elérni törekszel bármikor: ott a cselekvés első paragrafusa engem illessen.

Legyen ez, amig láthatlak, kézszoritásommal, baráti csókommal utolsó szavam. Bátyád és barátod

Tolnai Lajos

Nagyon sok köszönet és tulsok igéret azért a csekély szolgálatkészségért, a mellyel felolvasásának az ügyét nyélbeütni segitettem. De az elismerésnek meleg tónusa s a lekötelezettség érzésének e szinte tüntető hangoztatása a kor irodalmának a szelleméből s a kor irólnak társadalmi és anyagi helyzetéből folyt s kivált Tolnaira volt jellemző, aki épp ugy tudta szeretetének a hevével ölelni a barátait mint amily mérgével a gyülöletnek szokta támadni az ellenségeit. (S azokat, akiket ellenségeinek tartott.) Amint ömaga szerette mondani: az ő hivatása védeni és üldözni; védeni a jókat és üldözni a rosszakat. Ezt a programját ki is fejtette egyszer körülbelül a következőképpen. (Lehetetlen szószerint idéznem, de talán igy se lesz érdektelen a nagyerejü iró célkitüzését s tragikumának a megvilágitását saját itéletének a fáklyafényénél tekinteni meg.)

— Irásaimban a gyengék pártjára állok, védem őket az üldözőik ellen, s ha mást nem tehetek értük, vigasztalom őket a magam példájával, akinek szintén igazságtalanul kell szenvednem. Ellensége vagyok a rossznak, amelyet fölkutatok, akár magas helyen garázdálkodik, akár a legalsó néptömeg mélységeiben bujkál. Bizonyos, hogy sok rossz embernek hágtam a tyukszemére, s nem egy aljasságot lepleztem le a jó ügy érdekében. A jutalmam: anonim levelek, terrorizálás és mindenféle üldöztetés voltak. Néha talán tulegyenes voltam s olyannyira igaz, hogy a sok keserü igazságot nem birta ki a romlott társadalom s különösen a gyegéjükön talált urak lelkiismerete, de muszáj volt ilyennek lennem és ily képeket festenem — missziómnak tekintettem, hogy javitsak ott ahol lehet, hogy jutalmazzak legalább a vigasztalás szavával és büntessek a szigoru morálom sujtó itéletével. Ó hogyne éreztem volna azokkal a szerencsétlenekkel, akiknek vergődését az életben láttam s a rajzát az elbeszéléseimben megkiséreltem, mikor magam is annyit szenvedtem a rossz emberektől! Én is szerencsétlennek éreztem magam sokszor, boldogtalannak egészen a kétségbeesésig és kétségbeesettnek az öngyilkosságig, amelytől csak a hivatásomba vetett bizodalmam tartott visszza.

Mily jól eshetett az ennyire szenvedő költőnek a rokonszenves hangulat, amellyel egy nagy város magyar közönsége irodalmi szereplésének a tervét fogadta! Innen ered hálájának a csapongása és fogadkozásainak a tulzása is. Igérete, mellyel a levelét végezte, valószinüleg hangsulyozása óhajtott lenni élőszóval nem egyszer tett azon ajánlatának, hogy bejuttat a Kisfaludy- vagy a Petőfi-Társaságba. E szivességét nemcsak azért nem vehettem igénybe, mert sose kivánkoztam e két előkelő irodalmi testületbe (hiába is lett volna, mert hisz Tolnainak ehhez nem volt elég hatalma s nekem nem volt hozzá elég érdemem), de azért sem, mert a kitünő iróval való bizalmas baráti érintkezésem, fájdalom, hamarosan megszünt. Formailag nem szakitottunk, de a viszonyunkat nem ápoltuk tovább, aminek a szabadkaiakat is érdeklő története a következő:

Egy januári napon (1888-ban) nagy feltünést keltett öngyilkosság történt a városban. Mukics Károly, a legelőkelőbb uri családok egyikének kedvelt és igen népszerü tagja, Purgly Sándor főispán özvegyének testvérbátyja, fiatalon, nem egészen harmincesztendős korában agyonlőtte magát. Mindenki döbbenettel értesült a nagyon rokonszenves fiatalember korai haláláról s meleg és őszinte részvétet érzett az elhunytnak anyja és testvérhuga iránt. Akkor még a város kisebb, de a társadalom nagyobb volt, s a családok közötti kapocs, akár rokoni, akár baráti érzésekből szövődött, szorosabb és melegebb mint mostanság. Hozzájárult, hogy az öngyilkos vőlegénye volt egy másik irányadó uricsalád szépséges leányának, nagybudafai Vermes Ellának és fia a köztiszteletben állott Mukics Jánosnak (hosszu ideig a városnak igen népszerü polgármestere) és nejének: a nagytekintélyü Vojnits-család egy tagjának, Vojnits Fridának. E három legelőbbkelő család gyászához járult még a második választókerület polgáraié is. Az elmult nyáron ugyanis Mukics Károly volt a kerület szabadelvüpárti képviselőjelöltje, aki a választók tulnyomó többségének a bizalmát birta s csak a választási elnök machinációja folytán maradt kisebbségben. (A választást, amelynek eredménye világosan erőszakolt volt, később meg is semmisitették.)

Korán elköltözött barátunkban tehát az itteni áldatlan politikai viszonyok vértanuját láttuk, s halálát az egész város (itt igazán nem frázis, hogy: nemzetiségi és felekezeti különbség nélkül) őszintén gyászolta. De tul Szabadka határán is országszerte kinos szenzációt keltett a tragikus eset, a pesti lapok hasábos tudósitásokat közöltek róla s egynémelyik vezércikkben foglalkozott vele.

Ily körülmények között (táviratilag) azt kellett tanácsolnunk Tolnainak, akinek fölolvasása az öngyilkosságot követő napra volt hirdetve, hogy halassza azt el, mert nem lesz közönsége. Táviratunkra nem kaptunk választ, ellenben a fölolvasó lejött és pedig azzal a szándékkal, hogy — törik-szakad — megtartja előadását. Mi szivesen fogadtuk az irót, de halasztási tervünk és tanácsunk mellett maradtunk. Békeffy Gyulánál tárgyaltunk vele a *quid nunc*-ról, s ott a háziur is, s mindazok, akik a társadalom élite-jéből jelen voltak, a halasztás mellett foglaltak állást. Ámde hiába jósoltuk, hogy a terem kongani fog az üresség tól, hogy a gyászeset a legértelmesebb közönséget távol tartja onnan, s hasztalan fenyegettük, hogy mi se leszünk jelen, akik buzgólkodtunk az estélye előkészitésében (nem is voltunk ott), — ő megmaradt elhatározása mellett és produkcióját üres teremben, mégis megtartotta.

Mint később hallottuk, Tolnai teljesen elemében volt azon az estén, egyenesen remekelt s nagyszerü előadómüvésznek bizonyult, de csak két-három széksornyi közönség előtt. Az a pár ember, aki hallgatta, elragadtatással beszélt ama virtuozitásról, amellyel a rajzait fölolvasta s a szabad előadását megtartotta. Én azonban rossz néven vettem tőle, hogy nem hallgatott a tanácsomra és ő megapprehendált, hogy távol maradtam a fölolvasásától s mikor másnap elutazott, nem jött hozzám elbucsuzni. A barátságunk megakadt, talán meg is szakadt... Az illetményét is, amelyet nekem kellett az ötven »kezes«-től összeszedni, a kaszinó utján és annak nevében küldtem el neki. A szépen megindult kulturakció bizony disszonanciával végződött.

Azt hittem, bár nem vagyok haragtartó ember, hogy többé sose váltunk szót... Mégis irt még egyszer. Mintegy háromnegyed év mulva előfizetést hirdetett *Uj Magyarország* cimü kétkötetes elbeszélőmüvére s felhivását a következő sorok kiséretében küldte meg nekem.

Budapest, 1888. okt. 1.

Kedves Barátom!

Nem hiszem, hogy a derék Mukicscsal a mi barátságunk is meghalt volna. Legalább én erre semmit se tettem. Épp azért egész baráti szeretettemmel fordulok Hozzád, hogy amit exponálás nélkül ügyemben tehetsz: kegyeskedjél megtenni.

Mivel a kiadó magam vagyok: a legcsekélyebb eredmény hálára kötelez. Hived:

Tolnai Lajos.

E levél már nemcsak rövidebb, de észrevehetően hüvösebb is a régieknél, s valószinüleg ilyen volt a válaszom is, amelyben tudtára adtam, hogy a magam számára előfizetek ugyan a könyvekre, de a publikumot nem tudom értük föllelkesiteni. Ugyanez a sorsa volt azoknak a felhivásoknak is, amelyeket többi barátainkhoz, a »szabadkai Cato«-hoz és másokhoz küldött. Mind arról értesitették, hogy nem tellik több tőlük. A hangulat egy csöppet se volt barátságos. Senki se érzett kedvet ujabb »áldozatokat« hozni, s megvenni a két könyvet, amelyek pedig igazán nemes irások voltak. Amint a felhivásban mondta: »Dante, a halhatatlan, azokat irta le, akiket gyülölt; én: a kicsinyek társa; azokat, akik a jókat gyülölik. Itt vannak a sikkasztók; a hálátlan tesvérek; a szivtelen közügybarátok; a diszruhába öltözött nullák; a gonosztudás szerencsés bajnokai; az önzés, ragadozás,

kétszínüség, siker koronázta választottjai. Uj föld szülte őket; uj alkotmány, uj törvény iktatta be harácsolt javaikba: a modern Magyarország ezer kulcsa, diplomája... E nyüzsgő, mozgó, tolakodó, kiabáló, dicsekedő tömeg, a nemesek, a jók, az igazak nyakán vállán, mellén, szivén: *a mai Magyarország* sötétebbik fele. Más boldog irja és irta a fényt: én sok nyomoruságomban irtam és irom az élet árnyát!« Nagyszerü beharangozó, amelynek minden szava: érték.

Ma is sajnálom, hogy akkor cserben hagytuk a szerencsétlen irót. Persze nem tudtuk, mennyire az, s nem gondoltuk, hogy a »nyomoruság«, amelyet említ, annyira teher a vállán és átok a lelkén. Ezt a müvét meghasonlottság sőt talán gyülölet diktálta, de a szeretet érdekében irta, amelynek melegétől elzártnak s számkivetettnek tartotta magát, s mi, fájdalom, nem értettük vagy félreértettük őt. Igazságtalanok voltunk hozzá. Ő zseni volt, mi pedig szürke olvasók és naiv irodalom barátok, — *nekünk* kellett volna elnézőbbnek lenni az ő gyengéi iránt, amelyeket kiváló szellemi tulajdonságok ellensulyoztak, s nem lett volna szabad *tőle* követelni, hogy a mi mentalitásunkhoz igazodjon. Ki tehet róla? — akkor igy gondolkoztunk.

Pedig becsültük az irót és sajnáltam az embert, a legboldogtalanabbak egyikét, akit valaha ismertem. Azért, hogy egy érzelmi kérdésben összekülönböztünk, az irói tehetsége nem lett szememben kisebb. Akkor is hittem, s most is vallom: egyik legkitünőbb regényirónk volt (*mindjárt Jókai és Kemény után*), a maga irányának pedig — a realisztikus regénynek — nálunk határozottan a legkülönb képviselője. Akkor itt Szabadkán, ebben a »vidéki eset«-ben, a saját szerzői estjének dolgában, nem bizonyult igazi emberismerőnek, nem értette meg a közönség pszihéjét. Ahol maga is érdekelve volt, ott — ugy látszik — nem tudott tisztán látni és objektiv lenni (nehéz is az!) kevésbe vette a helyi viszonyokat s a környezet érzéseit, kicsinyelte a szempontjainkat és nem tartotta jogosultaknak a hangulatainkat. Abban az egy esetben nem volt éleslátásu, nem volt érzésmegértő és nem volt lélekelemző. Hires volt arról, hogy minden alkalmazkodó képesség hiányzott nála. Szerette volna, ha hozzája *idomul mindenki* s az ő eszejárása szerint gondolkozik és cselekszik az ország. Éppen iróembernél végzetes hiba ez, s neki tragikuma lett a szabadkai estnél sulyosabb és fontosabb életproblémákban is.

Regényeiben jobban állta meg a helyét mint az életben s képzeletének az alakjaival jobb viszonyban volt és maradt mint az ismerőseivel, akikkel csak ideig-óráig tudott jól összeférni. Az életben deklasszirozottnak érezte magát, sehol se' volt igazán otthon, de a könyveiben emléket állitott magának. A maguk zsánerjének pompás alkotásai azok, s hiszem, hogy a Franklin-Társulat, amely a kiadási jogukat megszerezte,előbb-utóbb élni fog e joggal s a közönség kezébe adja ez értékes irásokat.

Mi régi emberek pedig, akik személyesen is ismertük, szivesen soroljuk őt nemcsak a legjobb elbeszélők, de Szabadka barátai közé is, s ha egy érzelmi kérdésben az utjaink el is váltak, kegyelettel gondolunk mindig az izmos tehtségére, és fájó szivvel emlékezünk végső esztendeinek a meghasonlottságára s egy nagyszerüen indult irói pályának szomoru végére.

Ajándékoknak

alkalmas márkás porcellánok, irókészletek, Goldscheider bronz- és márványszobrok, valamint asztali étkezőkészletek LEGJUTÁNYOSABBAN beszerezhetők

Braća Kunetz

Karadjo dj v trg 4. Goblein k pleretezés

Somlyó Zoltán:

Strófák a levegőbe

Nem papirosra, nem vászonra, sem hideg kőbe:
most néhány strófa legyen, csak ugy a levegőbe!
Amelyben magam is árva x-betüket bolygok — .
hadd szóródjanak szét a légbe a hiába-dolgok!...

*

I. Egy strófa: az embernek szentelve! Ime, lehellem:
ó éli...ó éli...Ó ember, mért hagytál el engem!
Mint erdőn a cédrusok egekbe szökkenő fői:
te voltál az, aki oly sudáron nem hagytál nőni!

II. A földről s növényeiről szól a második strófám:
Hogy egy leszek velük, ha eljön, ha eljön az órám!
S nem azok a győzők, kik tovább e kertben maradnak!
A szivek előbb-utóbb belehullanak, isteni magnak!

III. A harmadik strófa: hadd jöjjön im ebben az állat!
Nem aggatnak rá ruhát, nem tesznek elébe tálat.
De, hogyha egy kutya sir, az ember nevetni nem mer
Mér nézitek le, hogyha ugy tud sirni, mint az Ember?.

IV. Négy: légyen e strófa szentelve a fiatal szüznek!
Mivel a férfiak oly suta játékot üznek . . .
Ha tudnák, hogy övék a mennyek magas birodalma:
nem volna e földön a pokloknak oly nagy hatalma!

V. A strófák közt ez maradt középre, im ötödiknek:
a férfiak meg a nők, mind valamennyien ikrek!
de szivüknél szétvágta őket, ó, mind — mindörökre,
a fájdalom játékos kedvü és kegyetlen ökle . . .

VI. A hatodik strófa: a pénz! Ez a mézizü méreg.
Ha tele van véle a sziv, oly kemény, mint a kéreg.
Hát nem látjátok, hogy azördög a patájába' méri,
ha asszonyi csókot is lehet már vele mérni?! . . .

VII. És ez most a hetedik: szerencsés szám a hetes szám.
Valami igazság egyszer a földön is lesz ám!
Özönviz? . . . Földrengés...? Sáska...? Vagy kén-eső . . . Bármi!
És tudod-e, Ember, hogy néked azt be kell majd várni!

*

...S még Istenhez lehellek, az egébe nézve...Egy só-haj . . .
Ő mindent tud. Ó, vajjon tudja-e, mi az az ó, jaj?...
Hogy amikor fájdalmam zsámolyán állva: kiáltok:
a szivembe halottan hullnak be mind a Világok...

A csillagkeresztes templom,

avagy

a császár nem tévedhet

Berlin, január hó.

1.

A csillagkeresztes templom esete tipikus *si non e vero, e ben trovato*-történet, azok közé a fullánkos históriák közé tartozik, amikre azt szokás mondani, hogy koholmány ugyan, de jellemzőbb, mintha igaz lenne.

Csakugyan: a *vilmosi korszak* arculatát hivebben tükrözi vissza Maximilian *Harden* összegyüjtött müveinél, vagy akár Emil *Ludwig* ragyogó tanulmányánál a kacskakezü császár uralkodásáról.

Egy hibája van csak a csillagkeresztes templom legendájának, az, hogy nem legenda. Való történet az életből. Hiteles.

2.

Az uj Berlin legforgalmasabb pontján, a Victoria Augusta-Platz közepén áll az ugynevezett Gedächtniskirche, egy óriási, románstilü templom, amit II. Vilmos császár emeltetett apja emlékére.

Ideálisabb közlekedési akadályt elképzelni sem lehet.

Vannak népszerü templomok. (A római Szent Péter-bazilika, a kölni dóm, a bécsi Votivkirche.) Vannak közömbös templomok. (Persze nem a hivőkre gondolok.) Antipatikus templom, azt hiszem, csak egyetlenegy van a világon. (A Gedächtniskirche.)

Az nem kifejezés, hogy utban van.

Megakasztja egy egész városrész fejlődését. A *Westen*, amely amerikai gyorsasággal bujt ki a földből s alig huszesztendő után szive lett az ötödfélmilliós világvárosnak, emiatt a templom miatt nem tud továbbfejlődni a City felé. Berlin Váci-uccáját, a kinalas nevü Tauentzien-stranét a Gedächtnisskirche és a hozzátartozó tér ugy elszakitja természetes folytatásától, a Hardenberg-strassétól, hogy a legbenszülöttebb berlini se gondolna rá soha, — ha csak nem nézi a térképet — hogy ennek a két (tulajdonképpen egy) uccának valami köze van egymáshoz. Ha az ember a Tauntzien-strassét a Gedächtniskirche és a ucca egyenes folytatásában fekvő Hardenberg-strasséra, akkor elöször is meg kell kerülnie az óriási teret, át kell kelnie a Kurfürstendamm autó-áradatán, be kell fordulnia a Kant-strasséba, onnan át kell vergődnie a Joachimsthaler-strasséba s csak igy jut el végre a Hardenbergstrasséra, ahová egyenes vonalban — és nyolc helyett egy perc alatt — mehetne, ha a Gedächtnisskirche ott nem terpeszkedne az ut közepén. A Kurfürstendammot, a város legszebb utját derékon töri ketté; legutóbb át is keresztelték a Kurfürstendamm folytatását Budapester-strasséra éppen abból a meggondolásból kifolyólag, hogy ugy sincs már semmi köze — a soktornyu forgalmi akadály miatt — a Kurfürstendammhoz.

A Westenből csak ezen a téren keresztül juthatnak be a közlekedési járművek a városba. Állandó a kocsitorlódás, mert öt autóbusz-vonal és tizenhat villamos vonal halad itt át, s percenkint százai a magánautóknak és taxiknak, amelyeknek a legravaszabb félköröket és háromnegyedköröket kell leirni százméteres átmérővel a templom körül. Ha az utközben megrekedt és néha percekig egyhelyben veszteglő soffőrök átkainak lenne valami foganatjuk, a Gedächtnisskirche falai már rég leomlottak volna.

3.

Amellett nem szép. Ormótlan kötömeg. Rideg és barátságtalan kivülről és belülről.

4.

Ennek a szürke és egyéniségtelen épületnek volt mégis egy kuriózitása. Az egyik tornya keresztben végződött és *a kereszt tetején egy hatalmas csillag foglalt helyet.* A protestáns egyházi előirások közt nem szerepel a csillag-kereszt mint templomi ékitmény és ha arra felé jártam, nem egyszer törtem a fejem rajta, mi a csoda lehet ez a különös embléma?

Néhány héttel ezelőtt állványokat kezdtek épiteni a templom falai mellé.

Rögtön hire futott, hogy lebontják a Gedächtnisskirchét és vele együtt az egész teret, az Ufa Palast am Zoot, a Capitolt, a Romanischer Haus-ot.

A nagy mozik lebontásának elrendelését csakugyan elhatározta a város. A Gedächtnisskirche lebontásáról azonban szó sem volt. Az állványok néhány nap mulva eltüntek a torony mellől s velük együtt — *eltünt a csillag is a keresztről.*

6.

Most már érdekelni kezdett az ügy. Miért került le a csillag a keresztről s főleg mit keresett eddig rajta? Nem volt nehéz megtudni.

7.

A templom a császár magánvagyonából épült és II. Vilmos maga tervezte. Ugy, ahogy költeményeket irt, ahogy festett, ahogy a »Lied an Aegir« zenéjét komponálta: megadta az instrukciókat a kiválasztott épitésznek, hogy milyennek képzeli ő a tervet és annak részletes kidolgozását »erre már nincs időm« jelszóval rábizta. Az épitész aztán megcsinálta saját feje szerint a tervrajzokat s amikor elkészült, benyujtotta az udvarmesteri hivatalnak *mint a felség* müvét. A császár, aki már régen elfelejtette, hogy milyen utasitásokat adott annakidején az épitésznek, szentül hitte, hogy a tervrajzok csakugyan az ő ideái szerint készültek és ehhez képest roppantul meg volt velük elégedve. Annyira meg volt, hogy kihallgatásra rendelte az épitészt és megdicsérte:

— Nagyon ügyesen oldotta meg feladatát. Meg vagyok elégedve. Igy gondoltam az egészet.

Az épitész boldogan hajlongott.

A császár összegöngyölgette a rajzokat és átadta szárnysegédének, aki átadta az épitésznek. Az épitész távozni készült, de az uralkodó egy intéssel visszatartotta:

— Csak egy változtatást szeretnék, — szólt —*a csillag ne legyen vörös a kereszten, hanem szintén szürke.*

— Igenis, — felelte meghökkenve az épitész.

Fogalma sem volt róla, hogy a császár miről beszél.

— Nekem nagyon tetszik ez a kombináció, a csillag a kereszttel — folytatta Vilmos császár — egészen uj és eredeti, de vörös szinből azért tulságosan rikitó lenne.

— Ahogy felséged parancsolja, — hajtotta meg fejét az épitész.

Majd megörült. Nem tudta elképzelni, hogy mi lehet az a vörös csillag, amit a császár emleget. Mindenesetre megigérte, hogy másnap benyujtja a tervrajzot kijavitva: szürke csillagkereszttel.

Amint elhagyta a fogadótermet, a szárnysegéd iróasztalán rögtön nekiesett a tervrajznak, kereste a vörös csillagot, ami ellen a császár kifogást emelt. Aki keres, az talál: az egyik vázlaton *vörös tintával* voltak a tussrajz margójára irva a megjegyzések és bent a rajzban, mint az szokásos, *csillaggal* volt megjelölve az a rész, — véletlenül éppen az egyik torony teteje — amire a margóra irt jegyzet vonatkozott.

8.

A császár nem tévedhet.

Ha egy hadnagyot véletlenül kapitánynak szólit, a hadnagy előlép. Ha a toronykeresztre csillagot képzel, a csillag *ott van.* Ezt a szárnysegéd megmagyarázta az épitésznek. És a császári baklövésből megszületett a toronyteteji csillagkereszt.

Ugy látszik már a legcsászárhübb egyházi körök is kezdenek feszt lenni a republikára. *(d. t.)*

Balkán politika

A pravoszláv karácsony hetének is meg volt a külpolitikai szenzációja. *Jugoszlávia és Olaszország hozzájárultak ahhoz, hogy az 1924-ben kötött barátsági szerződés felmondási határidejét még hat hónappal meghosszabbítsák.*

Olaszország ma különös erőfeszítéseket tesz a Balkánon. Mussolini uj utakat keres az olasz nép hangulatának befolyásolására. Az utóbbi napokban a legjobb olasz ujságirókat küldötte le a Balkánra. Beográdba az olasz kormány megbizásából *Cingarelli* jött, aki valaha a még demokratikus irányzatu *Corriera Della Serának* volt a munkatársa, később ő is fascista lett és mint fascista ujságiró Jugoszlávia ellen különösen indulatos hangu cikkeket irt. Most Cingarelli eljött Beográdba, hogy itt mint az olasz követség sajtófőnöke müködjék. A beográdi sajtó Cingarellinek beográdi kinevezését nem a legnagyobb örömmel fogadta, sőt kritikai megjegyzésekkel kisérték a beográdi pozicióját. De nemcsak Beográdban, hanem Athénben is, Szófiában is kitünő ujságirókat küldött le a fascista kormány és ezzel dokumentálni akarta, hogy milyen *nagy fontosságot tulajdonit* annak, hogy a sajtó, az olasz hivatalos fascista sajtó hirszolgálata tökéletes legyen.

*

A karácsonyi ünnepek alatt számos beográdi politikus adott nyilatkozatokat az egyes lapok munkatársainak. Ezeknek a politikusoknak a nyilatkozatai valamennyien kitértek a külpolitikai helyzet megtárgyadására is és nagyon érdekes volt megfigyelni, hogy majdnem mindegyik politikus szükségesnek tartotta, hogy *kijelentse a Németországgal való barátság rendkivül fontosságát.* Németország külpolitikai aktivitása *még nem nagyon érezhető* a Balkánon, azonban mindenki tudja és látja, hogy nemsokára be fog következni az az idő amikor Németország erősebb diplomáciai aktivitásával számolni kell. Még Beográdban is nagy feltünést keltenek azok a hirek, amelyek *Titulescu román külügyminiszternek a római* utjáról tudtak és nem kevésbbé keltette fel az érdeklődést az a közlés is, amely Titulescu berlini látogatásáról emlékezett meg. Titulescu római tanácskozásai Bukarestben a Jugoszláv barátsági szerződés aláirása után valamelyest ismét az olasz orientációnak szerzett hiveket. Bratianu Vintilla a külpolitikai orientálódás kérdésében ugylátszik nem követi teljesen elhunyt testvérbátyja régi francia tradicióit és épen a beszarábiai kérdés fontosságára való tekintettel inkább Mussolini támogatására számit.

A román kormánynak még ebben az esztendőkben hatalmas ujabb pénzösszegeket kellene beruházási célokra megszereznie. A nagyváradi események következtében azonban különösen Amerikában nagyon kilátástalannak látszik dollár kölcsön felvétele és most a román kormány a német nagytőkéhez akar kölcsönért fordulni. A német kormány Titulescu kölcsöntárgyalását bizonyára támogatni fogja, bár messzebbmenő külpolitikai kihatásai nem lesznek ezeknek a tárgyalásoknak mert nem hihető, hogy a *német kormány* a mai tisztázatlan külpolitikai körülmények mellett hozzájárulhatna esetleg ahhoz, hogy a román kormánynak oroszellenes politikáját támogassa.

Jugoszláv politikai körökben is megérlelődött a német barátság ápolásának a gondolata. *Bár a jugoszláv külügyminiszter* még nem utazik Berlinbe és nem keres alkalmat arra, hogy Stresemannal épen Berlinben vegye fel a tárgyalások fonalát, de a Népszövetségi tanácskozások mindig kellő időt és alkalmat szolgáltattak arra, hogy a két *ország között később meleg* barátság fejlődjék. *Jovanovics* Jovan a földmives párt vezetője egy zágrebi lapban egy nagyobb nyilatkozatot adott és ebben a nyilatkozatban, amely a külföldön is rendkivül nagy feltünést keltett, azt mondja, hogy ha Németország és Jugoszlávia között őszinte barátság alakul ki, akkor Európa biztonsága Baltikumtól egészen a fehér tengerig biztositva lesz. Minél erősebb lesz Németország és Jugoszlávia barátsága annál kisebb lesz a magyar mozgalom és annál veszélytelenebb lesz az olasz fascizmus támadó készsége.

Beográdban már Ausztria csatlakozását sem tartják olyan veszedelmes problémának, *mert ha Németország és Jugoszlávia között olyan tartalmu megegyezés jönne létre, amely a két ország közötti viszonyt őszinte barátsággá fejlesztené,* akkor Ausztriának Németországhoz való csatlakozása nem fájna Beográdban senkinek sem, amint már Franciaországban sem tartják olyan veszedelmes kérdésnek az »*Anschluss*« problémát.

A tavaszi diplomáciai tárgyalások Németország Balkán politikájának ujabb irányzatot fognak adni. Nem lehetetlen, hogy a tárgyalások befejezése után egész máskép történik a Balkán erőviszonyainak átcsoportosulása.

g. ő.

Csuka Zoltán:

Ének a forgalomról

Száz örvény vihorász,
vonaglik, árad, sir és nevet
a Potsdamer-platz tornyában két szem vigyáz,
alatta szünetlen áradással ömlik a forgalom,
egy pontban ölelkezik össze minden ut
Berlin és egész Európa kavarog itten
és érzed
együtt rángasz te is a világ szivével,
elkap és ragad ez a zugó vérkeringés.

Állsz a piros-fehér mellvéd mögött
és kibámulsz ebbe az áradásba,
az aszfalton a lámpa vörös vére csobban,
sikolt a fék,
int a zöld fény
és száz kerék indul feléje,
nincs füled és nincs szemed,
te is szív vagy ebben a lüktetésben,
benned riadót harsog a mozgás lényege
és tudod, hogy az élet mozgó lángolás,
itt pedig
ugy ég az élet, mint mikor
okszigénnel hegeszt a kormosarcu munkás,
csontodig érzed ezt az iramot
husodig éget a rohanás,
mert te vagy a tengely és körülötted
liheg a forgalom,
liheg és énekel,
ezer sipon, motorbugáson által.

Az uttest fekete tükrén
feléd int az élet uj arca nevetve,
sirva,
grimaszba rántva
másodpercek lobbannak el
és őrjöngve táncolnak ezzel a rohammal.

Itt niagarásodik Berlin forgalma
hiszed, hogy elránt, mindent elsöpör
és egy kis yézna proliasszony nyugodtan halad
át rajta
sovány alakján megtorpan a tempó,
még nevet is a kemény arcu Schupóra,
szemében a nyugalom napja,
kicsinyke asszony, áldottan domboru
és mennyire szikla ebben az áradásban.
Biztos, hogy az anyasziv alatt már érzi ezt a
befagyott iramot
s vidáman rug egyet a holnap embere,
a magzat.

Egy nap a százesztendös Maticában

Mikor az állomásra siettem, még sötét és alacsony volt az égbolt, mely ugy feküdt a szeles, havas, homályos uccákra, mint borzalmas, hideg, nyirkos szemfedél. A decemberi derengés égboltja eltünik a kémlelő tekintet elől, elvész az első kéményen tul s olyan, mint sejtelmes, bujdosó árnyék, mely szétfolyik és elmerül a láthatár mocskos rongyai között. Nem lehet felderiteni, megvizsgálni, a titok az övé marad, akárcsak az álmok nyugtalansága és ez a titok nagyobb minden kérdésnél, melyek felbukkannak éjszakáimban. Döbbenetesen érzem a bus borzalmat, az ember földi sorsát. Érzem, hogy milyen sulyosan, kérlelhetetlenül és baljóslóan *fenyegetnek az égi erők*, hogyan ereszkednek le az ég, lassan, sulyosan gördül és borzalmasan érzem, hogyan takarnak, fojtogatnak bennünket az égbolt sötét, nyirkos, piszkos rongyai.

*

A láthatáron már kék fények derengtek, mikor elhagytuk a beográdi pályaudvart. Pulyán, álmosan, unalmasan nyekergett a fázós vonat a Szerémségen keresztül. Messze valahol a kéklő ködben még lámpások vibrálnak, azután lassan sápadtan, majd mind élénkebben fehér fényességgel bontakozik ki a Fruska Gora tája, a tarlott szerémségi erdők és nádasok képe a decemberi didergésben. A vonatban unalom, de még milyen unalom! Kiolvastam már az összes reggeli lapokat, elszittam utolsó cigarettáimat is, belefáradtam már utitársaim beszélgetéseinek puszta hallgatásába a Beograd—szuboticai személyvonat második osztályában: végre pontosan két óra késéssel megérkeztünk Noviszadra.

*

A Matica Szrpszka száz esztendős jubileumára érkeztem. Noviszad nyugodt és csendes még, reggel van, a piacokon zombori turót és savanyu káposztát árulnak, a didergős ujságárusok fujdogálják veres és a hidegtől dagadt ujjaikat és szaporán topognak, dobognak lábaikkal. Egyedül a sok ázott, fagyott zászló beszél az ünnepségekről, jólismert városban, melyre sohasem tudok meghatottság, tisztelet és szeretet nélkül gondolni.

*

Mi festők, költők, irók kritikusok a gyülés után az Odeon-ban, a Letopisz szerkesztőségi szobájában gyültünk össze. Vajjon 1826 februárjában, mikor Magarásevity a Letopisz első számát korrigálta őszintén és komolyan hitt-e bizott-e a száz éves jubileumban? Nem tudom. De azt érzem — és ezt már régen mindenki érezhette, aki akkor este ott ült a Maticában — hogy őseink nagyok és csodálatosak voltak. És én ma arra gondolok, hogy nem lenne jó mindig istenre bizni sorsunkat, hogy az őrizzen és védjen minket. Én azért imádkoznék, hogy bennünket azok őrizzenek akik a Maticát alapitották és száz évig vezették.

Ugy hiszem: jobban őriznének, szebben szeretnének.

*

A Matica disztermében vannak portréik: százan felül lehetnek. Nem lehet elfelejteni külsejüknek urias komolyságát; ez a nemes komolyság mindenképen kiérződne a képeken még akkor is, ha azokat nem festették volna olyan ügyes, sőt néha valóban kiváló képirók. A Matica jótevőinek ezt a képtárát nem lehet már pénzzel felmérni: nincsen ára Fiatal urak, öreg asszonyok, selyemkabátos papok, püspökök és kanonok, a Bach-korszak hivatalnokai, a biedermaier urai és dámái, atillás kereskedők katonaruhás nábobok kitüntetéseikkel nemes urak fényüző ruházatban.

Szemükben valami régen ismert, meghitt, drága legendás boruval találkozom Ezek a mi szláv szemeink, melyek borongva ámulták századok mulását.

*

Megmutatják nekünk »A vajdasági képirás története« cimü munka ünnepi kiadását, melyet Velyko Petrovity és Milán Kasanin irtak »A száz esztendős Matica emlékkönyvé«-be. Ne is beszéljünk e münek irodalmi értékéről! (V. Petrovityon és M. Kasaninon kivül ma senki sincs, aki illetékesebb lenne irni ezekről a kérdésekről) De még a technikai kivitelről nem lehet szuperlatínuszok nélkül szólni. Helyesen mondta Vásza Sztájity: csupán a Grigorij Dijak-féle, a XII. századból eredő kézzel irt »Miroszavlyev Evangyéliom«-át lehet »A vajdasági képirás története« mellé állitani a szerb irodalomban.

Valóban ez a legszebb könyv, amit valaha a délszlávok magukénak nevezhettek. És amilyenek a mai viszonyok, ki tudja, mikor kaphatnánk nem ennél is különbet, hanem csupán ehhez hasonló fényes epochális könyvet.

Legfeljebb, ha megint a Matica Szrpszka ajándékoz meg vele.

*

Száz esztendő zugott el ezen intézmény felett, uj történelmünk legnehezebb és legzavarosabb száz esztendeje. 1920 körül azt hittem, hogy a Matica befejezte küldetését, hogy becsülettel rászolgált annyi száz esztendős intézmény sorsára: a feledésre és az irattárra.

Vigasztaló dolog tévedésünk: a Maticában a munka ritkán volt lendületesebb teljesebb, megfontoltabb, mint az utolsó négy-öt év alatt.

*

Ide kell irnom: a mai Matica munkájának lelke és előmunkása jelenlegi itkára: Márkó Maletin.

Két órát tölteni vele elegendő idő arra hogy az ember higyjen a Matica jövőjében, a Matica hivatottságában, hogy higyjen annak az országnak fejlődő kulturájában, mely manapság mindennél fontosabb.

*

Hajnalban visszatértünk Beogradba Milenkó Gyurity, képiró, a zagrebi Művészeti Akadémia tanára és én. Az az égbolt, amely a mult reggel Beogradban mély, nyirkos homályával fojtogatott most világos-kék volt messzi és magos »borzalmas, mint zászlós hadsereg«. A derüs, kék messzeségben csillagszemek hunyorgattak. A kemény, csikorgós télben vadul prüszköltek a lovak és őrült sebességgel röpitették szánkónkat. Szórakozottan hallgattam utitársamat, aki Picassoról és valamilyen képkiállitásról beszélt, melyet nemrég látott Firenzében: vigan hallgattam.

Mert a lélek még talál vigaszt és menedéket ebben a világban.

Leszkovác Mladen

Krónikás történetek

IV. Lajos idejében valamilyen nagy, ünnepi, alkalommal fényesen kivilágitották Párist. *Turray* abbé, a pénzügyek vezérellenőre, este körüljárta a várost, részint, hogy maga is gyönyörködjék a látványosságban, részint pedig hogy ellenőrizze azt.

Szó sincs róla, versenyezett a lakosság a lojalitásban, mégis az a liliomokból készült transparens tünt fel neki a legjobban, amely ezeket a szavakat formálta ki:

— *Négy milliom van a királyom szdmára!*

Az abbé megjegyezte a házat s másnap személyesen tisztelgett a lakójánál.

Egyszerü, szinte szegényes hajlékba lépett, egyetlen butordarab sem látszott igazodni a tegnapi nagyhangu igéretet, azért mégis előadta jövetele célját.

— *Uram, kijelentése, amit az ünnepi* alkalommal olyan ötletesen hozott nyilvánosságra, csak becsületére válik önnek. Örülök, hogy személyesen is megismerhettem és semmi kétségem, hogy a felajánlottakat mielőbb átadja nekem, hogy rendeltetési helyére juttassam.

— Már át is adtam, volt a válasz.

— Hogyan? Mikor? Nekem is tudnom kellene róla, hiszen a pénzügy az én szakmám. Nincs nálam.

— Nem is önnél van, hanem a hadügyminiszter keze alatt a négy katona-fiam. Bizonyára nem méltóztatik tudni, hogy nekem a nevem — *Millió.*

Az abbé sietve eltávozott.

*

D'Eglington grófné, korának egyik legértékesebb asszonya, negyven éves volt már, mégis hóditóan szép, előkelő megjelenésü, habár hét leányt hozott a világra.

De éppen ez a hét lány volt az oka annak, hogy az ura elhidegedett tőle.

— Nem lesz utódom, szörnyüség ezt elgondolni is. Váljunk el, asszonyom.

A szép asszony hüvösen válaszolta:

— Ahogy kivánja. Mindössze az a kikötésem, hogy visszakapjak mindent, *amit magammal hoztam a házasságba.*

— De hiszen ez természetes, grófné! Ott van érintetlenül a hozománya, ezenkivül olyan évjáradékról gondoskodom, amely zavartalan, nyugodt életet biztosit.

— Csak tartsa meg, uram, a hozományt, meg az évjáradékot s értse meg azt, amit mondtam. Adja vissza az ifjuságomat, ifjukori szépségemet s főleg az ártatlanságomat. Mert ezeket hoztam magammal s házasságunkba. Remélem, egy pillanatig sem tiltakozik ellene, hogy ezek az ön használatában mentek tönkre.

— Igaza van, válaszolta a gróf, aztán nem emlegette többé a válást. Ellenben egy év mulva a felesége meglepte egy apró fiucskával.

*

IV. Frigyes Vilmos udvari páholyában történt, az operában. A társaság az *eunuchokról beszél*, akik megtartják a szoprán hangjukat.

— Mi az az eunuch? — szól közbe ártatlanul egy ifju hercegnő.

— Gyermekem, felelte a király, az olyan kamarás, akinek levágták a gombjait, de meghagyták a kulcsát.

*

Nincsen uj a nap alatt, ez a történet s ugy *hangzik, hogy bátran áttehetnők* az időpontját napjainkba.

Klementina orleansi hercegnő szemrehányásokkal fogadta Ferenc bátyját.

— Csodálatos mesevidékeken jártál, *aztán eszedbe sem jutott, hogy van egy* növéred, aki végtére mégis csak nő.

— Nem értelek.

— Hát azt hiszed, nem érdekelne azoknak a messzi vidékeknek a női divatja? *Hozhattál* volna valamilyen kosztümöt.

— Nincs igazad, kedvesem, felelte Joinville hercege, mert igenis magammal hoztam egy szerecsen királynő teljes öltözékét. Körülbelül egyforma az alakotok is.

— Hol van?

— Reggel megkapod.

Jön a herceg másnap azzal, hogy beváltja az igéretét. Csakhogy üres a keze. Azonban előhuz a zsebéből egy csillogó üvegnyakéket, piros golyók, meg kékek váltják fel egymást a sorában.

— Na, tovább.

— Mi az, hogy tovább?

— Ez csak a nyakék. Hol a kosztüm?

— Tévedsz, fiam, ez maga a kosztüm. Nem volt *semmi más azon a fekete* királynén.

Conti herceg soha nem hajtott cerimóniásan térdet *Pompadour* előtt, általában olyan — udvariasan bár, de — fensőbbséggel viselkedett vele szemben, hogy a hirhedt kegyenc (mai szólam szerint) *állandóan pukkadozott.*

Ezért egyszer azzal bosszulta meg magát Pompadour, hogy valamely alkalommal ugy hagyta álldogálni a szobájában, mintha cseléd, vagy legalább is alázatos kérvényező volna. Ami aztán a herceget bőszitette fel a végletekig.

— Hallatlan szemtelenség, csak ilyen szajha képes ilyesmire! — morogta a foga között.

Azzal ráveti magát Pompadour ágyára s elkezd azon hemperegni.

— Elképzeltem ugyan, mondta, hogy nagyszerü ágya van, mégsem gondoltam volna, hogy ilyen tökéletes.

A hercegnő vérig volt sértve, de Lajosnak sem tetszett a dolog, mikor tudomást szerzett róla. Ettől kezdve a herceg csak rendkivüli alkalmakkor jelenhetett meg az udvarnál.

*

V. Károly szenvedélyesen szerette a heringet. Egyszer egy hollandiai helységen utazott át, ahol a hering elkészitési módjának feltalálója aludta siri álmát. A nagy fejedelem különös módon adott kifejezést Böckel iránt érzett kegyeletének. Kiment a temetőbe és Böckel sirján elfogyasztott egy heringet.

IV. Henrik megállitott egy öreg parasztot.

— Hogyan lehetséges az, hogy a hajad hófehér; a szakállad pedig fekete.

— Uram, a szakállam husz évvel fiatalabb a hajamnál!

*

Oroszlánszivü Richárd foglyul ejtette a nehéz fegyverzetben harcoló beauvaisi püspököt, akit azzal büntetett meg, hogy a harcias főpap a fogságban is kénytelen volt a páncéljait viselni.

Tudomására *jutott ez a pápának*, aki szemrehányó levelet irt I. Richárdhoz, kérve, hogy szelidebben bánjon a *fiával.*

A király erre elküldte a püspök harci öltözéket a szent atyának, csupán azt az egy mondatot mellékelve hozzá, amit Jákob fiai intéztek az apjukhoz, mikor elhozták neki József testvérük véres ruháját:

— *Ez* a te fiad öltönye?

*

Ninon de l'Enclos ellen sok panasz érkezett Anna királynéhez, aki elküldte hozzá egyik udvari emberét a határozott parancsával:

—Vonuljon nyomban kolostorba. Kivételképpen, kegyelemből, maga választhatja meg a helyét.

Ninon csak nevetett s azt válaszolta:

— Hálásan köszönöm királynőm kegyét s mihelyt parancsolja, nyomban bevonulok a ferencrendiek zárdájába.

JETTI

Dehogy is neheztelek Jettire. Amiért fogta a regényem kéziratát és alágyujtott véle a kályhában, ez csak nem ok, hogy összevesszünk egymással. A sors ujját láttam Jettiben. Mindenesetre egy kissé megvénhedt ujját, lévén abban a korban, amikor régi bécsi szokás szerint igényt tarthat arra, hogy a husvéti lábmosás ceremoniájában passziv szerepet vállaljon, amely kitüntetés a császári időben a város legöregebb és legszegényebb szülöttjei felé ragyogott, a kiknek husvétkor maga a Felség mosta a lábait, hogy ezzel is tanujelét adja az apostolok iránt való alázatának. Igaz, hogy jó néhány esztendeje a császársággal együtt eltünt a husvéti lábmosási müvelet is. Illetőleg a császár már nem érhette meg, hogy Jetti mosásra nyujtsa oda a lábait; azt hiszem azonban, hogy ez a császár nagyobb bánata. *Egyébként* is Jetti nem tudta, hogy Ausztriában már nincs császár. Egyről vett tudomást, ami nincs ebben az országban, arról tudniillik, hogy nincs aggkori biztositás. Ezért kellett Jettinek még szolgálni hajlott derékkal, egy emberöltőn át végzett cselédi munka, *soha ki nem pihenhető* fáradtságával.

Jetti takaritott *rám* és eletakaritotta a fentebb emlitett gyönyörü regényem kéziratát. Jobb igy, a sors bizonyára igy rendelte — a ma kiválasztott irók érdekében, akik a Nobel-dijra pályáznak — szerénységem, mint auktor egyszer s mindenkorra elintéztetett, senki esélyét tehát nem rontom az egymást felfaló nagy versenyben. Vajjon a rend miatt történt-e, hogy a sürün telelrt ivek bevándoroltak a kályhába? Vagy pedig egy jó szellem jelent meg Jettinek, figyelmeztetvén arra, hogy a gyanus szobaur éjszakánként eretnek irásokat követ el, melyeknek megsemmisitése őreá vár. De hát Jetti maga volt a jó szellem, ő aztán nem szorult rá idegen szellemre. Egyszerre irdatlan láz teritett le, a higany a theormométerből majd ki akart ugrani, amikor lázamat megmértem. Forró testem szinte kiégette a lepedőt és én elhagyottan vivtam élet-halál harcomat a spanyol bacillusokkal. Háziasszonyom havibére nagy veszélyben forgott, kis félgrammos aszpirin pirulákat helyeztem torlaszul a halál utjába, csak azért, hogy egészen könnyü dolga *mégse legyen.* Különben, ha a csontkezü kaszásnak az én életem is aratás, hadd keressen, akit általában könyörtelennek szoktak mondani. Bevallom, egy kicsit hirtelen jött volna ez a fordulat. Az előző éjszaka még nagyon is élénken társalogtunk a kávéházban, uj perspektivákat *kémleltünk* a sürü cigaretta-füstben, a társaság olyan törmelék fajta emberekből állott. A törmelék ugy értendő, hogyha véletlenül csokoládé vagy sajt lett volna belőlük, mint törmelék csokoládé kerültek volna eladásra. A törmelék ugyanolyan kitünő, mint a *nem-törmelék*, csak külső formájában nem olyan tökéletes, hogy érdemes lett volna ezüstpapirba csomagolni. Valahonnan leszakadt, letöredezett kikopott emberek, a törmelék-emberek. Tele melengető emlékekkel, hajdani dicsőséggel, meghiusult tervekkel és ábrándokkal, fantasztikus ábrándokkal.

— Hát nem megy és megnősül a vén marha. — Mesélte el *százezeregyedszer ezüstös haju barátom.* — Hetven éves és elvesz egy tizenhatéves leányt. Dollármilliomos volt Amerikában az édes nagybátyám, én lettem volna az örököse és erre megbolondul megnősül, egy évre rá kampec és kampec az örökség. Minden az asszonyé. Ez az *én formám.*

— En a maga helyében megkérném az özvegy kezét, — vetettem fel, a lehető kézfogót tartván a legkézenfekvőbb megoldásnak. A halott amerikai nagybácsi kijátszott örököse elhárító mozdulatot tett:

— *Ezt a házasságot kontremináloin.* — A nőkben nagy hossz van, jelentette ki határozottan. A tőzsdei müszavak abból az időből maradtak rá, amikor testestől-lelkestől a tőzsdéé volt. A pech itt is beleavatkozott sorsába. Egy reggel arra ébredt, hogy a tőzsdei nyeresége az *amerikai* örökséggel *kooperált.* — Ha egy nappal előbb kiugrom — szokta volt mondani, valahányszor szemet vetett asztaltársaságunk a vándor ezüst schillingjére, amely hol az egyikünket, hol másikunkat boldogitotta. *Ha* egy nappal előbb diszponálok, *hogy mindent eladni, ma tiz milliárdom* van.

A »*ha*« sokszor volt napirenden és a tiz milliárd is sokszor villogott meg előttünk. A legnagyobb disznóság, hogy *akkor* nem retirált a tiz milliárddal, legalább most az egy schillinget nekünk hagyná.

— Önnek nincs joga ránk való tekintettel sem nagynénjét egyszerüen kikosarazni — vélte a cvikkeres doktor, aki minednnap azzal feküdt le, hogy hogy holnap egy szomszédállam feje sajátkezü levélben értesiti, hogy politikai pörében amenesztiát kegyeskedett adni. A holnapi amnesztiára egy cigaretta előleg nem ejtett csorbát a méltóságán. Nekem a »hákkal« sem volt sok bajom és ép igy a várnivalóim is gyéren dugták fel a fejeiket. Csak a zárórát vártam minden éjszaka, szóval reálisan arra vártam, ami rendesen órapontossággal bekövetkezett.

— *Furcsa — mondtam a kollegáknak*, hogy változnak az idők. Egykor majdnem habozás nélkül mentünk a szabóhoz, hogy egy téli kabátot csináltassunk. Talán egy kis megerőltetéssel, de azt megengedhettük magunknak, hogy a télikabátot kiforditassuk. A következő év: egy bársony gallérral meg lehetett fiatalitani a kabátot, a mi progressziv letörésünkben már nagy rubrikát tett ki... Ma már ott tartunk, hogy egy fehér kemény gallér előtt be kell huzni a nyakunkat. Ebben karakterizálhatom a legutolsó tiz évem történetét. A kikopottak története ez, az ember lassankint leépiti igényeit. Azelőtt egy 39-es számu galléron alul nem adtam, most már megelégednék egy harminchetessel.

— Óh uram — szólt közbe az amnesztiás, — a gallér gondját örökre elvetettem magamtól. A tiszta gallér mondhatnám támasza, talpköve az érvényesülésnek. De hát a Rotschild teheti azt, hogy minden nap egy tiszta gallérban tündököljön. En beszereztem egy örökgallért, egy impregnált-gallért, amelyet egyszerüen hidegvizzel lemos az ember és ujból ragyogó tiszta. Gallérilag köztem és Rotschild között nincs lényeges különbség. Az első utja legyen holnap, hogy vesz egy impregnált-gallért, amely önt fiatalember talpra fogja állitani.

A praktikus baráti tanácsokat nem *szoktam* ridegen elutasitani. A torkom már fájt. »Ne fájj most holnap kapsz impregnált-gallért,« biztattam. Az impregnált-gallérra való átszerelés gondolata intenziven foglalkoztatott, milyen jó lesz: a nyakammal együtt moshatom a galléromat. Mennyi munkamegtakaritás!

Életem korszakalkotó fordulatának küszöbén beütött a nyavalya, a spanyol-betegség rámrontott és már félő voltam, hogy egy üzletben hasztalan epedezik egy árva gallér, amely hivatva lett volna, hogy lecsukló fejemet ujból magasra emelje. Lázálmomban ha-

Fáradt

ideges, tulfeszitett szellemi vagy testi munkát végző emberek kötelessége, hogy szervezetük müködésének egyensulyát biztositsák. Az orvostudomány megállapitotta, hogy a leggazdagabb táplálkozás mellett is elveszitheti a szervezet munkabirását, tetterejét, rugalmasságát, ha nem veszünk a szervezetbe elelegendő vitamint, mégpedig nyers állapotban, mert a főzés rendszerint elpusztitja, de legalább is erősen csökkenti a vitaminhatást.

Arnea vitamintápszer

izletes, jóizü csokoládéban tartalmazza a szükséges vitaminokat, melyek az idegrendszert erősitik a vért szaporitják a közérzetet élénkitik és a szervezet müködését szabályozzák. Arnea vitamintápszer mindenütt kapható. **Egy doboz ára 22 dinár. Kemlza Ilja Novisad** bárki kivánságára ingyen küldi dr. Munk Arthur szuboticai főorvos tollából „Mit kell tudni mindenkinek a vitaminról" cimü munkáját.

Aki még nem ismeri, kérdez e meg orvosát!

széltem az elnökkel: az amnesztiát gyorsan adja meg barátomnak és kihajóztam Amerikába, ahol a nagybácsi özvegyét próbáltam rávenni, hogy kössön házasságot az unokaöccsel, aki azonkivül, hogy rosszul spekulált a tőzsdén, kifogástalan gentleman. Micsoda küzdelmeim voltak az angol beszéddel, az amerikai missz nem akart megérteni, azt hitte, hogy magamnak kérem a kezét és a dollárokat. »Azonnal hivom a mamát,« mondta pirulva... És tényleg, amikor kinyitottam a szememet, egy öreg asszony állt az ágyam előtt, talpig fehérben és egy csésze forró teát tartott a kezében. Jetti volt, aki éjfélkor felkelt álmából és teát főzött.

— Wünschen sie noch wass? — kérdezte.

— Igen — suttogtam, — egy impregnált-gallért!

Meg kell jegyeznem, hogy Jetti egy kicsit nagyott hallott és nem hallotta meg suttogásomat, tehát nem rohant hozni impregnált-gallért. Jetti volt a gondviselés, aki felettem őrködött. A regényemet ugyan eltüzelte, de ezzel szemben az összes leszakadt gombjaimat felvarrta. A legnagyobb szenvedélye volt a gombfelvarrás. Utóbb már oda is gombokat varrt, ahol eredetileg sem volt. Felesleges gombokban bővelkedtem, ami a magamféle habozó embernek, aki elhatározásait gombjain szokta kisorsolni, csak örömére szolgálhatott. Gombjaim és gondjaim sokasodtak. Jetti egyre öregebben és görnyedtebben csoszogott körülöttem. Beszélni, nem igen beszéltünk egymással. Amikor én hazatértem, ő már aludt és amikor ő bejött a szobába, hogy ruháimat reggelenkint a kefével megsimogassa, én aludtam. Mégis Jetti találta meg a társadalmi érintkezés módját. Jetti leveleket irt hozzám. Ha éjszaka hazajöttem, a villanylámpa tövében ott volt Jetti levele, amely a függő ügyeinket tárgyalta. Meglehetősen monoton tartalmu levelek voltak ezek. Vagy arról volt szó, hogy a nagysága türelmetlen és a házbért követeli, vagy arról értesitett, hogy a cipőfénymáz elfogyott. A házbért és a cipőpasztát variálták Jetti levelei. Háziasszonyom türelme és a cipőkrém egyformán gyorsan fogyott és ilyenkor Jetti reszkető irása mindig rámriasztott. Egy éjszaka, hogy hazatértem, szokatlan időben, a háziasszonyom megkapta volt a bérét, cipőm a fényét, ott találok egy levelet az éjjeli szekrényen, Jetti levelét, amely igy hangzott:

»*Ihre Hose hat ein Loch. Jetti.*«

Az egyetlen nőnek szakitó levele nem döbbentett meg jobban, mint ez a levél, amely az egyetlen nadrágom elszakadását ilyen lakonikus rövidséggel fejemhez vágta. A nadrágomat végeredményében én viseltem, bizonyára észre kellett vennem, hogy az idő vasfoga lyukat rágott rajta és mégis Jetti közölte a tragikus hirt, nyilván azzal a hátsó gondolattal, hogy én mint felette szórakozott iró, nem látom, hogy micsoda egy folytonossági hiány éktelenkedik a nadrágom igazán kényes helyén, tehát az ő fájdalmas kötelessége, hogy figyelmeztessen a bajra, hogy esetleg egy szabó közbejöttével begyógyitsuk a nadrágom sebét.

A hála néma tekintetével köszöntem meg Jetti jóakaratu mentőjét. Majd igyekezni fogok a lyukat eltakarni a külvilág fürkésző szeme elől. A lyukas nadrág valóban nem illik egy Rotschildra emlékeztető vadonatuj impregnált-gallérhoz, ennyit értek én is az uri divathoz. Idővel minden szakadozik az emberen és az emberben. Jetti is megbetegedett. A tüdejét fájlalta, ugy szuszogott szegény, mint egy rossz fujtató és már irni akartam hozzá egy levelet:

Ihre Lunge hat ein Loch.

De nem irtam, jobb, ha eltitkoljuk előtte. Jettit tehát elszállitották a kórházba. A gombjaim is kezdenek leválni. A cvikkeres barátom, aki egész biztosan mondja, hogy holnap amnesztiát kap, egy érdekes patent-gombot mutatott a kávéházban, amelyet cérna és tü nélkül lehet felerősiteni a ruhára és soha nem szakad le: az örök gomb!

Örök gallér és az örök bánatom mellé most ilyen örök gombra sporolok.

Bécs, 1927. Karácsony.

Eos.

Fázik a Nap

Irta: Blazsek Ferenc

1927. május 9.

Szünet után ismét kezembe veszem ezt az elsárgult naplómat. Mert hosszu idők óta most megint van irnivalóm, megint vannak tragikus érzéseim. Elhatároztam ugyanis, hogy meg fogom csalni az uramat. Ez — ugyebár? — eléggé tragikus dolog, ha egy asszony, aki — mint mondani szokás — tisztességben öregedett meg, rájön arra, hogy meg kell csalnia a férjét. Mert kell, meg kell csalnom, ugy érzem. Hogy mért?

Rácz Tibor, ez a léha fráter, aki abból él, hogy a gazdag szeretőivel megvásároltatja a rossz festményeit, azt mondta a multkor: »Az asszony hüsége nem mindig erény, mert sokszor csak azt jelenti, hogy az asszony nem kell senkinek, tehát jó a férj is.« Mondom, ennek a Rácz Tibornak a véleményére nem adok sokat, de ezen mégis érdemes elgondolkozni. Ez, hogy igy mondjam, szeget ütött a fejembe... Negyvenéves vagyok, ugynevezett »még mindig szép« asszony. Hogy lehet az, hogy huszévi házasság alatt még egyszer sem lettem hütlen az uramhoz? Talán nem kellek senkinek? Az lehetetlen, hiszen udvarlóm mindig volt bőven. De az elsőket elriasztottam, mert akkor még szerelmes voltam a férjembe, a későbbieknek pedig, talán ezen utolérhetetlen hirem miatt, nem volt elég bátorságuk, hogy komolyan ostromoljanak. Igy lettem, akaratomon kivül, utolérhetetlen asszony. Ez jó érzés, tudni azt, hogy a férfiak reménytelenül vergődnek utánunk. De csak addig tart, mig az ember fiatal. Viszont az ember hamar megöregszik. Főleg, ha asszony az ember. És mi lesz akkor? Öreg asszonyoknak már nincs utolérhetetlen hirük, mert öreg asszonyoknak már egyáltalában nincs hirük. Mi fog engem akkor kárpótolni eltékozolt ifjuságomért? Mit csinál üres óráiban egy öreg asszony, ha nincsenek emlékei?...

Talán ezért határoztam el, hogy megcsalom a férjemet, talán máséit. Őszintén szólva, nem tudom, mért csaljam meg, viszont azt sem tudom, mért ne csaljam meg. Ugy látszik, mégis van okozat, amelynek nincs oka. A bölcselők ezt nem tudják, mert a bölcselők férfiak....

1927. május 16.

Nagy szenzáció a városban, éppen jókor jött. A közismert bankár öngyilkos lett, mert megtudta, hogy a felsége megcsalja. Ez még eszembe se jutott eddig, hogy vajjon a férjem mit tenne hasonló esetben.

A vacsoránál még is kérdeztem, hogy mit szól a bankárhoz, mire ő vállat vont és tovább ette a töltött paprikát. A férjem jobban szereti a töltött paprikát, mint a társalgást. A férjem utálatos. Azt hiszem minden ferj utálatos...

Vacsora után, amikor rágyujtott már a szivarjára, ujból megkérdeztem, most már határozottabb formában:

— Mondd, mit szólnál hozzá, ha egyszer megcsalnálak?

— Ezen még sosem gondolkoztam, — válaszolta a férjem. — Az valószinü, hogy a bankár példáját nem követném. Ezt nevetségesnek tartom. A hütlen asszony, meg a szeretője is bizonyára mosolygnak rajta és hálásak neki, hogy főbelőtte magát, hogy félreállt az utjukból. És a férj holtteste felett átkarolják egymást, most már zavartalanul...

— Mégis, mit csinálnál?

— Mit tudom én? Különben is, minek ilyent kérdezni? Mit csinálnék, ha kétszer kettő öt volna? Ezen nem szokott tünödni az ember, mert ez lehetetlen. Ugyanigy lehetetlen az is, hogy te hütlen légy hozzám. Te vagy az utolérhetetlen asszony. Ezt ugyan minden férj gondolja a feleségéről, rendszerint tévesen, de felőled mégis nyugodt vagyok, mert felőled, tudom, mindenki igy vélekedik.

Ezt válaszolta a férjem. Most már biztos vagyok a dolgomban, tudom, hogy az ő részéről nem fenyeget veszély.

Csak tudnám, hogy kivel csaljam meg!

Rácz Tibor?... Nem, ezzel nem lehet. Ki nem állhatom az olyan férfiakat akik szerelmesek. Akik tudniillik más nőbe szerelmesek...

Valaki majd csak akad...

1927. május 23.

Már meg is van. A neve: Bartha Domonkos. Főhadnagy. Ez ugyan kicsit bakfisos módszer, tisztekkel kezdeni, de nem érek rá sokáig válogatni. Ez meg kéznél van, csak inteni kell neki. Amellett tudom, hogy szerelmes belém, őrülten. Mondta is legutóbb, amikor nálunk volt:

— Nagyságos asszony, Ezsau egy tál lencséért eladta az elsőszülöttségi jogát, én egyetlenegy lencséért eladnám az üdvösségemet. Azért a lencséért, amely a nagyságos asszony felső ajkán van.

Ez csak vallomás, nem?...

Csak egy baja van neki, hogy kissé lassu az ilyen dolgokban. Az ember nem is hinné, hogy egy tiszt ilyen gyáva legyen. Két évig udvarolt például, amig meg merte csókolni az ujjaim hegyét. Akkor még hadnagy volt. Ujabb két év mulva, amikor kinevezték főhadnaggyá, bátorságot vett magának, hogy tánc közben a térdét a térdemhez szoritsa. Beléje, ugy látom, csak az első lépések öntenek bátorságot; ennek alapján valószinüleg csak ujabb két év mulva csedékes az első csókunk, mert akkor nevezik ki századosnak...

Addig viszont nem várhatok. Egyszerüen fölmegyek a lakására. Az ilyne férfiak csak biztosra mennek, ezek nem birják el a lecsuszást. Itt nekem kell vállalnom a kezdeményezést.

Igen, fölmegyek hozzá. Ha a hegy nem jön Mohamedhez, Mohamed megy a hegyhez. Lám, csak jó, ha az ember vallásos és tuja a bibliát...

1927. május 30.

Megtörtént. Nála voltam. Nem a főhadnagynál, hanem Rácz Tibornál. Meggondoltam ugyanis a dolgot. A tisztek általában nagyon beképzeltek, ez a Domonkos talán mulatott volna rajtam, ha beállitok hozzá, igy, minden látható ok nélkül.

Rácz Tibor, az mégis más. Ő festő, nála ürügyül hozhattam fel azt, hogy le akarom magam festetni, még pedig titokban, hogy meglepjem vele az uramat a születésnapjára.

Mondom, ez csak ürügy volt és biztam benne, hogy Rácz Tibor, ez a hires nőcsábász, ki fogja találni jövetelem igazi célját. Ehelyett, nagy meglepetésemre, tényleg elhitte a dolgot és rögtön hozzálátott, hogy lefessen.

Rémes, ha egyszer a férfiak kezdenek *hinni nekünk*...

Azért még nem adtam fel minden reményt. Gondlotam, majd ügyesen irányitom a társalgást, hogy célhoz érjünk. Bevezetésül megkérdeztem tőle, hogyan van az, hogy ő ilyenkor otthon ül és nem máshol, például egy szépaszszony lábainál.

— Nem szabad kimozdulnom a szobából — válaszolta. — Fáj a torkom, mandulagyulladásom van.

— Tegnap, amikor a korzón találkoztunk, még semmi baja sem volt.

— Az délelőtt volt. Délután viszont kimentem a lóversenyre és természetesen vesztettem. És ha vesztek, — a jó Isten tudja, mért — mindig mandulagyulladást kapok.

— Bizonyára azért, mert rekedtre kiabálta magát.

— Az lehet. Viszont kiabálás nélkül nem megy. Muszáj biztatni a zsokékat, különben alszanak a nyeregben. Fogalma nincs róla, kérem, hogy milyen gyatrán lovagolnak a mai zsokék. Tegnap is hallatlan botrány történt. A kancadijat futották. Abban indult egy ló, Mayflower a neve, amely verhetetlen, eddigi versenyeit mind feltartva nyerte. Tegnap mégis az utolsó helyen végzett. Ebben pedig csak a lovasa hibás, mert különben érthetetlen volna ez a hirtelen formaváltozás. Igy hanyatlani mégsem lehet máról-holnapra. Ámbár tisztában vagyok azzal, hogy a gyengébb nem képviselői még a négylábuaknál is szeszeszélyesebbek.

Feláltam, hogy elmenjek. Elvégre nem azért jöttem, hogy meghallgassam a nők és a kancák közti párhuzamot. Ő kért, hogy maradjak még kicsit. Gondoltam, na, most kezdi s csak ugy, minden meggyőződés nélkül válaszoltam neki:

— Nem maradhatok tovább. Egyrészt dolgom van otthon, másrészt meg nem illik ilyen hosszu ideig maradni egy férfi lakásán. Tudja, a világ olyan komisz, mindjárt rosszat beszélnek.

— Ugyan, kérem, Más asszonyról esetleg igen, de önnek igazán nincs mitől félnie, hiszen önhöz még a gyanu árnyéka sem fér.

— Honnan veszi ezt? Az ember sosem tudhatja...

— Az igaz. Tudni nem lehet az ilyesmit, de azt valahogy megérzi az ember. Én beképzelem magamnak, hogy ismerem a nőket, tehát helyes az itéletem. Én nem szoktam sokat teketóriázni a nőkkel; a harmadik napon vagy az enyém lesz, vagy elmehet. Ezzel szemben önt évek óta ismerem és még egy csókkal sem mertem kisérletezni. Ha önökhöz megyek, a lakásuk küszöbén levetem a sárcipőmet és a piszkos gondolataimat, mintha templomba mennék...

Elmentem azzal, hogy majd otthon, nálunk, folytatjuk a festést. Bizom benne, hogy egyszer talán más hangulatban lesz, ha eljön. Egyszer talán mégis elfelejti, hogy a küszöbnél levesse a — sárcipőjét....

1927. junius 6.

Tegnap itt volt. Nem Rácz Tibor, hanem Bartha Domonkos.

Éppen a fürdőkádban lubickoltam, a mikor jelentették. A meleg viz — ugyebár? — furcsa hatással van az emberre. Főleg, ha asszony az ember. Azt hiszem erre az érzésre mondják a költők azt, hogy bizsreg a vérünk. Annyi tény, hogy nem álltam volna jót magamért, ha ennek a főhadnagynak akkor lett volna esze és szó nélkül berontott volna hozzám a fürdőszobába. Ez, sajnos, nem történt meg, mert egyrészt nem volt esze a főhadnagynak, másrészt meg valószinüleg nem is tudta, hogy én a fürdőszobában fekszem...

Amikor beléptem hozzá a szalonba, felugrott és illedelmesen megcsókolta az ujjaim hegyét.

Leültünk. Én a szofára, ő pedig egy karosszékbe, szigoruan háromlépésnyi távolságban. Alighanem igy irja elő ezt a Dienstreglement.

— A kedves férje nincs itthon? — kérdezte.

— Nincs — feleltem. — El kellett utaznia sürgős ügyben.

— Kár. Roppantul sajnálom, hogy nem találkozhattam vele.

Ez borzasztó. Nem az, hogy ilyeneket mond, hiszen ez igy szokás ilyenkor, hanem az, hogy ő ezt komolyan mondja. Látszik, rajta, hogy roppantul sajnálja, hogy nincs itthon a férjem...

— Parancsoljon egy cigarettát — mondtam neki, hogy kissé megvigasztaljam.

— Köszönöm, kezicsókolom... Nagyon jó cigaretta; a kedves férje ért a dohányhoz. A kedves férje egyáltalában nagyszerü ember, kitünő ember. Valóban, roppantul sajnálom, hogy nincs itthon. Remélem, legközelebb szerencsésebb leszek... Most pedig ajánlom magam, nagyságos asszony.

— Csak nem akar már elmenni?

— Kénytelen vagyok, nagyságos asszony. Ha a férj nincs itthon, nem illik hosszura nyujtani a látogatást. Tetszik tudni, a világ olyan komisz. Ámbár nem hiszem, hogy akadna olyan elvetemült ember, aki nagyságos asszonyról még csak gondolni is merne olyasmit...

A régi nóta. Ez is a fejemhez vágja.

— Miből következteti ezt? — kérdeztem, alig leplezett méreggel.

— Ezt valahogy megérzi az ember. És nem hiszem, hogy tévednék, mert ez nemcsak az én egyéni véleményem. Mindenki tudja, hogy nagyságos asszony olyan, mint a Nap: ragyogó és utolérhetetlen... De most szaladok, mielőtt még megbüntetne ezért a vallomásomért... Kezicsókolom...

Elment és elment vele a reményem is. Hiába, én már nem fogom megcsalni a férjemet. Kineveztek utolérhetetlennek, viselnem kell a következményeket, ha akarom, ha nem.

Furcsa gondolat, de én ugy érzem, hogy a Nap szeretne néha leszökni az égről, én ugy érzem, hogy a Nap, szegény, fázik az égen...

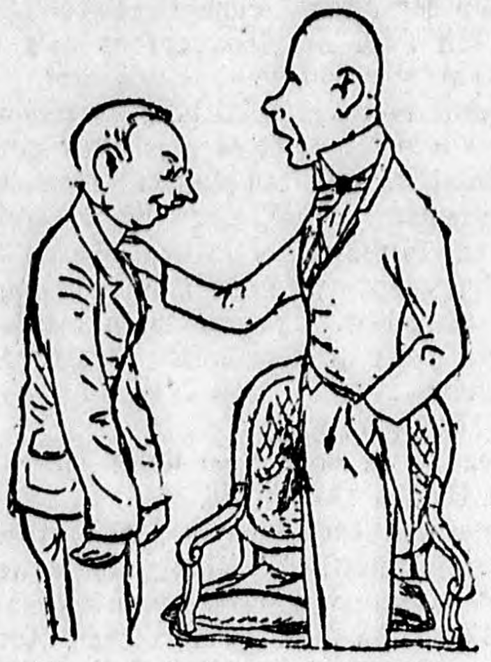
A n. é. közönség

Egy grafológus jegyzetei

Irta: Wnterry A.

Rendkivül érdekes a közönség lélektana. A publikum elsősorban: szégyellős, zárkózott, mindenki azt szeretné, hogy a másik ne vegye észre. A grafológus, avagy »modern próféta« fogadószobája árveréshez, vagy csődtömegkiárusitáshoz hasonlit, amennyiben állandóan zsufolva van. De minden látogató elkülönül, titokzatoskodik, nem néz a másiknak szemébe, diszkréten földreszegzi tekintetét, mint egy tizenhat éves leány az eljegyzés pillanatában.

Helytelen azonban az az általános vélemény, hogy a grafológus közönsége legnagyobbrészt a szép nemből kerül ki.

Van itt kereskedősegéd, borbély, szenvedélyes futballista, öreg kisasszony, akinek szivében még nem aludt ki a boldog tüz, tönkrement kereskedő, ifju divatárusleány, boldog és boldogtalan házasságbeli asszony, mindenfajta özvegy és kisasszony. Mind idegesen és misztikus várakozással jön, türelmetlenül vár... A fiatalemberek rendszerint, mikor kézirásuk elemzése megtörtént, autoritative és büszkén jelentik ki: »Én is tanulmányoztam ámografológiát. Ezt

a dolgot én már régóta ismerem.« Mint a gyerekek, akik mozi után ugy érzik, hogy egész könnyen lejátszhatnák Ronald Kolmant, vagy Várkonyi Mihályt.

Mindenki szereti a bókos, hizelgő analizist. Senki sem kivánja hallani az igazat. Érdekes egyéni esetek is előfordulnak.

— *Az ön életében eddig* — mondottam egy hölgynek — *nem volt meg a kellő harmónia, de ugy érzem, hogy azt most meg fogja találni.*

A höigy, aki mellesleg szólva igen elegáns volt, naiv, elmélyedő szemmel tekintett reám és igy szólt:

— Hogy eltalálta! *Az öcsém egész nap szájharmonikázik.*

Nem válaszoltam. A szeánsz véget ért és önagysága az életharmónia titkával eltávozott.

— Istenem — suttogta egy idősebb asszony, mikor belépett a fogadószobába — bocsásd meg bünömet, hogy eljöttem ehhez a varázslóhoz. De mikor öreg napjaimra én sem tudok ellenállni a kiváncsiságnak, akárcsak ezek a fiatalok.

Ez a jámbor nénike boldogtalan asszony volt, különös szerencsétlenség érte a házasságában. Háromszor ment férjhez és özvegyen maradt. Nyilvánvaló, hogy minél boldogtalanabb egy asszony a házaséletben, annál vallásosabb.

Nem illik beszélni azokról az esetekről, amikor némely emberek azzal a kivánsággal állitanak be a grafológushoz, hogy... varázsolja vissza elmult ifjuságukat. De a grafológus, sajnos, nem pótolhatja *Voronov* mestert...

A legvidámabb látogatók a masamódleányok. S a legpesszimistábbak a 40—42 éves özvegyasszonyok. *Ha az ember nem jósol az ilyen özvegynek egy intelligens, szép férjet, biztos és előkelő állásban, akkor — oda a reputáció.* Annak a telepathának többé nincs becsülete. Erkölcsi halott.

Azután a férjek. Akik zord szigorral tiltják el asszonyaikat a grafológustól, az est homályában pedig — maguk is felkeresik suttyomban a rendelőjét s szintén »bedőlnek« a grafológiának.

Sohasem fogom elfelejteni azt a jómódu gazdát, aki egyik bácskai faluban jött hozzám és a szeánsz végeztével meghatottan, de mégsem megelégedve szólt:

— Mindent eltalált, uram, a tiszta igazat mondta az életemről. Csakhogy, hiba van mégis... *a lovaimról nem mondott semmit!*

Megigértem neki, hogy a legközelebbi alkalommal feltétlenül meg fogok emlékezni a lovakról, kukoricáról, csirkepaprikásról és hasonló jókról.

Rózsák és ruta

— Wilde Oszkár ujonnan fölfedezett költeménye —

Ha föláshatnók azt, mi összetört,
A régi sok gyönyört,
Mit is csinálnánk emlékeivel?
Oly rég váltunk mi el.

Ha ujra visszahivhatnd a mult
Mindazt, mi porba hullt,
Ha ujra élnénk életünk megint,
A régi, régi kint!

Mondd, a padunkra még emlékszel-e,
Vadrepkény nőtte be,
Torkodból trilládzott a dallam-dr,
Csöpp énekesmadár.

Hangodba volt valami édes iz,
Csattogtál, mint a csiz
És ugy daloltál, mint párját hivó,
Bus feketerigó.

És a szemed zöld volt, de szürke is,
Akár az április
És ametiszfény lobbant rajta át,
Ha csókoltam a szád.

Az ajkadon nem volt sokd mosoly,
Oly méla volt, komoly
De kacagott öt perccel azután
Viharosan, buján

Mint a virág téltél, ha záporok
Haragja háborog:
És amikor az eső megeredt,
Futottál, mint gyerek.

Nem tudtalak elérni sohasem,
Repültél sebesen,
A lábaidnak fényes árnya volt,
Kis, röpke szárnya volt.

Emlékezem hajadra — mily pazar
Kuszált aranykazal —
Kócos, gubancos, élő napsugár:
Rég volt ez, messze már.

Emlékezem még a szobádra, jaj,
Egy nagy orgonaágy
Nyult ablakodba, ringó, repdeső,
Hullt a meleg eső.

És ámbrabarna volt a te ruhád,
Nincs selymesebb, puhább,
Két sárga vállcsokor a válladon,
Többé nem láthatom.

Arcodra nyomtad francia, selyem
Zsebkendőd, kedvesem —
És rajta könny, egy vádló, néma folt,
Az eső cseppje volt?

Intett nekem a kéken érezett,
Szép, lankatag kezed,
Hangodba bucsu, vagy valami más,
Egy ideges sirás,

»Te tetted tönkre csak az életed«
(Jaj ez, hogy égetett!)
A kerti ajtón mentem át, elég,
Ez volt, ez volt a vég.

Ha ujra élnénk életünk megint,
A régi, régi kint,
Ha ujra visszahivhatnd a mult
Mindazt, mi porba hullt!

De igy történt, szegény szivem epedt,
Miattad elrepedt
S a költő szive, hogyha megtörik,
Muzsikál örökig.

Ó nem tudtam, hogy ilyenek vagyunk
S ivor sejtjén agyunk
Mindent, mi volt, mindig magába hord,
Mennyországot, pokolt.

Fordította: Kosztolányi Dezső

Az igazság bicskája

Irta: Novoszel Andor

Már most ha agyonütnek se tudom, hogy hallottam-e, vagy olvastam valahol, hogy annak idején, nagyon régen, a bécsi császári pénztár annyira kiürült néha, hogy alig csellengett benne néhány garas. Ugyan jótol kérdeznek, ha én tőlem kérdeznék, hogy ki volt abban az időben Bécsben a császár, bár szörnyen röstelem ebbeli fogyatékosságom, de évszámot, császárok, királyok, meg a pápák neveit még iskolás koromban is összekonfundáltam.

Inkább most se mondok nevet meg időt, mert sose lehet tudni, nem kerül-e ez az irásom egy jófejü ember kezébe, aki a történelmet, legkivált a császárok neveit, nagyon tudja, oszt a tudatlanságomat a szememre téritené. Még is csak szégyelném én ezt nagyon.

Épen ilyen garastalan állapotban volt a bécsi császári pénztár, mikor hirül kapta a főkamarás, hogy hamarosan, egy-két hónap mulva megérkezik a pápai követ, valami olasz herceg, ki amellett még biboros is volt.

El lehet képzelni micsoda kapkodás, tanakodás lehetett a császári udvarban, hogy honnan teremtsenek pénzt. Mert hiába, a követet illően kell fogadni, de meg ajándék ennek, ajándék annak, már mint a követnek, meg a kiséretének. Csak nem két garasba kerül az ilyesmi. De a pápa is küld bizonyosan miegymást, hát annak is illik visszaküldeni egy kis ajándékot. De meg hogy egész őszinték legyünk, Bécsnek mindig volt az Uristen előtt valami tarka macskája, ami miatt nem ártott, ha maga a pápa is imádkozgatott.

Mondom, szörnyen nagy volt a tanakodás a pénszerzés miatt.

Az egyik okosnak eszébe jutott, hogy nemes Szénta városával szemben, egy nagy viz van, amit a Tisza minden évben tavaszi áradáskor ott felejt. Meg kell próbálni, hátha akad valami jó bolond, aki azért a vizért pénzt adna. Mi történt, mi nem a császári pénztárba mire a pápai követ megérkezett, halommal állt az arany csikó.

Lent pedig Széntával szemben egy csomó tót legény épitette a nyulgátakat, két harsány szavu ember parancsára a Tisza hullámai ellen.

Az a két hangos szavu ember egy tallérjával vette meg holdját a viznek s tizezer talléron jptott, tizezer hold földhöz, természetesen, amikor már a vizet le tudták parancsolni a földekről.

Ez a két férfi, aki először birtokolta Csókát és határát, volt a két Marcibány.

Marcibányokról emlékezik meg a történelem, mint két hatalmas, gazdag főurról. Most jön az a bizonyos »igazság bicskája.« Ha megkaparjuk az igazság bicskájával az idevonatkozó történelmet a két hatalmas főurból, két egyszerü szeplős tót legényecske lesz, akiknek ne mis Marcibány volt a nevük, hanem miután gazdagok voltak, de nem nemesek, a többi szegény tót legény, pán Marcinak, vagyis Marci urnak szólitotta őket. A Marcibány név, az ujabb ezer tallérba került, amiből bizonyosan a császári pénztár láthatott vagy száz tallért, a többi kilencszázról tapintatlanságnak tartom a további beszédet.

Ebben az időben Szénta városában egy nagyon életrevaló, mindég tiszta reverendába járó plébános volt, ha nem tévedek, Kolofát volt a neve.

A tiszai vizi molnárok nagyon nagy vámot szedtek az őrléskor, különösen a szegénységet sujtotta nagyon ez az embertelen uzsoráskodás. Kolofát tisztelendő ur méltó haragjában elhatározta, hogy ő is épittet egy vizi malmot, csupán csak azért, de mondom csupán csak azért, hogy a vizi molnárok Istenhöz térjenek és ne zsarolják a népet. Mert Kolofát tisztelendő ur csak annyi vámot szedett, amennyiből a molnárja meg a felesége tisztességesen megélhetett. Ő magának nem akart, de nem is tartott meg egy krajcár hasznot sem. Igy mondják ezt az akkori irások, de igy került a hagyományokba is szájról-szájra. Hogy azok a bizonyos tiszai molnárok okultak-e a nemes példán, sehol följegyezve nem lehet találni.

Már most ha megint elővesszük az igazság bicskáját és megkapargatjuk azt a bizonyos emberség-épitette malmot és Kolofát plébános ur méltó haragját, mondom ha megkaparjuk egy kicsit az igazság bicskájával, hát akkor a plébános ur vizi malmában találunk egy »tedd ki hogy hüljön« vizi molnárt és egy tüzről pattant bogár szemü menyecskét, aki el nem mulasztotta volna, egy nap is a reggeli misét,, különösen, ha Kolofát plébános ur misézett. De meg a vám elszámolásokat is igen csak a menyecske intézte a plébánián Kolofát plébános urral. És csodálatos, soha nem történt meg, hogy az elszámolásban hiba esett volna.

De tán csukjuk is be az igazság bicskáját, mert hát izé, még se illik az ilyesmit ennyi ember előtt firtatni.

Ha igy sokszor elő mernénk venni az igazság bicskáját és megmernénk az igazság bicskáját és megmernénk kapargatni vele az elmult eseményeket, talán az egész történelmet ujra lehetne irni.

Annyi azonban bizonyos, hogy nagyon jól van az, hogy az igazság bicskáját boltokban nem árulják, mert egynémelyikünk hét számra nem merne haza menni, félve attól, hogy az asszony ezt a bizonyos igazság bicskáját ki találná nyitni és megtalálná kapargatni vele a mentegetőzésünket és magunkat. No iszen sok cifra dolog kerülne napvilágra.

Természetesen nem rólam van szó, mert ugye azt még gondolni is furcsa volna, hogy én valamit izé, titkolnék, vagy tudom is én mi, a feleségem előtt, de azért egy ilyen igazság bicskáját még se tartanék otthon a házban. Mondom nem a feleségem miatt, mert hát csak gondolni is szinte vétek lenne, hogy én igy vagy ugy, a háta mögött, ezt vagy azt, szóval izé, hanem attól félnék, hogy a gyerek kezébe kerülne, ha lenne gyerekünk, oszt Isten őrizz, meg találná magát véletlenül vele szurni.

100 EVE
A LEGISMERTEBB
Vezérképviselet:
SCHOSBERGER ADOLF
NOVISAD 12472

MOCSÁR

— A Bácsmegyei Napló regénypályázatán díjat nyert regény —

Irta: MARKOVICS MIHÁLY (1)

»Tegnap éjjel a Weimarstrasse egy átjáróházában két késszurással megölték Christian Ilken 50 éves gyártulajdonost. A tettest, aki rablási szándékkal ölt, a rendőrség ma hajnalban elfogta. A gyilkos orosz menekült, Arkadij Storoženko ujságárus, volt gárdakapitány.«

(Berlini ujsághir.)

I.

Christian Ilken északon született, Lüneburgban és furcsanevü lüneburgi uccák homályában nött fell aztán uj évei elé. Ott náluk olyan fojtó volt minden, a kapuk benyuló bolthajtása érthetetlen kiszögelések minden uccasarkon és ott, a hídon tul a mocsarak fehér párája — ezeket nézte és ezekkel álmodott sokáig. Előbb az anyja mesélt a multbanyuló Rübezahl hatalmáról, azt látta lépkedni sokáig az ingovány fölött, ködfátyolos kigőzölgésben, meg az ég alján, hogy alkonyatkor erre tartott. Később más álmok ringatták: ez már inkább volt pozitivizmus — a császárról akkor sokat beszéltek és titkon meglesett vágy volt, egyszer meglátni őt aranypalotában... Az őszi csillagok még sokáig integettek aztán és fátyolos varázzsal ott kisértett az emlékezés ezekre az elborult órákra.

Dehát az élet odábbállott és elsimultak a titkok ráncai lassan. A fojtott órák leegyszerüsödtek unalommá és mindennap uj csodáról hullott a lepel. Az élet olyan átlátszó, megfogható, olyan reális lett aztán — ó milyen más volt a császár meséje Oberlehrer Wirth szájából, sok utálatos uj szóval együtt a kötelességről.

Christian Ilken felnőtt lassan az uccasarkok pajtáskodásában, bőbeszédüségben. Tanult is addig, iskolába járt — a tanulás minimumát akkor már törvény szabta meg és nem járt egy nappal sem kevesebbet a tornyos zöld házba, a városházán innen. De többet sem egy nappal csak amennyit a törvény éppen előirt. Az öreg Ilken akurátos polgár volt, nem akart többet a törvénytől, az államtól, csak hogy éppen békében hagyják.

És ez a fia, ez a köpcös, szélesfejü, ez volt a kedvence. Ebből is péket nevel, a mindennapi kenyér katonáját, ahogy ő mondta. De mondta máskép is, mondta magát a haragos Isten jobbkezének, istentelen óráiban, ha italt kóstolt. Ezekkel a szavakkal már korán ismerkedett meg Christian. Annyi bizonyos, hogy mint elvonuló emlék élt benne kezdettől a tudat, hogy apja jobbkeze a hatalmas Istennek, őbelőle péket nevel majd.

Az évek simán folytak eddig. Talán az első emóciója volt Christiannak, hogy a lábát törte tizennégy éves korában. És hogy akkor kórházban feküdt sokáig. Itt került először uj meglátások elé, magával hozta ebből a másik világból a furcsaságok impressziói, ezek még sokáig kisértették és ott élt emlékében a karbolszag, a nagy fehérség, amely itt mindent beboritott, falakat, ágyakat, arcokat... Mindez persze rettenetes volt, mégis, ezeknek az örök rosszérzéseknek nyomán is támadhatott furcsa vágy, amely elégedetlenné tette eddigi életével. Nem éppen tudatosan — mégis valami hadakozás indult meg a mindennap ellen: jó volna elmenni messzire.. Ha künn járt a vasutnál, a sinek között... egy árva sinpár jött északról és délnek futott... a messzeség gyerekes imádata támadt fel benne és itt élt a sineken a szimboluma ennek a vágynak.

Később már csodálkozott apján és testvérén, az idősebbiken, hogy ezek ittmaradtak a mocsarak mögött. Már akkor tudta, hogy az élet künn jár, messze elől, a Glockenspielen tul és sok-sok uj csoda hajlik az utakra. Ezekkel a fátyolos furcsa érzésekkel kellett megbirkóznia mindennap. És különcködéssel, önemésztéssel önmagában.

Most sok szó eshetne még Christian Ilken lüneburgi éveiről, hiszen ennek az életnek még az elmondottakon tul is voltak keretei és volt tartalma. A Frühlings-Erwachen itt is nyomot hagyott, reszkető kis emberségük bujva, lopva hordozta a titkot... mindég akad egy kisebb, aki tátott szájjal állott egy nagyobb, aki megértett mindent és meghallgatott; voltak epizódok, kamaszcsinyek — mégis már kezdettől fogva nem tudta lekötni semmi ugy, mint egy imbolygó fáklyaszál az utak holnapjában valahol — a vágy, hogy utnak kell indulnia mielőbb. Már magában tudatosan megformált mindent — világgá megy majd, emberek közé... ugy mondta, ahogy éppen megtalálta a kifejezést nem éppen tulbő szókincséhez ehhez a rögeszméjéhez. Mert annak tartották és ugy kezelték otthon mind, az apja, meg a bátyja. Vándortarisznya lett a neve. Ó, hiszen énekeltek ők is sokat az utrakelő vándorlegényről, a sovány tarisznyáról, énekelték eleget szerte a kocsmákban, persze az elmélet és gyakorlat finom megkülönböztetésével — ennek a határán, a nótán tul már csak emlegetni is bolondság.

Dehát neki muszáj volt elmenni. El is ment aztán, huszéves korában Már nem is bánták otthon a bolondost Pedig ott kisértett a lidércnyomás álmai fölött, hogy el kell majd szöknie otthonról, ha nem engedik utra, Ezt pedig igazán nem szerette volna — riadozott és félt ettől a megoldástól; másokról hallott, akik ugy egy éjjel nyomtalanul eltünnek, valami avanturista nyavalyától bélyegezetten és nem kerülnek aztán elő soha többé

De most már ott volt nála, ott volt zsebében az irás: négyrétü zöld füzet, nagy pecsétekkel éktelen, leirva minden tulajdonsága benne. És a hátulján a füzetnek sok tiszta fehér lap: ide majd rákerülnek a stációk. Sok-sok ilyen állomás és az élet is elfult közben... Persze, erre még ő nem igen gondolt, inkább szégyelte, hogy eddig mindössze egy mester irta bele dicséretét — öreg szarka betükkel, a lüneburgi pékmester, tulajdon édesapja.

És kendőlobogtatás vérzett a vonat után... talán itt is történt valami? — ó ez csak olyan elhamarkodott igéret volt, ezt csak Grete vette komolyan. Amig a lány teste az övé volt, az első csókok és első hullás pillanatában talán ő is... de most már fáradt petyhüdtséggel és novemberi órától, más vágytól megkörnyékezve — nem, ezt nem szabad komolyan vennie. Ugyan megigérte: irni fog, de hogy ott ült a kemény fapadon, már tudta jól, hogy az álomnak végét hallgatás pecsételi meg és hogy most, az eltemetett tegnappal mögötte hamar talál vigasztalást ő is, csak ugy mint Grete, a melegvérü kis prostituáltja a lüneburgi uccáknak.

Most már semmi sem kötötte ide: az utja már arra huzódott, nyugatnak. Egyhangu pusztákon ringatta a vonat.

És jöttek az állomások...

Olyan volt ő is, mint a többiek.

Mert akkor sokan jöttek azon a hídon, ázottan vagy sok reménnyel. Ők voltak a bámulók a Kurfürstendammon, a Spree-parti parádék pompájában ott kisértett az arcuk és szürkeségük. Negyedik osztályu utasok voltak Altonából, keletről jöttek, meg északról, munka elébe — ők ugy gondolták mind: boldogság elébe. A kezük kinyult a város felé, álmokat melengettek és végtelen kettősrendeben vonultak aztán az évek egyhanguságába. Kendőlobogtatás kisért ott is minden vonatot... olyan nagyon szürke és nagyon egyforma volt mindenik ut...

Az élet pedig ment tovább. Már a harmadik hete volt Berlinben Christien Ilken. Megcsodált sokat és aztán is, még sokáig tartott ez a felcsodálás. Később már nem ért rá járni-kelni, ólmosan hullott rá a robot. Egymásra következő három: vasárnap már fel sem kelt ágyából, csak ugy déltájban. A szomszéd jött át félálmosan, kártyára talán, vagy politikára Feketeszáju öreg legény volt, lenézte Christiant, a tudatlant, szidta a gazdát, az elömunkást, ezt jobban amannál, mert ez közülük való. Mit tudott ő még mindehhez? Csak azt sejtette, hogy itt más élet lesz — ó csak merne már kimenni este.... itt más lesz minden. A nagy idegenség még ijesztő volt. Aztán a szive is fájt egy kicsit Grete miatt, most elmaradnak vele az esti kóborlások a hid körül — hiába csak fájt az élet, mikor ágyba kerlüt este. De nem szabad, hogy köze legyen a tegnapi vágyakhoz, uj utra indult, majd elfelejti a tegnapi plezurt. Ott járt álmában sokszor — ó, hát ezt a kis esett-életüt, még ezt sem tudná elfelejteni? Vergődve az álom vitte tovább uj holnapok felé.

A városban két utat ismert csak — már ezek is oly rejtelmes össze-visszaságot varázsoltak eléje, hogy érezte, ebben a labirintusban sohasem lesz otthon. Munkába ment reggel, este meg eljött onnan, a jövésmenés félórái, ezek voltak a betelhetetlenség uj és örökké más impressziói. Uristen! mennyi ember, akikhez köze nem volt és nem lesz soha. Egy ócska gőzmozdony hosszu vonatot vontat a házak között, aztán mezőkön mennek át, ujra és megint felbukkant a város, meredek házak ágaskodnak — most hazamegy Christian Ilken, holnap ujra kezdi az utját, kicsit tátott szájjal és felcsodálásával az életnek...

Még nem is nevetett itt, az jutott eszébe egy este. Nem volt grimasza ehhez az ákom-bákom élethez. Az alázkodás, a guny és minden más érzés megkörnyékezték itt is — de nevetése még nem volt. A tulnőtt elégedetlenség óráiban aztán sokszor volt ugy, hogy elmegy, elfut innen, de már eltompult hetek sorakoztak mögéje megint, a gyengeség órái aláhullottak és ittmaradt Christian Ilken.

Decemberben jött Péter. Péter a megváltó furcsa szervezet volt, műhelybeli kis sánta. És cinikus. Déli ember volt, aki tudott hatni és akivel jó volt barátkozni, mert tudott mindenről. Különös nótákat énekel néha jókedvében. Olyan politikus, szószóló fajta, beszélt is sokat, kocsmákban, meg mindenhol, a sors ha összehozta két-három magafajtával, székre ugrott mindjárt. Lobogó gyülölet élt benne *valakik ellen*. Pár nap óta voltak együtt, hogy először hallotta beszélni többek előtt. Manzsettás öklét rázta és Ilken erősnek látta őt, aki megfenyeget mindent, mindenkit, aki ellenük van, kettőjük ellen igy nőttek ki lassan a fogalmak Ilken fejében, aki még nem ismerte az osztályharc szót.

Már együtt is laktak: valahol a Stern-gasseban volt egy kis szobájuk. Ilken most már keménykalapot hordott vasárnap — egészen belejött az élet itteni sablonjaiba. A Spree partján van ma komédia — oda megyünk. Valami nagyfejü, valami hatalmas — ó tudod — és félrehuzott szájjal gunyosan szavakat suttogott Péter. Istenem, olyan furcsa volt ez a lüneburgi évek után, olyan más utak voltak ezek. És feltolult az emlékezés benne — a császár fehér lovon jött mindennap a mocsarak fölött.

Sok idegen szót tanult már, megint uj fogalmak kerültek eléje. És sokszor riadt fel éjszaka, ismételte a szavakat, elmondta őket ujra, mintha examinálná belőlük önmagát, hogy nem-e volt álom az egész és hogy ő otthon van még mindig, Lüneburgban, ahol kéveset vagy éppen semmit nem tudnak az emberek minderről.

A műhelyben már a dagasztó gép mellett dolgozott. Jó fejü flunak látták. Most már ő is énekelt munkaközben, gunyolta ő is az ujonnanjötteket. A városban is otthon volt, ismerte szerte a járást, eljárt mindenfelé. Ivott is a kocsmákban és ugy érezte, hogy öregebb lett sokkal. Ha a tükörbe nézett, olyannak látta már magát, mint Kerg nagybátyját, szakasztott olyannak. Nagyfejü, keménykoponyáju fajta volt, a lüneburgi puszták kóborlásai nevelték keménnyé. Erőskezü verekedővé, akivel nem jó ujjat huzni. Uj ruhát is vett már, szeretett cifrán járni vörös virággal a gomblyukban, ahogy másoktól látta.

Tavasszal meg már egészen magára talált. A vasárnapok érzéssel itatták át, rendőrök álltak az uccasarkokon, fehérkesztyüsen, büszkén. És egymásbafonódva, kigyózva az uccákon, bezárt redőnyök előtt Mamut életét élte a város. Uj malterpaloták féligkész homlokán soköles reklámok orditottak, emberek talpaltak alatta, sokezer végtelen utat.

És a nappalok nevető élete valahogy ellentéte volt annak, ha Péterrel megbujtak a szoba mélyén este, kicsit titkolódzva, ha összebujtak egy vastag könyv fölött és furcsa sorokat olvastak, primitiv álmodozással a péklegények holnapi életéről...

Átlábolt két évet: Péter sovánnyá aszalodott mellette. Együtt laktak mindig, egymás vágyait élték fel. Valahol a tudat alatt ott élt ugyan Péterben a hibás ember gyülölete éptestü pajtásához, de az nem került felszinre soha. Hosszu éjszakai munkák butitották az öntudatot, az egymásratalálásban sok vigasztalás volt mégis.

Akkor jött az izzó május és Christian Ilken élete felkerült a mélyből. Kiteregették életét és kivetkőzés volt a mindennapiasságból az a párhónapos ujságlárma a neve körül...

Pedig buta véletlen vitte őt is oda Péterrel az Anhalter Bahnhof lépcsőjére és ő maga sem tudta, hogy abban az emberben mi lakik. A kétkedés, a tamáskodás a lüneburgi évek legendáit szétfoszlatták régen, már fellángolt ő benne is a gyülölet — ami itt történt, az megdöbbentette mégis. Ahhoz már tragikumbahajló elkeseredés kellett és ez az érzés még távol volt tőle.

Talán Péter korábbi éveiben volt a titok. Furcsa déli izzadás élt benne, az apját nem ismerte, idegen névvel, amelyet ő maga is rosszul ejtett ki, sok homályos indulattal önmagában — talán a korábbi évek sok mellőzöttsége és fájása is közbenjátszott... Sánta kis testét ugy lopta az évek fölött, furcsa és különc gesztusokban elégült ki. Szerette volna, ha meglátják mindenütt, groteszk ötletei sokszor megrémitették Ilkent. Tavasszal az elmulást, a nembánomságot hangoztatta, — hát nem mindegy testvér, nem mindegy? Nem hitt senkinek és komisz tudott lenni mindenkihez. Csak erre a nagy testre itt, erre ruházta minden szeretetét.

Aztán titkos utjai voltak sokszor. Látta is őt Ilken néha furcsa emberek társaságában. Volt az egészben valami földalatti, valami visszataszitó, Ilken nem tudott elidegenkedni tőle mégsem.

Reggel még ujságot vettek, aztán egy padon ültek sokáig ketten. A kenyeresek kosarakat cipeltek, sok gyerek játszott körülöttük. Meleg májusi hullámok ütődtek egymásba. A szél szárnyán aztán gyenge porfelhők indultak meg.

Gyerünk! És mentek az ünnepi céltalanság elé. Az ujságban valami paráderól irtak — az Anhalter Bahnhof körül már vasgyürüt vont a kordon. És a bámészkodókkal együtt ők is mind beljebb kerültek az áradatba. Már ott a feljáró körül, éppen ők jutottak utolsónak az épületbe — utánuk a gyürü összezárult. Pétert majd visszalökték, de már akkor fenn volt a feljárónál. Odahenn a hatalmas csarnokban aztán egymásra néztek. Éppen ők kerültek ide?

Vagy talán igy akarta ezt Péter?

Emberek keveredtek a vonatok előtt. És azt a nevet hallották megint. Valami nagyherceg és kisérete. Tábornokok — talán az is köztük lesz, éppen az, aki pár nap előtt lövetett a pétervári uccákon? Küldetés, diplomácia, politika — és nevek voltak a levegőben. Christian Ilken egészen beleszédült a zajba.

Most rendőröklök tolták hátrább a tömeget. Dohogva jött egy uj vonat megint, idegenfeliratu kocsiból sokan szálltak ki, pisszegés hallatszott a lármán tul, valaki beszélt. És a kocsi rézrudja mellett egy megtermett alak állt, most találgatták, melyik a nagyherceg? De nem tudta senki. Sok aranysujtásos, érdemrendes kabát — és közelebb jöttek mind — egy mozdulatlan sima arc tünt fel — talán ez az? Valaki mellettük félhangosan mondta — Oroszország...

(Folyt. köv.)

Müveltségi vizsga

Huszonötödik óra

A mult órán (január 7-ikén) feladott kérdéseinkre a helyes feleletek a következők:

1. Térjünk át az ismétlésre

1. A beogradi és zagrebi állami szinház szubvencióját egy-egy millió dinárral redukálták.

2. Gourod tábornok, Páris katonai kormányzója tiltotta el az ujévi üdvözléseket.

3. A szubotical Közgazdasági Bank alaptőkéje tizmillió dinár.

4. Pribicsevics a külügyi költségvetés vitájában azt vetette a Vatikán szemére, hogy még nem nevezett ki jugoszláv bibornokot.

5. A jugoszláviai reformátusokat Klepp Péter főesperes halálával érte gyász.

6. Windischgrätz János herceg és Wettel Lucie vrsaci urilány Bécsben kötött házassága keltett nagy érdeklődést Jugozláviában.

7. Briand az eddigi tervek szerint január 18—22-ike között találkoznak.

8. Szubotica 83 millió dinár állami adóval tartozik.

9. A noviszadi törvényszék Szabó Mihálynét és Börcsök Mihályt halálra, Szabó Mártont tizévi fegyházra, Börcsök Mihálynét hatévi börtönre itélte.

10. A jutalék négy százalékra való redukálása miatt készülnek sztrájkra a jugoszláviai trafikosok.

11. A föld és házadó kulcsa az uj adótörvényben 12 százalék lesz.

12. A koponyaimádó bányászok szektáját fedezték fel Szlovéniában.

Mind a tizenkét kérdésre megfeleltek: Tihomir N. Mathes (Kraljevicsevó), Eszes András (Szenta), Izsák Elza (Palics), Tom (Becskerek.)

Hatnál több kérdésre helyesen megfelelt: Stössel Jenőné (Szenta).

A könyvjutalmat Tihomir N. Mathes (Kraljevicsevó) nyerte meg.

2. Ki tudja megmondani?

1. Kutuzov volt az orosz hadsereg főparancsnoka Napoleon oroszországi hadjárata idején.

2. A magyar irodalom legszebb virágregéit Tompa Mihály irta.

3. Eötvös József báró »Karthauzi« cimü regénye mutatja »Werther keservei« hatását.

4. Pythagoras tétele a derékszögü háromszögre vonatkozik.

5. A »Baccarat« szerzője Henry Bernstein.

6. Az ókori Görögország fénykora Perikles nevéhez füződik.

7. Jókai »Szeretve mind a vérpadig« cimü regényének főhőse Ocskay László.

8. Ding an sich Kant filozófiai rendszerében fordul elő.

9. A magyar népies operettzene legkiválóbb reprezentánsa Kacsóh Pongrác.

10. Eötvös Károly a tiszaeszlári perben aratta legnagyobb ügyvédi sikerét.

11. A leghiresebb nászinduló »Lohengrin« nászindulója.

12. A legérdekesebb emlékiratokat a világháborutól Paleologue volt szentpétervári francia nagykövet irta.

Mind a tizenhét kérdésre helyesen megfeleltek: Pető Piroska (B. Topola), Tom (Becskerek), Engler János (Szubotica).

Hatnál több kérdésre helyesen megfelelt: Szöllősy Jenő (Bogyán).

A könyvjutalmat Pető Piroska (B. Topola) nyerte meg.

1. Térjünk át az ismétlésre

1. Hol tartották meg a legutóbbi nemzetközi diákkongresszust?

2. Kit választottak meg a SzAND diszelnökévé?

3. Hol készül a világ legnagyobb repülőtere?

4. Hány halottat emeltek ki az elsülyedt »S. 4.« tengeralattjáróról?

5. Melyik államfő ellen kiséreltek meg merényletet a mult héten?

6. Milyen eredménnyel játszott a spliti Hajduk a máltai válogatottal?

7. Mikor játszanak Szuboticán a Reinhardt-szinészek?

8. Mennyi a jugoszláv államadósság?

9. Mennyi forgalmi adót vetette ki Szuboticán az 1921—1925. évekre?

10. Melyik magyar költőt állitották a napokban a hadbiróság elé?

11. Hol történt a napokban sulyos bányakatasztrófa?

12. Melyik várost fenyegette az elmult héten árvizatasztrófa?

2. Ki tudja megmondani?

1. Ki az a hires angol tudós és államférfiu, akinek egyesek Shakespeare müvét tulajdonitották?
2. Mi a bankrott és honnan származik e szó?
3. Hogy hivják azt a hegyszakadékot, ahova az életképtelen spártai gyermekeket kitették?
4. Mi a neve a pápa hármas koronájának?
5. Ki volt a peloponnesosi háboru idejének hires athéni embergyülölője?
6. Ki vo't a tizennyolcadik század legnagyobb lengyel szabadsághőse?
7. Melyik az a tudomány, amely a világegyetemről való tudásunk összességét foglalja magában?
8. Milyen szavakkal tagadta meg Kelemen pápa VIII. Henrik angol királynak azt a követelését, hogy feleségétől elválassza?
9. Ki a görög mithológiában az alvilág istene?
10. Mi a külügyi hivatal angol neve?
11. Hogy hivják az angolok a sportban a becsületes játékot?
12. Melyik a leghiresebb francia bucsujáróhely?

A herceg

Irta: H. Ella

November. Kacérkodó ősz, napsütéses és elboruló, mint a szeszélyes asszony tekintete. Csipös szél és langyos napfény harcolnak egymással. Eldönthetetlen mérkőzés, egyforma ellenfelek, egysulyu fegyverekkel és ambicióval.

Erősen alkonyodik, bántó gyorsasággal, kapkodó sietséggel. Alig gondol rá az ember; ködfátyol ereszkedik a szeme elé.

Anna asszony nesztelenül kuszott keresztül néhány szobán, amig Böske szalonjához ért. Böske a zongoránál ült, kedves, mosolygós Schubert-dalt dudolt, — Anna lecsusztatta a bundáját és nagy, puha fotellba süppedt.

Böske kissé meglepődött, amikor meglátta. Megszokta Anna férfias kopogását, soha anélkül nem nyitott ajtót, már évek óta ismerte ezt a kopogást és amikor hallotta, gyakran megjegyezte:

— Itt van Anna.

Anna most belopta magát. Itt ül előtte csendben, összekuporodva, félig nyilt szája mosolyog, a szeme csillogva beszél és mégis mintha büszke-szégyenkezéssel nyujtaná felé a bal kezét. Gyerekes kedveskedéssel mondja:

— A *másik kezemet most nem lehet.* Ma nem. Ma senki sem érintheti meg... Az éjjel beszélgetnem kell vele, kell, hogy jó és megértő legyek hozzá.

Böske anyás simogatással felel. Mellé ül, néhány párnát támaszt az oldalához, tudja, most türelmesnek kell lennie. Anna kéreti magát, rejtélyeskedik és végül beszélni fog. A legujabb álmáról, a soha nem teljesülhető vágyairól, —Böske ismerte a nagy álmodazót, a nagy fantasztát, ezt a démon- és angyal-keveréket, aki ez vagy az, aszerint, milyen időre ébredt, mit olvasott, mit hallott azon a napon, amikor az áldozatával találkozik.

Anna mosolyog. Nem szól, nem kéreti magát, nem rejtélyeskedik. Zavarban van, gyerekes összevisszasággal beszél:

— Mit szólnál hozzá, ha azt érezném, hogy megtaláltam?! Hogy elmondhatatlanul kedves és ragyogó, amit most érzek! — Hogy éget a csók emléke, kiszáritja a torkomat és feldobogtatja a szivemet. Ha most én kérnék tanácsot tőled és azt mondanám, hogy boldog vagyok.

Böske megmozdult. Ideges lett. Nem értette. Mi ez? Hol van a régi, kissé gonoszkodó hang, amivel Anna annyira a többi asszonyok fölé került. Neki kellett ez az okos, fölényes asszony, a jópajtás, a megértő, a cinikus. Igy szokta meg és nem akarta felcserélni ezzel az álmodozó, rajongóval, aki lesütött szemmel ül előtte és a kezét nézi.

— Nem értelek. Szeretném, ha világosan láthatnék. Tegnap nyugodt és okos voltál .Egy nap alatt nem lehet ennyire megváltozni. Milyen szerep ez, kitől tanultad és irigyelted el és miért engem választasz partnerül?

Anna mosolyog. Egyszerü és becsületes:

— Találkoztam vele. A férfivel Akiről ti mindig beszéltetek és amin én mindig kacagtam. — Nem érted? Nem akarod érteni?!...

Böske féltékeny:

— Nem értelek és nem akarlak érteni. Ki az a férfi? Hol él, honnan jött hozzád?! Örökösen válogattál, senki sem felelt meg, senki sem volt elég férfi, elé lovag, elég jó, elég ur — már belénk idegződött, belénk szuggeráltad: a te férfidnek legalább is hercegnek kell lenni.

Anna várta ezt a szót és félt tőle. Nem mer válaszolni.

Böske szigoruan kédez:

— Herceg?

Csönd. Mégegyszer kérdez:

— Herceg?...

Anna nem felel. Mosolyog.

Harmadszor is kérdez. Durván cseng a hangja:

— Szatócs?!...

Anna megremeg. Majdnem felsikolt:—

— Gonosz vagy.

Kissé hisztérikusan zavaros. Lángol a tekintete, a sértett hiusága magasra emeli a fejét.

— Nem fontos. Herceg, nem herceg... szavak. Férfi. Kedves és egyszerü, meleg, szivvelteli. — Nekem herceg. Nekem jó és lovag, nekem ur és nagy, mert nem engedi, hogy boncolgassam, követeli: ugy fogadjam el, ahogy adja magát. Hercegi módon adja magát. Nem kér, nem követel, vár és hisz és érez: *kell* és érdemes ez a várakozás.

Félig lehunyja a szemét, nagy áhitattal, ősasszonyos borzadással beszél:

— Azt sem tudom, hogy történt. A Sors rendezte, diszletezte és előadatta velünk. Regényes, gyerekesnek lászó történet, naiv mese képes illusztrációval. Ha ravasz és tudatos lenne, nem az volna, ami. Ha másként és máshogyan történik, el is lehetne felejteni. Igy sohasem lehet.

Elgondolkozik, összébbzsugorodik, ragyogó tekintettel néz vissza a multba.

Az országuton nagy sebességgel rohant a kocsi. Behunyt szemmel dőltem hátra és vártam. Talán nem is igazi várakozás volt, bizonyosan nem, de most annak érzem és akarom érezni. Amikor a soffőr értesitett, hogy teljesen benzin nélkül vagyunk, nagy nyugalommal vettem udomásul. Máskor bosszantott volna: messze voltunk a falutól, legalább egy órai várakozást jelentett. A soffőr elment, én egyedül maradtam a nagy csendben, a sárguló fák és bokrok között. Az idegeim megpihentek, a levegő ráhitott, kiszálltam az autóból, rövid sétára indultam. Alig észrevehető kanyarodásnál felfedeztem egy másik állókocsit, előtte egy férfit, aki feltünő nyugtalansággal a cigarettáját rágta. Szemben álltunk egymással. A meglepetés önkéntelenül megszólaltatott bennünket. Érdeklődő, közönyös szavakat váltottunk és együtt vártuk az idő mulását, a két soffőr érkezését, a benzint, ami az utunkra vihet bennünket.

— Nem azért mondom, hogy nem emlékszem, mert a nememlékezés kényelmes takarójára van szükségem. Szeretnék minden pillanatot visszavásárolni, heteket adnék egyetlen percért, mert szép volt és mert nekem volt szép. De hálásan fogadom a szédületet, ami elfeledtette velem a szavakat, a mozdulatot, amellyel egymásra borultunk. Szent borzadással nyujtottam a számat, kérés nélkül odakináltam, mint a legdrágább kincsemet és ahogy elfogadta, tudta: magamat adtam, az egész testemet és az egész lelkemet. Fejedelmi módon, fejedelmi ajándékot.

— Azután beszélt. A szavai, *mint zürzavaros muzsika visszhangzanak* az agyamban. Lázasan beszélt, fuldokló gyorsasággal, mint a haldokló, aki érzi: sietni kell, jönnek érte, elviszik, menthetetlenül elraboljak, pár pillanat még az élete és ezt nekem akarja adni, aki várom, ősidők óta, félve és remegve, soha ki nem elégithető szomjusággal. — Talán egészen azt mondta, amit a többi. De felhőparipán ült és onnan muzsikált a szivembe. Hozsánnát ujjongott és a lábaihoz hulló levelek dudolták a kórust. A fák koronái fürgék lettek, sietve vetkőztették asszonyaikat, zizegtek a leejtett ruhák, sárgák és sárgulók és bágyadt-zöldek; ugy álltak lenn, halomban a levelek, mint fáradt asszony brokátja a parázsló perzsán ahová leejti magáról. Fáradt macskanyujtózkodással feláll, a falhoz támaszkodik, kissé nyugodtabban mondja:

— Na és igen, — a nagy fogadkozások. Nagy szavak, nagy igéretek. Kell, hogy megismerjem egészen, a maga igazában és becsületességében. Nekem adja az életét, ime: máris a lábamhoz teszi, fogadjam el nagylelküen. Az egész szivét adja, az egész forró, égő szivét, de jaj nekem, ha darabokat kap vissza érte. Alázatos volt és fenyegető: azt mondta: vigyázzak magamra, vigyázzak az életemre, ne merjek játszani vele, ne merjem besorakoztatni a többi közé; keservesen megfizetek érte. Máskor kacagtam az ilyen lovagi páron, most hallgattam és kedves, naiv, kicsi lánynak éreztem magam, aki mindent akar, csak uralkodni nem; *nem nagynak lenni, nem kiszámitott* és kipróbált hatásokat — megbujni ennek a furcsa érzésnek a mélyében, csendben, halkan: megsemmisüini, vagy felmagasztosulni.

Erőltetetten, halkan kacag, lerázza magáról az emlékezést.

— És most? — kérdezi a másik.

Fölényes és cinikus lesz. A régi kapkodó, felületes asszony. Akinek semmi sem elég szent, nem elég nagy, nem elég komoly.

— Most?!... Most következik a folytatás. Nagy felvonásokkal és kis jelenetkkel. De itt *már én irom* a darabot és rendezek. Diszleteket tervezek, nagy toilettokat, fényhatásokkal és süllyesztővel dolgozunk. Ugy ahogy kell és a hogy szoktam. Kissé idegenebbül bucsuznak egymástól. Az egyik csalódott, a másik ideges. Anna kábult aggyal érkezik haza, nagy, sárga selyemfelhőbe csavarja magát, végig nyulik a heverőn, az arca alá temeti a kezét, félősen és áhitattal; a kezét, a csodálatosan fehér és bársonyos virágot, amire pár óra előtt a lelkét lehelte egy férfi, egy furcsa, kedves, idegen ember, akinek a nevét sem tudja, a lakóhelyét sem ismeri, aki belekapcsolódott az életébe, észrevételenül, férfias erőszakkal, mindent adóan és mindent követelőn.

A herceg!

*

Hangulatos, nagy estély Anna villájában. A tél ragyogó, a hó belevakit az éjszakába, a vendégek kipirultak a tea gőzétől, a zene hangosságától, egymás közelségétől. A szmokingokból kivillanó fehér ingmell kihivó, mint künn a fekete éjszakában a hó csillogása. Az asszonyok szépek, mindannyian feketébe vannak burkolva, komoly, nehéz fekete selyembe, amivel Annához méltó, érthetetlen, hiszterikus kivánságának tettek eleget.

Hatalmas fekete vázákban, nagy krizanténumok diszelegnek, fehérek és tömörek, büszkén-egyenesek, kissé szomoruak a melegtől és alig észrevehetően pillantanak a váza feketeségére.

Anna ragyog. Két-három hónapig rejtélyes remeteségben, visszavonultan élt. Nem ment emberek közé, nem engedett embert a közelébe. Barátai elinte nyugtalanok és kiváncsiak voltak, később megnyugodtak, megállapitották és tudomásul vették Anna legujabb hóbortját. Ha elmulik, szólni fog, — ha nem, — *elfelejtik és eltemetik a baráti jeltelen sirba.*

Annál nagyobb szenzáció volt az uj-

jáébredés. Izgatottan várták az estélyt, a nagy kapu teltárulását, — boldogan ölelték magukhoz a kedves, furcsa asszonyt, aki hiányzott nekik a józanságával, fölényével, férfias bölcseségével és főleg; vidám, vendégszerető házával.

Böske nem akart elmenni. Ő volt az egyetlen, akit őszintén bántott Anna rideg elzárkózottsága. Eleinte be akart jutni hozzá, tört és zuzott, telefonált, levelet irt, — végül megbántottnak érezte magát, komoly szakitást tervezett. De amikor meglátta Anna betüit, engesztelő simogatást érzett a szive fölött, megértő mosolygással vette fel a csipkéktől terhes ruháját és fátyolos szemmel ölelte át régen látott és nélkülözött barátnőjét.

Anna láthatóan menekült előle. Ő futott utána, fürkészve, izgatottan; nagy szenzációt remélt, állandóan az ajtót nézte és az inas kissé izgatott hangját várta, amint jelenti a herceget.

A herceg nem jött. Csupa ismerős régi ember, barát és álbarát, reménykedő lovagok, mosolygósak és elborulók, évek óta itt ténferegnek, bukdácsolnak és lökik egymást. De a herceg nincs — és nem jön.

Éjfélkor a pazar büffé után a pezsgő hatása alatt csillogók a tekintetek. Az ujdonság ingerével hat ez az estély, mindenkit izgat, dolgoznak a fantáziák, szárnyal a képzelet, mindenki várt valamit, valami csodaszerüt, egy kis változatosságot, egy kis pletykázásra érdemes mozdulatot, de mindenekfelett megtudni ennek a visszavonultságnak az okát. Anna elbüvölő, kedves, stilusos, mindenkinél közvetlenebb, — mégis utánozhatatlanul tud távolságot tartani maga és a többi ember között. Senki sem mer kérdezősködni.

Tánc, vad, eszeveszett forgatag, flört, illat, ital, kábitő és perzselő, mámort fokozó, széditő, kacagtató. Hármat üt az óra, amikor Anna pezsgőtől kábultan, kissé támolyogva megáll Böske előtt. Tüzcsóvákat szór a tekintete, lángrózsák vibrálnak az arcán és kacag, kacag. Ördögi hahotával.

Anna leejti a kristálypoharat, ami üvegharangos csilingelést hallat. Néz a leejtett pohár után, nézi a magasra emelt kezét, amelyen nagy fekete gyürü kiabál. Azután lehullajtja ezt a beszédes, furcsa jószágot és bágyadtszomoruan, érthetetlenül néz utána.

Utánozhatatlan mozdulattal kapja fel a fejét. Kiegyenesedik, mint a fenyő a tomboló szélvihar után, büszkén, diadalmasan. Merően Böske szemébe néz. Az ijedten simitja meg a homlokát, nehezen állja ezt a tekintetet.

— Soha, soha nem beszélünk róla. Csak most. Most is röviden, szárazon a tényeket; egyszerü, olcsó, disztelen temetés. Nem kérdezel, nem kutatsz, nem leckéztetsz és ami mindennél fontosabb; nem sajnálsz!

Vad szomjusággal hajt fel két pohár pezsgőt. Egy nem elég. Égető szomjuság; csak az idő csillapithatja.

Beszél:

— Nem jött. Sem ma, sem holnap, holnapután sem. Vártam. Emberfeletti, asszonyos várakozással. Ünnepi diszbe öltöztettem a testemet és a lelkemet. Hittem neki, azt mondta; jönni fog. Azt mondta. És nem jött.

— Amikor rámsulyosodott ez a várakozás, amikor összeroppantam alatta, amikor nem birtam tovább; — elindultam. Te tudod mit jelent nálam ez a szó; nem birom. Ezt nem ismertem, ez nem szerepelt a szótáramban, ezért megvetettelek benneteket, lenéztelek, lemosolyogtalak. Bosszut állni jött hozzám. Letört és megszégyenitett.

Hiszterikusan ijedezik:

— Vigyázz, nagyon vigyázz! Ne kérdezz! Egyetlen szóval sem... Egy tekintettel sem... Ne komplikálj, ne nyujtsd, engedd, hogy pár szóval befejezzem és vigyázz; ne merj a szemembe nézni, amikor elhallgatok. Engedd, siessek, vissza kell ide jönnöm, haza kell térnem, a vendégeim közé, kedvesen, fölényesen, Annásan.

Zavarosan körülnéz:

— Itt leszek. Azonnal és örökre.

Folytatja:

— Hogy mondtam?!... Elindultam. Ugy akarja a mesében van: mentem, mendegéltem. Kerestem, kutattam, elképzelhetetlen ravaszsággal. Nem akarok beszélni róla, nem fontos; Golgothátjáró felvonás, meglehetősen rosszul állt nekem, de fáradhatatlan sugalom, kitartás és ambició meghozták a sikert. Hat hetet mászkáltam, áztam, beteg lettem, ismét egészséges és mentem tovább... Őrült, őrült asszony; miért mentem?! Miért?!

— Miért vonszoltam a lelkemet, miért nem hagytam, miért nem ápoltam a ragyogó emlékemet, miért nem diszitettem, miért nem raktam rá a lelkemben felhalmozódott drágakőhalmazt?! Miért vagyok asszony, miért nem tudtam most isten lenni?!...

Megroggyan a térde. Lezuhan, Böske ölébe esik a feje. Megrázza, majdnem felsikolt:

— Miért nem segitesz? Miért vagy gonosz? Miért nem kérdezel? Miért nem mondo?! Miért engede, hogy megalázkodja?!...

Böske zavarban van. Nem érti. Erőlködik:

— Nem találtad?!

Anna feje mozdulatlanul pihen a térdén:

— Gazember?!...

Anna felugrik. Elszánt és gyülölködő:

— Hiszen, ha gazember volna!... Nagy, stilusos, férfi-gaz. Szélhámos és észvesztő, de ur, ur. Uri csirkefogó, hercegi bandita...

Böske, önkéntelen ijedtséggel:

— Szatócs?!...

Anna csendes. Alázatos, megvert kutya.

— Nagy községben él; füszer és gyarmatáru nagyban és kicsinyben. Léman testvérek... Van egy polgári értelemben vett csinos viszonya, vasárnap délután moziba mennek és mazsolás drazsét vesz neki. Amikor állhercegi mozdulattal utamra engedett, azonnal leszidta a soffört; soká maradt és drágán vette a benzint. Egyébként üzleti uton volt a falvakban, ami nem sikerült és... káromkodott... Hogy a családját is bemutassam; a papája csibukozik, a mama harisnyát köt... kedvenc étele; lencse-főzelék dinsztelt marhahussal és szivesen kóstolgatja a barack-pálinkát.

— — — — — — — — — —

A két asszony mozdulatlan dermedtséggel néz maga elé.

— — — — — — — — — —

A vendégek megálapitják;

Anna kedves, drága, elbüvölő háziasszony. Olyan, amilyen volt, semmit sem változott, stilusos, ragyogó, kissé cinikus, tulságosan fölényes, de neki szabad, ő mindenkinél furcsább és szereteréltóbb. Ez a pár hónapi pihenés, — ha lehet, — még vonzóbbá és szebbé tette.

Hajnali derengés. Mámor. Halálos fáradtság.

Anna az ágyában fekszik, félig lehunyt szemmel, a két karját a feje alá támasztva.

Merengve nézi asszony-magát, aki támolyogva áll a csalódások koszorujával diszitett koporsó előtt. Sikoltó érzések emelvényén nagypompáju ravatal, a kicsufoltság gnómjai állják körül, földig hajolnak a gyászoló Anna asszony előtt, aki fenséges őrként vigyáz a diszegyenruhába öltöztetett herceg örök álmaira, a maga bukott, sirra itélt, föl nem támasztható vágyaira.

Házasság, vagy szabadszerelem

A nőemancipáció nagyhangu apostolai alighanem hiába kardoskodnak amellett, hogy ők a nőt csupán akkor tekintik majd a férfivel egyenjogunak és egyenértékünek, ha az teljesen önhatalmulag, minden külső vagy belső kényszeritő befolyástól menten fog rendelkezhetni szive és szerelme fölött. Más szóval hogy ők a nőt a férfivel teljesen egyenjogunak és egyenértékünek akkor ismerik el, ha majd az nem lesz kénytelen minden esetben a házasság — nem egyszer — nehéz igájával cserélni fel szabadságát és szerelmi életét, ha nem az általa kiválasztott férfivel szabad szerelemben is élhet, amelyben azután megőrizheti mindvégig teljes egyéni és szerelmi függetlenségét.

Dacára a nőemancipáció kiváló előharcosainak, akik a nő egyéni függetlensége és egyenjogusága egyedüli kritériumaként, — megjegyezzük, hogy ez csupán a társadalmi életre és együttélésre vonatkozik — *ezt az elvet hirdetik, a mai* társadalmi rend és felfogás sohasem fogja a »szabad szerelmet« a házassággal egyenjogunak elismerni és pedig azért nem, mert a szabad szerelem, mint csupán erotikus alapon levő együttélése férfinek és nőnek a közérdek szempontjából *nem bir semmiféle* jelentőséggel és csak mint *társadalmi* közösségnek, mint valami *társadalmi* szerződésnek van az illetőkre és *csupán* csak az illetőkre nézve nagy jelentősége, mig erkölcsi és jogi tekintetben a szabad szerelembeni együttélés jogosultsága minden elfogadható alapot nélkülöz.

E társadalmi felfogás dacára nem illetheti a nőt minden esetben sem egyéni, sem szociális szempontból szemrehányás, ha egy férfivel szabad szerelemre lépett, mert hiszen látni fogjuk, hogy sokszor igen sulyos és nyomós okok kényszeritheti arra — feltéve, hogy az igy fennálló viszony nem árulás következménye, hanem loyalis alapon épült fel, aminek egyetlen és elengedhetetlen feltétele, hogy az mind a két részről *monogam* legyen.

A nőnek, ha szabad szerelemre lépett, tisztában kell lennie azzal, hogy magára vállalta egy házastársnak minden kötelezettségét, anélkül, hogy annak jogait is igényelhetné. Tisztán őrület volna, ha a nő eme lépését az ő részéről az »idealizmus« szempontjából akarná felfogni, mert hiszen az idealizmusnak a reális szerelmi életben nincs semmi helye — a minthogy tisztában kell lennie azzal is, hogy egy nő az élet minden viszálya és vihara között nemcsak hogy a törvényes házasságban leli fel oltalmát a legbiztosabban, hanem hogy még a *rossz* házasságban is megtalálja és kellőleg értékelheti majd az ő szociális és gazdasági védelmére fennálló elvitathatatlan jogait.

A feministáknak az a vágya, hogy a nő a férfitől gazdasági tekintetben teljesen független legyen — ami persze az egyedüli ideális állapot volna a szabad szerelem szempontjából, ez idő szerint nem egyéb jámbor óhajtásnál. Amig ez az állapot be nem következik, a társadalmi szokások és törvényes intézkedések egyáltalán nem védik meg a szabad szerelemre lépett, majd a férfitől elhagyott nőt, hanem az élet viharainak kiméletlenül és teljesen védtelenül lesz odadobva, mig a törvényes házasságban élő férj, ha a házasásgban vétkezett, nemcsak erkölcsileg, hane ma törvények alapján is köteles lesz a megcsalt és elhagyott nőről társadalmi állásának és anyagi helyzetének megfelelőleg gondoskodni. És éppen ezért nemcsak a feminizmus, hanem az általános emberi és társadalmi szempontokból is kivánatos, hogy a nő a házasságra lépése előtt mindenképpen és minden eshetőség bekövetkezésére biztositva legyen. Még abban az esetben is, ha a nő a házassága előtt valami jövedelmező állást foglalt el — a házasság balul ütvén ki — fel nem tehető, hogy később, előre haladottabb korban sikeres teret talál életfenntartó müködésre, annál kevésbbé, mert az élet meg nem áll, uj erők, uj nemzedékek lépnek a régi helyébe, amelyek a régi erőket többékevésbbé értéktelenné teszik, nem is szólva a *tulprodukcióról*, amely manapság már minden téren észrevehető és amellyel szintén számolni kell. Tisztára képtelenség azt hinnünk, hogy egy elvált asszony — hacsak leánykorában nem volt valamely *speciálisan* hivatásos pályán *elsőranguan* kiképezve, a *mostani élet* forgatagában biztosan megállhat a maga lábán minden támasz, *minden* vagyon nélkül. Még erős karakterü nők is, ha az önfenntartás kényszerüsége katasztrófálisan köszönt be náluk, ha hirtelen elveszitik a talajt a lábaik alól, amelyen eddig szilárdan, minden más támasz nélkül megállhattak — az ingoványból, a teljes elmerülés elől csak egy *harmadik* személy segitségével lesznek képesek megmenekülni. *Ezt* a segélyt igénybe venni azonban egy nőetikai életében a lehető legrosszabb eset, ami csak elképzelhető, mert rátalálni olyan valakire, aki ezt a segélyt csupán *önzetlen* jószivüségből nyujtaná neki, ma napság a legnagyobb ritkaságok — csodák közé tartozik.

A férfi, aki egész életét kizárólag hivatásának szentelve éli le, normális uton mindig megtalálja a maga kenyerét, meg van az ő nyilt és a korral mindinkább haladó és javuló karriérje.

Mig az asszony, aki házasságban élt, aki házaséletének feláldozta magát, ha még hozzá vesszük azokat a kötelezettségeket is, amiket esetleg az *anyaság* ró reá, a mai életben, a mai életviszonyok között nem lesz képes emancipálni magát az alól a kényszerü helyzet alól, hogy egészben, vagy legalább részben a férfi ne gondoskodjék életfenntartásáról, anélkül, hogy sulyos katasztrófába ne esnék, anélkül, hogy élete a legborzasztóbb bizonytalanságnak ne lenne kitéve, anélkül, hogy a legszánandóbb erkölcsi szülyedésbe ne jutna. És ha ezt az életmódot ki nem birja, ha nincs talentuma a prostitucióra, ha elegendő, vagy *állandó* támaszra nem talál, a legnagyobb nyomorba jut, aminek utolsó állomása nem ritkán az öngyilkosság. És éppen ezért a férfivel szemben, akivel életének talán egy jelentékeny részét élte le és aki az *oka* volt annak, hogy élete sulyos válságba jutott, nemcsak mint anyának, *hanem mint* asszonynak is szüksége van és szüksége lesz *biztositott jogokra*.

Viszont ha egy nő »szabadszerelem«-ben él egy férfivel, ugy az elesik minden igényétől, akár szociális, akár gazdasági tekintetből nézzük azt. A férfi, ha ráunt a nőre, akivel szabad szerelemben élt, egyszerüen ott hagyhatja anélkül, hogy köteles volna a jövőjéről gondoskodni. És ez az a *kis különbség*, ami a házasásg és a szabadszerelem között fennáll és amelyet semmiféle nagyhangu és magasröptü teória ezidőszerint még a világból ki nem küszöbölhet. És ha adott esetben bátorkodik a nő az erkölcsi felelősség érzésre és a lelkiismeret szavára apelállalni, nos, mindennap a szemünk előtt játszódik le az élet az ő egész önösségében, ridegségében, kegyetlenségében — nemcsak ott látjuk az elhagyatott anyákat és a házaságon kivül született gyermekeket — de még a törvény utján végbemenő válásoknál is tapasztalhatjuk legtöbbször, hogy miként szólal meg az önhitt férfi »lelkiismeretének« szava. És amig a tragikusan végződő *házasságban* megmarad a nő *igénye és joga* függetlenül a férfi jóindulatától és »lelkiismeretétől« — vajjon mi marad meg a nőnek, akinél a szabad szerelem végződik katasztrófálisan?

És ha már a nő a szerelmi játékban — ami igen sokszor megesik — a rövidebbet huzza, legalább legyen neki megadva az élet mérlegében az, amit a társadalmi és gazdasági jogok a részére biztosithatnak; — a nemek kettős könyvvitelében legyen az asszonynak is a *követel* rovatban valami elkönyveni valója: az a *biztos kötelezettség*, amit a férfi a házasság megkötése előtt vele szemben magára vállalt.

A boldogság és a szerelem utáni vágyakozás az élet veszedelmesebb lidércfénye; — mindaddig, amig a szerelemben *minden jól megy*, addig a nő nem tud olyan könyen kiigazodni benne, nem tud tisztán látni, mert elvakult, talán nem is tudja olyan tisztán mérlegelni a különbséget a *házasság* és *szabad szerelem között*, csupán akkor, ha *nem megy minden jól*, ha a férfi *kötelességérzése* csődöt mond, csak akkor tudhatja az asszony teljes mértékben értékelni az ő formális jogait, amit csak a törvényes házasság keretén belül találhat meg.

Teljes értékü és *biztos* védelem ugyan az elhanyagoltatás és visszaélés ellen természetesen még itt sincsen és igy a gazdasági természetü jogok is csak akkor lesznek kiegyenlithetők, ha más körülmények annak alapját meg nem döntik, ilyen például az, ha a vagyon közben elveszett.

De mégis az a körülmény, hogy a törvény a nőt védi a házasságban társadalmi és gazdasági téren igen fontos körülmény annak az elbirálásánál, hogy a szerelmi életben a házasság és a szabad szerelem sohasem lehet egyenlő értékü — legalább addig nem, amig a megváltozott élet és szociális viszonyok egyszer és mindenkorra nem biztosithatják a nő teljes anyagi függetlenségét.

Dr. Vécsei Jenő

Novella hirdetésekből

Kitünően sikerült a Bácsmegyei Napló karácsonyi ötszáz dináros pályázata

Hütter Imréné (Szubotica), Gilding Miklós (Németelemér) és özv. Tussay Gáborné (Szombor) nyerték a dijakat

A Bácsmegyei Napló karácsonyi számában kitüzött ötszáz dináros pályázat rendkivül nagy sikert ért el. A feladott problémát, hogy a karácsonyi szám hirdetéseiből állitsanak össze egy novellát az olvasók, a közönség szivesen fogadta és rendkivül sokan megbirkóztak ezzel a nehéz feladattal. *A beérkezett pályamüvek csaknem kivétel nélkül kitünően sikerültek.* Olvasóink igazán nagy ötletességgel és ambicióval gyártottak kis történeteket a hirdetésekből és megállapithatjuk, hogy

csaknem valamennyi pályázó egészen kerek érdekes kis novellát állitott össze.

Ép emiatt igen nehéz volt kikeresni azokat a pályázatokat, amelyeket jutalomra ajánlhattunk

Konrath Kornél mérnöknek, a szubotical Konrath D. D. cég igazgatójának, akit, mint az egyik legnagyobb hirdetőt felkértünk a pályázat eldöntésére.

A különösen jó anyagból ezuttal tulságosan szigoru rostálást kellett alkalmaznunk és igy történt, hogy ezalkalommal olyan pályázatok, amelyek maguk is megérdemelték volna a jutalmat, ezuttal még a felterjesztésig sem juthattak el. Mindamellett igyekeztünk azokat kiválasztani, amelyek a kitünő konkurrenciában is egészen kivételesen jóknak bizonyultak. Sajnos nagy terjedelmüknél fogva még ezeket sem közölhetjük le mind eredeti formájukban — hiszen, ha valamennyi sikerült pályamunkát leközölnénk, akkor arra nem volna elegendő a *Bácsmegyei Napló vasárnapi* számának mind a 36 oldala sem — igy meg kell elégednünk azzal, hogy csak azt a két pályázatot közöljük le eredeti alakjában, amelyek a sok jó közül a legnagyobb gondossággal vannak összeállitva, mig néhánynak szövegét egyszerü irással mutatjuk be olvasóinknak.

A *Bácsmegyei Napló* szerkesztősége hat pályázatot talált legjobbnak és ezeket mutatta be a pályázat eldöntésére felkért *Konrdth* Kornél mérnöknek. Ezt a hat pályamunkát alább — részben eredeti alakjukban, részben egyszerü irásra átirva — teljes terjedelmükben leközöljük.

Ezeken kivül helyes és igen jó megoldást küldtek be a következők: *Pintér* Böske Noviszád, *Varga* Irén Szubotica, Eugén *Knézy* Nemesmilitics, *Lichtneckert* Margit Bajmok, *Schwandtner* Irén Sztaribecsei, *Fischer* Tivadar Jasatomics, *Baksa* Árpád Szubotica, *Gulyás* Imre Sztaribecsei, *Léderer* Klári Dolnjimiholjac, *Pénzes* János Bajmok, *Botsz József*né Biograd (Dalmácia), *Somogyi* Adolf Velikibecskerek, *Böhm* Dezső Debeljacsa. Igen jó sikerültek a »Kató csalafintaságai«, »A kémnő« cimü és a

Moravetz Album 1928.

43 szenzációs zeneművet tartalmaz. Az év legszebb kottagyüjeménye. Nem hiányozhat egyetlen zongoráról sem! 65 dinárért mindenütt kapható

11940

»Theisz Kató« kezdetü megfejtések, de ezeknek beküldői nevüket nem irták alá arra az iv papirra, amelyen a megfejtést közölték és igy a külön papiron beküldött név elkallódott.

A jutalomra ajánlott hat megfejtés a következő:

I.

Igy Volt . . . . .

WEISZ HENRIK szubotical kelmefestő a kiskápolna melletti bizalommal fordult **Hercl**hez hogy *a KARÁCSONYI ÜNNEPEKRE* kölcsön **KÉRJEN tőle** 500 dinárt, hogy ***Szerető gondoshitvese***nek **ajándék**ot *vegyen.* **Weisz** Megkapta azonnal **a** *kért*

PÉNZT. már **csak** azt **vitatta** mit vegyen: **BLEIER RÓZSINÁL KALAPOT, PALANACKI RADIVOJ**nál **SELYMET, BARSONYT, Scheuerernél ékszert** vagy **Vegyen betétkönyvecskét a Centralna Bankaban** hogy **meglepje asszonyát.**

Fogas kérdés!

ahogy **töpreng** Vásárlás előtt, utána Szól Két **vojvodinai** nagyközségből **Való** Ismerőse. azonnal **a HOTEL SLOBODAba** mentek. **Az idő** szállt **Járta A kártya és WEISS Állandó**ano *Hiába* Nincs **szerencse**je a játék**ban!** Gyorsan HAZA *Ha sulyt helyez a családi békére,* **irtó** fájdalmat érzett **ha** arra **gondo**lt hogy **Csak 10 dinár** Van **a** tárcájában. *Családja előtt szégyelte magát* hogy *egy karácsonyfát* **se** tud **adni** asszonyának. De **nem** hagyja magát! felesége **Barátságos arcot** fog vágni ha Megvásárolja **a** BÁCSMEGYEI NAPLÓ **karácsonyi** számát nincs is más választék. **A** hatás ragyogó volt! **Nagy** örömet **szerzett** feleségének **az ideális** Szellemi táplálékkal. *persze* annak *eszébe sem jutott* HOGY a **Mai** Rossz pénzviszonyok mellett **ékszert,** ruhat **IS** Kaphatott volna. **Weiszné vidáman szórakozOTT** a Bácsmegyei Naplóval, élvezte **a** ***kitünő*** *számot* **A** szó legszorosabb értelmében minden ismerősömet szeretném meggyőzni arról, hogy **a LEGSZEBB és LEGCÉLSZERÜBB ajándék**ot **WEISS adta** párjának.

özv. Tussay Gáborné Sombor (Bačka)
Radomir Putnik uliça 14

II.

1 edény TEA ! (illusztrált)

Kató *asszony,* **A KANDALÓ** *előtt ül* **és** mint Minden nő **Már télen TERVEZ,** hogy **hol nyaral a nyáron,** *eszébe jutott Nizza,* **a Kora-tavaszi szezon, a Karneval mámora, vidám napok! A** *Szálloda elsőranguan, minden komforttal berendezett szobáiva'.* **Perzsa szőnyegek, Eredeti olajfestmény és radierungok. Bronz, márvány szobrok, Valódi ezüst és elefántcsont, fayence és porcellán figurák, Japán és kinai virágvázák.** Naponta **friss virág! Hetedik menyország!** Minden csütörtökön, szombaton és vasárnap ***bálak és estélyek,* Jazz band,** előkelő közönség, **Legmodernebb párisi modellek. MINDENÜTT** luxus **téli kert. Gyönyörü PARK. Délszaki növények • • • rég Volt....**

Az udvarló **Mr. Alfred** egy **tetszetős, Don Juan A Torinci Fiat autó-gyár** TULAJDONOSA **ideális,** *csinos,* **kellemes férfi —** *persze* **csak** *egy* **NEMZETKÖZI** szélhámos volt — aki t **Egy rejtelmes éjszaka Ismert és kedvelt meg Az asszony.** Még olyan sikert nem aratott **nő,** mint **Ő Ott,** az igaz, hogy az **egész országban ismert tökéletes, egyenletes és hiánytalan Elegáns alak** a legmagasabb igényeket **is** kielégitő •

Az érdeklődők szives tudomására hozzuk, hogy **a Szép asszony ura** nem **Volt** szenzációsan érdekes és kizárólagos előnye abból áll, **a** többi **férfiak-KAL SZEMben,** hogy vehet mindennemü **női köpenyre ruhára és télikabátra SELYMEKET SZÖVETEKET BARSONYOKAT** eddig még nem látott nagy választékban továbbá **alkalmat ad** KATÓ **otthonát berendezhetni izlésesen, jól** *10* kényelmes, ragyogóan tiszta szobával. **legmodernebb stilben, A** Férfi A hét többi napjain Foglalkozik a banküzlet minden ágával! **Mondjam** meg **az igazat? Rossz pénzviszonyok** *Állandó* munka **vesződség és gondok amivel** Tönkre teszi **magát és** *részére* **Csak** a *jó házikoszt* egyedül **a BALZSAM mely biztositja** részére **a legtökéletesebb** testi **és** Szellemi **élvezetet** mely semmiféle más szerrel nála nem érhető el *Szerető gondos hitvese* Az alatt élvezi az életét! kuriz**álat** *magának* **es** egyéb **csalafintaságait a VILAGOS FEJü** »Jó férj« meg nem tudja

Ha sulyt helyez a családi békére,
Vigyázzon a legdrágább kincsére!
vegyen SZEMÜVEGET A SZEMÉRE
mert *Igen tisztelt uram!*
Mindenki kaphat egyet a fejére !

A szerkesztésért **nem** *felelős*

Hütter Imrené
Szubotica, Bene Sudarevićeva ulica 14.

III.

A VÉLETLEN

Összeállitotta: Baum Kornélia Szombor

Ágnes két év óta özvegy, középkoru csinos egészsége asszony, karácsony első napján egyedül volt otthon. Állandóan töprengett azon, hogy milyen egyedülálló férje halála óta. Hogy figyelmét másra terelje, a *Bácsmegyei Napló* karácsonyi számának olvasásába kezdett. Az »*Egy csésze tea*« cimü szenzációsan érdekes novellák a legtökéletesebb szórakozást nyujtották neki. Végül az apróhirdetések között ezt olvasta:

Özvegyember, 36 éves, keresztény vallásu, nagy ingatlan vagyonnal, keres megértő feleséget. Oly leány vagy özvegy ismeretségére vágyom, akinek érzéke van a házias élet iránt. Hozományra nem nézek. Ajánlatokat »romantikus vidék« jelige alatt a kiadóba kérek! 12536.

Elhatározta, hogy okvetlenül ma ir *i* illető urnak. Tehát, szerencse fel! Leveleket »Viszontszerelem örökké« jeligére a kiadóhivatalba kér!

A válasz gyorsan meg is jött. Ezután megismerkedtek. Ágnes asszonyt meglátni és megszeretni pilanat müve volt. Kelemen ur is barátságos, jóképü és egyéb jótulajdonságokkal biró férfi volt és igy csakhamar kedvező mederbe jutott az ügy. Szilveszter este együtt voltak a »Hotel Sloboda« mulatságán, hol hősünk bebizonyitotta, hogy mindennemü táncban, de különösen a Blac Botonban tökéletesen jártas. Jazz band játszott. Általános vidámság uralkodott. Shimmy verseny után hazamentek. Bucsuzásnál meghivta önagysága lovagját másnap délre »ujévi malacpecsenyére«. Kelemen ur délben pontosan megjelent és friss virággal és egy doboz legfinomabb »valódi Ruff-csokoládé bonbonnal« üdvözölte szive hölgyét. A csinos menyecske mellett, a kitünő ebéd, bor, gyümölcs és feketekávé hatása alatt Kelemen ur váltig azt hangoztatta, hogy »Páros élet mégis csak a legszebb a világon«, mely nézetét Ágnes asszony tökéletesen osztotta.

*

A teánál Kelemen nyilatkozott, mire Ágnes — figyelembe véve Kelemen pénztárcáját és annak különféle egyéb előnyeit — habozás nélkül kimondta a »boldogitó Igent«. Elhatározták, hogy nemsokára meg lesz az esküvő és Palicson — Kelemen uj házában — fognak lakni. Ekkor Ágnes megkérte vőlegényét, hogy e nap emlékére fizessen elő a *Bácsmegyei Napló* 1928-as évfolyamára, amit a szerelmes vőlegény meg is igért és megcsókolva jövendőbelijét, sietett a »Kiadóhivatalba«, hogy örömet szerezzen neki és első kivánságát teljesitse, egyben a lapban közöltesse eljegyzésüket. A menyasszony pedig egyedül maradva, boldogan gondolt a legközelebbi Karácsonyra, melyet — hála az Egek Urának és a *Bácsmegyei Napló*-nak — már nem egyedül, hanem párosan — sőt — és most egy kissé elpirult — ha Kelemen János is ugy akarja — már páratlan számban fog eltölteni.

IV.

HALÁLOZÁS

Gondos, tökéletes, tiszta hitves volt Rózsi. Csakis a töméntelen sok munka érdekelte. Vesződség és gondok közt telt el az élete. Mig férje, a konszolidált vaskereskedő nagy Don Juan volt. Állandó szeretőt tartott, sok szép, sőt gyönyörü nőt. Ma pénz nélkül nincs viszontszerelem. Mennyi pénzébe kerültek a vidám napok? Testvérek között is egy vagyonba. Már milliomos lehetne, de a sok ékszer, gyöngy, kalap, ajándék, pezsgő, lányok elfüstölték prima szántóföldjeit. Minden ember tudja már csak a feleség nem sejt semmit. Konrath féle négylámpás »Sabá«-t követelt.

— Nem nősülök soha, — mondá a szélhámos gyáros barátnői előtt, akik özvegyembernek tartották és körvadász-

tak rája. Szép temetésem lesz, állapitotta meg cinikusan a gyenge férfi, mikor végrehajtók pecsételték le a vagyonát és a sógora, akit magával rántott, édesanyja sirján főbelőtte magát.

Vajjon hol nyaral a nyáron? kérdezte Szeles Márton, a veszedelmes Casanovát aki egy éjszaka kifosztotta.

— Nizza, Páris, Pallcs!

A sors meglepetése: Szilveszter este a Bácsmegyei Napló szerkesztősége előtt egy tégladarab zuhant a fejére. Csak még egyszer emlegették utoljára a Nyilttérben: Fájdalommal megtört szivvel jelentjük, hogy a legjobb férj, apa, testvér és rokon, Csili Csala Csalavári Jákó, folyó hó 30-án reggel rövid szenvedés után elköltözött az élők sorából. Mindig a munka embere volt és a becsületesség és a tisztesség mintaképe. Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni. A gyászoló család. Nyugodjék békében.

Beküldte: *Malagurszki* Márta.

V.

MODERN HÁZASSÁG

Már régidő óta volt két divatüzlet a Flóriná-uccában. Tán mondani sem kell, hogy a tulajdonosok állandóan ferde szemmel néztek egymásra. Schmolka ur most is mérgesen tekintett Italiára, aki szorgalmas, borna özvegyasszony volt. Ha Schmolkának olcsóbb is volt az áruja, a közönség csak Itallánét kereste fel. Sehogy nem tetszett ez Schmolkának és megfogadta, hogy erősen felveszi a konkurrenciát az özveggyel. Elhatározását azonnal tett követte és áruit legjutányosabb áron adta, de a konkurrensképes özvegynek ez nem ártott. Schmolka urnak most már csak az járt a fejében, hogy tegye ártalmatlanná az özvegyet. Mit tegyen, ez a kérdés? Meg van! Meg fog házasodni! Feleségül veszi az özvegyet. Szép asszony is és ami a fő, nem lesz többé konkurrens. Nemsokára meg is jelent a következő értesités: Schmolka kereskedő házasságot kötött özv. Italiáné asszonnyal. Mit meg nem tesz egy jó kereskedő az üzlete érdekében, de ez természetesen csakis akkor teszi, ha a konkurrens fiatal és az özvegy csinos asszony, akinek 500.000 dinár vagyona van.

Beküldte: *Gilding* Miklós Németelemér.

VI.

JANOS SZERENCSÉJE

János jókedélyü vidéki kirakatrendező volt. Beográdba utazott és a Nemzeti kávéházban egy üveg kraljevbergi pezsgő mellett ismeretséget kötött a feketeszemü leánnyal. A nő hálójába esett. Az összes pénze a nőre ment. 50 dinárt talált még a részletfizetésre vásárolt télikabátban. A leány gyorsan rendelkezett, hogy a legény rendeljen az osztálysorsjáték XV. sorshuzására sorsjegyet. A fiatalember vett fél sorsjegyet Jakob C. Zumbulovics cégnél, közben a *Bácsmegyei Napló* apróhirdetése utján foglalkozást kapott *Vukovics* Gerő uridivat áruházában. Egyszer csak ujévre kap egy értesitést, hogy a 2132. számu sorsjegy töméntelen sok pénzt nyert, amely az övé volt és kapott az alkalmon és elhagyta a leányt. Egy elegáns Fiat-automobilt és mindennemü ruhákat vásárolt. Autón Nizzába utazott, visszautazóban járt Sorezina, San Remo, Nápoly és Itália több városában, nézte a Vezuvot és Csili Csala Csalavári csalafintaságait. Azelőtt: vesződség és gondok, — ma vidám napok. Kellemesen élvezi életét Jutányos áron földbirtokot vett. A Bácsmegyei naplóban e hirdetést küldé:

Rászántam magam a nősülésre és ezuton keresem oly leány vagy özvegy ismeretségét, akinek érzéke van a családi tüzhelyhez.

Ezuton házasságot kötött és boldogan élt.

Beküldte: *Ehmann* József Becskerek.

A bemutatott pályamunkák közül *Konrath* Kornél mérnök

Hütter Imrénének Szubotica, Gilding Miklósnak Németelemér és özvegy Tussay Gábornénak Szombor itélte oda a jutalmat.

Hütter Imréné az első dijért kétszázötven dinárt, Gilding Miklós százötven dinárt, özvegy Tussay Gáborné száz dinár jutalmat kap.

TERE-FERE

Az italcsempészek királya — ölt. Egy ötvenévesnek tetsző, előkelő ur megállittatta pompás gépkocsiját a cincinatii főkapitányság épülete előtt, kiszállt belőle, az ügyeletes kapitányt kereste. Ennek az iróasztalára odatett egy gyöngyházfogantyus forgópisztolyt s igy szólt:

— George Remus vagyok. Megöltem a feleségem.

A kapitány megdöbbent, összerezzent, ránézett a nyugodt urra. Valóban George Remus volt, az ügyvéd, az italcsempészek királya, az amerikai alkotmány tizenhetedik rendelkezésének nagyhatalmu, szemérmetlen megsértője, aki ellen éveken át mozgósitani kellett az egész rendőrséget.

Pár perc mulva már csörömpöltek a telefonok, az Eden Parkban szolgálatot teljesitő rendőr jelentette, hogy egy ur rálőtt egy csodaszép hölgyre, akit előbb karjában tartott, mintha szenvedélyesen meg akarta volna csókolni, de aztán a vérző testet a füre dobva autójába szállt, elmenekült. Az áldozatot kórházba szállitották. Nemsokára aztán egy másik telefonértesités arról számolt be, hogy a sebesült kiszenvedett.

A nyugodt ur még be sem mondta vallomását jegyzőkönyvbe, seregestül érkeztek az emerikai ujságirók. Ezeknek ezt mondta a gyilkos:

— George Remus vagyok. Megöltem a feleségemet. Éltem azzal a jogommal, melyet nem biztosit semmiféle irott törvény, de nem birtam elviselni, hogy miután elhagyott és mindenemből kifosztott, elváljon tőlem s hozzámenjen kedveséhez. Hónapokon át üldöztem őt. Több, mint két esztendei szenvedés után végre nyugodt vagyok s azt se bánom, ha villamosszékbe ültetnek.

*

Mi mindent esznek az emberek? Robert Chauvelot, a Kelet kitünő ismerője, most érkezett vissza utjáról. Érdekesen elbeszélgetett arról, mi mindent esznek az emberek, milyen a világ konyhája. Ő ebben a tekintetben szakértő, a francia inyencek egyesületének alelnöke.

Ezt mondotta:

— 1923-ban Guineában voltam s egy ottani előkelő ur kókuszpálma salátával kedveskedett nekem. Pompás eledel, különösen forró időben, könnyen emészthető, csak nagyon drága, mert a kókuszpálma magjából készitik, s minden magban egy-egy pálmát fal föl az ember. Délamerikában ettem pörkölt teknősbékát, mely szintén kitünő, csak jól meg kell borsozni. Az ottani inyencek külön tenyésztik a rákokat is egy száraz medencében. Előbb koplaltatják őket, majd rizzsel, tengerivel táplálják s hogy fokozzák étvágyukat, borsot etetnek velük. Roppant megbiznak. Mikor a kövérségtől már nem tudják kinyitni ollójukat, megölik őket.

— Brazilliában alkalmam volt enni nyárson sütött golyvásgyikot. Ennek a hüllőnek porhanyos husa emlékeztet a csirkemell izére. A tapir husa ellenben rágós, nagyon zsiros. Kinában kitünő asztal van. Cápauszonylevessel kezdik, utána feeskefészket esznek, majd sóban és ecetben eltett gyümölcsöket. Nem szabad azonban elfelejtenünk a fekete kutyából készült hurkát is, melynek tölteléke a kutya nyelvéből és szájpalásából van. Ez kitünő. (A palicsi kutyahus-mészárost meg beecsukták.)

— Indo-Kinában a pálmafércgeket megsütik. Japánban majdnem kizárólag halból táplálkoznak. Egyetlen ebéd alatt tizenhétféle halat szolgáltak föl nekem, tizenhétféle mártásban. Nagyon szeretem az ugynevezett szachini nevü ételüket, mely egy szelet még eleven halból kivágva vörnyeges, forró mártással leöntve. Indiában rosszul főznek. A csirkét elevnen teszik be forró vizbe, kiveszik a belét, rizzsel töltik meg s avas vajjal.

*

Idill Finnországban. Finnországot a becsület országának nevezik. Itt nyugodtan lehet aludni akár nyitott ajtók mellett is. Ha valaki leteszi zsebóráját a járdára, állitólag egy hét mulva is egészen bizonyosan megtalálja ugyanazon a helyen. Senkise veszi el.

Fővárosát most már hivatalosan is Helsinki-nek nevezik mindenütt, finnesen, ellentétben a háboru előtt divó svéd Helsingfors-sal. Nagy és szép város, izig-vérig modern. Négyszögekbe futó uccákkal, tellstele gyönyörü kerttel, takaros villával. A város minden irányban kiterjeszti csápjait, hidakat bocsát a környező kis szigetecskékre. Ezeket bokrok, cserjék boritják, mint az egész országot, vadregényes fenyők, zöldfekete sudara mered a havasan fehér égre. Itt sohasm tudni, meddig a föld és hol kezdődik a viz.

Minthogy télviz időn a föld és tenger egyformán befagy s mindent hó borit, a kérdés a járókelőt nem is izgatja. Szigoru télen gyalogszerrel lehet járni a finn öbölben, szánkák siklanak egészen Esztországig, hatvan kilométernyi területen. Csak egy veszedelem van, a finn kocsisok nagyon gyorsak, fürgék s aki szánkázik, az ugy érzi, mintha repülőgépen ülnek.

Talán részegek ezek a kocsisok? Finnország egészen »száraz.« A szeszfogyasztás nyilvános helyiségekben mindenkor tilos. Még télen is málnaszörpöt, limonádét, narancslevet isznak. Csak a külföldi diplomaták pezsgőznek.

*

Vigaszfigurák. Epineul Alfred *Grevinnek*, a humoros rajzolónak száz éves születési évfordulóját ünneplik. Ennek a rajzolónak a neve aligha maradt volna fönn, ha nem alapitja meg a »borzalmak muzeumát«, ahol a világtörténelem véres jeleneteit ujra eljátszatta a sápadt, bajszos, szakállas viaszfigurákkal.

A Grevin-muzeum még ma is megvan Párisban. Tegyünk benne egy látogatást Ime itt vannak a jelenkori hirességek Anna *Pavlovna*, a táncosnő szilaj lendülettel repül, akárcsak a Louvreben a szamotraciai győzelem. Ami az alakok hasonlatosságát illeti, csak a jószándék dicséretes, mert orruk, álluk, homlokuk fülük néha egy-két centiméterrel hosszabb, vagy rövidebb. Leon *Daudet* például rendkivül hasonlit XI. Pius pápához, *Csicserin* pedig *Csang-Cso-Lin*-hez *Dawes* ezredes *Coolidge* elnökhöz. Ez a két viaszbáb meredten egymásra néz mintha tükörbe tekintene.

Minden alak között azonban legfurcsább *Mussolini*, aki senkihez sem hasonlit, önmagához legkevésbé, bármennyire is igyekszik mimelni az olasz miniszterelnököt, bármennyire is nyujtogatja római üdvözletre rendkivül hosszu karját. Egyébként el kell ismerni, hogy hejre legény, fekete ingöt visel, piros-fehér-zöld sálat, fehér kamásnit. Neki van legtöbb bámulója. Mussolini már öt éve áll mozdulatlanul a ketrecében. Ez bizonyos tekintetben rekord, mert a viaszfigura-muzeum alakjait gyakran váltogatják. Ha valakinek a népszerüsége megrokkan, azonnal uj, hiresebb emberrel cserélik föl. (Mussolinivel e tekintetben csak néhány pápa vetekszik.)

Ebben a muzeumban a látogatók néha eljátszadoznak. Leülnek egy kerevetre a legsötétebb sarokba és visszatartva lélekzetüket mozdulatlanul maradnak, fogadnak, hogy kinek sikerül először elhitetni, hogy ő nem ember, hanem viaszbáb. Akinek egy látogató először nyomja a mutatóujját az orrára, az nyert.

*

A német pénzügyek császárja. A berlini ujságok még mindig sokat irnak Parker *Gilbertről*, arról az ifju eszes amerikairól, akinek kezeiben van a mai Németországnak s bizonyos tekintetben egész Európának a sorsa. Seymur Parker Gilbert a jóvátételi bizottság főmegbizottja, vagy ahogy egy newyorki ujság nevezi őt, »a német pénzügyek császárja«.

Csöndesen dolgozik, szereti a nyugalmat, megveti a népszerüséget, a sajtóhareot. Nem jár társaságba, szinházba, visszavonultan él fiatal feleségével, noha már három éve szakadatlanul Berlinben tartózkodik, legközelebbi munkatársain és alárendeltjein kivül alig érintkezik valakivel.

Ennek a nagyhatalmu embernek pályafutása igazán amerikai jellegü. 1892-ben született Bloomfieldben, New-Jersey államban: 25 éves korában mint ügyvéd bekerült a washingtoni pénzügyminisztériumba, de 27 éves korában helyettes államtitkár lesz, 28 éves korában már államtitkár, 30 éves korában otthagyja a politikát, miután öt esztendő alatt olyan pályafutást tett, amelyhez másut egy egész emberélet lett volna szükséges. 1924-ben kinevezik a német jóvátételi bizottság főmegbizottjául.

Ernyedetlen munkás. Egy százhusz tagból álló vezérkarral rendelkezik, mely Németországnak havonta 300.000 aranymárkájába kerül. A főmegbizott mindenkitől sok munkát követel: ő maga is késő éjszakáig dolgozik. Munkája bonyolult és kényes. Még azokat az összegeket is neki kell kezelnie, melyeket Németország a jóvátétel céljaira fizet be.

Abból az 1750 millióból, mely az idén folyt be, 600 millió az államvasutaktól való, 290 millió a közlekedési adóból, 300 millió az ipari adóból, 500 millió a német államkincstárból. Ezenkivül ezt az összeget föl kell osztania, márkákban kell kifizetnie a megszálló csapatok zsoldját, állandóan levelezni kell a különböző német hatóságokkal és idegen államok megbizottjaival, sőt a tetejében a német állami bevételek fölött is ő gyámkodik, amennyiben vigyázz arra, hogy a befolyt jövedelmek okszerüen használtassanak föl, nehogy az adós fizetésképtelenné váljék.

Parker Gilbert valóban az uj Németország »Kaiser«-ja.

*

Munkásházak. A *Cdsa* cimü olasz épitészeti lap azzal a kérdéssel foglalkozik, vajjon mikor épitettek először munkásházakat?

Ujabban egyes épitészek azt állitották, hogy ezek a házak, melyek megfelelnek a dolgozók igényeinek s az egészség követelményeinek nem a jelenkor találmánya, mert egyes régészek szerint már a régi Egyiptomban is megleltek nyomukat. Azoknak a rabszolgáknak, akiket Krisztus születése előtt huszonöt esztendővel a gulák épitéséhez cepeltek el, kis kalyibákba szállásolták. Athén körül is rábukkantak apró vityilókra, melyekben az épitőmunkások laktak.

— Csakhogy ezek a rögtönzött kunyhók — irja a lap — még nem tekinthetők munkásházaknak abban az értelemben, amelyben mi használjuk ezt a szót. Az első munkásházak 1818-ban épültek, Belgiumban, Grand-Hormuban, a szénbányák mellett. Később Verviergo-ben, az emberbaráti érzelmeiről hires *De Violei* 1833-ban más 43 ilyen házat épittetett, ugyhogy a munkatelep mellett valóságos munkásváros keletkezett. Két évvel azután Mülhause-ben *Cöhlin* 36 munkásházacskát épitetett, ezeket olcsón adta bérbe munkásoknak. Az az óriási munkásváros, mely ezen a tájon kifejlődött és ma már 1500 munkásházat foglal magában, a legtökéletesebb mintául szolgáló berendezkedésekkel, ebből a házcsoportból fejlődött ki.

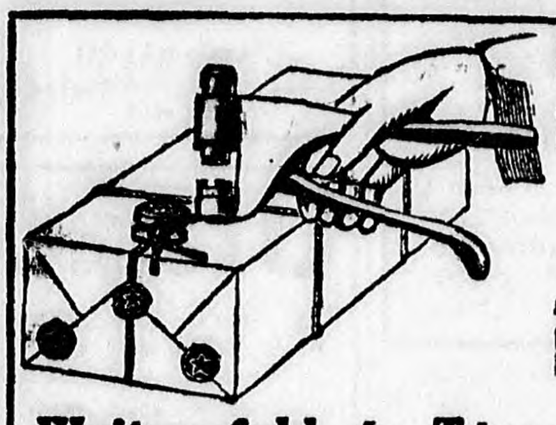
KAICS-féle **kölnivizek a legjobbak:** Chypre, l'origan, ambre, C. Poppy, rózsa, szegfü, orgona, gyöngyvirág, jácint, ibolya, orosz és nárcis

Hol vannak a legszebb, legjobb porcellánok?
Ezt kérdem tőletek tudjátok-e lányok?
Ime felsorolom, hol vegyetek szerviszt,
Poharat, keretet, s a legszebb üvegdiszt
Rudics-ucca 2: ez a márka máma,
Spitzer üvegüzlet — hires olcsósága!
(Volt Ulreich vaskereskedés helyén)
336

RUMY KARTAG
361

KÉRJEN CSAK **Fako** HARISNYÁT

Malmok, gyárosok, kereskedők figyelmébe!
Zsákok, bálák, postacsomagok részére acéllemez plombák bármily kívánt dombornyomású felirattal
Weitzenfeld és Társa cégnél
Subotica

A kávé akkor jó ha friss
Csak egy üzletben kaphat
naponta friss kávét
SUGÁR MANO
SUBOTICA. TELEFON 47
1048

Most jelent meg
az első szerb-magyar antologia
Szenteleky Kornél
és **Debreceni József**
fordításában a
BAZSALIKOM

Andrić Ivo, Crnjanski Miloš, Drainac Rade, Dučić Jovan, Djukić Anica, Humo Hamza, Ilić Vojislav, Mileta Jakšić, Krkiec Gusztáv, Kovacsevics Bozsidar, Maksimović Desanka, Manojlović Todor, Marković Danica, Milišić Sibe, Mitrov Nenad, Mitrović Milorad, Pandurović Sima, Petrović Miloš, Petrović-Dis Vladislav, Petrović Veljko, Rajić Velimir, Rakić Milan, Santić Aleksa, Simić Dušan, Spiridonović-Savić Jela, Tartalja Gvido, Ćurčin Milan, Ujević Augusztin, Vasiljev Dušan és Vasiljević Zsarko válogatott költeményeinek irodalmi értékü magyar fordítása

A könyv ára 50·— Din.
Kapható
a Minerva r. t. könyvosztályánál, valamint az összes könyvkereskedésben

REJTVÉNYEK

A mult heti számunkban közölt rejtvény helyes megfejtése:

I.
„Korong"
II.
„Andalog"

gó
B

Italmérés évi 1,300.000 din. forgalommal
más vállalat miatt kedvező feltételek mellett **eladó.** A vételár nagyobb része több éven át törleszthető, azonban csakis biztos garancia mellett. Ügynökök kizárva.
Csakis komoly venniszándékozók „Komoly vevő" jelige alatt adják le címüket a kiadóhivatalban. 235

Jókarban levő
billiárd
eladó.
P. Lacsók Kulpin
356

Legelegánsabb
divatcipők
Suboticán 1005
Koch Armin
Jelašićeva ulicai (kiskápolna mellett) üzletében szerezhetők le.

Börönöket kollekció táskákat
és
speciális bőráruk
megrendelésre legpontosabban készít
FALKENSTEIN
szíjgyártó és böröndös
Zmaj Jovin trg 5.
Javi ások és sérv öl ó precize és olcsón! 10

Előnyomdát
legujabb rajzokkal jól szortirozva legolcsóbban szállit
Bleier Márk
Első Jugoszláv Előnyomda Berendezési Gyára
Senta
9847

Aki fajnemes **alma,** francia, belga **körte** kiültetésre alkalmas
FÁKAT
akar venni, szives megrendeléseit alábbi címemre feladhatja. 50 válfaju alma és ugyanannyi körte, egyenlőre: 6-8000 drb. kerül eladásra, amit bátor vagyok garancia ellenében ajánlani
Gergely J. I. O.
MALI IDJOS Bácska

Sikerült a legujabb **párisi modellek** mintáit megszereznem és igy módomban áll a legmodernebb brüsszeli szalaghimzést és több variációban **géphimzést, gyöngyözést és fiitte ezést a** legizlésesebb kivitelben készíteni, továbbá gép- és sablonpliszirozás, gepazsurt, emdlizést és gombbehu ást a legolcsóbban készítek. Vidékre posta ordultával. Gépplissé 40 dinártól
Gombosné, Bün Juliska
Leibach-palota, Aleksandrova

BÖZENDORFER zongora, STEINVEY, F. RSTER világmárkák, Erste Produktiv, Stelzhammer, Lira, Stingl, Lanberger Glosz, Pallik, Stiasznyz, L. Edmund, Hoffmann. Zongorák rendkivül nagy választékban kaphatók. Araim Jugoszláviában legolcsóbbak és leghosszabb lejáratu részletre kaphatók. Kain hangszerkészitő. Subotica. Városháza. 10311

Zongoravevők! Vigyázat!
Zongorát vagy más hangszert csakis szolid, megbizható helyen vásároljunk! Részletfizetésre is. Olvasóink figyelmébe ajánljuk Treppel Béla hangszerkészitőt Novisad, legrégibb és legnagyobb S. H. S szaküzlet. 3790

Pálinka-szakmában
jól bevezetett, elsőrendü
UTAZÓT KERESEK
azonnali belépésre. Fix fizetés, napidij és jutalék mellett
BERGEL LEO
SENTA
373

SZENTI és VIRÁG
épület-, mübutorárugyár
Subotica, R. Sudarevićeva 54-56. Telefon: 3—88
Készitünk: mübutort, épület-, portál- és üzletberendezést stb.
Saját telepünkön legmodernebbül megnagyobbitott üzemünkben kész butorokat és parkettát raktáron tartunk.
Kérje dijmentes árajánlatunkat a versenyképes, olcsó árainkról meggyőződhetik 3451

JUNIPER
ZÖLD SÓSBORSZESZ
minden más gyártmánynál
hatásosabb
Győződjön meg róla. Kérjen a füszerkereskedőjénél egy ingyen minta üveget leirással
Mr. Alfred Blum Subotica
4231

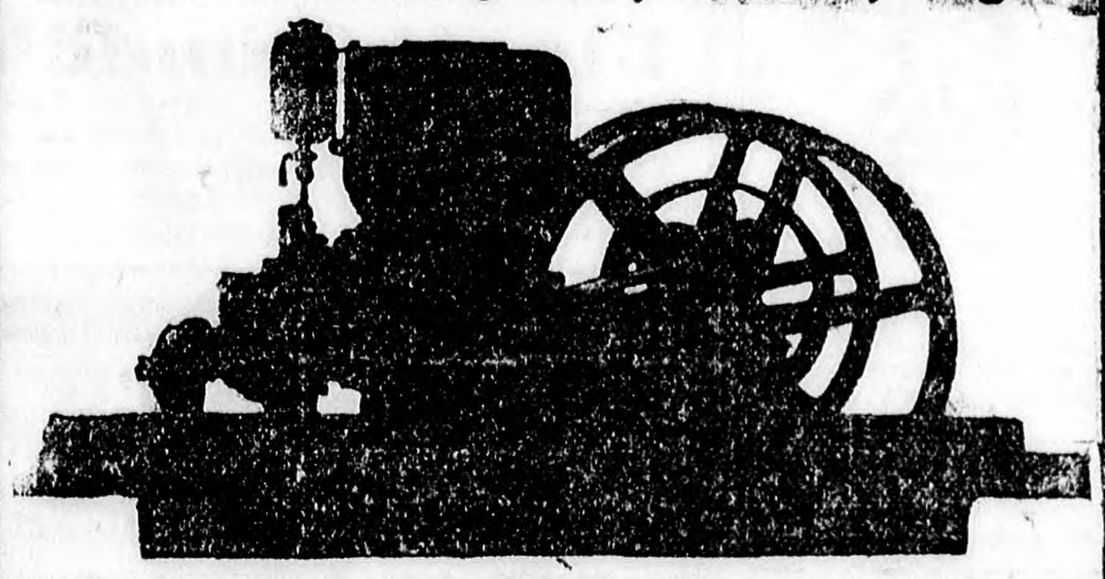
Molnár István Subotica, Sudarevićeva ul. 26. sz.

11074
Borotva-, mü- és homeruköszörülődje és acéláru-raktára

Középiskolai, polgári összevont magánvizsgákra és
ÉRETTSÉGIRE
a legjobb sikerrel készit elő
GALGOCZY TANINTEZET
BUDAPEST
Mária Terézia-tér 3
10518

Ruston & Hornsby Ltd., Lincoln, Anglia

Petróleum motorok Egyszerü kezelés! **Nyersolaj motorok**
1½, 2½, 4 és 6 HP 2½, 6, 9 és 10½ HP
Szivógáz-motorok
2½, 6, 9 és 10½ HP
Szólid konstrukció, csekély tüzelőanyag fogyasztás!
Jugoszláviai vezérképviselet:
H. & Ch. VOEGELI, BEOGRAD
Knez Mihajlova 50 Telefonszám 4-19.
Sombori alképviselet
Aman Ferenc, Apatinski put 44.
6025

Vukovics Gerő uri divatáruháza
Pullowerek, fehérnemük, divatnyakkendők és sálak a legfinomabb és legizlésesebb kivitelben. **P. & C. Habig**-kalapok és **L. B. O.** női- és férfiharisnyák egyedüli lerakata

K. KUDLIK
SUBOTICA

Angol acél tamburahurok „Tigris" véd jeggyel valód
Eladás nagyban és kicsinyben
12 82

Délamerikába
és az
Egyesült Államokba
express gőzhajókkal
Ingyenes felvilágositással szolgál
CosulichLine
Beograd, Vilsonov 107.

Részletfizetésre
adunk Önnek mindent, amire szüksége van, a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett:
ruházati cikkeket,
textilárut, selyemárut, szövetet, stb.
Háztartási cikkeket:
butort, szőnyeget, függönyt, továbbá ékszert, órát, evőeszközt, szervizt, stb. stb.
Náthán Weisz i Sin
Novisad, Futoški put 42
Győződjön meg olcsó áraink ról és feltételeinkről

12109
Alpesi gyógyfüteа
„PLANINKA"
felfrissiti és tisztitja a vért, megjavitja a rossz emésztést és a rendetlen belső működést. Elvágyzerjesztő. Valódi csak a fenti védjeggyel lezárt 20 dináros csomagolásban. Kapható a gyógyszertárakban. Lerakat:
HERZL drogéria, Subotica

Uraságí
muhar
kapható
Schöffer Hugó
cégnél
Sombor Tel. 177

Szolgálmas és agilis
ügynökök
szép keresetre tehetnek szert
Címeket „Megélhetés" jeligére kérnek a kiadóba
2

Hölgyek figyelmébe!
Tisztelettel értesitem a nagyérdemü hölgyközönséget, hogy tavaszi modell ujdonságaim beérkeztek. Szives megtekintést kér vételkényszer nélkül „TESSZA" kalapszalon. Bálakra, estélyekre a legmagasabb igényeket kielégitő művészi virágaim megérkeztek.
1129

A Leipzigi vásár
1928 március 4-től 10-ig
Az egész világ legalkalmasabb beszerzési forrása
Egész Európa legnagyobb mintavására
1600-nál több árucsoport minden szakmából, 10.000 kiállitó 21 államból, a legjobbat és legtökéletesebbet állitja ki. — Felvilágositással szolgálnak:
Leipziger Messeamt, Leipzig.
A Leipzigi vásár hivatalos kirendeltsége (Zvanični Biro Leipzijskog Sajma)
Beograd, Čubrina ulica 8
Moser i Wertheim, Novi Sad
316

Szépségápolás!
Hajszálak, szemölcsök, anyajegyek
végleges eltávolitása egy kezeléssel. Ráncos, mitesszeres, száraz, zsiros, pattanásos, szeplős, tág p rusu arcok rendbehozatala intézetünkben vagy otthoni kurával.
„Pompadur"-krém diszkrét szétküldése, számos köszönőlevél.
Arcok művészies kikészitése bálakra, alkalmakra, manikür
Növendékek felvételnek
Papné és Társa Subotica, Paja Kujundžićeva ul. 3
128

Pincemestert keresek
klosterneuburgi iskolai végzettséggel, ki az összes borászati aparátusok kezelésében, továbbá a borpalackozásban és kezelésben jártas. Kor 30—35 év körül, Szerbia nagyobb városában.
Ajánlatokat „Szakember" jelige alatt a kiadóhivatal továbbit
252

Utazóbőröndök,
aktatáskák, női ridikülök, pénz-, szivar- és cigarettatárcák, óriási választékban olcsón kaphatók **Schlager Henrik** bőröndös és bőráru speciális szaküzletében, Subotica, Aleksandrova ulica 1.
Javitásokat, megrendeléseket sürgősen vállal 1142

ROSENFELD EDIT
női divatszalonját
1928 február 1-én saját házába, Njegušev trg 2
közkórházzal szembe helyezi át

Szerszámok és szerszámgépek
fa és fém megmunkálásra
FÜRDŐSZOBABERENDEZÉSEK
MŰSZAKICIKKEK
az összes iparágak részére
Az összes feszmérők (manometer) javitását vállalja
Szelep- és légsürítőnélküli
Junkers-motorok vezérképviselete
Vadász Béla, Novisad
Futaki-ut 6. Telefon 22-96
Kérjen árajánlatot!
1291

REUMA

Köszönőlevél
„Radio Balsamika" laboratorium
Beograd
Kosovska 43

Néhány nappal ezelőtt kaptam meg az Ön reuma elleni gyógyszerét a RADIO BALSAMIKA-t. A kezemben érzett fájdalmak máris megszüntek. Mindig hálás leszek Önnek és ezt a kitünő gyógyszert mindenütt ajánlani fogom. Kérem, hogy küldjön nekem még 2 üvegecsével, hátha szükségem lesz rá. Tisztelettel
Kolašn, 1927. október 7.
ANDJELIJA P. LJEŠNJAK

A **Radio Balsamika** *gyógyszert készíti, árusitja és postai utánvéttel szállitja* **Dr. I. Rahlejev „Radio Balsamika" laboratoriuma** *Beograd, Kosovska 43. A gyógyszer minden jobb gyógyszertárban és drogériában is kapható* 12 5/8

12374
ELADÓ
A város fejlődésének gócpontjában uj telepektől körülvéve minden üzleti ágnak (vegyeskereskedés vagy vendéglő) alkalmas
elsőrendü urihász
mely áll 4 szoba, konyha, pincék stb.-ból, konyha- és gyümölcsöskerttel más vállalkozás miatt szabadkézből eladó. Átvétel megegyezés szerint. Cim a kiadóban

ELISMERT, JÓMINŐSÉGÜ
BUTOROK
hálók, ebédlők, uriszobák, teljes lakberendezések, meglepő styl, — külön egységek dus nagy választékban. Árban és minőségben mindenkit kielégitő
ÉDER KÁLMÁN
magyarországi bútorgyára Subotica, Vilsonova ul. 41
A PRAVNI FAKULTETTAL SZEMBEN

Bácskai nagyközségben
a legelső helyen levő, több mint 20 éve fennálló
rőfös, rövidáru- és füszerkereskedést
más vállalkozás miatt, esetleg
házzal együtt eladó
Szives ajánlatok „Nagy forgalom" jeligére ezen lap kiadóhivatalába kérelnek
275

Minden ujdonságot elolvashat **havi 20 dinárért**
a modern kölcsönkönyvtárban
Kifogástalan állapotban antiquar könyvek félárou kaphatók
Antiquar könyvesbolt
Subotica, Pašićeva ul. 7.

Zongorák, Hegedük, Csellók, Fuvolák Harmonikák
legnagyobb választékban és legolcsóbban

S. MACHNITZ
hangszergyártelepén.
Antunovićeva ul. 1.
(Reich-palota mellett.)

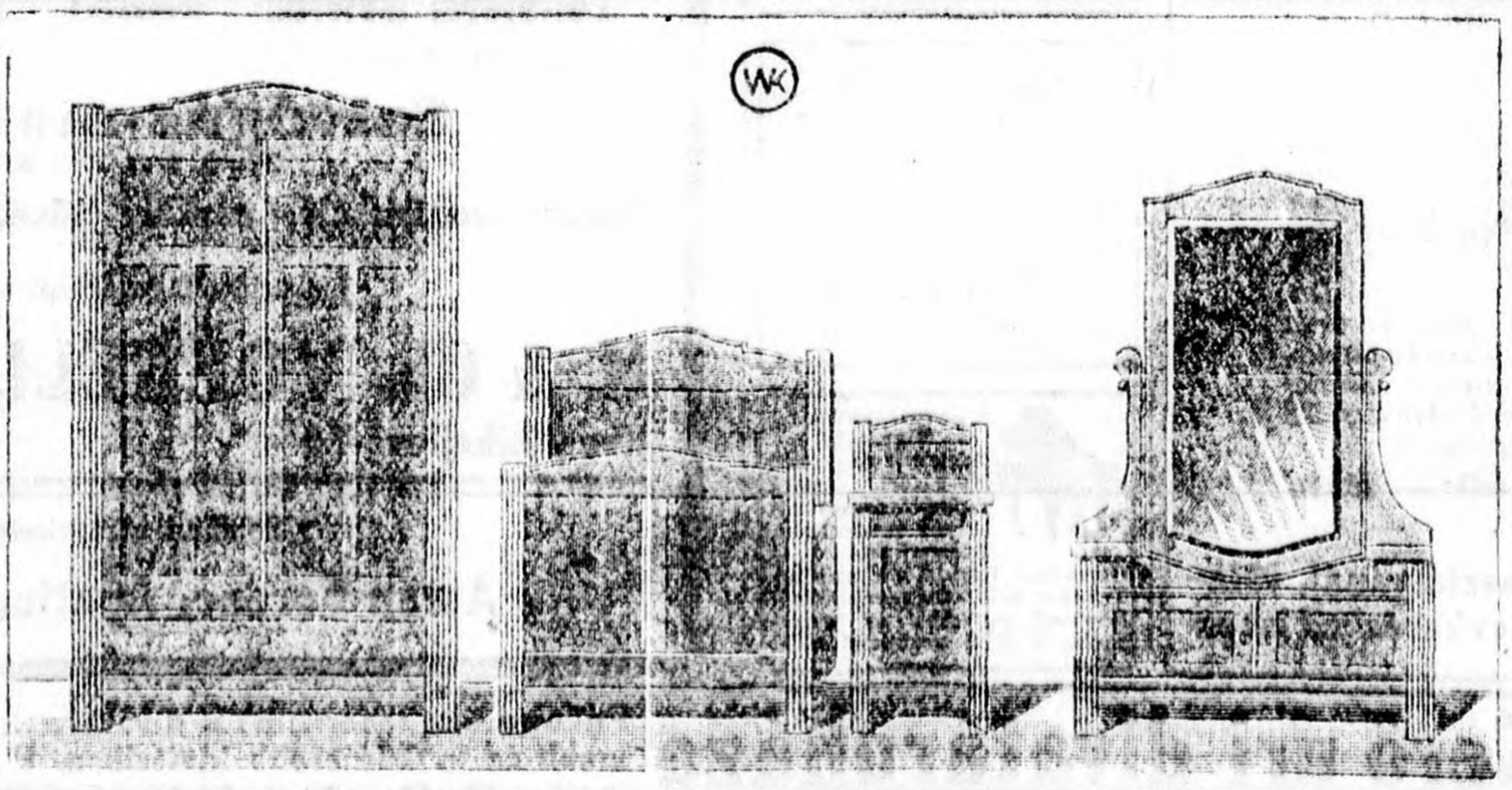
Üzletátszervezés végett a raktáron lévő összes
SZORMEÁRUT
beszerzési áron alul
január 25-ig
kiárusitom
Goldstein Antal
szőrmeáruháza
Subotica
Ugyanott teljes üzletberendezés eladó 197

Utazó
Régi bevezetett gyarmat- és festékáru-nagykereskedés Bácska részére komoly, jó beszélőképességgel biró utazót **alkalmaz.** — Részletes ajánlatok fizetési igények megjelölésével
„Szakember"
jeligére a kiadóhivatalhoz intézendők 26

12084

A legjobb varrógépek a
„Gritzner" és „Lanija"
Alkatrészek és mindenemü varrógépfelszerelés
Vezérképviselet:
EM. FISCHER ZAGREB,
Sudnička ul. 3/17
Kérjen árajánlatot!

Magvételre keresek
luxusautót
használtat, esetleg teljesen ujat. Gyártmány mellékes. Ajánlatok Srajić Novisad, Žitni trg 22. küldendők
2

Komplett menyasszonyi berendezések
Ne házasodjék „WEKA" butor nélkül!
»WEKA«
Maribor 29
Jugoszlávia első lakásberendezési szaküzlete
Arjegyzék ingyen
1 114

Építészeti vásár Leipzig

a tavaszi vásár keretében

1928. március 4-14-ig

Az építészet és lakás körébe tartozó összes építési anyagok és cikkek (modern építési módszerek, konstrukciók, modern fütési módszerek, fütőtestek, az építésnél használható és építőanyag feldolgozó gépek, legnagyobb nemzetközi bemutatása.

Utépitési anyagok és gépek kiállitása!

Felvilágositással szolgál
a Vajdaság tiszteletbeli képviselője:

Moser és Wertheim, Novisad

és

Balkangeschäftstelle des Leipziges Messamts Beograd, Čubrina ul. 8.

A

„SZABADSÁG" PENSIÓT

kibővitettem. Comfortos szobák, folyóvizzel ellátva és elsőrendü ellátással a t. közönség rendelkezésére állanak.

Bende Ignátzné

Budapest, V. Aulich utca 8.

310

A legerélyesebb VÉDELEM és leghatásosabb ORVOSSÁG torokfájás, nátha, meghülés, idült- és hevenybronchitis, influenza és asztma ellen az antiszeptikus

VALDA PASZTILLÁK

használata. — Egyetlen feltétel: Minden gyógyszertárban és drogériában határozottan csak igazi

VALDA PASZTILLÁT

kérjen, mely csupán a VALDA-

névvel ellátott dobozokban kapható

Az 1928. év nyerőkártyája a

KARTAG

361

Bogojević gyógyszerész urnak, Skoplje.

Hosszantartó betegségem alatt majdnem minden reumaellenl szert megpróbáltam, de kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy jobbat, mint az Ön RUSKI MELEM gyógyszere, nem találtam, mert ez az egyetlen szer a csontfájdalmak és reuma meggyógyitására. Nemcsak engem mentett meg a RUSKI MELEM, hanem azok is mind dicsérik, akik az én ajánlásomra használták ezt. Mi mindannyian elismerjük ennek a gyógyszernek kiválóságát, amely sok-sok fájdalomtól szabaditott meg bennünket: Dušan Glavački szállitó, Stojan Ćirić szállodatulajdooos Djordje Bošković százados, Kaljevka Jovana Stanojlovića tőkés, mindannyian piroti lakósok. A legmélyebb tisztelettel

DRAGUTIN KOSTIĆ
lakatos, Pirot

Igen tisztelt kedves gyógyszerész ur — leghálásabban köszönöm az 5 doboz gyógyszert, amit nekem küldött és kérem, hogy a nyilvánosság utján közölje a következőket: 14 éves Stanica leányom hirtelen megbetegedett, a kezeit fájlalta, megpróbáltunk minden gyógyszert, amiről csak hallottunk vagy ajánlottak, de egyik se használt. A baj már annyira elhatalmasodott, hogy a leányom sem öltözködni, sem vetkőzni nem tudott, a kezeit egyáltalán nem tudta mozgatni, mindent nekem meg a felségemnek kellett végezni. De amint az Ön RUSKI MELEM gyógyszerét kezdtük el használni, a kislány már az első tégely után jobban lett és ma már megint életerős, egészséges és jókedvü lányom van, aki szorgalmasan folytatja tanulmányait. Mindenesetre kérem azonban, hogy küldjön nekem alkalomadtán 12 doboz RUSKI MELEM-et, hogy szükség esetén kéznél legyen.

Kraljevo, 1923. március 26.

RISTA STAJIĆ
pékmester, Putnika ul 40.

Reuma

akár akut, akár krónikus, csuz, isiás, nyilalás, csontfájdalmak, fej- és állcsontfájdalmak a legsikeresebben gyógyithatók a RUSKI MELEM nevü szerrel, amit legjobban bizonyitanak az eddigi köszönőlevelek. Az eredeti doboz ára használati utasitással 25 dinár. Kapható minden gyógyszertárban és drogériában.

Postán szállitja:

BOGOJEVIĆ udvari gyógyszertára, SKOPLJE

---

2 évi hitel!

Minden rendszerü

Famegmunkáló-gép (szijmeghajtásra és szij nélkül is)

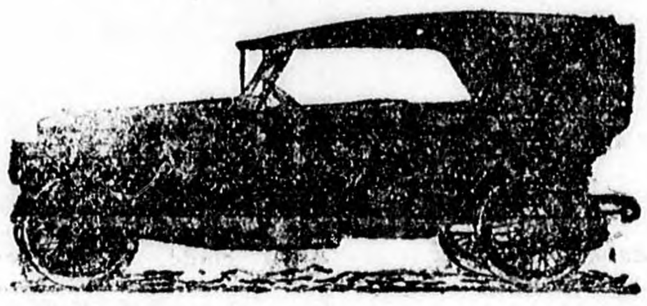
Keretfürészek

WELKER-WERKE
J. WACHSTEIN,
WIEN X./1., Laxenburger Strasse 12.

11846

Dijtalan képviselőlátogatás

Telefon: 25-86
Alapittatott: 1880-ban

Autó-karosseriák

autóbuszok, luxusautók és limousin-ok részére elsőrendü kivitelben, legolcsóbb árban. Karosszeriáinkat gőzölt és hajlitott fából gyártjuk. Saját kárpitos- és fényező-mühely. Fényezés a legujabb amerikai fényezőgépekkel: Valentine-, Valpaser- és Duco-módszer szerint. Többfajta kész autóbusz igen olcsó árban raktáron! Autómotorok javitása jótállás mellett. Saját autógarázsok

Első Jugoszláv Kocsi- és Karosszeria Gyár

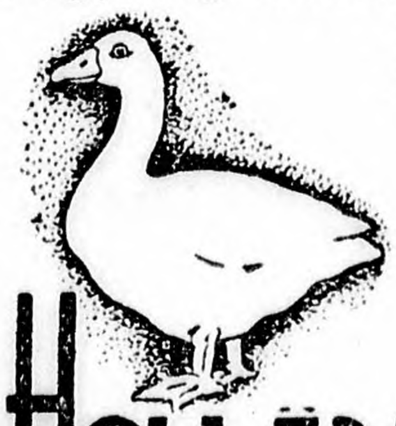
Reich Mátyás és Fia
Novisad (Liman)

12819

Akármilyen hideg idő,
Higienikusan tisztitott tollas ágyban nyári idő

Vegyileg tisztitott higienikus ágytollat és pelyhet

legjutányosabban szállit a Jugoszláviában egyedüli modernül felszerelt tollgyár

11845

HOLLÄNDER R.T.
SUBOTICA

Frankopanska ulica 1. — Telefon 4—44

Kérje I. számu árjegyzékünket!

Értesitem a t. vevőimet és az igen tisztelt hölgyközönséget, hogy

filc- és bársony-modelijeimet

áruraktáram tulzsufoltsága folytán **olyan olcsón árusitom,** amilyen árban **sehol sem vehet csak egyedül „Eszterkánál"** (a korzón)

Legnagyobb választék. Legkülönlegesebb modellek

Tekintse meg kirakataimat!

3427

9371

Butort

izléses és jó minőségben, méltányos árban, részletre is

Nagy Varjas Rókus

asztalos mesternél

VI. kör, Vukovićeva ul. 38 (Cirkoplac)

Ajánl saját gyártmányu prima szifónfejeket, szódavizgyártógépeket, sörpumpákat és minden e szakba vágó más cikket.

Szódavizgyártógépek javitása a törvényes előirások szerint, legolcsóbb árakon.

Cseh szifon- és kracherlis-üvegek állandóan raktáron.

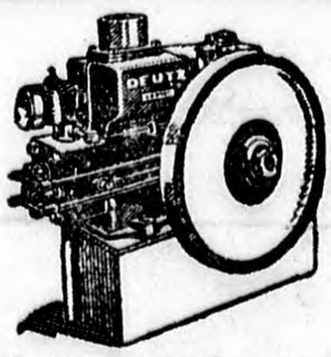
Nem képviselet, hanem saját, Jugoszláviának ebben a szakmában legnagyobb és legrégibb különlegességi gyára! — Mérsékelt árak! Szakszerü kivitel!

Kérjen árjegyzéket!

Erdős Henrik és Társa

Novisad
Telefon 23-35

Vel. Bečkerek
Telefon 41

2, 4 és 6 lóerős

Deutz petroleum-motorok

Dieselmotorok
Szivógázmotorok
Szivógáztelepek
FA és FAHULLADÉKOKNAK
szurokkiválasztás nélkül

DEUTZ-szivógázmotorok és fagáztelepek 50%-al olcsóbban dolgoznak ugyanolyan biztonsággal, mint a gőzgépek!

190

A tudományos és gyakorlati kisérletek alapján egyetlenegy pótszer sem érte el a

DISTOL-t

hatásában a mételykór ellen.

Ha valamely utánzat a felével olcsóbb is, mint a valódi **DISTOL,** a gyakorlatban akkor is sokkal drágább, mert a viszonylagos gyógyhatása kisebb.

Ne üljenek fel olcsóbb ajánlatoknak!

Kis kapszula juh részére **ДИСТОЛ** ciri[1] felirattal.

Nagy kapszula marha részére **DISTOL** latin felirattal.

DISTOL gyártása Marek tanár receptje szerint a zágrebi állatorvosi főiskola ellenőrzése mellett történik.

Olcsó, kinempróbált utánzatoktól és hamisitványoktól óvakodjunk!

Felvilágositást nyujt és ingyenes bélsárvizsgálatot végez

„KAŠTEL“
TVORNICA KEMIJSKO-FARMACEUTSKIH PROIZVODA D. D
KARLOVAC

Dijtalan Case traktortanfolyamok

Számos érdeklődő kivánságára **folyó hó 23.-án** a bánáti gazdák részére **vel.-bečkereki** fiókunknál és **folyó hó 30.-án** a bácskai és szerémségi gazdák részére **Novisadon**

dijtalan Case traktortanfolyamot

nyitunk meg. A résztvevőket a Case traktorok szerelésében, szerkezetében és kezelésében alaposan kioktatjuk.

Irásbeli vagy szóbeli jelentkezések intézendők:

RECORD IPARI és KERESKEDELMI R. T.-hoz

Novisad Temerinska 6 — **V.-Bečkerek** Vilsonov trg 3

285

240 dináros havi részletre

már kaphat elsőrendü keményfa hálószobát, hajlitott széket, konyhaberendezést, iróasztalt és minden más butort

BOTHE I EHRMANN D. D. ZAGREB LERAKATA
GUSTAV FISTER ml. SUBOTICA
VII. Fra Ješe trg 6 — Barátok temploma mellett

11871

Legjutányosabb árak!
Rendkivül kedvező fizetési feltételek!

SCHLICK-NICHOLSON-

féle legujabb rendszerü
acélkeretes cséplők, traktorok és gőzmagánjárók
főlerakata és vezérképviselete:

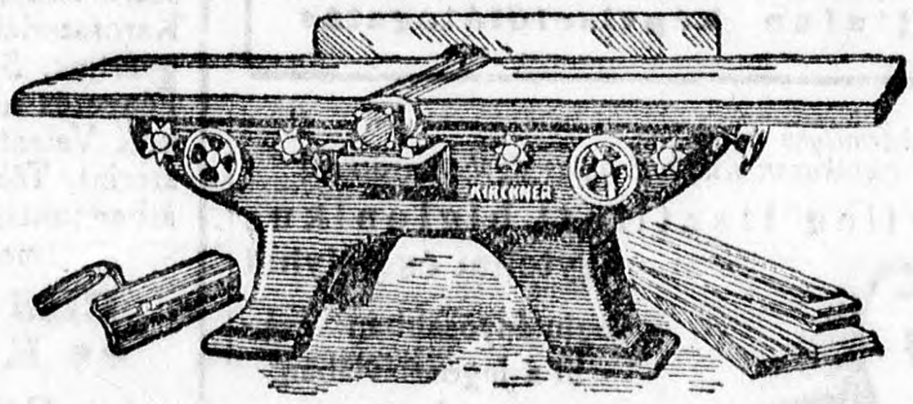
LOKOMOBIL

mezőgazdasági gépek képviselete és bizományi lerakata

SUBOTICA
Telefon 888 Daničićev (Palički) put 173.

KIRCHNER nagyteljesitményü gépei nélkülözhetetlenek

ugy fürész- mint asztalosüzemben, bognár- és butorgyárakban, valamint az összes famegmunkálásoknál!

12892

Legpontosabb munka, tökéletes eredmény, legnagyobb teljesitmény!

Beépitett elektromotorokat szijnélküli meghajtással
már 30 év óta gyártunk!

KIRCHNER & Co. AKT. GES.

Alapitva 1878 **LEIPZIG O. 28.** Alapitva 1878

Szállitottunk 50 év óta több mint 350.000 gépet

Fióküzlet és nagy géplerakat Jugoszlávia, Csehszlovákia, Magyarország és Románia részére

KIRCHNER ERNÖ és TÁRSA BUDAPEST
V., KOHÁRY-UT 4 — TELEFON: TERÉZ 226-85

Bővebb felvilágositást nyujt képviselőnk:

Jellinek József Subotica, Vilsonova ulica 33

Olcsó árak! Gyors kiszolgálás! Előnyös fizetési feltételek!

KÖNYV · FILM · RÁDIÓ

KÖNYVEK

Simán Erzsébet: Nyugtalanság

(Versek. Grill kiadás, Budapest)

Asszony-költők közös hibája: nem tudnak szabadulni attól a perverz gyönyörüségtől, hogy a müvészet cégére alatt közszemlére ne tegyék a saját bájaikat. A *poétesse*, önfeledt asszonyiságában eldalolja, hogy neki van a világon a legédesebb könyöke, legharapnivalóbb fülcimpája és a legbujább vádlija Középeurópában. (A versfaragó nőnek ez az előnye a jámbor polgári szüzekkel szemben, hogy a nyilvánosság elé viheti a testét-lelkét.) A vers itt tulajdonképen csak *kirakat*, közvetitő eszköz, akár az apróhirdetés. A legtöbb irónő képtelen tovább látni a térde kalácsánál. *Lesznai* Annának, a kitünő magyar költőnőnek ujabb versei a nemiségtől tulfütött, költőietlen gerjedelmek miatt élvezhetetlenek, nem is szólva *Erdős* Renéről, a magyar asszonyirodalom diadalmas nősténye'ről, az áporodott erotikáju »Nagy sikoly« és más népszerü regények szerzőjéről, aki már valóságos patalógikus tünetté izmosodott az irodalmi tevékenykedésben eltöltött hosszu évtizedek alatt. »Ciklusalban« egyetlen sor sem akad, amely az *anyaság* dicséretét, vagy a gyermek csudálatát zengné. Az egész — hogy precizen fejezzem ki magam — öncélu párzási düh. Hasonlóan félelmetes pennaforgató asszony *Mollináry* Gizella, *Ignotus* »felfedezettje«, aki szintén nem megvetendő eszközökkel furakodott be a *Nyugat* »reprezentativ« gárdájába. Jellemző a mai magyar *irodalmi viszonyokra!*...

A szuboticai származásu *Simán* Erzsébet versei csak részben mentesek ezektől a hibáktól. Ám nála enyhitő körülmény a tehetsége, mely ha nem is ragadja a fellegekbe, de megóvja a gixerektől, attól, hogy a disszonánsabb sikolyok egy felborzolt asszonyi sexualitás lihegésévé torzuljanak.

Birkózni fogok még veled erőm veszt-
[téig,
foggal és körömmel védem ki
szilaj kedvedet!
Ha kell, csellel és csókkal foglak
elveszejteni, mint Delila Sámsont!

Ebből a büvös, erotikus hálóból képtelen szabadulni:

Vigyázzon, aki a kikötőben jár,
hogy meg ne kapja a forró szerelem-
[betegséget.
Én már, piros hajnalt érve,
ráfutok a semmi, könnyü vizekre,
a titoktalan, sekély vizekre.

Egy fiatal nőstény a nagyváros rengetegében, ahol férficsapdák leselkednek rá minden sarkon:

Most elég!
Forró a szám, forró a szád
Feszülő ivem feszülő ijj...
Egyazon ütemre száguldoz körbe
kettőnk egy vágya. Egyet akar!
Bőröd selyem, bőröm selyem.
A te ized az én izem!
Hol vagy te és hol vagyok én —
[nincs határ!
Elsápadsz? Nem vártad így? Elég.
Megkaptam a csoddt!

Elértem a vágyak maximumát.

A roppant életből semmi más nem érdekli. A versek minden sorát átható illatu parfömként lengi be ez a burkolt, pihegő vágyakozás. Még a májusi szellőt is ugy rajzolja, akár egy vakmerő aszfaltbetyárt, aki a lányok szoknyája alá nyulkál:

Megpaskolja a selyemszoknyákat és
megpofozgatja a sarki lányok festék
[piros arcát.
Ó, ezt a parázna szelet ösmerem!

Szerelmes vágyakozásokat fuj a szi-
[vekbe
s párzásra kergeti odujukból az éj
madarait...
Leenged magáról minden ruhát
s mint bolond!
meztelen szalad az uccán!
Sugdos, csábit, suttog, kerit, szerel-
[mesit,
ágyba, bünbe, halálba hajszol a szél,
ami részegen járja éjszaka az uccát...

Hangulatos, lágy soral vannak, melyeknek a tehetség a vitorlájuk, egy hizelkedő asszony, néha dorombol, néha karmol, de nagyon szépen, melegen tud álmélkodni a föld két legcsudálatosabb teremtményén: az asszonyon és a férfin. Csupa izgató bátorság, néha angyalian bakfis, máskor tragikusan démoni, de a bubánat csak mókás póz nála, amit hamar a háta mögé hajit.

A könyv cimlapját *Gerő* Nusi rajzolta.

Tamás István

Kosztolányi Dezső: Meztelenül

(Versek. Athenaeum kiadás, Budapest)

Beérkezett magyar iró könyvéről *kritikát* mondani: hallatlan és szokatlan dolog! A magyar Parnasszus hétfejü sárkányai tabuk, akikhez őszinte tollal közeledni: szentségtörés. A pesti könyvbirálatok mind: baráti hátbaveregetés, talpcsiklandozás, vagy a kiadók fellengzős recenziói, amelyek szégyenteljesek és megalázók a vérbeli iró számára.

Kosztolányi Dezső, aki *Babits* és *Szomory* mellett legbravurosabb mestere a magyar szónak, nem szorul a vakonbódoló kritika mannáira. És ép ezért: ez az irás nem annyira »birálat« akar lenni a szó kritikus értelmében, mint inkább a Kosztolányi után következő generácjó véleménye és üzenete, azé a fiatalságé, amely a Kosztolányi versek csudálatában cseperedett és az ő csapásain indult, ha már le is tért erről a ködbevesző ösvényről.

*

A »Szegény kis gyermek panaszai« »A bus férfi panaszai« a »Négy fal között« a »Kenyér és bor« után azzal a várakozó áhitattal vettük kézbe ezt az uj verseskönyvet, amely feleletet remélt fel nem tett kérdésekre, amely varázslatot oldó jelszót várt és vezérletet.

A »Meztelenül«-ben azonban egy idegen Kosztolányival kerültünk négyszemközt. Ez a lelki pucérság nem a dacos erő izomfickándoztató meztelensége, hanem egy fáradt, habozó férfié, aki nem tud választani *igen* és *nem* között, aki mindent csak félig mer, rakétázik a szavakkal, ajkán réveteg mosollyal és ez a bizonytalan, bus mosoly a védjegye egyuttal egész költészetének.

*

Szabadversei káprázatosan széditő lírai riportázsok, pillanatfelvételek a villamoskalauzról, az uccáról, városokról, országokról csupa lüktető élet, frappáns tömondatok, olyan kihegyezett poénnel, akár egy tőr. Mintha Kosztolányi megunta volna a rimekkel és a lélekkel való aprólékos játékot és egy másik, könnyebb játékba fogott, hogy zsenijét csillogtassa. A nagyot, rendkivülit-mondás lendülete megcsap bennünket, ám nem érezzük a szivét, amikor a szegényekről ir, nem érzünk részvétet, amikor sajnálkozik. Egy siró gyermek hamarább hat meg bennünket, mint ezek a hüvös, hideg sorok, melyekből a jégvermek fagyos lehellete árad. És nem érezzük az isteni egyszerüséget, akkor amikor egyszerü akar lenni:

Legelők vannak erre.
Legelők.
Ispánházak, kalyibák.
Pálinkamérés.
Pajták, istállók.
És ujra legelők.

Aztán álmos, közönyös emberek.
Csirkék, tehenek, bivalyok.
Disznók.

Csak a fák szépek nappal,
mik mindenütt szépek.
Éjjel pedig a csillagok,
a világmindenség jelzőlámpái.

Aki itt szenved, mind föltelé vágyik,
lengeti karjait együtt a fákkal,
emeli arcát s nézi az eget,
fönn-fönn a Sziriuszt, az Aldebarant.

Micsoda élet, micsoda tény és
micsoda diszlet, micsoda szinház.
Mint egy operaház csilláros mennyezete.
Mily gazdag. Mily közeli s tébolyitóan
Mily párisi. [szép.

Kosztolányit olvasva akaratlanul is arra kell gondolnom: mi lenne, ha a költő egy napon otthagyna csapot-papot, szerkesztőséget, háztartást, kiadókat és minden előzetes hirlapi üdvrivalgás nélkül felkerekedne, ki a nagyvilágba és *azt irná le tényleg, amit érez és azt mondaná el, amit rendszerint elhallgat?*

Mark *Twain*, a csudálatos amerikai mindent kétféleképen irt meg: egyet az olvasók számára megalkuvón és hizelgőn, egyet pedig a fiókja részére, lázadó, gyilkos őszinteséggel. Ez az utóbbi volt Mark Twain igazi arca. A legnagyobb élő magyar költőnek ujságirással kell megkeresni a kenyerét, hogy *mellékfoglalkozásként regényeket és verseket* is irhasson. Talán ez is egyik oka annak, hogy a költő, aki rettenetes intuiclóval keresztüllát bezárt kapukon, korokon és idegen lelkek vakablakán, saját magát nem meri észrevenni, nem tudja megtalálni Kosztolányi Dezsőt az univerzumban és ha néha, egy magános percben mégis felbukkan a Szegény kis gyermek véres sziluettje, megfut előle, mint a gazdag nagybácsi a szegény rokon elől.

Szabadverseivel olyan területre tévedt, melyen, ha nem is idegenül, de semmiesetre sem érzi otthon magát. A virtuózitása itt is lélegzetelállitó, azonban *versnek*, szépségnek, mégse oly lenyügözőek, mint akár a *Mágia* felejthetetlen sorai és prózának sem oly klaszszikusak, mint az *Édes Anna* bármelyik másfél oldala.

A legeposzibb és az egész kötet legszuggesztivebb alkotása a »Tömeg«.

Ó mily vad lihegés. Mily ujulata a sok
történő élet akaratnak
s mily zenebona a nyár ünnepén. Lá-
batlan katona tönn a
[gyöpön szinte lógva az égben
cimbalmot üt, vattás, beteg cimbalom-
verővel,
mely halvány, jodoformszagu, kórházi
bánatot permetez szét,
megvallva egy dallban, ami neki
minden,
de a nép csak táncol és hahotáz izzadt
örömökkel.

Messze az alkonyi erdő mélyén szerelmes
cigaretta pontok égnek, pirosan s köz-
tük a lány, pipacskoszoruval
örjöngős haján s tépik szájáról a csó-
kot, mint korai, fanyar
[vadcseresznyét.
Lámpavilág gyal a nyári vendéglőkben,
melyek odaragasztott
tészkek gyanánt himbálóznak a szaka-
dékon és hegedü ri,
végtelenül bus, csimpolyaszó, bőlögő
dudával feleselve.
Itt letelepülnek falni az ezrek, az apák,
az anyák,
részegek és szerelmesek, csapzott haj-
jal, elszántan, mint valami
[táborozó hadsereg,
zsirt, vajat, cukrot, s kenyeret, sok ke-
nyeret és kortyolni a
[tejet, mintegy anyamellből.

Gara tarka-barka cimlapja kinosan nem illik a verskötethez és valósággal bizalmatlanságot kelt az olvasóban.

Tamás István.

A negyven éves „Innen Dekoration“

Az Innen-Dekoration-t Középeurópa izlés-iskolájának lehet tekinteni. Belőle tanulták meg müvészek, szakemberek és laikusok is a szép lakás kultuszát.

A Dr. Alexander Koch népszerü s grafikai müvészettel kiállitott folyóirata most megjelent januári füzetével, amely 75 ábrán mutatja be a korszerü lakásberendezést. A lakás, az otthon széppé tétele nemcsak pénzkérdés, sőt *csak* pénz nem is elég hozzá. Kell izlés is. Erre az izlésre tanit már 40 éve az Inner-Dekoration s nagy része van abban, hogy azok, akiknek módjuk van lakáshoz jutni s lakást berendezni, izlésesebben laknak ma, mint ahogy általában laktunk 40 év előtt.

A januári füzet ára 3 márka s megrendelhető a Minerva könyvosztályában.

Sárközi György: Váltott lélekkel

(Athenaeum kiadása, Budapest)

Attól, aki ma verskötettel lép a nyilvánosság elé, elvárjuk, hogy uj, az eddig hallottaknál érdekesebb, véresebb mondanivalói legyenek önmagáról és a korról, amelyben élünk. *Sárközi György* nem harsány hangu jós, nem harcos, nem lázadó, verseiből egy ihletes arc tükröződik felénk, szája körül a jólismert világfájdalmas grimásszal. A »Váltott lélekkel« csupa csendes panasz, zsötölődés a komisz Sorssal (nagy S-el) amely másnak nagyobb karéjjal szegett az örömből, mint Sárközi Györgynek. A lemaradt kispolgár kesergői ezek a dalok, a tipikusan *pesti költőé*, aki nem tud zöldágra vergődni, busulásnak adja a fejétés azzal vigasztalódik, hogy anyagi javak helyett nemes lélekkel és talentummal áldotta meg őt az ég. Se az ugynevezett költői gondolat, se a versek egymásra sorakozó képei nem tudják magukkal ragadni az olvasót. Nem mintha nem lenne eredeti, vagy egyéni. De ez az eredetiség *csak Sárközi György eredetisége*, halk és semmitmondó aranyos középut. Hiányzik belőle a hipnotikus erő, az »isteni szikra«, ami megadhatná azt a bizonyos végső lendületet, a mélységeket és magasságokat, amelyek felett — ég és föld között — hintázik velünk a *jó vers*.

Amikor — véletlenül — nincs saját magával elfoglalva, finom keresetlen sorokban fejezi ki magát. Néha költői szépségüek és talán ez a Sárközi György igazi arca, mint például a *kisvárosi fogadóban cimü vers:*

Az idegen ágy — melyben annyi sors
nyugodott el,
Egy, vagy két éjszakára, — ma tö-
[rödött testem alatt sir,
hogy ráhullok a kemény párnát meg-
[ölelve,
Számon a te neveddel.

Ó, hányan nyujtották végig fárodt
[tagjaikat e durva
paplan alatt, töprengve sovány kis
[üzleteken,
vagy távol
sodrottan azoktól kiket szerettek, két
[karjukra borulva.
Künn sötét telők borulnak idegen
[szendergő életekre,
üzletre, sóhajokra, részegségre, sze-
[relemre,
feketén csobog a messze patak
s az erdőn horkol a medve.

Régebbi irásai többet igértek ennél a kötetnél. A versek javarésze »csip-csipcsóka, vak varjucska«, az örök költői civakodás az elmulással, a szegénységgel, hideggel-meleggel-erdővel-mezővel-madárfüttyel-magánnyal.

(t. i.)

Dijnyertes munkák az 1928 évi könyvtermelésben

A francia Akadémia nagydija, Goncourt dij, A Nyugat-pályázat és a Pantheon 1927. évi Mikszáth Kálmán pályadijának nyertesei könyvalakban.

M. *Bedel* regénye: *Jerome 60°-nyira északon.* A francia Goncourt-dij ezidei nyertese. Egy francia ujságiró, aki megszokta a párisi aszfalt világát, rémülten menekül a norvég »erkölcstelenség« hazájából, ahol mások az erkölcsi felfogások, mint őnáluk. Enyhe szatirája ez »ahány ház, annyi szokás« felfogásnak.

Külföldön is ismertebb iró *J. Kessel*, a »*Véres puszta*« szerzője, aki a francia Akadémia nagydiját vitte el az idén. »*Rongyos hercegek*« cimü regénye kerül rövidesen könyvpiacra. Ebben a regényében a bolseviki uralom elől menekült orosz arisztokraták montmatrei életét rajzolja.

Dijnyertes regény ifj. *Lovászy Márton: Iris* cimü regénye is. A Nyugat tavalyi pályázatán tünt fel s bár nem felelt meg mindenben a pályázat feltételeinek (regényrészlet volt és nem novella), mégis meg kellett jutalmazni, annyira kivált a különben is elsőrangu anyagból. Témája kissé merész. A nő házasság előtti jogait hangoztatja. De Lovászy a legfinomabb, legmüvészibb eszközökkel *oldotta meg ezt a kérdést.* A teljes regény könyvalaku kiadási jogát szintén a Pantheon szerezte meg. Leszögezhető, hogy még a magyar nyelven megjelenő eredeti és forditott irodalom hatalmas tömegéből is kiválik ez a három dijnyertes munka.

Február hó folyamán kerül döntésre az 1927. évi Mikszáth Kálmán dij sorsa is. Ez a dij az első komoly irodalmi megmozdulását *jelenti* a *háboru utáni* ifjabb irógenerációnak. Tavaly *Andai Ernő: Soha ilyen tavaszt* cimü munkája került ki győztesen. Az idén hir szerint körülbelül 50 regény-kézirat került a birálóbizottság elé, amely a közeljövőben fogja nyilvánosságra hozni a pályázat eredményét.

AZ IRÓ IS EMBER

Tersánszky Józsi Jenő

...Damjanich-uccá negyvenhat közel a Ligethez, közel a szegénységhez, közel a gazdasághoz, s főkép: magosan, magosan, közel az Uristenhez, ki lakhat igy, ha nem magyar iró?

Nincs jópolgári módon felfeszitve a neve. (Minek az? Felfeszíti az élet amugy is a maga kiválasztottait!) Albérlet? — gondolom csodálkozva, s már csodálkozom azon, hogy csodálkoztam... Hát lehet-e más, mint albérlő Tersánszky Józsi Jenő, ez a bohémfiu, ez az örök kamasz, ez a szabadszáju, nagyszerű irótehetség, akinek annyira kell vigyáznia az ügyészségre, majdnem jobban, mint az ügyészségnek őrá...

— Hát maga az? — Hát maga az? — Kérdezzük egyszerre és szemünk tükrével szeretnők megfogni egymást kiváncsi, kicsit gyanakvó pillantással: »Mit fogsz kérdezni...?« »Mit fogsz válaszolni?«

Szörnyen komplikált dolog az interju az emberrel, akit csak mint irót ösmerünk... Le kell vetni szimpatiák sokrétü köntösét s hülvösen, csaknem számitóan figyelni az áldozatot.

A szobácskát tessék előbb elképzelni, ahová beléptem. Előbb egy fehér vaságy. Mellette egy mosdó. Mellette egy szekrény, mellette egy zölddel behuzott vasfotel, mellette az udvarra néző ablak. Mindez szorosan egymáshoz tolva, mert itt centiméterekre megy a dolog. Az ágyláb mellett egy vaskályha s a butorok előtt egy szalagnyi csik: közlekedési utvonal. Ahogy betessékel, mindenesetre suroljuk egymást, ő a fal mellett, én az ágy mellett.

»Ilyenkor üdvös a kevés mozgás s a nyugalmi helyzet.« — gondolom és lefülök az ágyra, ami ilyen esetben neutrális terület s különben is: könyvek hevernek rajta. Három Jack London kötet. Mind a hármat Tersánszky fordította.

— Ezt csinálja? — Kérdezem egyszerüen s közben nézem, erősen, hogy lássam, ki lehet ez a furcsa felmagasló figura, ezzel a frappánsan groteszk fejjel, ami lehetne egy madáré, de egy cirkuszi bohócé is; a százhetvenkilenc centiméter hosszu testével, ami mindössze ötvenhét kiló (s most jó sulyban vagyok! — mondja.) szikár, egyenes vállával s azzal a különös gumiszerüséggel, ami mögül kiérezni a brutális fizikai erőt s valami kecses, vadállati ügyességet. Ezzel a szögletes s mégis könnyen hajlitható testtel beállhatna akrobatának, zsonglőrnek, prima _ művésznek, de bányásznak is, aki naphosszat érceet fejt és bolondos, népi lakat fütyörész...

— Ezt is csinálom. Mindent csinálok. Fáradtra dolgozom magam s csak akkor fekszem le...

»Fáradtra dolgozza magát...« Szavai mind szélesedő karikákat vernek bennem. Viz vagyok, amibe követ dobtak. Ime: Tersánszky J. Jenő, aki tegnap jött ki a börtönből, leülvén azt a pár hetet, amit a Céda és a Szüzért kapott... Tersánszky Jenő...

Napilapok fettelt betüi most expresszionista szögekben villannak elém: ez az a Tersánszky J. Jenő, akit pár év előtt ugy huztak ki halálraváltan a Dunából. Nyomor!... Ez az a Tersánszky, akinek alig egy éve rendezett szerzői estjén a SZERZŐ álbajusszal és álszakállal feldiszitve nézte a »Vizbe fult csizmája« cimü aranyos paraszt-komédiáját, mert ezen detektivek keresték már akkor azért a Cédáért és azért a Szüzért... S ez az a Tersánszky, aki miatt ott álldogáltam még pár nap előtt is sorban a Markó-uccai hires kapualjban együtt a pesti jótársaság krémjével, nemcsak trókkal, de a pénzvilág csillagaival is! (Ne feledkezzünk meg Hatvanyiról!)

Ez az a Tersánszky, aki most nyilvánvaló izgalommal ül szemközt velem.. A helyzet olyan, mintha egy macska és egy madár méregetnék egymást... Kérdéseimre óvatos, meggondolt, darabos válaszokat kapok, végül is elnevetem magam!

— Tersánszky! A maga irásaiból csak ugy ömlik a szó! A maga irásainak csodája a legközvetlenebb élmények legkeresetlenebb elmondása! Tersánszky, maga élőszóban dadogni szokott?

— Dehogy is szokott — szól be most a feleség, az egészséges, erőteljes csinos asszony, akinek nagy ragyogó szeme bevilágit a szobába, mint egy reflektor. (Hogy eddig hol volt? Hogy hová fog ülni? Hogy általában mi van vele? Egy emelettel feljebb lakik, ugyanilyen piciny kamrácskában s igy igen jó pajtása a férjének.)

— Nehezen irok, becsületszavamra — mondja végre, hogy az irodalomra térünk, ahol otthon érzi magát. Tulságosan erős benem a realitás érzése, semmibe sem nyugszom belé, ha nem valószerű. Egyszóval: a lóditás nem kenyerem! S tudja mit szeretek nagyon? Elkopott, lejárt szavakat ujra veretezni... Hogy csinálom? Beszéltetek, mondjuk egy cinikus embert, az érzelmeiről. Először csak komédiából mond ilyet: »Milyen bájos vagy.« Mennyit ábrándoztam róla.« De feltörő érzése ugy aláfesti ezt a régen megfakult szót, hogy uj fényt kap... Ezt szeretem csinálni.

Rengeteget dolgoztam én már! S most egyszerre megcserélődnek a szerepek, ő kérdez: Mondja, tetszenek az irásaim? Nagyon. És maga nem csodálkozik azon, hogy mégis, mégis igy napirendre térnek fölötte? Hát nem különös ez? Hát mi kell akkor az iró világhiréhez, ha az sem elég, hogy jól ir?

— De hiszen magát nagyon szeretik. Népszerü.

— Népszerü? Igen. Csak ugy suba alatt. De én azt a vulgáris sikert, azt a kirakatsikert értem. Az miért jut másoknak? Ezen én annyit csodálkozom. Tiz éve folyton csodálkozom fölötte. Most már a fátumot szoktam okozni érte...

Oh, milyen öröknaiv, örök-ősi ez a fiu, mennyire roszul született belé a mi elamerikanizálódott huszadik századunkba! Hát való neki a *Ma*, amikor »A tavasz napja ütötte.« «A viszontlátásra drága.« »Kisérletek.« »Ifjuság.« »Kék gondviselés.« »A repülő család.« »Sámsonok.« »Két zöld ász.« »Kakuk Marci.« »Mike Pál emlékei.« »A havasi selyemfiu.« »Rossz szomszédok« — ezek az ékszerek a magyar irodalomban csak »suba alatt« ragyognak, nem fogadot harsonást, dobost, saxofonost, egy egész jazz-bandet ügynökökből és csacsenerekből, hogy hirét szertevigyék s oly messzi áll tőle felkapot íróink angyalian nagyképü attitüdje, hogy ilyen csodálatos termékenység, ilyen erő és lehetőség mellett is igy kell laknia, hónapos szobában.

Az Életrajzáról beszélünk aztán, ami most jön a Nyugatban. Óvatosan, nagyon óvatosan irom — mondja, de mit tegyek? (S egy nyikkanással, ami olyan, mintha tizenötéves gimnazista fiu a a pad alat elröhitnti magát, szól): Nem történtek velem csupa illedelmes dolgok s mit irjon ilyenkor egy verista iró... *De életrajzom harmadik harmadát, ezt elhatároztam, — az illemtan összes szabályai szerint irom meg.*

S most átfutunk egy-két témán... A börtön? Oh, semmi rossz... mint a tigrisekkel, olyan szépen bánnak az emberrel... sétáltatják, etetik, — — — (Markó-uca! Minden könnyü vétkes esténi imája, hajnali ébredése, egész napi álma, a humanitás, a megértés ritka virága ott a börtön fal ijesztően rideg burka mögött!) Őseim? Öregapám alighanem szökevény martalóc vagy kozák lehetett... Nagyanyám csángó cigányasszony... Másik nagyanyám steier német nő. Dédapám angol. Bányavezetőnek került a felvidékre... Én magam Nagybányáról, szénégetők, pakulárok, oláh cigányok, betörők diszes zagyvasága közül. (Hát most tesék őt jellemezni, ezt a furcsa keveréket!)) Körülbelül azt csinálnám szivesen, amit abbahagytam a háboruval... Nők? Ugy vagyok velük, hogy is mondjam? Ejh megirtam én azt a Csók-ban... (A Csóka! Micsoda szenzációs persziflázs!) Ismeri? (Hát hogyne!) No látja. Ma ugy vagyok a nőkkel, mint szent Ágoston... Mint az ördög... Ha megöregszik, beáll szerzetesnek... Nem mondom, szeretem a nőket... Most ahogy például magát nézem, mondja, hát nem sok ez magának? Szép... Tehetséges... Ahogy magát nézem, rabolni szeretném a nőt! Tudja, az őserdő volna valami nekem való. Ott biztosan falkavezető lennék. Ügyes, erős. (No végre! Csakhogy eljutottunk az irótól az emberig!) Most hirtelen, ajándékozó kedvvel: — Várjon, megrajzolom magának a karrikaturámat... S már ott ül piciny asztalkája előtt, a hosszu lábával, nagy kezével, ráncokba futó ábrázatával, ami Macchiavelliéhez hasonlit. Tersánszky Józsi Jenő, egyképpen jó a legjobbakkal, aki tiz éve csodálkozik azon, hogy miért nem vet széles hullámokat az, amit ir, pedig kortársa ő a szerencsésebb póznamászóknak, kortársa és nem kisebb érték.

Ebben a cikkben szerettem volna kivenni az embert az iróból s igy szólni: »Ecce Homo«, de Tersánszkyval ezt nem lehet. Ő benne egy az iró az emberrel, ő nem két darabból ragasztott figura, hanem egyféle anyagból öntött igazi müvészember: azt irja, amit megél és ugy látja azt, amit megélt, ahogyan csak iró szeme láthat. Rokona ő Dickensnek és Jack Londonnak, a derüseknek és a kalandosoknak, nincsen benne semmi póz, semmi hazugság.

Ám a közönség szereti a Kothurnust... Szereti az Olymposi, patnetikus Isteneket...

Tersánszky, az igazi, ösztönös müvész nem tanulta meg s nem is fogja megtanulni soha, hogy az iró életében mindig a megszépitő hazugságot keresi az olvasó... A bálványt, a Megközelithetetlent...

Nehéz annak, akiben annyi a természetes érték, hogy szükségtelen hozzá játszania még egy keveset...

Tersánszky ilyen s épen ezért még sokat fog csodálkozni...

Simán Erzsébet

Botrány nélkül nincs siker,

— mondja Karl Zuckmayer, a legünnepeltebb fiatal német drámairó

Berlin, december hó.

Külföldön még nem ismerik Zuckmayert és másfél évvel ezelőtt még Németországban sem ismerték. Addig mindössze egy verskötete és egy füzet novellája jelent meg, azonkivül három szindarabját adták elő berlini és vidéki szinházak. A negyedik darabjánál, aminek »Der fröhliche Weinberg« volt a cime, óriási botrány tört ki: az erköles smokkok a premieren tüntettek a szerző ellen és a darab betiltását követelték. Erre föl a darab csak Berlinben több mint kétszázötvenszer került szinre, már a harmadik szinház játssza, és Zuckmayer egyszerre befutott a legünnepeltebb német drámairónak. A darab tudniillik nem közönséges bulvárdráma, hanem irodalmi alkotás. Olyféle, mint Gárdonyi Gézának »A bor«-ja volt, rajnai dialektusban irt népszinmü.

— Egy becsületes darab, — mondja Zuckmayer nevetve — pedig filmre is megvették.

Karl Zuckmayer fiatal ember, harminc esztendős mult, beretváltképü, ugy néz ki, mint egy parkettáncos. Mulatságos és gondatlan fickó, akiről nehéz elhinni, hogy finom és elmélyült költeményeket szokott irni, legfeljebb egy jobb Dekobránák látszik. Amikor megkérdezem tőle, hogy mi volt első darabjának a cime, a legkomolyabb arcal feleli:

— Elfelejtettem:

— Ne tréfáljon.

— De, ha mondom. Szándékosan felejtettem el, *ugy megbukott, hogy még a címére se akarok többé emlékezni.* A Berliner Statstheater mutatta be és már a főpróbákon kezdtem gyanitani, hogy ebből nagy skandalum lesz. A premieren Noske akkori hadügyminiszter és Else Lasker-Schüller, a költönő ültek a páholyomban. A második felvonás közepén *Noske dühösen és köszönés nélkül elment.* Erre reménykedni kezdtem, hogy talán mégse olyan rossz a darab. Amikor azonban Lasker-Schüller asszony egy pralinét dugott a számba és vigasztalni kezdett, hogy fogok még jobbat is irni, már tudtam, hogy minden elveszett. A földszinten egy diák-kollegám, akkor tudniillik még egyetemi hallgató voltam, *a legborzalmasabb jeleneteknél vadul tapsolni kezdett.* Hangulatot akart csinálni a darab mellett. Persze lepisszegték. Mindamellett az előadás után megköszöntem neki az igyekeztét, mire kijelentette, hogy *ha mégegyszer az életben mégegyszer ilyen szemetet irok, nem áll többé velem szóba.* Meg is tartotta a szavát.

— Miért?

— Mert a második darabom csakugyan egy szemét volt.

— Ezt hol mutatták be?

— *Nem tudom.* Elfelejtettem. Mindenesetre két ilyen bukás után célszerübbnek láttam felhagyni egyetemi tanulmányaimmal és végleg a szinházhoz pártoltam. Elmentem Kielbe dramaturgnak. Az voltam egész addig, amig eszembe nem jutott Terentiusnak egyik komédiáját modernizálni. Sikerült is olyan tisztességtelenre átirnom, hogy a nyilvános főpróba után a szinügyi bizottság elcsapta az intendánst, a rendezőt és a dramaturgot. Az utóbbi én voltam. Egy krajcár nélkül *álltam*, elmentem egy barátom birtokára vendégnek. Ott irtam a Weinberget. Idáig mindig valami recept szerint dolgoztam, olyan darabot irtam, amilyen már beütött egyszer, most azonban nem gondoltam se szinpadra, se előadásra, csak a magam szórakozására irtam a dialógusokat. Amikor kész volt és előadásra elfogadták, egy percig se gondoltam arra, hogy sikerem lesz vele, legfeljebb, hogy szükebb hazámban, a Rajnavidéken fog majd tetszeni a tárgyánál fogva. De jött a botrány és *megtanultam, hogy botrány nélkül nincs siker.* És még valamit megtanultam, azt, hogy *irás közben nem szabad a siker esélyességekre gondolni.*

Arról kezd beszélni, hogy az uj irodalomban két *főirányt különböztet meg*, a »russzicizmust« és az »amerikanizmust.«

— Én mind kettőt elvetem, — mondja — egyiket se érzem közel magamhoz. Irodalmi müben nincs helye a tendenciának, mert ma már ez teljesen céltalan. A művészet alkalmatlan az igazi propagandára. A nagy tömegekre nem lehet művészettel hatni, különben is a lényeges változásokat gazdasági szükségszerüségnek idézik elő.

— Ön marxista?

— Igen, — feleli Zuckmayer — ha nem is orosz értelemben. Az optimista amerikanizmustól azonban egyenesen undorodom. Különben azt hiszem, hogy Amerika egyáltalán nem olyan »amerikai«, mint az itteni technika-imádó álamerikanizmus.

Fellengzősen kifejti, hogy a költőt a mindenségbe való beletartozása, a világáramlatok megérzése teszi, s a szinpadi irót a jellemábrázoló-képesség. Erről tizperces előadást tart, anélkül, hogy valami konkrétumot mondana; nem ő tehet róla, hanem a német nyelv, amitele van »Weltgefühl« és hasonló fogalmakkal, s egyenesen rácsábitja az embert, hogy szépen hangzó szavakat rakosgasson egymás mellé minden komoly értelem nélkül. Amikor aztán rajtakapja magát ezen, gyorsan arról kezd beszélni, hogy » Schinderhannes« cimü uj darabja is beütött.

— Ha eljut a századik előadáshoz — mondja nagyot fohászkodva — akkor veszek magamnak egy kiló rágógumit és egy kis trombitát.

s. k.

FILM

Antonia

Lil Damita uj filmje a Lifka moziban

Egy film, amelyben csak a színésznő fontos és amelyet a színésznő dominál végesvégig. Lil *Damita!* A sztar-kultusz és a »girl-kultura« szépség- és mezteleség-»müvészetében« egy filmszinésznő, aki ennek a mai — Greta Garbo mellett a legpompásabb reprezentánsa. Minden jól áll neki és mindent szabad ennek az eszményien szép modern nő-tipusnak, aki az »*Antónia*« cimü filmben az első jelenettől az utolsóig állandóan előttünk van és a büvész szédítő bravurjaival kápráztat el bennünket. Száz arca és ugyanannyi toalettje van ebben a filmben Lil Damitának, aki tökéletes testével, megigéző szépségével és tehetségével nagy sikerre viszi az egyébként nem tulságosan jelentékeny filmet.

Az »Antóniá«-nak semmi köze sincs Lengyel Menyhért szindarabjához, a meséje meglehetősen sablonos, de Lil Damita a cimszerepben mindenért kárpótol. Valami ellenállhatatlan gaminos kedvesség árad belőle, amikor nevet vagy sir, ölel vagy táncol, semmi mást nem látunk a filmen, csak őt, aki betölti az egész vásznat és egy szemrebbenésével, vagy mezitelen vállainak egyetlen rángásával mindent kifejez, a mi szenvedély, erotika és szerelem.

Ezen csodálatosan szép nőn kivül külön elismeréssel kell irni a film gyönyörü, tiszta felvételeiről, amelyekhez hasonló éles képeket már régen nem láttunk. Az »Antónia« egész bizonyosan nagy sikert fog aratni a Lifka-mozi jövő heti müsora.

(l. f.)

Német filmek — Amerikából

Napkelte — Biró Lajos Jannings-filmje — Magyarellenes-e „Az ellopott vőlegény"?

Berlin, december hó.

A legjobb német filmek ujabban Hollywoodban készülnek. Az amerikai filmproducerek belátták, hogy a Berlinből kiszipkázott német filmsztárok és rendezők, ha megíeszülnek, se tudnak — talán az egyetlen Lubitsot kivéve — amerikanizálódni és ennek a belátásnak az alapján semhogy rossz amerikai zsánerü filmeket csináljanak, inkább engedik őket saját izlésük szerint való jó német filmeket készíteni. A hollywoodi német filmkolónia — a magyarokat kőrójük kell számitani, legtöbbjük Berlinen keresztül jutott ki Amerikába — kétségtelenül egyre erősebb hatást gyakorol az amerikai film fejlődésére, hogy ez a hatás kedvező-e, ezt mindenki eszerint ítéli meg, hogy melyik sablont szereti jobban, az amerikaiak primitiv-naiv-epizódfestő-giceseit, vagy a németek szerelmilihegéses-zsebkendőtépő-áláldrámáit. Hogy az amerikai mozikőzönség izlését a német-stilus máris erősen befolyásolja, ezt legjobban az mutatja, hogy az utolsó hónapokban négy olyan filmet fejeztek be a hollywoodi studiokban, amelynek nincs *happy end*-je. Sajnos, hogy kölcsönhatásról nem lehet beszéni, a német publikum izlését az amerikai filmek egyáltalán nem tudják befolyásolni . . .

A berlini premier-mozikban most három német-amerikai film fut. A legjobb közülök a Jannings-dráma, cimét nem lehet találóan lefordítani magyarra, körülbelül: *A bus utja.* A darabot *Biró Lajos* irta és Viktor *Fleming* rendezte. Jannings egy nagyszakállu német bankpénztárost játszik benne, egy példás családapát, aki reggel, mielőtt hivatalba megy, megtornáztatja hat gyerekét és akinek legnagyobb élvezete az esti kuglipartija, meg az a hatalmas szivar amit lakásából elindulva a bank kapujáig csak félig tud elszivni. Akkor beleteszi egy külön erre a célra való tokba onnan veszi elő este, amikor hazamegy. Ezt a pedáns, becsületes, vidéki hivatalnokot, aki nászutja óta nem hagyta el a kisvárost, elküldi bankja egy részvénypakettel Chicago-ba, hogy adja azt ott a tőzsdén el. (*Bankemberek ezt naivnak fogják találni*, a közönségnek azonban mindegy.) August Schelling, ez a bankpénztáros neve, vonatra ül. Amikor jegyét átadja a kalauznak, a vele szemközt ülő uccai leány meglátja nála a részvényeket. Rögtön felhuzza a szoknyáját *térdig s 1910-ben — amikor az* játszódik — ilyesmivel még biztos sikert tudtak elérni a hölgyek. A bankpénztáros nincs fából és tüzet fog, mintha fából lenne. Megismerkedik a nővel, együtt ebédelnek és a leány kivánságára Chicagoban leberetváltatja legfőbb büszkeségét, husz éve ápolt szakállát. A zene a »Wo sind deine Haare, August, August?« refrénü Richard Fall-slágert játsza. Őnagysága ezután elviszi Schellinget stammgarijába leitatja és reggel a pénztáros egyedül ébred fel a szállodai szobában, még hü tárcája is elhagyta a részvénypakettekkel együtt. A szálló portásától megtudja, hogy melyik lebujba szokott járni a nő. Este ott megtalálja és ahelyett, hogy a rendőrséghez fordulna — (ebben az esetben tudniillik *visszakapná a részvényeket* és akkor mi lenne a darabból?) — megkéri a nőt hogy legyen szives, adja vissza az ellopott értékeket. Mire őnagysága gigolója fejbeüti egy székkel. Az ájult pénztárost előzékenyen kicipeli aztán a vasuti sinre, elszedi gyürüit, óráját, még a nevet is kitépi ruhájából, de Schelling ekkor magához tér és verekedni kezd az apaccsal, akit a nyomban elősiető gyorsvonat elgázol. A pénztáros el. A holttestnél talált irásokból a rendőrség azt következteti, hogy ő Schilling, (— természetes, hisz még a *ruhájából kitépett* monogramm is a *zsebében* volt) és családja is meggyászolja, *anélkül, hogy a holttestet valaki agnoszkálná*, vagy legalább is személyleirásból megállapitanák, hogy a szakállas, ötven éves Schilling *nem lehet azonos* a harminc esztendős, csupaszállu áldozattal. De mindegy. A pénztáros olvassa az ujságban hogy ő meghalt és ehhez tartja magát minthogy a lap azt is megemliti, hogy családjáról a bank gondoskodik. Koldus lesz. Eltelik tizenöt év. Az öreg Schilling kéreget az uccán, felszedi a földön talált bagót és *beteszi abba a tokba, amiben hajdan a félig elszitt havannákat tartotta.* (Ez gyönyörü! A darab limonádé, de Biró müvész s az ilyen epizódokból derül ki.) Aztán egy koncertterem előtt nagy plakátokat lát a saját nevével: a fia lép fel. Az öreg koldus bemegy a hangversenyre és sir, amikor fia ráadásnak eljátssza az ő kedvenc dalát. És karácsony napján hazautazik a kisvárosba, de nem leplezi le inkognitóját, hanem csak az ablakon keresztül osztozik gyermekei boldogságában. A rendőr le is csipi a saját háza kertjében gyanus ólálkodó öreg koldust, de kijön fia s anélkül, hogy felismerné a papát interveniál érdekében a hatóságnál, sőt egy bankjeggyel is megajándékozza. És az öreg koldus elballag a hóban . . .

Ugye, hogy gicces? De az *Ufa Pavillon am Nollendorfplatz* közönsége sir a meghatottságtól és nekem is el-elszorult a torkom, pedig folyton arra gondoltam közben, hogy milyen kulisszahasogatás! Jannings jó a darabban, de sokkal jobb szokott máskor lenni.

F. A. *Murnau*, a Faust-film rendezője az amerikai Fox-gyárnak csinált egy százpercentben német filmet csupa amerikai színésszel. A darabot *Napkelte* cimmel a Caligari szerzője, Carl *Meyer* irta Sudermann egyik novellájából. Faluu nyaral egy rossz leány és behálóz egy gazdag, fiatal parasztgazdát, hogy fotjsa a tóba a feleségét, adja el a birtokát és menjenek együtt a városba. A férfi rááll, elcsalja az asszonyt a tóra és — miután a közönség husz percig drukkol, hogy belöki, vagy nem löki be? — megkegyelmez az életéért könyörgő asszonynak. Erre föl halálosan beleszeret feleségébe, beruccanak a városba és egy görbe napot csapnak a vurstliban. Hazamenet a tavon persze a vihar felforditja a csónakot és csak a férfi uszik ki a partra. Az egész falu kivonul csónakokon az asszonyt keresni, de nem találják. A férj erre bánatában fojtogatni kezdi szeretőjét, akiért huszonnégy órával előbb még mindenre képes volt. Szerencsére egy halász mégis megtalálja és kihuzza az asszonyt a vizből, mire a férj is abbahagyja a fojtogatást és ettől kezdve családjának szentell életét.

Hibátlan rendezés, minden zsenialitás nélkül. Egypár ragyogó epizódfigura: egy fotografus és egy borbélysegéd, szabadon elővezetve a Meggendorferből.

Korda Sándor első amerikai filmje Billie *Dovics* számára készült. Amig Berlinben dolgozott Korda, egészen amerikai izo volt darabjainak a német filmekhez képest, viszont Amerikában tagadhatatlanul német, éppen csak nem rossz értelemben. Sokkal ötletesebb és könnyedebb, mint a németek, de — amikor amerikai szinészekkel és operatőrrel dolgozik — akkor látni, hogy beállitása és felfogása más, mint az amerikaiaké. Mondjuk, hogy magyar. Darabja, Az *ellopott mennyasszony*, amit állitólag valami amerikai nevü szerző irt, szintén magyar miliőben játszódik. A thurzófalvai suszter kivándorol Amerikába és tiz éves fiának a nyolc éves grófkisasszony cuppanó csókok közt megigéri, hogy örökké hü marad hozzá és ki fog utána menni Amerikába. Egy Thurzó komtessz meg is szokta szavát tartani és tiz év mulva csakugyan el is látogat hosszabb tartózkodásra amerikai rokonaihoz. Egész Amerika egy falu és persze a grófnő találkozik a suszter fiával. A régi szerelem változatlanul fenáll, amit, mint demokratikus érzelmü egyén, csak helyeselhetek. A rokonok azonban megsejtenek

valamit a dologból és a grófnőt hazaexpediálják Magyarországra. A fiu utánamegy, de a határon a csendőrök lecsípik és mint katonaszökevényt besorozzák három évre. Annak a Hartberg báró nevü közös huszárkapitánynak a puccerje lesz, akivel szerelmesét az öreg Thurzó grófi — a leány tudta nélkül — eljegyzi. A puccer és a kapitány összeverekednek, a tiszt le akarja a fiut tartóztattatni, de a grófkisasszony elrejti hálószobájában. Ott tölti az éjszakát, mert a kapitány az ajtó elé posztot állitott, ja, hogy menyasz-

Zilzer: Japán lány

szonya valahogy el ne küldhesse látogatóját. Hogy éjszaka mi történt, azt nem lehet tudni, mert a cenzura itt sokat kivágott a filmből. Reggel aztán a kapitány megtalálja kutyamosóját a grófnő szekrényében. Az amerikai-magyar fiu először leboxolja, de aztán kiegyezik vele. Hajlandó főbelövetni magát, ha a kapitány garantálja, hogy nem fog kitudódni, hogy az éjszakát együtt töltötte a grófnővel. A kapitány azonban még nagyobb sulyt helyez menyasszonya becsületére és megszökteti a puccert, csakhogy botrány ne legyen. A grófnő aztán tiz perccel az esküvő előtt utánaszökik szerelmesének és elutaznak vissza Amerikába.

A berlini sajtó erősen támadta Kordát, hogy *magyargyülölettel rendezte a darabot.* Tény, hogy a film *szokatlanul őszinte milliőtestése* a külföldi nézőben ilyen érzést kelthet. Aki nem ismeri a magyarországi viszonyokat még a közöshadsereges időből, az nem hiszi el például, hogy amikor a tisztikar egy kis vidéki városban bevonult a kávéházba éjjel mulatni, a civil vendégeknek el kellett hagyniok a lokált. Vagy, hogy a thurzófalvai állomásfönök gróf Thurzóval másként bánjon, mint egy közönséges halandóval. Vagy, hogy egy százados — függelemsértés megtorlása címén — rálőjjön a puccerjére, mert az dulakodni kezdett vele, amikor el akart tőle egy szerelmeslevelet venni. Az ilyen epizódokat Korda tagadhatatlanul kiélezte egy kissé és karrikaturába tulozta. *Huszár* Károly, a kövér Puffi például, aki az állomásfőnököt játssza, *pukkedlit csinál* a grófi előtt, a kávéházi vendégek arra a hirre, hogy jönnek a tisztek mulatni, *jónak látják elszaladni.* Viszont a kapitány tulságosan finoman bánik vetélytársával, a tisztiszolgával, az egész darabban egyszer se üti pofon.

A darab nem hizeleg a magyar arisztokráciának és a huszártiszteknek, de messze van attól, hogy — mint a *B. Z. am Mittag* tette — össze lehessen hasonlitani a német Eric *Stroheim* németellenes propagandafilmjeivel. Többek közt azért sem lehet összehasonlitani, mert Korda tud rendezni.

—*d. t.*—

Nagy filmszámok

Hat hónapig tartottak a »Halál légió« Percival Christopher »Kék csillag« cimü regénye után készült filmjének felvételei. Három hónapot kellett a rendezőnek, operatőrnek, szinészeknek és munkásoknak Arizona napégette sivatagában tölteniök, amely 30 mérföldnyire van minden civilizációtól. 2000 embert, közöttük 200 ácsot, kellett a kietlen pusztaságban elhelyezni. 1800 marhára volt szükség az emberek ellátására, melyeket az expedicionak magával kellett vinne. 15 órán keresztül szakadatlanul kellett dolgoznia egy furógépnek, hogy a homoksivatagban vizet lehessen előtermenteni. 30 méter mélységben találták meg az első cizcsapot. Naponta meg kellett ismételni a furási kisérleteket és 50 méter mélységig befurtak a földbe, hogy bőségesen találjanak vizet. 50.000 gallon, azaz 227.150 liter vizet szivattyuztak naponta a mélységből óriási tankokba, de mindennek dacára ezt a vizet csak fürdésre és az állatok itatására lehetett használni, mig az ivóvizet teherautók és öszvérek hoztak Yujából, mely város a felvételek helyéhez legközelebb esett, habár ez a város is 30 mértföldnyi távolságban volt. A teherautók számára deszkautakat kellett a sivatagon keresztül készitenl, mivel a nehéz kocsikk különben elsülyedtek volna a homokban. Az apró sátrak százait, melyek az expedició tagjainak lakhelyül szolgáltak, kellett felépiteni, mig a konyha, ebédlő és garderobe számára néhány külön sátrat kellett felállitani.

Ha ezekből a számokból kalkulálunk, egy anélkül, hogy a sztárok és a rendezők gázsiját számitásba vennők, megkapjuk a horribilis összeget, amibe a Halál légió készitése kerül. A filmet legközelebb a Lifka-mozi hozza szinre.

A hét rádiómüsora

Vasárap, január 15.

WIEN (517.2. 577): 11: Szimfónikus koncert. 18.35: Kamarazene. 20.05: Mária Magdolna szinmü, irta: Friedrich Hebbel.

ZAGREB (310): 17: Koncert. 20.35: Szimfónikus koncert. 22: Táncezene.

MILANO (315.8. 549): 17: Koncert. 21: Opera, *Mannon* (G. Massenet).

KÖNIGSBERG-DANZIG (329.7 272.7): 20: Drei mäderlhaus. Schubert operette.

PÁRIS (340.9): 21: Koncert.

PRÁGA: (348.9): 10: Matiné. 18: Ária koncert. 19.30: Koncert (Smetana-Saal). 22.20: Táncezene.

LEIPZIG, DREZDA: (365.8. 275.2): 16.30: Gioconda (D'Annunzió). 20.15: Fatinica, opera (F. Suppe).

STUTTGART, FREIBURG (379.7. 577): 20.30: Szimfónikus koncert.

HAMBURG (394.7)

KATOVIC, (422): 20.30: Koncert. 22.30 Táncezene.

FRANKFURT, CASSEL (428.60: 272.7): 20.30: Szimfónikus koncert.

BRNO (441.20): 11: Matiné. 18: Német koncert. 19.30: Prágai közvetités.

LANGENBERG (468.8): 13: Koncert (Trio). 20: Szinház.

BERLIN (483.9): 11.30: Matiné. 16.30: Koncert. 20.30: Kabaré.

MÜNCHEN (535.7): 20: Szimfónikus koncert.

BUDAPEST (557.5): 10: Mise. 12.35: Kamarazene. 19.15: Kornevillei harangok (operett). 22.15: Cigányzene.

VARSAVA 20.30: Szimfónikus koncert.

Hétfő, január 16.

WIEN (517.2): 19: *Cavalleria rusticana* (opera: Mascagn). *Djamileh* (opera: Bizet).

ZAGREB (310): 17: Koncert. 20.35: Operett áriák.

MILANO (549): 21: Koncert.

BRESSLAU, GLEIWITZ (322.6. 250): 21.10: Énekkari hangverseny.

PRÁGA (348.9): 20.10: Kabaré 21.30: Tanburica koncert.

STUTTGART, FREIBURG (379.7. 577): 22.30: Jazz koncert (Jack Hilton London).

HAMBURG (394.7): 20 és 21.10: Koncert.

BRNO (441.2): 12.15: Koncert. 20: Gebrochen (dráma: A. Kalvoda).

RÓMA (450): 20.45: Koncert

LANGENBERG (468.8): 18: Kamarazene. 20.15: Koncert.

BERLIN (483.6): Koncert (trio). 20.10: Énekkar. 22.30: Marek-Weber-koncert

MÜNCHEN (535.7): 19.30: Evangelimann, opera W. Kienzel.

BUDAPEST (557.5): 17.30: Tánczene. 21: Koncert. 23: Cigányzene.

Kedd, január 17.

WIEN (517.20): 16.15: Délutáni koncert. 20.25: Szimfónikus koncert.

ZAGREB (310): 17.20: Délutáni koncert. 19: Dr. Rudolf Hrvat előadása.

MILANÓ (315.8): 20.50: Koncert.

BRESSLAU (322.6): 20.10: Szimfónikus koncert.

KÖNIGSBERG, DANZIG (329.7, 272.7): 16.30: Koncert. 20.05: Kabaré (Senff-Georgi).

PRÁGA (348.9): 12.05: Koncert. 20: Brnoi átvitel.

LEIPZIG, DREZDEN. 20.15: »Humor im Lied« — Koncert. 22.45: Tánc zene.

FRAKFURT a/M., (428:6): 16.30: Koncert. 21.15: Koncert. (Händel, Glück, Bach).

BRNO, (441.20): 19: Szlovák dalok. 20: Szimfonikus koncert.

ROMA, (450): 20.45: Koncert.

LANGENBERG, (468.8): 19.30: Die Königskinder. (Opera: E. Humperdinek).

BERLIN, (483.9.): 20: és 21: Koncert.

MÜNCHEN, (535.7.): 16: Koncert, 20: Koncert.

BUDAPEST, (557.5.): 17: Kamarazene. 20: Tarnay E. est. (Relle Gabi).

Szerda január 18.

WIEN, (517.2.): 16.50: Koncert. 20.30: »Dis Spieler« (Komedia: N. Gogol).

ZAGREB, (310.): 17.30: Tea koncert. 20.35: Kamarazene.

MILANO, (549.): 21: Operett.

BRESSLAU, (322.6.): 13.45): Koncert. 20.20: Modern dalest (Koncert)

KÖNIGSBERG, DANZIG, (329.7, 272.7): 16.30: Koncert. 20.05: J. Hoffmann est (Koncert).

PRAGA, (348.9.): 16.30: Koncert. 20: Kabaré-tánc zene.

STUTTGART—FREIBURG, (379.7, 577.): 20.20: Die Schöne Helena. (Operette: Offenbach).

HAMBURG, (394.7.): 20: Zongora koncert).

FRANKFURT a/M. 19.30.): Átvitel Berlinből: Die Schöne Helena.

BRNO, (441.20.): 12.15: Koncert. 19: Koncert. 19.30: Grand Hotel Nevada (Komédia: Franz Langer).

ROMA, (450): 20.45: Koncert. (Olaszzene.):

LANGENBERG, (468.8.): 16: Zongora Koncert. 20.20: Szimfonikus koncert.

BERLIN, (483.9): 17: Koncert. 20.15: Die Schöne Helena. (Operette: J. Offenbach.)

MÜNCHEN, (535.7.): 16: Koncert. 21.15.: Szimfonikus koncert. 22.30: Tánc zene.

BUDAPEST (557.5) 16: Gyermekmesék. 17.30: Koncert. 19: Operaátvitel. 22.30: Cigányzene.

Csütörtök, január 19.

WIEN (517.2) 16: Koncert. 20.05: Zenekari hangverseny.

ZAGREB (310) 17: Koncert. 19.30: Átvitel Prágából.

BRESLAU—GLEIWITZ (322.6. 250): 13.45. Koncert. 20.10: Die Räuber (F. Schiller drámája). 22.15: Táncezene.

KÖNIGSBERG—DANZIG (329.7 272.7) 16.30: Koncert 20: Iphigenia auf Tauris. (Opera. W. Glück.)

PRÁGA (348.9) 12.05: Koncert. 20.10: Operett est.

LEIPZIG—DRESDEN (365.8. 275.2) 16.30: Koncert. 20.15: Szimfónikus koncert.

STUTTGART—FREIBURG (379.7. 577) 20: Ada Sari-koncert. 22.30: Táncezene.

HAMBURG (394.7) 12.30: Koncert. 20: Koncert. (Jose Eibenschütz.) 22.30: Táncezene.

FRANKFURT a/M. (428.6) 16.30: Koncert. 20. Átvitel Stuttgartból. Szimfónikus koncert.

BRNO (441.20) 12.15: Koncert. 20: Operett-est.

RÓMA (450) 20.40: Koncert.

LANGENBERG (468.8) 18: Chopin-koncert. 20.15: »Schinderhannes« (Vigjáték. K. Zukmayer.)

BERLIN (483.9) 17.00: Koncert. 19.30: »Die Macht des Schicksals.« (Opera. G. Verdi.)

MÜNCHEN (535.7) 12.35: Koncert. 21.15: Kamarazene.

BUDAPEST (557.5) 17: Cigányzene. 19.45: »Abbe Constantin.« (Halevy.)

Péntek, január 20.

WIEN (517.2) 16.15: Koncert. 19.30: »Die Schwarze Domino.« Operaátvitel.

ZAGREB (310) 17: Koncert. 20.30: Kamarazene.

BRESLAU (322.6) 16.30. Koncert. 20: Karl Zander-est.

KÖNIGSBERG—DANZIG (329.7, 272.7) 16.30: Koncert. 21.05: Vonósnégyes-koncert.

PRÁGA (348.9) 16.30: Koncert. 19.15: Koncert. 20.10: Koncert. 21.40: Zongora-koncert.

LEIPZIG—DRESDEN (365.8. 275.2) 16.30: Koncert. 20.15: Koncert.

STUTTGART—FREIBURG (397.7, 577) 20.15: Frankfurti átvitel: »Die Fremde Frau.« (Szindarab. W. A. Brisson.)

HAMBURG (394.7) 12.30: Koncert. 20: »Die ruge Hoff.« (Komédia. F. Stavenhagen.)

FRANKFURT a/M. (428.60) 13: Koncert. 20.15: »Die Fremde Frau.« (Komédia. A. Brisson.)

BRNO (441.2) 12.15: Koncert. 20: »Der Kuss.« (Opera. B. Smetana.)

RÓMA (450) 20.45: Koncert.

LANGENBERG (468.8) 18: Koncert. 20.15: Kabaré.

BERLIN (480.9.): 17: Tea-koncert. 20.30: Szimfónikus koncert.

MÜNCHEN (535.7) 16: Koncert. 20: »Die Faschingsfee.« (Operette. E. Kálmán.)

BUDAPEST (557.5) 17: Kamarazene. 19: Radioamateurposta. 20.30: Szimfónikus koncert. 22.30: Cigányznee.

Szombat, január 21.

WIEN (517.2) 16.15: Délutáni koncert 18: Kamarazene. 20.30: »Frühling.« (Operett.)

ZAGREB (310) 17.30: Tea-koncert. 19.30: Operaátvitel Ljubljanából.

MILÁNÓ (549) 20.50: Koncert.

BRESLAU—GLEIWITZ (322.6, 250) 12.15: Koncert. 20.10: Hegedü-koncert. (Licco-Amar.) 21.10: Kabaré.

KÖNIGSBERG—DANZIG (329.7, 272.7) 16.30: Koncert. 20.05: Előadó est.

PRÁGA (348.9) 17: Koncert. 20.15: »Aida.« (Verdi operája.)

LEIPZIG—DRESDEN (365.8, 275.3) 16.30: Koncert. 20.15: Katonazenekar. 22.15: Kabaré.

A vezető
RÁDIÓ-
lámpa
Kremenczky
Minden cé'nak legjobban megfelelő tipus!
Kapható minden rádió-üz'etben. Főlerakat:
KONRATH D. D Subotica

STUTTGART—FREIBURG (379.7, 577) 20.15: Wagner-est. 22.30: Koncert.

HAMBURG (394.7) 17: Koncert. 20: Koncert.

FRANKFURT a/M. (428.6) 16.30: Koncert. 20.30: Berlini átvitel. »Im varieté.«

BRNO (441.2) 18.10: Német koncert. 20.40: Grieg-est.

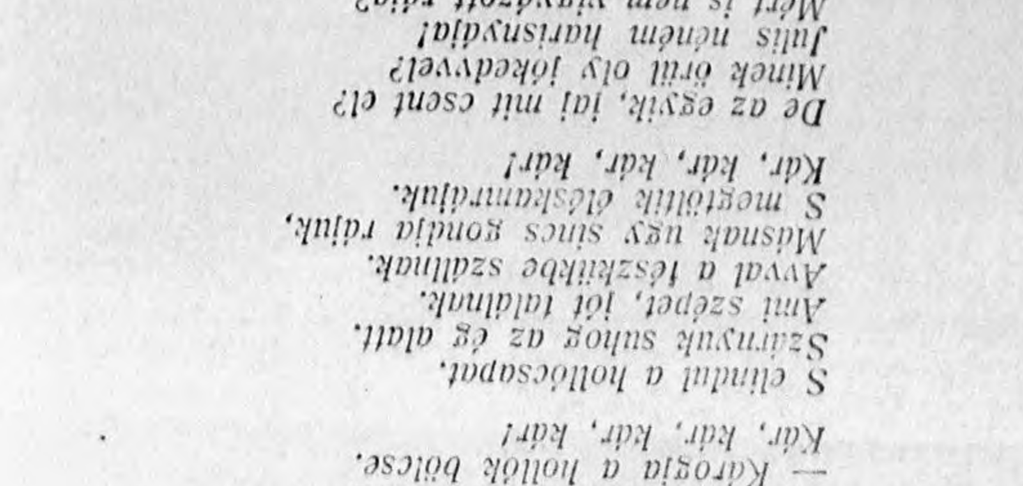
RÓMA (450) 20.40: Wagner-est.

LANGENBERG (468.8) 18: Koncert. 19.45: Vig-est. Táncezene.

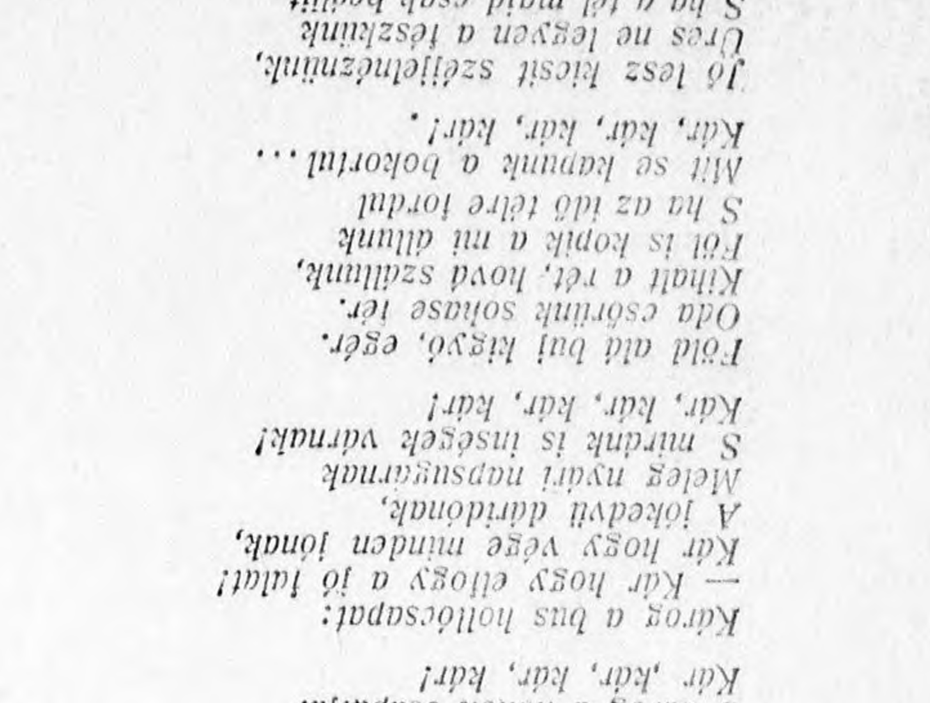
BERLIN (483.9) 17: Koncert. 21: Kunterbunt. 22.30: Táncezene.

MÜNCHEN (535.7) 16: Koncert. 19.30: Koncert. 21: Müncheni kabaré. 22.20: Táncezene.

BUDAPEST (557.5) 11: Gramofon. 17: Magyar nóta délután. 19: Operaházi átvitel. 22.30: Táncezene a Britanniából

Kukkants ide, Ferke!

— Egyedem-begyedem,
A zuzád megegyem!
Kukkants ide, Ferke!
... Rózsabokron ringó,
Illanó pillangó
Visz el aranykertbe ...
... Hip-hop! ...
Ott vagyunk már ...
Zeng az aranymadár,
Tilinkója csattog ...

... Aranyszőrü mókus
Rengő aranyágról
Aranydiót kapkod ...
... Jobbra nézz! Balra nézz!
Csöppem-pöttyem vitéz!
Nézd: mi csillog ottan?
... Buksi fejed kapd el!
Bocskorod is hagyd el! ...
... Egy lyukas mogyoró
Jaj, orrodra pottyan! ...

Béla diák

Holló a fán

Gesztenyéta lombja alatt
Károg a bus holdcsapat.
Egyik mondja: Kár, kár, kár, kár!
Másik: Elmúlik a nyár!
A többi is ezt siratja
S károg a holló csapatja.
Kár ,kár, kár, kár!

Károg a bus holdcsapat:
— Kár hogy elfogy a jó falat!
Kár hogy vége múlnak jónak,
A jókedvü dáridónak,
Mámnak úgy sincs gondja ráluk,
S mégtöltik éjszámrádluk.
Kár, kár, kár, kár!

De az egyik, jaj mit csent el?
Mintek örült oly jókedvvel?
Jutis nőnem hárisnyáját
Mért is nem vigyázott rája?
Csemegének a tészkébe
Ásványtrtan azt rejté be.
Kár, kár, kár, kár! **Vig Fiúcás**

KURTA MÁRCI

Volt egyszer, hol nem volt, még sem tudom mondani, hogy hol volt, de azért mégis volt egy szegény asszony. Ennek a szegény asszonynak volt egy kis gyermeke. Nyolc éves korában is akkora volt, mintha nem volna több hátom esztendősnél. De azért okos, ügyes gyermek volt. Úgy hívták: Kurta Márci. Amikor a szegény asszonynak ez a kis gyermeke megnőtt, azt mondotta az édes anyjának:

— Édes anyám, nem lopom tovább itthon a napot, elmegyek szolgálni.

— Jól van, fiam, — mondotta az édes anyja — az Isten vezéreljen.

Ezzel elindult Kurta Márci szolgálni. Ment! De furcsállottak mindenütt. Mind csak azt kérdezték, ahol látták: »Hát édes anyád hol van, fiam?« Azt gondolták, hogy ilyédett Amikor megmondotta, hogy szolgálatba akarna állani mindenütt kikacagták. Megmondották neki:

— Fredi ódább, fiacskám, mert nincs libánk őrizni való, s ha volna sem bíznók reád.

Elkeseredett nagyon Kurta Márci, de azért nem hagyott fel a szádékával, ment tovább.

Elég sokáig kellett mennie, mert addig nem fogadta meg senki, amig a bútk országába nem ért. Ott azián már az első háznál felfogadták.

Marcinak elég jó dolga volt, mert csak azt dolgozott, amit akart, nem szólott neki sem a gazda, sem az asszony, inert bútk voltak; nem tudták mi a kötelessége a cselédnek.

Volt a háznál egy nagy leány is, az naphosszat ült bennt a szobában, nem dolgozott semmit.

Ez a leány egyszer csak elkezdett keservesen sirni. Megijedt az anyja s kérdezte tőle:

— Mi bajod van, édes lányom?

— Jaj, — mondotta a leány — nagy bajom van nekem, édes anyám.

— Úgyan, mondd meg, mi a te nagy bajod?

— Jaj, jaj! Látja azt a nagy darab kősót ott a kemence tetején?

— Látom.

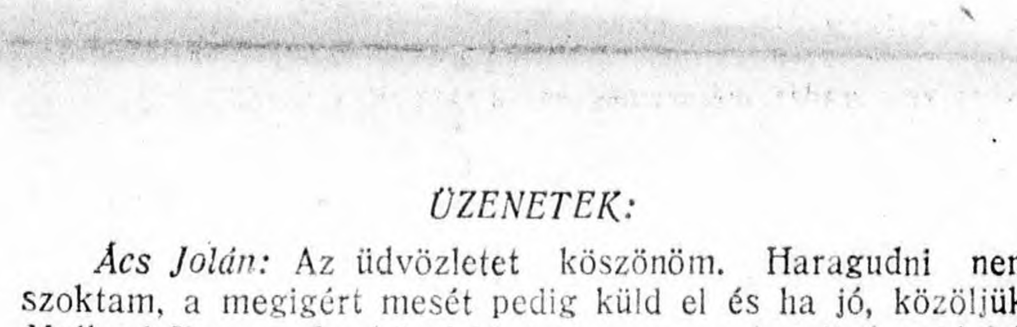
— No, az az én nagy bajom és bánatom.

— De hiszen, az nem bánt téged.

— Bár bántana inkább engemet.

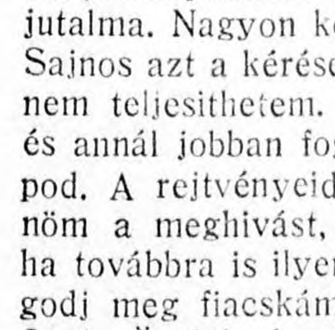
ÜZENETEK:

Ács Jolán: Az üdvözletet köszönöm. Haragudni nem szoktam, a megigért mesét pedig küld el és ha jó, közöljük. *Majlend Ferenc:* Legközelebb te is nyersz. A rejtvényeid felhasználom. Meg vagy elégedve a válasszal? *Jakabfalvy Géza:* Köszönöm az érdeklődésed. Remélem te is jól eltöltötted az ünnepeket. *Flachbart Anni:* Először is gratulálok a jó bizonyitványodhoz. Ugy is kell. A szorgalomnak meg van a jutalma. Nagyon köszönöm jókivánságaid és viszont kivánom. Sajnos azt a kérésed, hogy a Habostorta kétszer jelenjen meg, nem teljesithetem. Elégedj meg avval az eggyel, amit kapsz és annál jobban fogsz örülni neki, ha vasárnaponként megkapod. A rejtvényeid majd felhasználjuk. *Berky Ilyke:* Köszönöm a meghivást, majd egyszer meg is látogatlak, feltéve, ha továbbra is ilyen jó kisleány lennél. *Lőrinczy József:* Nyugodj meg fiacskám, a verseid majd megjelennek. *Szoboszlai Laci:* Örülök, hogy te is a Habostorta táborába szegődtél. Üdvözöllek!

ár
ár *Vas Irma* gá
ár ba

Beküldte: *Flachbart Anci.*

Mágikus kocka

d, o, o, b, b, b, r, a, a,

1. Hangszer 2. Időmérő 3. Főzelék

Beküldte: *Mejandzsics Manci.*

— Nem bánt az senkit és semmit.
— Jaj, jaj! Dehogy nem bánt.
— Kit és mit bánt?

Gondolja el, édes anyám, hogy ha én férjhez megyek, s ad nekem az Isten gyermeket. Majd leteszem a kemence padkájára. Az a nagydarab kősó ráesik a gyermekre s agyonüti.

— Bizony igazad van, édes lányom. Erre el kezdett sirni ő is. Bement a nagy sirásra a gazda. Kérdezte, hogy mi a bajuk. Elmondották neki is. Erre aztán a gazda is hozzáfogott a siráshoz. De olyan keserves sirásba kezdettek, hogy még a pogány is megsajnálta volna.

A nagy sirásra már Marci is benézett, hogy mi van ott. Ha nem hallotta volna mind a három hangját, azt hitte volna, hogy valamelyik meghalt. Nem látott semmi különöset benn, hát csak megkérdezte, hogy mi nagy baj van. Elmondotta neki a gazda. Erre pedig Marci elkezdett kacagni s azt mondotta:

— Még várhatnak a sirással egy kicsit. Várják meg, amig a leány férjhez megy, s azután azt, hogy az Isten a leányt áldja meg gyermekkel. De még akkor is, ha a gyermeket a kemence padkájára akarják tenni, előbb vegyék le a sódarabot onnan.

Lett erre öröm. Mind össze-vissza ölelgették Kurta Marcit, hogy milyen okos és jó ember. A gazda mindjárt neki igérte a leányát feleségül. De Marci azt mondotta, hogy még nem akar megházasodni.

Felmondott másnap, s elment. A szolgálatért nem kért semmi egyebet, csak egy fürészt, egy fejszét, s egy macskát.

Amint ment egy erdőn keresztül, látta, hogy ott van egy csomó ember. Egy nagy gerendának az egyik végére is ráfogtak nyolc ökröt, a másik végére is ugyanannyit s huzatták ugy a marhákat, hogy szinte megszakadtak belé. Azt kérdezte tőlük Kurta Marci:

— Ugyan, mit csinálnak itt?

— Mi bizony, kis fiam, — szólt az egyik ember — nyujtjuk ezt a gerendát, hogy legyen olyan hosszu, mint a leghosszabb, mert házat épitettünk, s oda egyforma hosszu gerendák kellenek.

Azt mondotta Marci:

— Szóljon a többi embereknek, hogy ne kinozzák a marhákat. Segitek én a bajon.

Erre meg is szünt a nagy cságatás. Mind odanéztek Marci s kötőskötűl virágcifrázatok. A tükrön meg két kard kereszthen a bettik alatt.

Miklós bácsi maga is nagyot bámult, hogy ezt megjátta.

— Micsoda ügyes ügyvédecskétis munkálja ez? — kérdezte.

— Nagyapó csinálta — felelték a gyerekek.
— Te csináltad?
— Én — felelte nagyapó.
— De hiszen ez borzasztó fáradtságos lehetett.
— Nem igen.
— Aztán azt le se lehet venni többé.
— Dehogy nem — felelte nagyapó.

Azzal elővette a zsebkendőjét és a két kardot letörülte a tükörről.

— Hát nem köszörülés?
— Persze, hogy nem, egy darabka glicerin-szappannal rajzoltam valamennyit.

Erre az elbeszélésre a körülállók fenyegető magatartást kezdtek tanusitani és többen kiáltozták:

— Meg kell a gazembereket lincselni! Meg kell ölni őket! Meg kell boszulni a szegény farmert!

Henry Black csittitotta a lármázókat:

— Nyugodjanak meg az urak. Azért visszük a rablókat a városba, hogy ott megkapják méltó büntetésüket. Biztosithatok mindenkit, hogy ez a büntetés szigoru lesz. Önök azonban nem itélkezhetnek felettük, mert önök nem birróság. Figyelmeztetem önöket, hogy a lincselést a törvény nem engedi meg. A birróság nem csak a gazembereket bünteti, hanem azokat is, akik a gazembereket meglincselik. Gondolják meg, hogy ha önök most ezeket megölik, akkor a birróság nem hallgathatja ki őket és lehetséges, hogy igy több büneset örökre kideritetlen marad.

A tömeg erre, habár morogva, némileg lecsendesedett. A gazemberek, akik már a halált látták közeledni, hálásan néztek Henry Black felé, aki megmentette az életüket.

Miután a hajót csak reggelre lehetett várni, nemsokára a folyó partján lenyugodtak. Henry Black elrendelte, hogy ezen az éjszakán hárman is tartsanak őrséget a megkötözött foglyok fölött.

Éjfélig nem is történt semmi baj. Éjfél után azonban lövés zavarta meg a csendet. Az őrök ugyanakkor észrevették, hogy a földön fekvő Steal feje vérzik. Jobban megnézték és látták, hogy Steal halott volt. Henry Black azonnal vizsgálatot tartott annak kideritésére, hogy John Stealt ki ölte meg, azonban a tettest nem tudták megtalálni.

Reggelre kiderült, hogy a meggyilkolt farmer fia eltünt. Valószinüleg, hogy indulatán nem birt uralkodni és az éj leple alatt meg akarta torolni szerencsétlen szülői gyászos halálát.

A bosszuló golyó talált.

Stealt egy gödörbe temették a folyó partján. A falu népe nem engedte meg, hogy a rablógyilkost a községi temetőben elföldeljük.

Nemsokára megérkezett a gőzhajó és kikötött. Henry Black a prairierendőrökkel, Szam Havkensz, Kilics Palival és a megmaradt négy fogollyal, továbbá a lovakkal a fedélzetre szállott. Alig helyezkedtek el, a gőzhajó nagyot tülkölt, aztán folytatta utját a város felé.

(Folyt. köv:)

Muncskó diákévei

Egy medvebocs naplója — **Irta Kóró Pál**

HATODIK FEJEZET,

melyeben a tanitó ur magyarázz a földről és az emberről, Muncskó tanulságos mesét mond, megmenti egy bocsnak az életét, amiért kitüntetést kap, melyet gombozdson elveszt.

Zenebona Zebulon tanitó ur egy napon az iskolában igy magyarázott:

—Bocsok, a hely, amelyen mi élünk, az a föld.

A tanitó ur észrevette, hogy Nyatogó Nándi titokban mogyorót ropogtat a foga között. Hirtelen rákiáltott:

— Nándi, hogy hivják ezt a helyet, amelyiken élünk?

— Azt a helyet, amelyiken élünk, — felelte Nyatogó Nándi nyersen.

— Jajajaj, — visitott Nyatogó, — kettő.

Legutóbbi rejtvényünk helyes megfejtése: 1. *Kikinda.* 2. *Kétely.*

Helyesen megfejtették: Héber Gizi, Hamp Stefike és Jókzsika, Eskenásy Báby és Kolos Gyurka, Vitsek Mariska, Berky Ilike, Bolgár Evi, Jakabfalvy Géza, Pick András, Longa Józsika, Wéber Mátuska, Csányi Feri Katica és Margitka, Kiss Károly és János, Jaky Kami és Gizi, Nikolics Milos, Majlend Ferenc, Hajdu Erzsi, Komlós Csöppi,Fritz Gyurka, Faragó Emil, Palfayukovics Magdi és Palika, Tunner Antal, Mejandcsics Manci, Koch J., Szlávik Margit, Pintér Irén, Németh Géza, Csajkás Magdi, Szalai Etelka, Flachbarth Annika, Makk István, Lukó Rózsika, Lukinics Erzsi és Teri, Müller Lilike, Müller Klári, Krakovszky László, Sugár Irénke, Soll Mancika, Tury Pisti, Vig Csogi.

A jutalmat Nikolics Milos (Novisád, Tennisz pálya 7 sz.) nyerte meg.

kon messzire igyekeztünk innen, mikor utközben ezekkel a rablókkal találkoztunk. Ezek aztán magukkal hivtak, hogy segitsük az apacsok marháit ellopni. Ez a vezető, akinek John Steal a neve, a legelvetemültebb gazember egész Nyugat amerikában és legalább tiz gyilkosság nyomja a lelkét.

Aztán még részletesen beszélt arról, hogy Steal merre és mikor követett el rablásokat és emberöléseket.

— Csak árulkodás az egész, — kiáltott közbe többször Steal, — egy szó sem igaz az egészből.

Azonban Henry Black hagyta őket beszélni és mondásaikat szorgalmasan jegyezgette be noteszébe.

Miután az éjszakát a csalitosban töltötték, másnap reggel Henry Black kijelentette, hogy az elfogott rablókat mind a városba viszi és ott átadja őket a bíróságnak. Szam Havkensz és Kilics Pali kijelentették, hogy ők is a városba mennek.

A karaván nemsokára utnak indult. A rablóknak szijat kötöttek a lábukra, melytől lépésbe menni tudtak ugyan, de szaladni nem. Ezenkivül valamennyit a kezüknél fogva egymáshoz füzték szijakkal. A rablóktól elvett lovakra rárakták az egész holmit és azokat kötőféken vezették. Igy haladtak két éjjelen és két nappalon keresztül. Mikor éjszaka pihenőt tartottak, a foglyokat, nehogy szökési kisérletre gondoljanak, olyan szorosan bilincselték meg, hogy azok még mozdulni sem tudtak.

A harmadik napon elérkeztek a folyóhoz. Azon a helyen a folyó mellett csak egy falucska terült el, de az egész környékről a városba igyekvő emberek ott gyülekeztek, mert a gőzhajó csak ott állott meg.

A foglyok általános feltünést keltettek és bármint igyekeztek is Henry Black emberei a kiváncsiakat távol tartani, mégis igen sokan bámulták őket. Egyszerre csak egy siheder legény tört keresztül a tömegen és rámutatva John Steal rablóra, sirva beszélte:

— Két hét előtt ez az ember többedmagával megtámadta a farmunkat. Védtük magunkat elkeseredetten. A rablók látva hogy másképen nem birnak velünk, felgyujtották a farmot. ekkor a füst elől kénytelenek voltunk az épületből kirohanni. Én el tudtam menekülni, de apámat, anyámat agyonverték és hullájukat a füstbe dobták. Aztán elhajtották minden lovunkat és tehenünket.

ci felé. Az az ember, akivel beszélt, elmondotta, hogy Marci mit akar. Rá is állottak, mert azt tapasztalták, hogy hiába huzatják a gerendát nagy erővel, még sem akart nyulni. Megszólalt Marci:

— Azt akarják emberek, hogy egyformák legyenek a gerendák?

— Igen, igen, — többen is szólottak egyszerre.

— Aztán nem lesz baj, ha mindenik olyan hosszu lesz, mint a legrövidebb?

— Dehogy lesz baj, dehogy lesz, csak egyformák legyenek, — kiabálták.

— Száz dinárért meg lesz, ha segitenek, s még a módját is megtanitom ennek.

Örömmel reáállottak. Erre Marci a legrövidebb gerendát kiválasztotta, s ahhoz mérte az egészet. Elővette a fürészt. két emberrel megfogatta, egy-kettőre fürészeltette el a boronákat. Nemsokára minden borona egyforma hosszu volt.

Volt erre hálálkodás. Örömmel fizették ki a száz dinárt s még meg is köszönték, hogy megtanitotta őket.

Ment tovább az erdőn. Találkozott egy öreg asszonnyal. Megszólitotta:

— Mit visz öreg anyám?

— Világosságot, kedves fiam.

— Hát hová kell a világosság?

— A házamba. Már mindjárt hetven esztendeje, hogy hordogatom.

Marci megnézte, hogy mit vitt a zsákban. Nem hallotta, hogy a világosságot zsákban lehet hordani. Nem volt az egyéb, mint száraz galy. Haza is kisérte az öreg asszonyt. S tényleg igaza volt, hogy világosságot hord, mert a házán egy ablak sem volt, s ha azt akarta, hogy világosság legyen, galyat égetett. Amint ezt látta Marci, azt mondotta az öreg asszonynak:

— Tudja öreg anyám, hogy én megcsinálom magának, ha jól megfizet, hogy itt mindig lesz világosság. Nem kell többet hordani a világosságot.

—Jaj, kedves gyermekem, — szólott az öreg asszony — én szivesen megfizetek neked, csak tedd meg. Testem, lelkem mellett ötven dinárom van, de mind neked adom, ha megteszed.

— Jól van, — mondotta Marci. S azzal elővette a fürészt, fejszét, s a ház két oldalára ablakot vágott. Mindjárt lett világosság. Az öreg asszony mikor ezt meglátta, hogy tüz nél-

REJTETTKÉP

Hol a fiam az ebéddel?

Nagyapó üvegre ir

Nagy vendéget vártak a házhoz: Miklós bácsit, aki együtt katonáskodott nagyapóval.

Régi jóbarátok voltak.

— Gyerekek — mondta nagyapó — szedjetek virágot és rakjátok tele Miklós bácsi szobáit, én addig üdvözlő irásokat csinálok az ablakokra.

— Hogyan, nagyapó?

— Majd meglátjátok.

Mikor azután a gyerekek visszatértek a kertből ott láttak az ablakon:

Éljen Péter Miklós!

Bent meg a nagy üvegen:

Isten hozott!

Mindezek a felirások oly szép átlátszó festékkel voltak az üvegen, mint a polharakon szokott lenni. Gyönyörü nagy

Es ez így ment tovább. Mindén egyes ütéstől jobban öbegatott Nyafogó, de azért hüségesen olvasta a csapásokat, mert rettenetesen félt attól, hogy elhibázza és akkor Zenebona Zebulon tanító ur az egészet ujra kezdi. Mikor a Nyafogó már huszat kapott, akkor a tanító ur kérdezte tőle:

— Hát csak huszig tudsz számolni?

— I-i-igen, kérem szépen, tanító ur nyafogott Nyafogó.

— Nos hát, ha ötször egymásután huszat olvasol le, az éppen száz.

Ezzel aztán a helyére küldte Nyafogó Nándit. Az a padba ment és leült. A következő pillanatban azonban felugrott.

— Mi az, — kérdezte a tanító ur, — akarsz tán valamit mondani?

— Nem, kérem szépen.

— Hát akkor miért állsz talpon?

— Tanító ur, kérem szépen, nem tudok ülni, — vinnyogott Nyafogó és megtapogatta magát ott, ahol fájt.

— No, ha nem tudsz ülni, akkor mars a sarokba, állni ott is lehet.

A tanító ur azután tovább magyarázott. A fődről beszélt és azt mondta, hogy az gömbölyü.

— Nem hiszem én ezt, — sugta Cannogó Zaki Tallérosi

külön is világosság van a házában, szinte sírni kezdett örömében. Kifizette az ötven dinárt s még meg is köszönte.

Kurta Marci pedig ment tovább. Estére egy házhoz ért. Bement a házba s kérte a gazdát, hogy adjon neki éjszakára szállást. A gazda azt mondotta, hogy szivesen is adna, de abban a szobában, hol ők hálnak, nem fér már el senki, mert ők sokan vannak nagyon. A másik szobában pedig annyi egér van, hogy megeszik, aki oda bemegy hálni. Nem ijedt meg Marci az egerektől, azt mondotta:

— Adja csak ide gazd'uram azt az egeres szobát, nem félek én az egerektől.

A gazda oda is adta. Marci pedig, ahogy bement a szobába, kivette a daróc ujjából a macskát s eleresztette. A macska pedig hüségesen teljesitette a kötelességét. ahogy egy egér előbujt, rögtön nyakon csipte. Marci pedig nyugodtan alhatott. Reggelre akkora halom egeret ölt meg a macska, hogy lett volna belőle becsületes két igás szekérrel. Reggel a macskát visszadugta a daróc ujjába.

A gazda alig várta a reggelt, hogy lássa mi történt a háló vendéggel. S mekkorát csudálkozott, amikor épen jött ki a szobából. Nem is állotta meg szó nélkül, megkérdezte:

— Volt-e egér?

— Volt bizony, — felelte Marci — vagy két szekérre való eddig.

— Hát hol vannak?

— A szoba közepén, csomóban. Kihordathatja.

— Aztán nem bántottak?

— Még csak közel sem jött hozzám egy sem.

— Hát az hogy lehet, fiam? A mult héten a hétfaluvégi koldus ott akart hálni, s egy félóra alatt a lábaujjait szinte mind lerágták.

— Hát bizony az ugy, hogy nekem van egy egérnyuzó állatkám, s az eligazitotta a dolgát, annak az egérnek, amelyik elő mert bujni. It van ni! S ezzel kivette a daróc ujjából a macskát.

— Aztán ez az az ügyes állat? — Kérdezte a gazda.

— Ez a'. Jöjjön be, nézze, hogy mit müvel ez ott.

Bementek az egérlakta szobába. Ahogy benyitottak, az egerek is kezdtek előbujni, s cincogni. Erre Marci eleresztette a macskát. De tett is ott az dolgot. Ahogy meglátott egy egeret, mint a villámlás ráugrott. nyikk, s nem volt élet az egérben. Amelyik egérnek nem volt elég egy jó fogás, azt megpofozgatta jobbról-balról kétszer, háromszor, s kiment

éppen ugy csillagnak látják, mint mi őket és a földünk éppen ugy világit nekik, mint nekünk a csillagok.

Megint sugdosás hallatszott.

— Ki sugdos ott? — kérdezte a tanitó ur.

Magyorósi Malachiás, aki az egyik pad szélén ült, bátortalanul kelt föl. Zenebona Zebulon tanitó ur pedig azt hitte, hogy most jelentkezik a sugó, azért odasietett és csattanó potont adott Magyorósi Malachiásnak.

— Nesze neked, jutalom a sugásért.

— Tanitó ur, kérem szépen, — pityergett Magyorósi, — nem is én sugtam, én csak azért állottam fel, hogy megmondjem, hogy a Vasmancsu azt sugta Barlangosdinak, hogy nem hiszi, hogy a föld ugy világit, mint a többi csillag, mert ha ugy volna, akkor éjszaka a sötétségben is lehetne látni a tényességet.

A tanitó ur igazságos akart lenni és azért kijelentette:

— Most az egyszer, te Magyorósi ártatlanul kaptad a pontot. Épen azért adjad mindjárt tovább Vasmancsunak.

Magyorósinak ezt nem kellett kétszer mondani. Ugyis haragban volt Vasmancsuval, amiota az néhány nap előtt elnyerte a gilkerjeit, azért pár hatalmas potont adott Vasmancsunak. Ez se hagyta ám magát és ugy melbevágta Magyorósit, hogy az hátratántorodott. A két bocs ott a padban kezdett mindjárt verekedni. Agyba-főbe püfölték egymás. Végre is a tanitó urnak kellett őket szétválasztani. Ez a szétválasztás ugy történt, hogy a tanitó ur mindkettőre ráhuzott néhányat a nádpálcájával.

Mikor ismét helyreállott a rend, a tanitó ur tovább beszélt a földről és annak lakósairól. Beszélt a medvékről és a többi állatokról, végre aztán rátért az emberre is. Aztán kérdezte, ki látott már embert?

A bocsok közül csak igen kevesen nyujtották fel a kezüket. Én is jelentkeztem. A tanitó ur erre felszólitott:

— Hát, Muncurkó, mond el azoknak a bocsoknak, akik még nem látták embert, hogyan is néz ki az ember?

Én elmondtam, hogy az ember hogyan néz ki, mire a tanitó ur elégedetten bólintott a fejével.

— Jól van, — mondta, — látom Muncurkó, hogy tudod, hogyan néz ki az ember. Bocsok, f gyeljetek ide, tudok egy történés mesét egy kiváncsi fiatal medvéről és az emberről. Nagyon tanulságos mese.

A téli

Zugva-zug a mord dühös szél,
Hirdeti, hogy itt a tél,
Elköltöztek a madarak messzire,
El a világ tulsó tájire.

Egyedül-egyedül egy öreg varju kátog,
Messziről havasan tekint télem árok,
Mindent-mindent hó- és csend borit.
Csupán az erdőben szürke farkas orditt.

Benn a városban ép ellenkezője,
Szól hangosan a szánok csengője,
Az emberek lótnak, mennek és futnak,
Ugy, hogy nyoma sincs tiszta havas utnak.

Az ut közepén egy vak koldus téni áll,
Segitségét keres, de nem talál
No de végre megszánja és átvezeti valaki,
A téni mormogja: áldja meg az Isten és mindenki.

Beküldte: *Dénes Endre.*

a télek belőle. A gazda csak tátotta a szemét, szálitt ő olyant soha sem látott. Nagyon meg tetszett a mocska rekli. Azt mondta Marcinak:

— Add el, fiam nekem ezt az állatot, adok érette annyit, hogy egy borjut veszel vele.

— Köszönöm, — mondotta Marci — nem adom én el, mert nagyon szeretem. Roppant kedves egy állat annelett, hogy hasznos is.

— De ha adok érette szász dinárt, akkor mégis idenadod?

—Nem adom én. Ha mindenképen megakarja venni, kétszáz dinár az ára.

— Jól van fiam. Megveszem. Belenyult a zsebébe, kivette a nagy bugyelárist s roposos bankóban leolvasta a kötszáz dinárt.

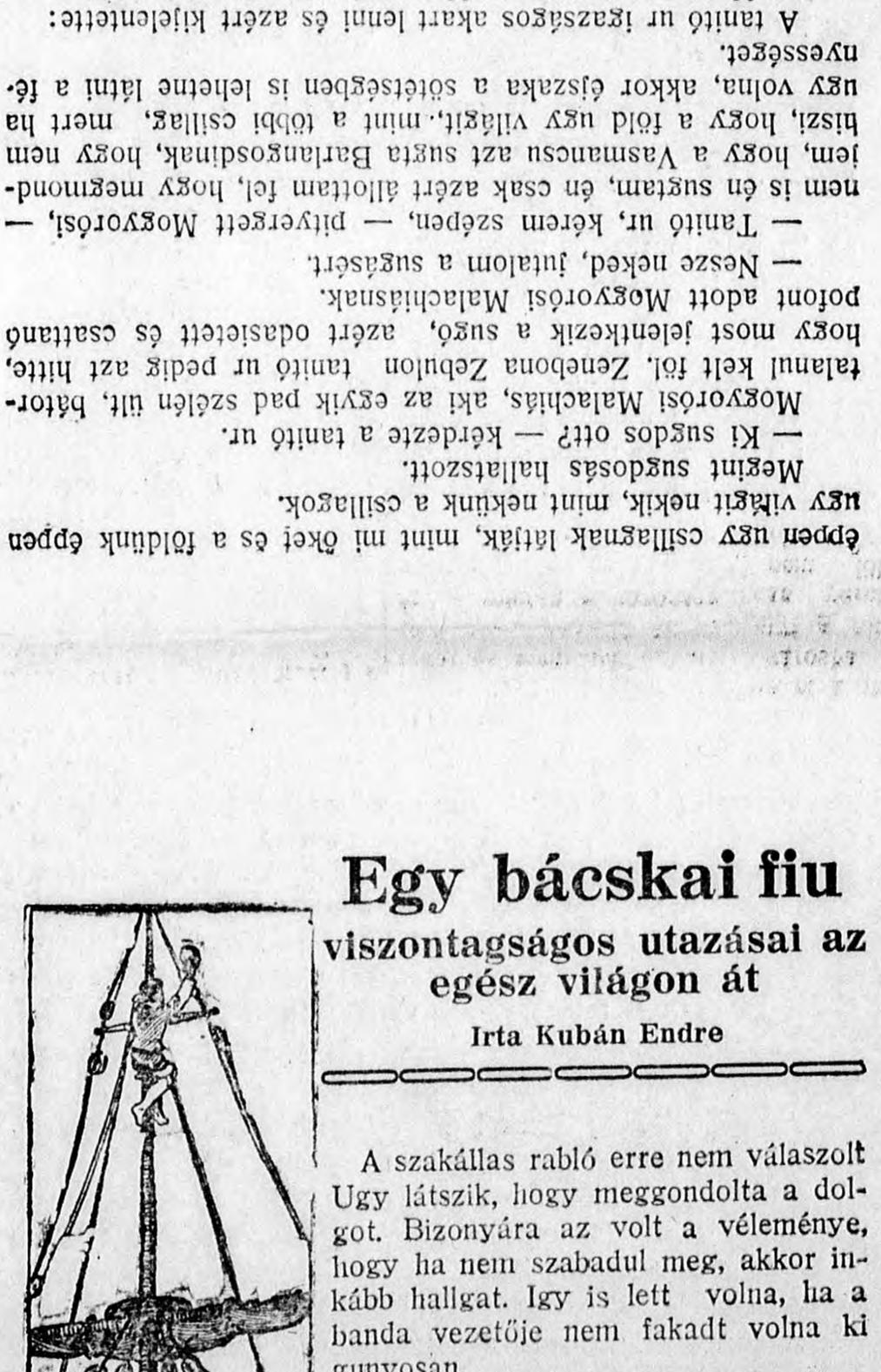
Kurta Marci igy összeszedett háromszázötven dinárt s hazament vele. Otthon házat, földet vett. Olyan jó módba kerekedett, hogy felesőget is veletett magának ‚akivel boldogul élt, s talán még most is él, ha meg nem halt.

Bene Lajos.

Egy bácskai fiu

viszontagságos utazásai az egész világon át

Irta Kubán Endre

A szakállas rabló erre nem válaszolt Ugy látszik, hogy meggondolta a dolgot. Bizonyára az volt a véleménye, hogy ha nem szabadul meg, akkor inkább hallgat. Igy is lett volna, ha a banda vezetője nem fakadt volna ki gunyosan.

— No, te hires árulkodó! Hát kegyelemért feladtál volna minket? De hát nincs kegyelem! Hiába akartad magad behizelegni. Megállj! Csak szabadulljak ki mégegyszer és kerülj te valaha elém, majd ellátom én a bajodat!

Több se kellett erre a szakállasnak. Most már mérgében csak azért is beszélni kezdett:

— Hát igenis elmondok mindent. Ezt a két urat — itt Szam Havkenszre és Kilics Palira mutatott, — mi kifosztottuk. Nem tagadjuk. De csak azért tettük, mert miattuk bajba kerültünk és haragudtunk rájuk. A lopott lova-